

Afgørelser – Reg. nr.: 08189.00

Fredningen vedrører: Dalene ved Resenbro

Bemærkninger:

Bemærkning om formål og bestemmelser:

I dokumentet er fredningens formål og bestemmelser fremhævet som hjælp til læseren. Fremhævningerne er vejledende. Fredningens formål og bestemmelser kan også optræde uden for de markerede områder. Et fuldstændigt billede af formål og bestemmelser forudsætter, at hele afgørelsen fra fredningsnævn og Overfredningsnævnet/klagenævn læses.

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af fredningens formål](#)

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af bestemmelserne](#)

Domme:

Taksationskommissionen: 15-11-2021

Miljø- og Fødevareklagenævnet: 02-12-2020

Fredningsnævnet: 16-05-2017

Forslag: 18-12-2013

Dispensationer: sidst i filen med nyeste til sidst

TAKSATIONSKOMMISSIONEN >

Taksationskommissionen

K E N D E L S E

af 15. november 2021

i sag nr. 406

om erstatning i anledning af
fredning af Dalene ved Resenbro i Silkeborg Kommune

Afgørelse

Taksationskommissionen har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 2, 2. pkt., jf. § 45, jf. § 46.

Taksationskommissionen har stadfæstet Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 29. januar 2021 om erstatning vedrørende ejendommen lb.nr. 11.

Erstatningsbeløbet forrentes fra datoen for fredningsnævnets afgørelse, og indtil erstatningen udbetales, med en årlig rente, der svarer til Danmarks Nationalbanks diskonto, jf. naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 4.

Taksationskommissionen har endvidere fastsat godtgørelse for sagkyndig bistand i medfør af naturbeskyttelseslovens § 47.

Søgsmål til prøvelse af Taksationskommissionens afgørelse kan anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt, jf. naturbeskyttelseslovens § 88.

Indledning

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 2. december 2020 om erstatning i anledning af klagenævnets afgørelse af s.d. om fredning af Dalene ved Resenbro i Silkeborg Kommune er påklaget til Taksationskommissionen af ejeren af ejendommen lb.nr. 11, Silkeborg Golf A/S.

Taksationskommissionen har den 22. oktober 2021 afholdt offentligt møde. Taksationskommissionen har ikke foretaget besigtigelse, idet klagen angår spørgsmål, til hvis påkendelse en besigtigelse ikke skønnes nødvendig, jf. Taksationskommissionens forretningsorden § 3, stk. 1, 2. pkt.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse og den under sagen nedlagte påstand

Erstatningen for ejendommen lb.nr. 11 blev af Miljø- og Fødevareklagenævnet fastsat således:

Areal i alt 114,75 ha		
- Fredskov	112,15 ha	
- § 3 (6,32 heraf 4,36 omf. af fredskov)	1,96 ha	
- § 16/18 (4,80 i helhed omf. af fredskov)	0,00 ha	
Grundtakst á 3.600 kr.	0,64 ha	2.304 kr.
Grundtakst á 1.800 kr.	0,00 ha	0 kr.
Eksisterende sti á 15 kr.	9.698 m	145.470 kr.
Skovarealer med naturnær drift á 7.000 kr.	29,37 ha	<u>205.590 kr.</u>
Erstatning i alt		<u>353.364 kr.</u>

Ejeren af ejendommen lb.nr. 11 har for Taksationskommissionen nedlagt påstand om, at den samlede erstatning forhøjes til 3.733.424 kr., dels ved at erstatningen for skovarealer med naturnær drift gives for i alt 105,71 ha og med en takst på 15.000 kr. pr. ha, i alt 1.585.650 kr., og dels ved tilkendelse af erstatning for tab i ejendomsværdi ud over kravene til en bæredygtig skovdrift på 2.000.000 kr.

Ejeren har ikke rejst krav om erstatning for eventuelle begrænsninger i et forestående omlægningsprojekt, da ejeren forventer at finde en pragmatisk og mindelig løsning med fredningsmyndighederne om omlægningen.

Desuden har ejeren har ikke rejst krav om erstatning for nedlæggelse af teestederne på ØST2 og ØST8, selvom disse mangler på fredningskortet, idet ejeren forventer, at der er tale om en fejl, der vil blive rettet i fredningskortet.

Endelig har ejeren anmodet om omkostningsgodtgørelse for udgifter til sagkyndig bistand.

Miljøstyrelsen og Silkeborg Kommune har påstået Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse stadfæstet.

Argumenter

Ejeren af ejendommen lb.nr. 11 har i det væsentlige gentaget sine argumenter for Miljø- og Fødevareklagenævnet og gjort gældende, at ejendommen siden 1960'erne har været drevet som golfbane, og banen er senest i 2004 udvidet og omlagt. Selvom banen ifølge fredningsbestemmelserne kan drives videre som golfbane, begrænses muligheden for omlægning af banen, og det vil altid kræve fredningsnævnets godkendelse. Udvidelse af banen er ikke længere muligt, hvilket væsentligt begrænser golfklubbens mulighed for at udvikle sig og følge med tiden. Samtidig vil det med fredningen ikke længere være muligt at søge tilladelse til en alternativ anvendelse af golfbanen.

Nedgangen i ejendommens handelsværdi, der følger at de begrænsede udviklingsmuligheder som konsekvens af fredningen, er ikke erstattet rimeligt i den af Miljø- og Fødevareklagenævnet fastsatte samlede erstatning for ejendommen. Selvom arealet også er fredskovpligtigt, kan erstatningen ikke udelukkende fastsættes på baggrund af de restriktioner, der lægges på det areal, der er bevokset med skov i dag, idet erstatningen skal afspejle det samlede tab for ejendommen.

Usikkerheden om banens fremtid og udviklingsmuligheder har allerede afspejlet sig i finansieringskildernes værdifastsættelsen af ejendommen, som har medført at renter og bidrag er steget med 200.000 kr./år på grund af fredningen, ligesom fremtidige finansieringsmuligheder i eksempelvis det forestående baneomlægningsprojekt vanskeliggøres og fordyres væsentligt. De øgede finansieringsudgifter kan ikke dokumenteres, men der er en tidsmæssig sammenhæng mellem fredningstidspunktet og de øgede finansieringsudgifter.

Uden fredningen ville der alene være krav om genplantning ved ophør af golfbanen, men ingen krav om naturnær skovdrift, som fredningen kræver, jf. § 7, stk. 3. Denne begrænsning er der ikke tilkendt erstatning for. Da anvendelse til golfbane alt andet lige forventes at ophøre tidligere som følge af fredningens begrænsninger, skal der ydes erstatning i forhold til kravet om naturnær skovdrift for hele det fredskovspligtige areal fratrukket bebygget areal og areal omfattet af § 3, i alt 105,71 ha.

Der findes ingen detaljerede videnskabeligt beskrevne principper for naturnær skovdrift. De i fredningens § 4, stk. 2, beskrevne principper minder om de krav, der stilles til særlig drift til bevaring af skovnaturtyper under habitatdirektivet. Til den type drift er det i dag muligt at få et statsligt tilskud på 800 kr./ha i 20 år, svarende til 16.000 kr. pr. ha i den 20-årige periode. Dette skal sammenholdes med, at fredningen er evigtvarende.

Desuden er der i andre fredningssager givet 10.000 kr. pr. ha for mindre restriktive begrænsninger i skovdriften, jf. f.eks. NKN-afgørelse af 14. december 2010 om fredning af arealer ved Gl. Lundeborg i Svendborg Kommune, samt i sagen om fredning af sammenhængende natur og landskab syd for Harlev i Skanderborg Kommune og Aarhus Kommune, jf. Taksationskommissionens kendelse af 29. oktober 2020 i sag nr. 405.

Den eksisterende skovdrift er i overensstemmelse med principperne i fredningen, men fredningen udgør en fremtidig byrde, hvis golfbanen nedlægges. Tillægserstatning for skovarealer med naturnær drift bør således forhøjes til 15.000 kr. pr. ha.

Ejeren har for Taksationskommissionen frafaldet krav på compensation for eventuelle begrænsninger i forbindelse med det forestående omlægningsprojekt, da det forventes, at der kan findes en pragmatisk og mindelig løsning med fredningsmyndigheden.

Miljøstyrelsen har i det væsentlige gentaget sine argumenter for Miljø- og Fødevareklagenævnet og gjort gældende, at området er fastlagt til rekreativt område og golfbane i kommuneplanen. Området er desuden omfattet af en lokalplan, der bestemmer, at området kun må anvendes til golfbane og dertil hørende faciliteter. Den gældende planlægning for området kan dermed ikke danne baggrund for forventninger om at kunne anvende området til andre formål end golfbane, og der er intet grundlag for at tilkende erstatning herfor. Golfbanen har været drevet på stedet siden 1960'erne og er af høj og opdateret standard, og der ses derfor heller ikke at være grundlag for at forvente, at denne drift skulle ophøre. Desuden er langt hovedparten af golfselskabets ejendom noteret som fredskov, hvilket ligeledes i høj grad begrænser alternative anvendelsesmuligheder. Det følger af fredningen, at der kan foretages en række justeringer af golfbanens udformning inden for de intensivt plejede arealer, mens ændring i banernes udstrækning kræver nævnets forudgående godkendelse, hvilket dermed fortsat er muligt.

I sagen om fredning af arealer ved Gl. Lundeborg i Svendborg Kommune blev der fastsat følgende bestemmelse for skovdriften: *"Skovdriften skal være naturnær med plukhugst. Der skal konsekvent anvendes hjemmehørende træarter ved foryngelse."* Denne bestemmelse er klart mere restriktiv end bestemmelsen i den aktuelle sag, idet træartsvalget er mere restriktivt, ligesom bestemmelsen vedrørende skovning er mere restriktiv.

I sagen om fredning af sammenhængende natur og landskab syd for Harlev i Skanderborg Kommune og Aarhus Kommune var bestemmelserne om skovdrift formuleret således: *"Skovdriften skal være ekstensiv efter naturnære principper og sikre opretholdelse og udvikling af biologiske værdier. Skovene drives med plukhugst eller gruppevis foryngelse og selvforyngelse i videst muligt omfang. Der er forbud mod renafdrift af arealerne. Træartsvalget skal fortrinsvist være hjemmehørende løvtræarter. Der kan forekomme indslag med andre lokalitetstilpassede arter, herunder nåletræer."* Denne bestemmelse er ligeledes mere restriktiv og bebyrdende end bestemmelsen i den aktuelle sag.

Endelig er der ikke fremlagt dokumentation for påstanden om øgede udgifter til finansiering af golfbanen.

Silkeborg Kommune har tilsluttet sig Miljøstyrelsens bemærkninger.

Taksationskommissionens begrundelse og resultat

Efter naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, fastsættes der erstatning til ejere, brugere og andre indehavere af rettigheder over en fredet ejendom for det tab, som fredningen påfører dem. Der ydes således fuld erstatning for det tab, som fredningen påfører ejere og andre rettighedsindehavere af de fredede ejendomme.

Ejeren har rejst krav om, at tillægserstatning for skovarealer med naturnær skovdrift forhøjes fra 7.000 kr. til 15.000 kr. pr. ha.

Taksationskommissionen lægger til grund, at fredningens § 4, stk. 1-4, ikke har betydning for den aktuelle skovdrift, der således ikke skal omlægges. Derudover bemærker Taksationskommissionen, at fredningen alene fastlægger en række principper for skovdriften, der er generelt og til dels upræcist formuleret, jf. formuleringerne "større", "flere" og "færre". De fastlagte principper stemmer desuden overens med formålet med skovloven (lov nr. 453 af 9. juni 2004 om skov med senere ændringer), jf. herved lovens § 1, stk. 2, nr. 3, der sammen med reguleringen af anvendelsen af fredskovspligtige arealer, jf. lovens kapitel 3, generelt har til formål at understøtte udvikling af naturnær skovdrift. Desuden forudsætter bestemmelsen i § 4, stk. 4, at der kan ske rydning af skov. Endelig indeholder fredningen ikke – bortset fra forbuddet mod anvendelse af gødskning og pesticider – konkrete påbud eller forbud, herunder forbud mod renafdrift af arealerne, forbud mod ikke-hjemmehørende træarter, krav om omlægning til hjemmehørende træarter eller løvtræsbinding.

Særligt henset til forbuddet mod brug af pesticider, tiltræder Taksationskommissionen den fastsatte tillægserstatning på 7.000 kr. pr. ha, som Taksationskommissionen finder, er dækkende for det tab, fredningen påfører ejeren. Bestemmelsen i § 4, stk. 1-4, indebærer således ikke i øvrigt så væsentlige begrænsninger i, hvad der i forvejen gælder for anvendelsen af fredskovspligtige arealer i medfør af skovlovens kapitel 3, at det giver grundlag for yderligere erstatning.

Ejeren har med henvisning til fredningens § 7, stk. 3, rejst krav om, at tillægserstatning for skovarealer med naturnær skovdrift gives for et samlet fredskovspligtigt areal på 105,71 ha, da en nedlæggelse af golfbanen vil medføre krav om naturnær skovdrift.

Taksationskommissionen lægger til grund, at der ikke er forventning eller konkrete planer om golfbanens nedlæggelse, der således ikke har aktualitet, og Taksationskommissionen finder, at kravet

om naturnær skovdrift i tilfælde af golfbanens nedlæggelse ikke under de foreliggende omstændigheder har betydning for ejendommens handelsværdi. Der er herefter ikke grundlag for at tilkende tillægserstatning for skovarealer med naturnær skovdrift for øvrige fredskovspligtige arealer.

Herefter, og da fredningen ikke i øvrigt ses at påføre ejendommen et tab, stadfæster Taksationskommissionen Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 2. december 2020 om erstatning til lb.nr. 11.

Erstatningsbeløbet forrentes fra datoen for fredningsnævnets afgørelse, og indtil erstatningen udbetales, med en årlig rente, der svarer til Danmarks Nationalbanks diskonto, jf. naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 4.

I passende godtgørelse for nødvendige udgifter til sagkyndig bistand under Taksationskommissionens behandling af sagen tillægges ejeren 5.000 kr.

Herefter bestemmes:

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 2. december 2020 om erstatning til lb.nr. 11 stadfæstes.

Erstatningsbeløbet forrentes fra datoen for fredningsnævnets afgørelse, og indtil erstatningen udbetales, med en årlig rente, der svarer til Danmarks Nationalbanks diskonto, jf. naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 4.

I godtgørelse for udgifter til sagkyndig bistand tillægges der Silkeborg Golf A/S 5.000 kr., der kan udbetales til Dansk Skovforening v/Tanja Blindbæk Olsen.

Gitte Hansen

Alex Puggaard
Formand

Allan Bechsgaard

MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET >

2. december 2020
Sagsnr. 18/05563

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

**MILJØ- OG
FØDEVAREKLAGENÆVNET**

Toldboden 2
8800 Viborg

AFGØRELSE om fredning af Dalene ved Resenbro i Silkeborg Kommune

Tlf. 72 40 56 00
CVR-nr. 37795526
EAN-nr. 5798000026070
nh@naevneneshus.dk
www.naevneneshus.dk

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 44, stk. 1, jf. § 40.¹

Miljø og Fødevareklagenævnet ophæver Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig dels afgørelse af 16. maj 2017 om at gennemføre fredning af Dalene ved Resenbro i Silkeborg Kommune.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse om at gennemføre fredning af Dalene ved Resenbro i Silkeborg Kommune på følgende ejendomme, der er afgrænset som vist på det medfølgende fredningskort, og som helt eller delvist omfatter følgende matrikelnumre:

Matr.nr. del af 1l, 2da, 3b og del af 11a alle Skellerup By, Linå, 1af, 1ai, 1ao, 1ap, 1aq, 1au, 1c, 1k, del af 1z, 2ae, 2af, 2ai, 2f, 2g, del af 3a, 3h, 5a, del af 5c, del af 5d, 6, 8a og del af 7000b alle Skellerup Nygårde, Linå, 171e, 171i, 171k, 7000iv og 1643a alle Silkeborg Markjorder, del af 3ac, 3ay, 3b, 3cm, 3hs, 3il, 3im, 3k, 3kæ, del af 3ot, 3v, del af 3æ, 6fn, 6nt, del af 11a, 11g, 11v, del af 15a, 15h, del af 16a, 16e, 26c, del af 79 (og et umatrikuleret areal) alle Hårup By, Linå.

Fredningen af Dalene ved Resenbro gennemføres med følgende bestemmelser, som herefter gælder for fredningen:

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- at sikre og forbedre de landskabelige værdier i området og herunder sikre, at området fremtræder som et overvejende skovdækket

¹ Lovbekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019 om naturbeskyttelse med senere ændringer.

landskab afbrudt af golfbane, dyrkede marker, hede, overdrev og søer,

- at bevare og forbedre områdets naturværdier, herunder levesteder og spredningsmuligheder for plante- og dyreliv, blandt andet ved at området ikke fragmenteres, og at eksisterende naturområder beskyttes og sikres sammenhæng og særligt i relation til matr.nr. 6nt Hårup By, Linå at udvikle lysåben natur til understøtning af Natura 2000-område N57 (H181) Silkeborgskovene,
- at sikre de geologiske interesser og skabe grundlag for, at der sker en formidling af disse,
- at sikre og forbedre områdets rekreative kvaliteter, herunder offentlighedens adgang til området via et stisystem,
- at skabe grundlag for naturpleje, og
- at medvirke til at sikre at naturtyper og arter, som er omfattet af Natura 2000-beskyttelse, har en gunstig bevaringsstatus.

§ 2 Fredningsområdet

Fredningsområdet afgrænses som vist på kortbilag.

§ 3 Bevaring af området

Fredningsområdet skal bevares i sin nuværende tilstand, medmindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved forudgående dispensation fra fredningsnævnet, f.eks. i forbindelse med naturgenopretning/naturforbedring eller rekreativ anvendelse.

§ 4 Arealernes drift og anvendelse

Skov (stk. 1-4):

Stk. 1. Skovparceller, vist med særlig signatur på fredningskortet, og omfattende både offentlige skove og visse private skove, skal drives i overensstemmelse med de til enhver tid gældende principper for naturnær skovdrift. Fredningen er ikke til hinder for, at skovarealerne kan overgå til driftsformer, hvor der tages yderligere biodiversitetshensyn.

Stk. 2. Principper for naturnær skovdrift er på fredningstidspunktet:

- Vedvarende skovdække og naturlig foryngelse.
- Større anvendelse af hjemmehørende træarter.
- Flere forskellige træarter og træer af forskellig alder på det samme areal.
- Flere gamle træer, mere dødt ved og sikring af værdifulde nøglebiotoper.
- Færre grøfter og genskabelse af tidligere vådområder.

- Ingen anvendelse af gødskning og pesticider.

Stk. 3. Privat skov, der ikke efter fredningen skal drives naturnært, kan drives som hidtil.

Stk. 4. Der kan ved rydning af artsfattig ikke-hjemmehørende nåleskov undlades genplantning med henblik på at opnå et varieret skovbillede med lysåbne partier, som kan tilgodese arter knyttet til disse naturtyper.

Arealer i landbrugsmæssig omdrift (stk. 5-7):

Stk. 5. Landbrugsjord i omdrift kan udnyttes som hidtil. Dog er tilplantning med juletræer, energipil, elefantgræs og andre flerårige udsigths-hæmmende afgrøder ikke tilladt.

Stk. 6. Undtaget herfra er de på fredningskortet markerede arealer med juletræssignatur på matr.nr. 1au, 2af, 2ae, 3a og 1af Skellerup Nygårde, Linå. Dog skal juletræer langs Adelsvejen på matr.nr. 1au Skellerup Nygårde, Linå i et 10 meter bredt bælte afdrives indenfor 6 år efter fredningens endelige gennemførelse. Der må herefter ikke genplantes juletræer i et 10 meter bredt bælte langs Adelsvejen.

Stk. 7. Læhegn af hjemmehørende arter og buske kan på matr.nr. 1au Skellerup Nygårde, Linå plantes indtil 7 meter fra Adelsvejens trace mellem vej og juletræer.

Beskyttet natur (stk. 8):

Stk. 8. Søer, enge, heder, overdrev og moser, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller skovlovens § 28, må ikke tilstandsændres. Fredningsnævnet kan i særlige tilfælde dispensere til brug af bekæmpelsesmidler til f.eks. bjørneklo.

Ny natur (stk. 9-10):

Stk. 9. Matr.nr. 6nt Hårup By, Linå skal fremstå med overvejende lysåben natur. Det sikres gennem hegning, græsning, høslet og rydning af opvækst efter behov. Områdets afgrænsning og landskabsmæssige fremtoning kan dog moderes med opvækst eller i begrænset omfang beplantning, så der dannes naturlige skovbryn og afrunding af habitatskovnaturtyper til gavn for biodiversitet og sløring af indsigt til erhvervsområde og motorvej. Plejemyndigheden skal udarbejde en samlet plan for udvikling og benyttelse af området, der skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse senest et år efter, at fredningen er gennemført.

Stk. 10. Der må på matr.nr. 6nt Hårup By, Linå fremover ikke foretages intensiv landbrugsdrift, jordbehandling, gødskning eller sprøjtning. Fredningen skal dog ikke være til hinder for, at der i en overgangsperiode på 5

år fra den endelige fredning etableres og høstes afgrøder med den nødvendige jordbehandling, men uden gødskning og sprøjtning med det formål at fjerne næringsalte og fremskynde reduktion af næringsstofpuljen i det tidligere dyrkningslag og dermed sikre øget biodiversitet.

Haver (stk. 11):

Stk. 11. Private haver er undtaget fra disse bestemmelser.

Dræning (stk. 12):

Stk. 12. Sædvanlig vedligeholdelse af bestående dræningsanlæg er tilladt, mens nydræning, ændringer af eksisterende dræns placering, herunder nedlægning af drænrør i større dybde end hidtil og ændringer af eksisterende dræns dimensioner er forbudt.

§ 5 Byggeri mv.

Stk. 1. Der må ikke etableres nye boliger i området, hverken i eksisterende bebyggelse eller som nybyggeri. Det gælder dog ikke medhjælper- og generationsskifteboliger, der på fredningstidspunktet lovligt kan etableres i medfør af lov om planlægning § 36, stk. 1, nr. 12 (på landbrug større end 30 ha).

Stk. 2. Der må heller ikke opføres anden ny bebyggelse, herunder skure, boder, jagtthytter og lignende. Forbuddet omfatter også legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse. Sådanne konstruktioner kan opføres på arealer, som er omfattet af fredningskortets signatur ”hus og have med gårdsplads”.

Stk. 3. Eksisterende helårshuse beliggende i landzone kan om- og tilbygges, så det samlede bruttoetageareal ikke overstiger 500 m². Fredningen er ikke til hinder for indvendig ombygning af eksisterende bygninger. Øvrige om- og tilbygninger kan kun ske efter dispensation fra fredningsnævnet. Opsætning af solcelleanlæg kræver tillige fredningsnævnets dispensation.

Stk. 4. Bygninger, som er nødvendige for landbrugsdriften, kan opføres i tilknytning til eksisterende bebyggelse efter fredningsnævnets forudgående godkendelse for så vidt angår byggeriets udformning, størrelse og placering.

Stk. 5. Oprettelse af pelsdyrfarme og fjerkræsfarme uden for eksisterende bygninger samt oprettelse af drivhusgartnerier er som særligt landskabsmæssigt skæmmende ikke tilladt.

Stk. 6. Det er ikke tilladt at opføre ridehaller.

Stk. 7. Fredningen er ikke til hinder for midlertidig anbringelse af skurvogne eller skure, der i kortere perioder på højst til 6 uger er nødvendige for skovdrift eller naturpleje.

Stk. 8. Fredningen er ikke til hinder for anbringelse af sædvanlige læskure for får, kreaturer og lignende efter fredningsnævnets forudgående godkendelse af udformning, størrelse og placering.

Stk. 9. Byggeri skal tilpasses den eksisterende bebyggelse og det omkringliggende landskab.

Stk. 10. Deponering må ikke finde sted.

§ 6 Faste konstruktioner og anlæg

Stk. 1. Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. tårne, vindmøller, tankanlæg, transformerstationer og master. Der må ikke føres luftledninger over arealerne.

Stk. 2. Der må ikke etableres belysning i det fredede område. Dog må der i tilknytning til boliger og driftsbygninger etableres sædvanlig nedadrettet belysning og langs de større veje sædvanlig vejbelysning.

Stk. 3. Der må ikke etableres nye veje i fredningsområdet. Eksisterende veje må ikke udvides eller forlænges.

Stk. 4. Fredningen er ikke til hinder for, at der efter fredningsnævnets forudgående godkendelse etableres cykelstier langs vejene, der afgrænser fredningen, og langs Dybdalen og Dybdalsvej.

Stk. 5. Udenfor have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted. Undtaget fra forbuddet er telting af kortere varighed på egen ejendom, telting til spejderformål med ejers samtykke og telting på dertil indrettede primitive overnatningspladser, hvis placering og indretning forudgående er godkendt af fredningsnævnet.

Stk. 6. Etablering af sportsanlæg som golfbaner (se dog § 7), skydebaner, motorbaner, ridebaner og landingsbaner for fly og helikoptere mv. er ikke tilladt.

Stk. 7. Der må opsættes almindelige landbrugshegn (trådhegn) til husdyrbrug. Hegnene skal holdes i jordfarver. Eventuelle hegn, der er begrænsende for offentlighedens adgangsmuligheder efter naturbeskyttelsesloven, skal forsynes med en stente eller lignende.

Stk. 8. Der må opsættes informationstavler til formidling af fredningen på foranledning af plejemyndigheden.

§ 7 Silkeborg Golfbane

Stk. 1. Den eksisterende golfbane indenfor fredningsområdet kan fortsætte i det nuværende omfang. Banerne må ikke udvides. Ændring i banernes udstrækning kræver fredningsnævnets forudgående godkendelse. Der kan inden for de intensivt plejede arealer uden fredningsnævnets godkendelse ske ændringer i tee-steder, greens og bunkers samt anlægges øvegreens og bunkers på driving range, hvis der ikke sker en udvidelse af golfbanen.

Stk. 2. Indenfor de på fredningskortet med særlig signatur angivne felter er fredningen ikke til hinder for byggeri, parkeringsplads mv. i relation til golfbanens funktion som golfbane. Fredningen er heller ikke til hinder for, at det eksisterende skur på driving range flyttes længere mod øst med en placering umiddelbart vest for træningscentret og i den forbindelse udvides og placeres indenfor byggefeltet på fredningskortet. Fredningsnævnet skal forudgående godkende konstruktionernes udformning, størrelse og placering.

Stk. 3. Indenfor en bræmme på 25 meter fra de intensivt plejede arealer i form af teesteder, greens, fairways og semiroughs kan der ske en skånsom pleje af skov- og hedeområder efter den hidtidige praksis, herunder fjernelse af væltede træer og invasive arter samt fjernelse af f.eks. birkeris af hensyn til hedevegetationen. Hvis golfbanen nedlægges, skal arealet retableres til enten skov, der drives naturnært, eller udlægges til naturarealer, der afgræsses, eller med høslet. Hvis golfbanen nedlægges, kan de eksisterende bygninger anvendes til andet formål efter fredningsnævnets godkendelse.

Stk. 4. Fredningen er ikke til hinder for, at der i forbindelse med turneringer og andre tilsvarende arrangementer etableres midlertidige tiltag, der er nødvendige og sædvanlige ved sådanne arrangementers gennemførelse, f.eks. telte, tilskuertribuner, mobile sendestationer, affaldsstativer, toiletter, boder, skilte, afspærringer og befæstelse af skovveje med køreplader.

Stk. 5. Offentlighedens adgang og færdsel på golfbanen følger de almindelige regler i naturbeskyttelsesloven og skovloven. Det betyder, at der er ret til færdsel til fods og på cykel ad eksisterende veje og stier, medmindre klare sikkerhedsmæssige begrundelser taler for det modsatte. Om vinteren, hvis der ikke spilles golf, er der offentlig adgang overalt til fods samt på langrendsski på de af golfklubben anlagte langrendsløjper. Uanset foranstående er der ikke adgang på indhegnede arealer.

§ 8 Terrænændringer mv.

Stk. 1. Der må ikke foretages terrænændringer. Der må ikke fyldes op, graves af eller planeres. Råstoffer må ikke udvindes, heller ikke til eget brug.

Stk. 2. Forbuddet imod terrænændringer gælder ikke i private haver.

§ 9 Offentlighedens adgang

Stk. 1. Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love, og eksisterende veje og stier er således åbne for offentlighedens færdsel til fods eller cykel, jf. naturbeskyttelseslovens § 26.

Stk. 2. Eksisterende og nye stier, som vist med særlig signatur på fredningskortet, må ikke nedlægges. Fredningsnævnet kan forudgående godkende, at stiers, vejers og markers nuværende trace kan ændres, hvis der er særlige samfundsmæssige begrundelser, og hvis den samlede stiforbindelse gennem landskabet opretholdes.

Stk. 3. For arealer, som på fredningstidspunktet er ejet af enten kommunen eller staten, gælder det, at der uanset fremtidigt ejerforhold er fri fladefærdsel til fods overalt og på alle tider af døgnet. Undtaget fra denne bestemmelse er arealer, som er opdyrket.

Stk. 4. På matr.nr. 6nt Hårup By, Linå etablerer og vedligeholder Naturstyrelsen adgangsmuligheder via stenter, klaplåger eller lignende. Der kan til opfyldelse af fredningens formål etableres publikumsfaciliteter på arealet såsom stier, adgangsveje, shelters, bord/bænke og lignende. Naturstyrelsen etablerer en mindre grusbelagt parkeringsplads i ejendommens sydøstlige hjørne.

Stk. 5. Som en forlængelse af Adelsvejen skal der senest 1 år efter fredningens gennemførelse etableres et trampespor langs det levende hegn på matr.nr. 1aq Skellerup Nygårde, Linå, jf. særlig signatur på fredningskortet. Landbrugsmaskiner kan krydse trampesporet som hidtil, så samdrift af matr.nr. 1aq Skellerup Nygårde, Linå og 3b Skellerup By, Linå fortsat kan ske.

§ 10 Naturpleje

Stk. 1. Plejen af naturarealer, der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, skal tilrettelægges med øget biodiversitet for øje.

Stk. 2. Plejemyndigheden bør tilstræbe efter aftale med berørte lodsejere, at der på skovarealer, som efter fredningen ikke drives naturnært, bevares

et antal store træer i hele deres levetid og forfald som levested for den flora og fauna, der er knyttet hertil.

Stk. 3. Plejen bør tilstræbe, at der efter aftale med berørte lodsejere skabes udsigtskiler ned gennem slugterne, således at det dramatiske istids-landskab på udvalgte steder kan opleves i en større sammenhæng.

Stk. 4. I områder med stævningstræer bør det sikres, at der etableres nye stævninger på yngre træer, så der finder en foryngelse sted.

Stk. 5. Fredningen er ikke til hinder for, at der med fredningsnævnets forudgående godkendelse kan genskabes den naturlige hydrologi i området.

§ 11 Plejemyndighed og plejeplaner

Stk. 1. Plejemyndigheden kan gennemføre pleje i henhold til den til enhver tid gældende plejebekendtgørelse.²

Stk. 2. Plejen kan bl.a. gå ud på etablering af primitive publikumsforanstaltninger med lodsejers samtykke, f.eks. borde, bænke og affaldskurve og opsætning af sædvanlige husdyrhegn og læskure til dyr.

Stk. 3. Mål for naturplejen fremgår af § 10.

§ 12 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Fredningens afgrænsning og indhold fremgår yderligere af fredningskortet, der er medtaget som bilag til afgørelsen.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om at gennemføre fredningen er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.³ Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentliggjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

² På fredningstidspunktet Bkg. nr. 924 af 27. juni 2016 om pleje af fredede arealer og tilsyn.

³ Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 1 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, der har behandlet sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning.....	11
2.	Fredningsforslaget.....	11
3.	Fredningens afgrænsning	13
4.	Beskrivelse af fredningsområdet	14
5.	Frednings- og planlægningsmæssige forhold.....	20
6.	Fredningsnævnets behandling og afgørelse	21
6.1	Fredningsnævnets behandling af sagen.....	21
6.2	Fredningsnævnets afgørelse	22
7.	Klager og bemærkninger.....	28
7.1	Klage indgivet af Danmarks Naturfredningsforening.....	28
7.2	Klage indgivet af lb.nr. 11, Silkeborg Golf A/S	29
8.	Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling og afgørelse i sagen	32
8.1	Sagens behandling.....	32
8.2	Miljø- og Fødevareklagenævnets indledende bemærkninger	32
8.3	Miljø- og Fødevareklagenævnets generelle bemærkninger	33
8.3.1	Fredningens gennemførelse	33
8.3.2	Fredningens afgrænsning	33
8.3.3	Fredningens indhold.....	34
8.4	Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger til klagepunkter	35
8.5	Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse	35

1. Indledning

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del har den 16. maj 2017 truffet afgørelse om at gennemføre en fredning af Dalene ved Resenbro i Silkeborg Kommune. Fredningsnævnet har samtidig i anledning af fredningen truffet afgørelse om erstatning i en separat afgørelse af 16. maj 2017.

Fredningssagen blev rejst den 18. november 2013 af Danmarks Naturfredningsforening. Foreningen fremlagde under sagens behandling revidere fredningsforslag.

Fredningsområdet omfatter et areal på ca. 566,6 ha, som ejes af 27 lods-ejere.

Formålet med fredningen er fortrinsvis at bevare og forbedre natur- og landskabsværdierne, så området fremtræder overvejende skovdækket samt at levesteder og spredningsmuligheder for plante- og dyreliv bevarer, at sikre de rekreative kvaliteter, at sikre de geologiske værdier samt medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter i habitatområdet.

Fredningsnævnets afgørelse i medfør af naturbeskyttelseslovens § 40 er af en lodsejer, jf. § 43, stk. 2, nr. 1, og Danmarks Naturfredningsforening, jf. § 43, stk. 2, nr. 4, påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. naturbeskyttelseslovens § 43, stk. 1.

Den samlede erstatning og godtgørelse overstiger 500.000 kr., og Miljø- og Fødevareklagenævnet skal derfor endvidere efterprøve fredningsnævnets afgørelse om fredning i dens helhed, jf. naturbeskyttelseslovens § 42.

Fredningsnævnet har endvidere den 22. juli 2019 efter miljøvurderingslovens⁴ § 10, jf. § 8, stk. 2, nr. 1, jf. stk. 1, nr.1, truffet afgørelse om, at der ikke er pligt til at udarbejde en miljøvurdering i forbindelse med behandlingen af forslaget om fredning af Dalene ved Resenbro. Afgørelsen er ikke påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

2. Fredningsforslaget

Om baggrunden for fredningen fremgår følgende af fredningsforslaget gengivet fra fredningsafgørelsen:

”Silkeborg by ligger placeret i et af Danmarks smukkeste landskaber. Dybe slugter skærer sig ned i det højtliggende moræneplateau og er naturlige adgangsveje til Gudenåens brede ådal og grønne enge. Hvor terrænet har villet det, er åen omdannet til en række af store søer på sin vej ud i Randers Fjord. Øst for Silkeborg ligger Nordskoven, som er ejet af Naturstyrelsen og delvist habitatområde. Det område, som foreslås fredet strækker

⁴ Lovbekendtgørelse nr. 973 af 25. juni 2020 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

sig østpå fra Nordskoven og sydpå fra Gudenåens brede smeltevandsterasser og skrænter. Længere mod øst brydes skoven af en golfbane, som mellem de græsklædte spillebaner stadig har langstrakte parallelle områder med skovklædte skrænter. Endnu længere mod syd på det høje moræneplateau ned mod Hårupvej og Hårup, er jorden opdyrket, og giver mulighed for udsigt mod nord, imod skovene og Gudenådalen. Her fornemmes de geologiske formationer i en sammenhæng, der vidner om en dramatisk dannelse i slutningen af sidste istid. Overalt i fredningsområdet findes små og større naturområder med eng, hede, mose, overdrev og søer. Tillige hermed fortæller talrige fund i jorden os, at område gennem mange tusinde år har været attraktivt bosætningsområde for vores forfædre. Nye fund dukker op med jævne mellemrum når der skal anlægge veje, nye erhvervsområder og i forbindelse med den almindelige landbrugsdrift.

Nord for Gudenåen ligger Gødvadfredningen fra 1978, som omfatter over 600 ha. Baggrunden for den fredning var ligeledes områdets store landskabelige og geologiske værdier. Gødvadfredningen blev gennemført for at bevare området i den nuværende tilstand, dog med mulighed for en række landskabelige og naturmæssige forbedringer. Nærværende fredningsforslag støder mod nordvest op til gødvadfredningen, så de værdifulde naturområder og landskaber på begge siden af Gudenåen beskyttes, plejes og udvikles i en sammenhæng.

Fredningsområdet er på grund af sin beliggenhed umiddelbart uden for Silkeborg under konstant pres fra byudvikling, erhverv, veje og idrætsanlæg. Bare inden for de seneste få år er golfbanen blevet udvidet fra 18 til 27 huller. Før udvidelsen henlå udvidelsesarealet i skov, som i forbindelse med udvidelsen delvist blev fældet. Desuden blev terrænet jævnet og drænet og fremtræder i dag meget friseret og parkagtigt. Lokalplanen som regulerer golfbanen omfatter ca. 140 ha, hvoraf golfklubben lægger beslag på 115 ha. Her ud over er der 25 ha såkaldt tilgrænsende arealer, som ikke er golfbane i dag, men hvor ønsket om, at de helt eller delvist skal overgå til golfbaneformål er nærværende.

I golfbanens nordlige grænse mod Resenbro er der inden for de allersensreste år udlagt et område til boliger. Området var ellers tænkt som et ”ukrænkeligt bufferareal” mellem beboelsen og golfbanen, men planer kan ændres, og blev det altså også her.

Mod nordøst støder fredningsområdet op til Jyllandsringen, som er et motorsportsanlæg med dertil hørende funktioner. Anlægget er placeret på en af de fremskudte terrasser 65 meter over havet. Anlægget er med jævne mellemrum blevet udbygget, og det kan forventes, at der også i fremtiden vil opstå ønsker om udvidelser, som kan påvirke naturen og landskabet negativt.

Endelig er der kommunale ønsker om at forlægge Hårupvej fra det nuværende tracé og længere mod nord, ind i det område som foreslås fredet. Dette vil imidlertid fragmentere det foreslåede fredningsområde og reducere det i størrelse. Netop områdets størrelse og sammenhængende karakter uden væsentlige gennemkrydsende veje og anlæg, der ville virke som barrierer for spredning af flora og fauna, gør områdets vigtigt som levested for vilde dyr og planter. Samtidig vil en forlægning af vejen kunne få både negative landskabelige konsekvenser samt svække muligheden for at formidle den geologiske historie i landskabet, der både rummer den flade, terrassedelte dalbund, dalens sideskråninger, erosionsslugterne og det jævnt kuperede moræneplateau ovenfor dalen længst mod syd.

Også tilplantningen med juletræ er en trussel imod fredningsværdierne, da det er en faktor der i høj grad omformer landskabets karakter ved sin sløring af terrænformerne og spærring af udsigten. Særligt i fredningsområdets østlige del omkring Adelsvejen, vil der kunne opnås store landskabelige gevinster ved at fjerne eksisterende juletræer tættes på vejen og forhindre nye juletræsplantager. Hovedparten af de eksisterende juletræbeplantninger vil dog kunne opretholdes, men steder, hvor der er særlige landskabelige og naturmæssige værdi, er der behov for en afvikling på sigt, hvilket fredningsforslaget lægger op til.

Fredningens formål er at sikre sammenhæng mellem de fredede områder nord for Gudenåen og skovene vest for fredningsområdet. Endvidere er formålet at sikre og udvikle de tilbageværende natur- og landskabsværdier, sikre områdets rekreative og geologiske værdier samt sikre at området ikke fragmenteres, og at der gennem pleje og drift sker en udbygning af naturområdernes indbyrdes sammenhæng inden for området, således at området med tiden udvikles til en tilstand med større naturindhold samt landskabelig og rekreativ værdi. Fredningen vil kunne bidrage til at sikre levesteder for en lang række truede arter i området, og vil understøtte arbejdet med at stoppet tabet af biodiversitet senest i 2020 som Danmark har forpligtet sig til.”

3. Fredningens afgrænsning

Fredningsområdets sydvestlige grænse udgøres af Linåvej, mens den sydøstlige udgøres af Hårupvej. Ved Hårupvej går fredningsgrænsen langs med de udlagte arealer til erhvervsudvikling i Hårup. Ved Skellerup Nygårde slår fredningsgrænsen et knæk østpå og fortsætter ad Mørkdalsvej til den nu nedlagte grusgrav. Herefter følger grænsen en foreslået ny sti nogenlunde i det spor, hvor Adelsvejen har gået. Herefter fortsætter fredningsgrænsen mod nordvest langs Jyllandsringsen og op til boligområdet Dybdalsvænget, Stidalsmarken, Dybdalen og Stidalen, som fredningsgrænsen løber op ad. Mod nordvest og til Linåvej løber grænsen mellem Silkeborg Golfbane og Resenbro, og fortsætter vest på til Naturstyrelsens arealer og Gødvadfredningen.

Det område, som foreslås fredet, omfatter 27 lodsejere, hvoraf de 24 er private, som tilsammen ejer ca. 247 ha. De øvrige lodsejere er Banedanmark med 4,60 ha, Silkeborg Kommune med 10,72 ha og Naturstyrelsen med 203,15 ha. Desuden er der et umatrikuleret § 3-areal i Gudenåen på 1,02 ha.

4. Beskrivelse af fredningsområdet

Fredningsområdet er beskrevet nærmere i fredningsforslaget, som er gengivet i fredningsnævnets afgørelse om fredning (s. 3ff).

Det fremgår af afgørelsen, at:

”Landskabet og den geologiske udvikling

Sidste istid (Weichsel istiden) varede fra ca. 115.000 år til 10.000 år før nu og er i al væsentlighed den begivenhed, der har skabt nutidens landskab i Silkeborg kommune. Store dele af landet var under Weichsel istiden isfrit. Under istiden var der flere større og mindre isfremstød. I den tidlige del af istiden tyder undersøgelser på, at isen har dækket det vestlige Jylland frem til Ringkøbing Fjord. Den mest markante begivenhed finder dog sted sidst i Weichsel istiden hvor isfronten, efter tilbagesmeltning fra det vestlige Jylland, igen rykker frem fra nord og nordøst, til det der i dag betegnes som Hovedopholdslinien. Hovedopholdslinien udgør i dag et markant landskabselement. Årsagen til Hovedopholdslinjens markante præg er, at isfronten stod det samme sted i lang tid. I den tid strømmede smeltevand fra isfronten mod vest og dannede den vestjyske hedeslette. Efter tilbagesmeltning fra Hovedopholdslinien følger endnu et isfremstød fra sydøst, som danner den Østjyske Israndslinie. Under tilbagesmeltningen af isfronten blev der efterladt større blokke af is. Isblokkene dannede et dødislandskab, hvor der senere opstod lavninger og søer i landskabet. Dødislandskaber ses blandt andet umiddelbart nord for Silkeborg by samt i den nordvestligste del af kommunen langs med Hovedopholdslinien. I takt med israndens tilbagesmeltning skabtes der hele tiden nye afdræningssystemer. Ved tiden for isfremstødet til den Østjyske Israndslinie foregik afstrømningen således til Randers Fjord. Karakteristisk for Gudenå Systemet er terrasserne, som kan observeres i nutidens ådale dannet under afdræningen. Terrasserne er dannet i forbindelse med skiftende afdræningsforhold. En øget afsmeltning eller ændrede afdræningsforhold betød, at smeltevand eroderede sig dybere ned i en allerede eksisterende smeltevandsdal. Langs ådalsiderne ligger aflejringer fra det tidligere afdræningsniveau efterfølgende tilbage og danner i dag terrasser. Gudenå Systemet omfatter et helt dalkompleks af afdræningsveje for smeltevand fra det øst- og midtjyske landområde. Systemet strækker sig fra Silkeborg by mod nord op til Randers Fjord. Afsmeltningen er foregået i flere stadier karakteriseret ved terrasser i forskellige niveauer langs dalsiderne.

Gudenåen er Danmarks længste å med sine 158 km. Den snor sig gennem Silkeborg og er med til at gøre byen til en af landets smukkeste byer. Fra sit udspring i Tinnet Krat løber åen ad omveje mod nord, hvor den blandt

andet passerer Mossø og Salten Langsø, inden den passerer gennem Silkeborg og videre mod nordøst på sin vej mod Randers Fjord. Umiddelbart øst for Silkeborg passerer Gudenåen gennem Resenbro, der er forstad til Silkeborg. Resenbro er en langstrakt bydannelse langs med og syd for Gudenåen, der ligger som en visuel grænse mellem åen og det bagvedliggende landskab. Dette landskab, som engang hang naturligt sammen med Gudenådalen, hører til et af landets flotteste. Med dybe slugter, stejle skrænter og højtliggende bakker kan man gemme sig i terrænet eller på toppen få en udsigt over det midtjyske skov og sølandskab. Gennem de sidste mange år er der gjort store indgreb i landskabet til både golfbane og motorsportsbane, ligesom den almindelige skov- og landbrugsdrift sine steder har skabt et juletræstilplantet landskab, som hverken giver udsigter eller artsrig natur.

[...]

Skovene

Skovene, der dominerer omkring halvdelen af fredningsområdet, er en del af Nordskoven. Nordskoven ligger, som en bred odde i et knæk på Gudenåen med Brassø mod syd og Silkeborg Langsø mod nord. Landskabet er præget af bøgeskov og bevoksninger med graner, bl.a. store douglasgraner fra Nordamerika. De centrale dele er et højland, der afgrænses af stejle skrænter ned mod flade smeltevandssletter.

Hårup Sande i fredningsområdets vestlige del er et tidligere sandflugtsområde. Fyrreskoven i Hårup Sande blev plantet fra ca. 1850 på det røde sand for at standse sandflugten. [...]

Det er ikke fredningens intention at bevare den ensartede og artsfattige nåleskov, men omvendt heller ikke at kræve den fjernet, medmindre målet er at opnå flotte udsigter fra offentlige stier. [...]. Det er imidlertid et ønske hos fredningsrejsere, at fredningen kan være med til at sikre nogle af de værdier i de gamle skove, som har betydning for biodiversiteten/artsrigdommen. Derfor lægger fredningsforslaget op til, at plejemyndigheden (kommunen for egne og private skove, og Naturstyrelsen for egne skove) i samarbejde med lodsejerne udpeger et antal gamle træer, som herefter får lov at stå til de går ud eller vælter af sig selv. Da bøg typisk har en omdriftstid på 110-130 år og eg en omdriftstid på 120-160 år, kan det eksempelvis være træer, der er over 160 år gamle eller ældst mulige.

For at sikre, at der altid står "nye" gamle træer når de gamle forsvinder, foreslås det endvidere, at der altid står mindst 5 gamle træer pr. ha målt over 10 ha. Desuden foreslås det, at stævningstræer, som både står spredt og i klynger i fredningsområdet, registreres og beskyttes, da de har både kulturhistorisk og æstetisk værdi. Endelig foreslås det, at arealer med løvskovsbevoksninger af høj naturkvalitet udlægges til områder med naturnær skovdrift ...

[...]

Golfbanen

I områdets nordlige del ligger Silkeborg Ry Golfklub, der for få år siden blev udvidet fra en 18-hullers til en 27-hullers golfbane. Det skete trods områdets store naturværdier, og har blandt andet haft den konsekvens, at golfbanearealet i dag fremtræder med et langt mere parkagtigt præg end det omgivende landskab. Flere af vådområderne inden for golfbanearealet er desuden blevet drænet og påvirket i en retning, der desværre ikke har været til gunst for naturen og artsrigdommen.

[...]

Fredningsforslaget omfatter hele golfbaneområdet, men regulerer ikke *selve* golfbanelægget, dvs. semirough, greens, fairways, bunkers og tees, da dette reguleres tilstrækkeligt af lokalplanen for området. Undtaget her fra er fredningsforslagets forbud imod anvendelse af pesticider overalt på golfarealet. En del af golfbanen ligger ovenpå et drikkevands indvindingsområde med borer som leverer vand til Resenbro vandværk og videre til 335 husstande. Lokalplanområdet omfatter imidlertid et langt større areal end det, som beslås af selve golfbaneanlægget. På den baggrund lægger fredningsforslaget op til, at naturarealer (bl.a. roughen) uden for selve baneanlægget reguleres af fredningen. Nedlægges golfbanen en dag, foreslås det, at området i sin helhed tilbageføres til og reetableres som naturområde med naturnær skovdrift. I modsat fald vil der være en risiko for at golfbanen konverteres til f.eks. andre intensive sportsanlæg.

Beskyttet natur

Inden for fredningsområdet findes søer, enge, heder, overdrev og moser, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, jf. fredningskortet. Der er endvidere en række mindre naturområder i skovene, som er omfattet af skovlovens § 28. Der må efter loven ikke ændres i tilstanden af disse naturtyper. Områderne må således hverken drænes, sprøjtes eller gødes.

Dyre- og planteliv

Det skiftende skovbillede inden for fredningsområdet tiltrækker mange fuglearter. Sortspætten og flagspætten ses hyppigt, men også grønspætten kan træffes. Sortspætterne hugger redehuller i høje slanke bøge uden sidegrene og efter brug overtages redehullerne af hulduer og flagermus. De store nåleskovsområder har tidligere været yngleplads for den meget sjældne nøddekonge og sandsletterne er velegnede til krybdyr. Både hugorm, skovfirben og stålorm er almindelige i lysninger og langs vejene.

Hårup Sande er især kendt for sine gode svampe, men her findes meget andet, f.eks. sjældne laver og femradet ulvefod. Schoubyes Sø blev gravet, da man manglede fyld ved anlægget til Ringvejen i årene op til 1960. I forbindelse med gravearbejdet efterlod man nogle småøer tilbage, så jordrugende fugle kunne være i fred for rævene – det er forklaringen på

søens tre små øer. Søen er omgivet af nåletræsplantage og ligger i et sandigt og meget næringsfattigt område. Den har ingen tilløb eller afløb. Det betyder at der ikke er nogen næringsstofforurening fra landbruget, da der ikke er marker i nærheden. Derfor anses den for at være den reneste af søerne i Silkeborgs omegn. Søen har siden sin opståen stabiliseret sig i en klarvandet tilstand med udbredt undervandsvegetation. Årsagen til det er utvivlsomt den meget næringsfattige jordbund og den beskyttede beliggenhed i skov. Da søen er så ung, må det forventes, at plante- og dyrelivet i søen ændrer sig med årene.

I dag er området et meget besøgt udflugtsmål og også yngleplads for tusinder af skrubtudser, guldsmede og drikkested for skovens dyr.

Mosen langs Skærbækken på golfbanens nordlige areal har en meget fin botanik med flere sjældne arter. Mosens mere tørre del har en bundvegetation domineret af dværgbuske som hedelyng, tyttebær og revling, med indslag af klokkel yng, alm. star, smalbladet kæruld, tue-kæruld og blåtop. Den sydlige del af mosen, syd og øst for golfklubbens maskinhus, er ret tør hedemose, domineret af hedelyng, klokkel yng og blåtop.

[...]

Kulturspor

Der er otte kendte og synlige oldtidshøje indenfor fredningsområdet. Det er sandsynligt, at der tidligere har været langt flere, som er overpløjet og efterhånden forsvundet.

I forbindelse med det igangværende motorvejsbyggeri syd og vest for fredningsområdet er der gjort mange interessante arkæologiske fund inden for de sidste år.

Ved Hårupgård er der blandt andet fundet en romertidsbebyggelse og vikingetidsgrave, og ved udgravningerne ved Vestergård er der fundet det indtil videre længste jernalderhus i Danmark på hele 65 meter. Huset lå i en jernalderlandsby, som har dækket et areal på ca. 5 hektarer og der er registreret over 25 gårdsanlæg. Det ser ud til at landsbyen har bestået af 3-4 samtidige gårdsanlæg, der er blevet flyttet eller genopført.

Fundene, som man kan læse mere om på Museum Silkeborgs hjemmeside, er de synlige vidnesbyrd om at egnen har været beboet i flere tusind år

Langs fredningsområdets nordøstlige grænse ligger Adelsvejen, som er resterne af vejen mellem Skanderborg og Viborg. En strækning på 2 km af Adelsvejen ved Resenbro ligger i dag næsten urørt hen og har det samme forløb, som da den i Middelalderen udgjorde hovedfærdselsåren mellem Skanderborg og Viborg. Området omkring Adelsvejen rummer en unik koncentration af natur, geologi og kulturhistorie.

Vejens historie går mindst tilbage til 1200-tallet. Fra Kongebyen Skanderborg over Illerup og nord om Dover til Siim. Herfra fortsatte den nordover til Knudbro, Tulstrup, Bomholt og Linå for at passere Gudenåen ved Resenbro. Ved Resenbro krydser den Gudenåen, først som et vade-sted og senere som en bro, der første gang blev nævnt i 1548 som Resen-dals Bro, tilhørende kongen. På nordsiden af åen fortsatte den over Svovlstrup og Tvillum, forbi Allinggård og Grønbæk til Ans for at ende i Viborg – Jyllands hovedstad på den tid.

Vejens forløb ved Resenbro er meget smukt og rummer netop her en rig historie. Fra Resenbro går vejen mod syd, passerer gravhøjen Rethøw, som blev brugt til skafot og galge. Kort herefter går den op gennem en meget fin sideslugt til plateauet over Gudenådalen. Her passerer stien de 2 gravhøje Bredhøj og Rulleshøj og har sit videre forløb mellem markerne med udsigt til Skellerup og Skellerup Nygårde, hvor den slutter sig til landevejen Mørkdalvej, som går til Linå. I forbindelse med et skovrejsningsprojekt i 2008 blev der på bare en hektar blotlagt 150 koge-gruber med rige forekomster af kulstykker og sortsvedne sten. Hele området rummer sandsynligvis betydelige uafdækkede arkæologiske værdier. Fredningsforslaget lægger op til at Adelsvejen genetableres som et trampespor fra det sted, hvor vejen i dag slutter og længere syd på til Mørkdalvej. Her bliver der så adgang til den tidligere grusgrav, hvor kommunen overvejer at etablere naturområder som led i kravet om erstatningsbiotoper for de der er ødelagt af motorvejsbyggeriet.

Offentlighedens adgang og friluftsliv

Området er generelt velforsynet med stier både på den del, der er ejet af Naturstyrelsen og på golfbanearealet. På de private arealer er der nogle få eksisterende trampespor, som i medfør af fredningen ikke kan nedlægges, jf. fredningskortets særlige signatur for eksisterende stier. Fredningsfor-slaget lægger op til, at der etableres et trampespor i forlængelse af Adels-vejen langs et levende hegn i skellet mellem 2 ejendomme nogenlunde i det oprindelige tracé, som beskrevet ovenfor og angivet med særlig signa-tur på fredningskortet.

[...]

Der er i medfør af naturbeskyttelsesloven fri fladefærdsel i de offentligt ejede skove. Med fredningen lægges det op til, at alle arealer i offentligt eje såfremt de sælges til private, fortsat har adgangsret for offentligheden som for offentlige skove. Det betyder blandt andet at der vil være mulig-hed for fladefærdsel hele døgnet.

Naturpleje og naturplejeaftaler

På ejendommen matr.nr. 2 f Skellerup Nygårde, Linå er der i dag en ple-jeaftale mellem kommunen og lodsejerne. Der er pt. sat ca. 20 får ud, som plejer landskabet. Der er desuden adgang til området via trampespor.

Råstofindvinding og vandindvindingsinteresser

Der er ikke udpeget hverken interesseområder eller graveområder for råstoffer inden for fredningsområdet. Umiddelbart øst for fredningsområdet ved Skellerup Nygårde ligger en tidligere grusgrav. Den var tidligere ca. 20 meter dyb. Siden midten af 1990'erne har graven været fyldt op, hvorved lagene fra Pliocæn samt de ældste kvartære lag ikke længere er tilgængelige. Grusgraven er nu retableret til landbrugsformål.

Grusgraven er Nationalt Geologisk Interesseområde. I glimmerleret har man fundet fossile planterester hvilket er interessant, idet disse ikke er hyppige i denne type aflejringer. Henføringen af glimmerlersflagen til det pliocæne tidsafsnit er endvidere interessant, idet man på dansk område kun kender få lokaliteter af Pliocæn alder.

Lokaliteten indeholder desuden en varieret kvartær lagserie med tilaflejringer fra Elster, Saale og Weichsel Istiderne.

Den tidligere råstofgrav har et stort naturpotentiale pga. den ringe bonitet, som ofte ses i tidligere råstofgrave, der er retableret til landbrugsjord. Silkeborg Kommune overvejer på den baggrund at undersøge muligheden for at lave mageskifte med nogle overdrev ved det igangværende motorvejsbyggeri, som ødelægges i forbindelse med anlæggelsen af motorvejen.

Hele det foreslåede er udpeget som område med drikkevandsinteresser.

Natura 2000-interesser

En del af fredningsområdet er udpeget som Habitatområde for Silkeborgskovene; EF-habitatområde H181 Silkeborgskovene med et areal på 1.455 ha. Udpegningsgrundlaget er hovedsagelig forskellige typer af skov samt søer, vandløb og vådområder som hængesæk. De lysåbne naturtyper udgør kun en lille del af udpegningsgrundlaget.

Skovene indgår i det skovdominerede område syd og øst for Silkeborg. Det stærkt kuperede landskab er formet af store erosionsdale, som har skåret sig ned i den oprindelige moræneflade. I bunden af dalene har isen efterladt store bassiner, der nu er opfyldt af de mange søer og af Gudenåen.

Silkeborgskovene er en del af Danmarks største sammenhængende skovområde og er naturligt delt i Nordskoven, Vesterskov, Østerskov og Sønderskov. Området er udpeget på baggrund af forekomsten af følgende naturtyper: Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger, næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks, vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter, hængesæk og andre kærsmfund dannet flydende, bøgeskov på morbund med kristtorn, bøgeskov på muldbund, skovbevoksede tørvemoser og elle- og askeskove ved vandløb, søer

og væld. Området er dertil udpeget på baggrund af forekomsten af følgende arter: Stor Vandsalamander og Odder.

Hele området har et meget stort naturpotentiale. Nordskoven, Vesterskov og Østerskov bærer præg af tidligere tiders intensive skovbrugsdrift, mens Sønderkov er meget afvekslende og præget af store områder med gammel løvskov.

I Nordskoven ligger Hårup Sande, hvor flyvesand med lave klitter har overlejret den mere næringsrige jordbund. Området er meget næringsfattigt og indeholder nu en lysåben fyrreskov og mindre hedeområder med en artsrig svampeflora og en skovbund med lyng og laver.”

5. Frednings- og planlægningsmæssige forhold

Eksisterende fredninger

Der er ingen eksisterende fredninger inden for fredningsområdet. Området nord for er fredet i 1978 (Gødvadfredningen).

Zonestatus

Området har status af landzone. Silkeborg Kommune har i Kommuneplan 2017-21 dog udlagt et område i den sydlige del af fredningsområdet, som fredningsnævnet udtog i sin afgørelse, til byzone.

Kommuneplanforhold

På tidspunktet for fredningssagens rejsning var størstedelen af fredningsområdet i dagældende kommuneplan beliggende i et område udpeget som *Landskabeligt interesseområde*. Inden for disse områder skal brug af arealet til formål, der kan påvirke landskabsoplevelsen negativt, så vidt muligt undgås. I disse områder skal landskabelige værdier tillægges særlig stor vægt, og byggeri og anlæg placeres og udformes under særlig hensyntagen til landskabets værdier. Endelig skal ikke-landbrugsmæssigt byggeri, større veje, og større tekniske anlæg så vidt muligt undgås.

I gældende kommuneplan er et større område udlagt til golfbane.

I den gældende kommuneplan 2017-2021 er en lille del af fredningsområdet ind mod et lokalplanlagt nyt erhvervsområde ved Hårup i fredningsområdets sydlige hjørne udpeget som *Muligt naturområde* i forlængelse af Natura 2000-området. Området er ubevokset.

Der er ifølge gældende kommuneplanforslag planlagt en sti i fredningsområdets nordøstlige del. Fredningen er ikke til hinder for en sådan sti.

I den gældende kommuneplan 2017-2021 er udlagt en udvidelse af vejen Dybdalen og i forlængelse heraf en forlægning af Hårupvej. En forlægning af Hårupvej som udlagt i kommuneplanen vil betyde, at fredningsområdet gennemskæres på et væsentligt stykke. Fredningsforslaget er

undervejs blevet revideret og fredningsgrænsen flyttet, så kommunens ønsker i et vist omfang er imødekommet.

Silkeborg Kommune har fastholdt de planmæssige forhold i området i forbindelse med forslag til Kommuneplan 2020.

Lokalplanforhold

Inden for fredningsområdet er der en lokalplan, nr. 181.10 fra 23. april 2012, som vedrører golfklubben. Lokalplanområdet omfatter ca. 140 ha, hvoraf den egentlige golfbane udgør 115 ha, som er golfklubbens nuværende areal. Resten er tilgrænsende skovarealer mod vest, som omfatter ca. 25 ha og ejes af henholdsvis Silkeborg Kommune og Naturstyrelsen. I 2017 vedtog Silkeborg Kommune endvidere en lokalplan, 35-005, udlagt til erhverv, og som bl.a. omfatter det område, som fredningsnævnet udtog for at kommunen kunne realisere sine planer om en forlægning af Hårupvej. I den forbindelse blev området udlagt til byzone.

6. Fredningsnævnets behandling og afgørelse

6.1 Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har afholdt offentligt møde og besigtigelse den 1. oktober 2014 samt foretaget efterfølgende besigtigelser.

Fredningsnævnet modtog før, under og efter det offentlige møde en række indsigelser til fredningsforslaget.

Overfor fredningsnævnet blev der fra flere sider gjort indsigelser mod, at golfbanen skulle være omfattet af fredningen. Der var endvidere indsigelser og drøftelser om bl.a. naturnær drift af skovene, et generelt forbud mod juletræsplantager, etablering af cykelstier og vejforlægning.

Silkeborg Kommune havde anført, at kommunen ønskede at etablere enkeltrettede cykelstier ved Dybdalen og Dybdalsvej samt forlægge Hårupvej med tilslutning syd til motorvejen. Kommunen ansøgte under sagens behandling om dispensation til at foretage vejforlægning af Hårupvej.

Indsigelserne og Silkeborg Kommunes ansøgning gav anledning til, at sagsrejser udarbejdede et revideret fredningsforslag med ændrede fredningsbestemmelser og fredningsafgrænsning.

Ændringerne i fredningsforslaget er gengivet i fredningsnævnets afgørelse side 15ff.

Det fremgår bl.a., at der blev indsat særbestemmelser for juletræsplantager for bestemte ejendomme, at formuleringen i bestemmelsen om byggeri blev ændret, at der blev ændret i formuleringen af særbestemmelserne for golfbanen samt ændringer i bestemmelsen om pleje og offentlighedens adgang. Endvidere var fredningsgrænsen ved Hårup blevet ændret med henblik på et muligt nyt forløb af Hårupvej tæt på erhvervsarealet i

Hårup. Fredningsgrænsen var endvidere ændret ved Solbo med henblik på eventuel udvidelse af areal til byggeri og parkering ved golfbanen.

Fredningsnævnets afgørelser under sagens behandling

Fredningsnævnet har den 30. september 2015 med hjemmel i naturbeskyttelseslovens § 37a, stk. 3, besluttet at forlænge fristen for frednings-sagens afgørelse til den 30. september 2017.

Fredningsnævnet traf den 15. juli 2014 afgørelse om ikke at meddele dispensation til en forlægning af Hårupvej. Af fredningsnævnets afgørelse fremgår, at det ansøgte tracé er i strid med fredningens formål, hvorfor der ikke kunne meddeles dispensation.

Fredningsgrænsen er i stedet revideret, så den giver mulighed for en mere tilpasset kombination af en bynær forlægning af Hårupvej og brug af den eksisterende Hårupvej.

Silkeborg Golf A/S fik efter ansøgning dispensation af fredningsnævnet til at foretage stationære ændringer og nogle midlertidige tiltag i forbindelse med kommende større turneringer. Fredningsbestemmelserne blev i den forbindelse tilrettet, således at midlertidige tiltag ved mulige fremtidige større turneringer ikke kræver fredningsnævnets dispensation.

6.2 Fredningsnævnets afgørelse

Af fredningsnævnets afgørelse, side 25 ff, fremgår bl.a. at fredningsnævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 1, jf. § 1 og § 38.

Som begrundelse for afgørelsen fremgår:

”Fredningshensynene i naturbeskyttelseslovens § 1, stk. 2:

Det er fredningsnævnets opfattelse, at Dalene ved Resenbro og de omkringliggende arealer, der er foreslået fredet, har så store naturmæssige, landskabelige og kulturhistoriske værdier, at det er nødvendigt at frede området for at opnå og sikre fredningsformålene, herunder at medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som det berørte internationale beskyttelsesområde er udpeget for.

Fredningsnævnet bemærker om de naturmæssige værdier, at en fredning af det sammenhængende landskab på sydsiden af Gudenåen i samspil med Gødvaadfredningen nord for Gudenåen vil understøtte biodiversiteten og rumme adskillige typer af levesteder for planter og dyr og give spredningsmuligheder for disse. Omlægning til naturnær drift på store sammenhængende fredskovsarealer er vigtig for at understøtte livsbetingelserne for den naturlige flora og fauna i skovene. I den sydlige del af fredningsområdet udgør Lundbjerg en naturmæssigt fin lysning foran Hårup Sandes fredskovs område og er vigtig for udvikling og understøtning af områdets plante og dyreliv. Lundbjerg kan med fredningen overgå fra

landbrugsarealer i omdrift til vedvarende græsningsareal og blive et væsentligt yngleområde og fødesøgningsområde, der kan understøtte biodiversiteten. Der vil på sigt kunne etableres et nyt naturområde i form af overdrev, og fredningen vil således fremme naturgenopretning og understøtte de lysåbne naturtyper og således Natura 2000-interesserne i overensstemmelse med kommuneplanens udpegning af området som muligt naturområde til understøttelse af det tilgrænsende Natura 2000-område.

Fredningsnævnet bemærker om de landskabelige værdier, at Dalene er et meget bevaringsværdigt landskab, og at det med Silkeborg Kommunes planlagte forlægning af Hårupvej er nødvendigt at frede området for at undgå en fragmentering af landskabet. Lundbjerg er et højtliggende åbent landskab med fri udsigt ind over Dalene og er en landskabelig fin lysning foran Hårup Sandes fredskovsområde med stor betydning for den landskabelige helhed i fredningen. Det er for at bevare landskabsoplevelsen omkring Adelsvejen nødvendigt, at den frie indsigt over landskabet fra Mørkdalvej bevares og beskyttes mod bl.a. byggeri og udsigtshæmmende beplantning, og det kan kun ske ved også at frede arealet nord for Mørkdalvej (matr.nr. 1a Skellerup Nygårde).

Fredningsnævnet bemærker om de kulturhistoriske værdier særligt, at Adelsvejen med fortidsminder er et væsentligt kulturhistorisk element, som med fredningen vil blive mere tilgængelig for offentligheden. Adelsvejen, hvis historie går mindst tilbage til 1200-tallet, ligger langs fredningsforslagets nordøstlige grænse. En strækning på to kilometer af Adelsvejen ligger i dag næsten urørt hen og har det samme forløb, som da den i Middelalderen udgjorde hovedfærdselsåren mellem Skanderborg og Viborg. En fredning vil gøre det muligt som i gamle dage at vandre ind i eller forlade området fra syd ad Adelsvejen på vej til tinge i Viborg og vil således sikre adgang til og formidling af Adelsvejens væsentlige historiefortælling. Da juletræer er en typisk afgrøde for landsdelen og dermed er med til at fortælle områdets kulturhistorie, finder fredningsnævnet, at der kan opretholdes juletræsdyrkning på udvalgte arealer i denne del af fredningsområdet.

På den anførte baggrund, og da et områdes status som fredskov eller fortidsminde ikke i sig selv yder tilstrækkelig naturbeskyttelse, finder fredningsnævnet i øvrigt heller ikke grundlag for at undtage de arealer, som under fredningssagens behandling af myndigheder eller grundejere er foreslået undtaget fra en fredning.

Fredningsnævnet bemærker særligt i relation til matr.nr. 6nt Hårup By, Linå (området kaldet Lundbjerg), at fredningsnævnet i alt væsentlighed kan tilslutte sig det oplæg til fredningsbestemmelser, som Danmarks Naturfredningsforening og Naturstyrelsen, der har købt arealet under fredningssagens behandling, er enige om. Disse fredningsbestemmelser vil sikre, at der bliver tale om et lysåbent areal, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og som vil være i naturmæssig sammenhæng med

græsnings- og skovarealerne mod vest og nord, og som både vil sikre oplevelsen af landskabets kurver og understøtte dyrelivet og det nærtliggende Natura 2000-område. En fredning af dette område vil endvidere øge befolkningens adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet, da området vil blive åbnet for fri fladefærd-sel og vil give mulighed for at nyde udsigten over Dalene fra dets højeste punkt.”

Fredningsnævnet har særligt om golfbanen bemærket, at fredningsbestemmelserne og fredningskortet er fastsat i overensstemmelse med de principale eller subsidiære ønsker for golfbanens drift, som Silkeborg Golf A/S har fremført ved høringen over fredningsforslaget, og som Danmarks Naturfredningsforening har tilsluttet sig. Det er fredningsnævnets opfattelse, at fredningsbestemmelserne både varetager de hensyn, der er formålet med fredningen, og giver Silkeborg Golf A/S mulighed for fortsat at drive golfklub og samtidig foretage en naturlig og tidssvarende videreudvikling af driften uden nødvendigvis at skulle søge fredningsnævnet om dispensation.

Fredningsnævnet har vedrørende ansøgningssagen om forlægningen af Hårupvej anført, at baggrunden for afgørelsen var, at denne forlægning var i strid med fredningsforslaget. Fredningsnævnet har herefter vurderet, om den ønskede forlægning skulle tillades i fredningen, eller om fredningsgrænsen kunne placeres således, at forlægningen sker uden for det fredede område.

Silkeborg Kommune markerede ”i marken” forløbet af en forlægning af Hårupvej, og fredningsnævnet kunne derved konstatere, at dette vejforløb gennemskærer et meget kuperet og afvekslende terræn og vil medføre endog meget betydelige terræændringer i form af afgravninger eller egentlige broer eller diger i en sådan grad, at det vil være ødelæggende for landskabsoplevelsen. Fredningsnævnet kunne derfor ikke tilslutte sig den ønskede forlægning af Hårupvej.

Fredningsnævnet har herefter tilsluttet sig den ændrede fredningsgrænse, som Danmarks Naturfredningsforening har foreslået for at give Silkeborg Kommune mulighed for alligevel at foretage en delvis forlægning af Hårupvej tættere på den nuværende Hårupvej, og som ikke findes at være i afgørende modstrid med fredningshensynene. Fredningsnævnet har således i dette omfang imødekommet det behov for en forlægning, som kommunen har peget på.

Fredningsnævnet har endvidere anført, at fredningsnævnet ikke har bemærkninger til, at der langs den del af den eksisterende Hårupvej, der kan indgå i en forlægning af Hårupvej, og langs Dybdalen og Dybdalsvej etableres cykelstier i begge sider af vejen.

Det fremgår af fredningsnævnets afgørelse, at Silkeborg Kommunes vejprojekt omkring Hårupvej omfatter en ny adgangsvej til Jyllandsringen via Hårupvej/Dybdalen/Mørkdalvej i området ved Skellerup Nygårde, så trafikken ad den vej kan ledes til motorvejen og ikke som hidtil mod Linå eller primært Resenbro. Det er fredningsnævnets vurdering, at netop denne del af området fredes til sikring af Adelsvejen og dens kulturhistorie og til sikring af indsigten i det fredede område.

Fredningsnævnet finder, at fredningen ikke hindrer et konkret vejprojekt, der viser skyldig hensyntagen til adgangen til og færdslen på Adelsvejen og til en i landskabelig henseende diskret fremtoning i landskabet. Fredningsnævnet har derfor anført i fredningsbestemmelserne, at fredningen ikke hindrer en sådan vej fra Jyllandsringen til Hårupvej/Dybdalen/Mørkdalvej, hvis fredningsnævnet forudgående kan godkende projektets udformning.

Fredningsnævnet har anført, at de fremsatte indsigelser i relation til arealernes fredningsmæssige værdi ikke kan tillægges betydning overfor fredningshensynene, skal gennemføres i overensstemmelse med det anførte om fredningens indhold og omfang.

Fredningsnævnet har fastsat de fredningsbestemmelser, der fremgår af fredningsafgørelsen, s. 28ff. Det fremgår bl.a., at der for fredningen bl.a. er fastsat følgende bestemmelser:

Det er fredningens formål at sikre og forbedre de landskabelige værdier i området og herunder sikre, at området fremtræder som et overvejende skovdækket landskab afbrudt af golfbane, dyrkede marker, hede, overdrev og søer, at bevare og forbedre områdets naturværdier, herunder levesteder og spredningsmuligheder for plante- og dyreliv, blandt andet ved at området ikke fragmenteres, og at eksisterende naturområder beskyttes og sikres sammenhæng og særligt i relation til matr.nr. 6nt Hårup By, Linå at udvikle lysåben natur til understøtning af Natura 2000-område N57 (H181) Silkeborgskovene, at sikre de geologiske interesser og skabe grundlag for, at der sker en formidling af disse, at sikre og forbedre områdets rekreative kvaliteter, herunder offentlighedens adgang til området via et stisystem, at skabe grundlag for naturpleje, og at medvirke til at sikre at naturtyper og arter, som er omfattet af Natura 2000-beskyttelse, har en gunstig bevaringsstatus.

Fredningen indeholder bestemmelser om fredningens afgrænsning og bevaring af området, som skal bevares i dets nuværende tilstand, medmindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de øvrige bestemmelser eller tillades ved dispensation.

Der er i fredningen bestemmelser om arealernes drift. Skovarealerne skal drives efter principperne for naturnær skovdrift. Skovarealerne kan over-

gå til driftsformer, hvor der tages yderligere biodiversitetshensyn. Privat skov, der ikke er omfattet af naturnær drift, kan drives som hidtil.

Landbrugsarealer i omdrift kan benyttes som hidtil. Det er forbud mod tilplantning med bl.a. juletræer, energipil og flerårige udsigtshæmmende beplantning. Der gælder særbestemmelser for enkelte matrikler om dyrkning og afdrift.

Der er en særbestemmelse om læhegn.

Tilstanden i områder, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller skovlovens § 28, må ikke ændres. Der kan dispenseres til brug af bekæmpelsesmidler til f.eks. bjørneklo.

Matr.nr. 6nt Hårup by skal fremstå overvejende som lysåben natur. Plejeplan skal udarbejdes og forelægges fredningsnævnet. På matriklen må der ikke foretages intensiv landbrugsdrift. Fredningen hindrer ikke en 5-årig overgangsperiode uden gødskning og sprøjtning.

Private haver er undtaget bestemmelserne om drift.

Der kan foretages sædvanlig vedligeholdelse af dræningsanlæg. Nydræning og ændringer af eksisterende dræns placeringer er forbudt.

Der er forbud mod opførelse af ny bebyggelse. Legeredskaber, terrasser og drivhuse m.v. kan opføres på arealer betegnet ”hus med have og gårdspladsareal”. Om- og tilbygninger til eksisterende bebyggelse kan kun ske efter fredningsnævnets godkendelse.

Der er i fredningen forbud mod etablering af nye boliger i området, bortset fra medhjælper- og generationsskifteboliger, der lovligt kan etableres på fredningstidspunktet efter planloven. Der er ligeledes forbud mod opførelse af anden ny bebyggelse.

Forbuddet gælder ikke om- og tilbygninger af eksisterende lovlige boliger op til 250 m² bruttoetageareal med fredningsnævnets forudgående godkendelse.

Bygninger, som er nødvendige for landbrugsdriften, kan opføres i tilknytning til eksisterende bebyggelse efter fredningsnævnets godkendelse.

Der er forbud mod at oprette pelsdyr- og fjerkræfarme uden for eksisterende bygninger samt at oprette drivhusgartnerier, som skæmmer landskabet. Det er ikke tilladt at opføre ridehaller. Der kan midlertidigt anbringes skurvogne og skure, der er nødvendige til skovdrift eller naturpleje.

Fredningen hindrer ikke, at der kan anbringes sædvanlige læskure for får, kreaturer og lignende efter fredningsnævnets godkendelse.

Byggeri skal tilpasses den eksisterende bebyggelse og det omkringliggende landskab.

Fredningen indeholder et forbud mod etablering af faste konstruktioner og anlæg. Der må ikke etableres belysning, bortset fra nedadrettet belysning til boliger og driftsbygninger samt sædvanlig vejbelysning langs større veje.

Der må ikke etableres nye veje i området, ligesom eksisterende veje ikke må udvides eller forlægges. Efter fredningsnævnets godkendelse kan der dog etableres en vej ved Jyllandsringen.

Fredningen hindrer ikke etablering af cykelstier langs fredningsgrænsen samt langs Dybdalen og Dybdalsvej.

Udenfor have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende. Fredningen indeholder bestemmelser om teltslagning.

Det er ikke tilladt at etablere sportsanlæg, skydebaner, motorbaner, landingsbaner m.v.

Der må opsættes hegn til husdyrbrug. Der må opsættes hegn til offentlighedens adgang samt opsættes informationstavler.

Fredningen indeholder særbestemmelser for golfbanen, som kan fortsætte i det nuværende omfang. Der må ikke ske udvidelse af banerne. Indenfor de intensivt plejede arealer kan der ske ændringer i tee-steder og anlægges øvegreens m.v. uden fredningsnævnets godkendelse.

Indenfor særligt mærkede områder på fredningskortet kan der etableres byggeri, p-plads m.v., som er relevant for golfbanens funktion som golfbane.

Der kan ske skånsom pleje af skov- og hedeområder efter hidtidig praksis i en 25 meter bræmme i form af tee-steder, greens m.v. Hvis golfbanen nedlægges, skal arealet reetableres til enten skov, naturnær drift m.v.

Fredningen hindrer ikke, at der etableres midlertidige tiltag i forbindelse med turnering og lignende, som er nødvendige for gennemførelsen af arrangementet.

Offentlighedens adgang og færdsel på golfbanen følger adgangsbestemmelserne i naturbeskyttelsesloven og skovloven.

Fredningen indeholder bestemmelser om forbud mod terrænændringer. Der må ikke fyldes op, graves eller planeres eller udvindes råstoffer. Forbuddet gælder ikke private haver.

Fredningen indeholder bestemmelser om offentlighedens adgang. Adgangs- og opholdsret følger af de almindelige bestemmelser i gældende love. Eksisterende og nye stier anført på fredningskortet må ikke nedlægges. Fredningsnævnet kan godkende, at stiers, vejes og marker traceer ændres i særlige tilfælde.

Bortset fra opdyrkede arealer, er der fri fladefærdsel til fods på de arealer, som på fredningstidspunktet er ejet af stat eller kommune, uanset fremtidigt ejerforhold.

Naturstyrelsen etablerer og vedligeholder adgangsmuligheder på matr.nr. 6nt samt grusbelagt p-plads.

Der etableres et trampespor i forlængelse af Adelsvejen langs de levende hegn på matr.nr. 1aq Skellerup Nygårde.

Fredningen indeholder bestemmelser om rammerne for pleje. Fredningen indeholder endvidere bestemmelser om plejemyndighedens udarbejdelse af plejeplan og om lodsejernes og Danmarks Naturfredningsforening ret til at udtale sig om planen. Specifikke uenigheder om indholdet af plejeplanen forelægges fredningsnævnet.

7. Klager og bemærkninger

Fredningsnævnets afgørelse er påklaget af Danmarks Naturfredningsforening og Silkeborg Golfklub (lb.nr. 11).

Danmarks Naturfredningsforening, Miljøstyrelsen, Silkeborg Kommune og Silkeborg Golfklub er kommet med bemærkninger til klagerne.

7.1 Klage indgivet af Danmarks Naturfredningsforening

Danmarks Naturfredningsforening har i klage af 12. juni 2017 anført, at foreningen overvejende er tilfreds med fredningsnævnets afgørelse.

Foreningen har påklaget fredningsbestemmelsernes § 6, stk. 3. Det er foreningens opfattelse, at en potentiel ny bilvej fra Jyllandsringens sydlige ende ned til Hårupvej/Dybdalen/Mørkdalvej vil fragmentere landskabet og ødelægge naturen. En vej vil gennemskeere Adelsvejen, som er en historisk, rolig vandresti. Endvidere har foreningen anført, at en ændring af tilkørselsvejen til Jyllandsringen vil påvirke og sandsynligvis delvist ødelægge de tre smukke gravhøje i området, hvoraf de to ligger indenfor fredningsområdet. På den baggrund er det foreningens opfattelse, at den nuværende vejadgang til Jyllandsringen skal fastholdes.

Foreningen har endvidere påklaget fredningsbestemmelsernes § 6, stk. 4. Det fremgår af klagen, at det er foreningens opfattelse, at en dobbeltrettet cykelsti langs Dybdalen og Dybdalsvej kan imødekomme hensynet til cyklisterne og deres sikkerhed.

Miljøstyrelsen har til Danmarks Naturfredningsforenings klage anført, at styrelsen ikke har indvendinger mod de af fredningsnævnet foreslåede bestemmelser i § 6, stk. 3 og stk. 4. Fredningsnævnet kan ved sin godkendelse inddrage varetagelse af hensynet til fortidsminder samt til omgivende terrænformer.

Silkeborg Kommune har til klagen fra Danmarks Naturfredningsforening anført, at muligheden for at etablere en ny og supplerende vejadgang til Jyllandsringen er af stor betydning for lokalområdet. Kommunen afviser, at vejen vil medføre en øget trafik. Hvis kommunen får tilladelse til at anlægge en vejforbindelse, vil den fordele trafikken til Jyllandsringen, så den eksisterende vejadgang aflastes. Det fremgår endvidere, at kommunen naturligvis vil vise stor respekt for de hensyn, der er lagt til grund for fredningskendelsen, herunder at udvise hensyn til færdslen på Adelsvejen og til en diskret fremtoning i landskabet.

I forhold til det anførte om en dobbeltrettet cykelsti har Silkeborg Kommune påpeget, at enkeltrettede cykelstier er mere trafiksikre end dobbeltrettede, og kommunen er forundret over, at en naturfaglig forening har så markante trafikfaglige vurderinger, som ikke harmonerer med den faglige viden på området. Både enkeltrettede og dobbeltrettede cykelstier er ens i forhold til arealforbrug og naturindholdet på arealerne langs vejene er ens. På den baggrund er det kommunens opfattelse, at der bør anlægges den mest trafiksikre løsning, som er ensrettede cykelstier.

Det fremgår endvidere af Silkeborg Kommunes bemærkninger, at det er muligt at etablere en vejforbindelse mellem kommunevejen Dybdalen og Jyllandsringens tekniske anlæg uden at berøre beskyttelseszonerne omkring de tre gravhøje.

Endelig fremgår det af bemærkningerne, at Silkeborg Kommune har valgt ikke at klage over fredningsnævnets afgørelse, fordi fredningen giver mulighed for at forbedre de trafikale forhold, og kommunen lægger derfor stor vægt på, at fredningen fastholdes.

7.2 Klage indgivet af lb.nr. 11, Silkeborg Golf A/S

Det fremgår af klagen, at klager kvitterer for, at en række af golfklubbens indsigelser er imødekommet i forbindelse med vedtagelsen af fredningen.

Klager har foreslået at ændre formuleringen i fredningsbestemmelsernes § 7. Det er i klagen anført, at den nuværende formulering i stk. 1 både medfører en restriktiv begrænsning af golfklubbens muligheder for at udvikle sig, samt tilfører unødigt administration for både fredningsnævnet

og golfklubben. Klager foreslår derfor, at der gives mulighed for tillige at foretage småændringer af greens og bunkers uden fredningsnævnets godkendelse.

I fredningsbestemmelsernes § 7, stk. 5, foreslås formuleringen ændret, så det tydeligere fremgår, at muligheden for offentlighedens adgang til fods og langrendsski kan ske, når der ikke spilles golf på grund af sne. Med den nuværende formulering er det klagers opfattelse, at man kan foranlediges til at tro, at der ikke spilles golf om vinteren.

Herud over har klager anført en række bemærkninger til fredningskortet, hvorpå der ifølge klager er fejl og mangler i forbindelse med bl.a. indtegningen af teesteder, naturnær skov, greens, byggefelt og intensivt plejede arealer m.v.

Danmarks Naturfredningsforening har indgivet bemærkninger til golfklubbens klage. Det fremgår heraf, at foreningen ikke har bemærkninger til klagers forslag om at ændre formuleringen af § 7, stk. 1.

Til ændringsforslaget af § 7, stk. 5, har Danmarks Naturfredningsforening anført, at foreningen ønsker at fastholde den nuværende formulering, således at der er adgang til fods overalt på golfbanen, hvis der ikke spilles golf.

Danmarks Naturfredningsforening har anført, at foreningen ikke har bemærkninger til præcisering af baner m.v. på fredningskortet. Foreningen understreger dog, at der med justeringen ikke skal ske en samlet udvanding af fredningen inden for golfbanens område. Foreningen anbefaler samtidig, at der forud for klagenævnets behandling af sagen fremskaffes et revideret kortgrundlag over golfbanen, således at der gives bedre mulighed for at vurdere klagers ønsker.

Miljøstyrelsen har i sine bemærkninger anført, at styrelsen ikke har bemærkninger til de foreslåede justeringer af fredningsbestemmelser og fredningskort.

Klager har indgivet yderligere bemærkninger til fredningen. Det fremgår, at der i fredningsbestemmelsernes § 4 ikke tages stilling til, hvorvidt der kan ske overholdelse af skovlovens generelle 10 % krav for lysåbne arealer, og klager finder det uklart, om fredningen giver adgang til en ubegrænset overskridelse af begrænsningen på ubevoksede arealer.

I forhold til fredningsbestemmelsernes § 6, stk. 8, har klager anført, at klager forudsætter, at plejemyndigheden opsætter skilte efter aftale med ejeren.

Endvidere har klager foreslået, at fredningsbestemmelsernes § 7, stk. 5, flyttes til § 9.

Klager har kommenteret Danmarks Naturfredningsforenings bemærkninger om fredningsbestemmelsernes § 7, stk. 5.

Det fremgår, at ønsket om en ændring af formuleringen er begrundet i, at greens og teesteder er sårbare over for sneskimmel og slid, når skiløbere og fodgængere tramper sneen ned. For at skåne disse, har golfklubben etableret specielle vinter-teesteder og vinter-greens for at undgå belastning fra golfspillere. Golfklubben ønsker at bevare indhegningerne samt at få betingelserne indskrevet i fredningsbestemmelserne. Klager har anført, at der er et betydeligt risikomoment ved at færdes på en golfbane, hvor der kan ske uheld med golfbolde eller køllehoveder. Følgerne kan være alvorlige skader. Ud fra et sikkerhedsmæssigt og forsikringsmæssigt synspunkt er det derfor afgørende, at det er golfklubben, der sætter grænserne for, hvor og hvornår publikum må færdes på banen. Det fremgår endvidere, at formuleringen ”Om vinteren, når der ikke spilles golf” indikerer, at der ikke spilles golf om vinteren. Golfbanen i Silkeborg er en af de golfbaner, hvor der bliver spillet mest golf om vinteren i Danmark.

Klager har anført, at klager har forståelse for, at Danmarks Naturfredningsforening ikke ønsker en fredning, der gør det muligt at indhegne betydelige områder af golfbanen og dermed forhindre offentlig adgang. For klager er det alene et spørgsmål om at beskytte de sensible greens og teesteder, som kun udgør et meget begrænset areal.

Klager har foreslået et kompromis, der går ud på, at ændre bestemmelsen, således at det fremgår, at der er adgang for offentligheden, hvis der ikke spilles golf om vinteren, bortset fra indhegnede arealer omkring greens og teesteder, og at fredningen ikke hindrer, at der i vinterperioden frahegnes arealer, hvor der ikke er offentlig adgang.

I forhold til Danmarks Naturfredningsforenings bemærkninger til fredningskortet fremgår det af klagers bemærkninger, at klager sammen med Silkeborg Kommune og Geopartner har foretaget en digital registrering af fairways, greens, teesteder og stier m.v., så der i fremtiden ikke opstår tvivl om banens udstrækning og bræmme fra de intensivt plejede områder.

Endvidere har klager præciseret, at i golf-termer er der forskel på fairway og semi-rough og foreslår i den forbindelse, at der sker en præcisering heraf, så der ikke senere vil opstå fejlfortolkninger.

Miljøstyrelsen er kommet med bemærkninger til klagers supplerende indlæg. Det fremgår af styrelsens bemærkninger, at det på det foreliggende grundlag er Miljøstyrelsens vurdering, at driften og anvendelsen af golfbanens skovarealer i væsentligt omfang kan fortsætte omtrent som hidtil.

8. Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling og afgørelse i sagen

8.1 Sagens behandling

Miljø- og Fødevareklagenævnet besigtigede den 6. oktober 2020 fredningsområdet og holdt efterfølgende offentligt møde om sagen.

Sagsrejserne redegjorde under besigtigelsen og i forbindelse med det offentlige møde for deres forslag om fredning af Dalene ved Resenbro.

Under besigtigelsen redegjorde golfklubben for de fejl og mangler, der var på fredningskortet i forhold til de faktiske forhold på golfbanen. Det blev endvidere drøftet, at der i fredningsbestemmelsernes § 7 var nogle uheldige formuleringer om de faktiske forhold, ligesom golfklubben redegjorde for sit erstatningskrav. I den forbindelse foreslog Danmarks Naturfredningsforening, at der blev indsat en ny fredningsbestemmelse om, at golfklubbens bygninger kunne overgå til anden anvendelse med fredningsnævnets godkendelse, hvis golfklubben blev nedlagt. Ved besigtigelsen hos lb.nr. 29 oplyste Silkeborg Kommune, at kommunen havde været på besigtigelse i august 2020, hvor kommunen havde vurderet, at arealet fortsat er omfattet af kriterierne for at være et § 3-beskyttet areal. Hos lb.nr. 6 redegjorde repræsentanten for, at det kommuneplanlagte areal skulle udgå af fredningen. Arealet blev besigtiget, og Miljøstyrelsen bemærkede, at det pågældende areal med sin beliggenhed efter styrelsens opfattelse ikke har den store fredningsmæssige værdi. Sagsrejsen bemærkede, at sagsrejsen var enig i, at arealet ikke var det mest fredningsværdige indenfor fredningen, og sagsrejsen ville ikke modsætte sig, at arealet blev udtaget. I forbindelse med drøftelserne om ny vejadgang ved Adelsvejen, oplyste Silkeborg Kommune, at kommunen ikke skulle være bygherre på et projekt, men at det var op til ejeren. Jyllandsringens repræsentant oplyste, at Jyllandsringen ikke havde behov for en ny vejadgang, og en del lodsejere og omboende udtrykte stor modstand mod en ny vejadgang. I forbindelse med drøftelserne om enkelt- eller dobbeltrettet cykelsti var der endvidere delte meninger.

8.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets indledende bemærkninger

I sagens behandling har Miljø- og Fødevareklagenævnets medlemmer deltaget: Thomas Steensen (formand), landsdommerne Norman Cleaver og Henrik Twilhøj, og de læge medlemmer Maria Temponeras, Jørgen Elikofer, Knud N. Mathiesen og Jens Vibjerg.

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 43, stk. 1, kan fredningsnævnets afgørelse efter § 40 påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Det følger af naturbeskyttelseslovens § 42, at Miljø- og Fødevareklagenævnet skal efterprøve fredningsnævnets afgørelse efter § 40, stk. 1, i dens helhed, når den samlede erstatning og godtgørelse overstiger 500.000 kr.

Endvidere følger det af naturbeskyttelseslovens § 44, stk. 1, at Miljø- og Fødevareklagenævnet kan ændre fredningsnævnets afgørelse, herunder fredningens geografiske udstrækning, fredningsbestemmelserne og er-

statningen. Dette gælder, uanset hvem der har rejst fredningssagen eller påklaget fredningsnævnets afgørelse, og uanset fredningsforslaget og de forslag og krav, der er fremført for fredningsnævnet og Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 1, kan der gennemføres fredning af landarealer til varetagelse af de formål, der er nævnt i naturbeskyttelseslovens formålsbestemmelse i § 1:

”§ 1. Loven skal medvirke til at værne landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet.

Stk. 2. Loven tilsigter særligt

- 1) at beskytte naturen med dens bestand af vilde dyr og planter samt deres levesteder og de landskabelige, kulturhistoriske, naturvidenskabelige og undervisningsmæssige værdier,
- 2) at forbedre, genoprette eller tilvejebringe områder, der er af betydning for vilde dyr og planter og for landskabelige og kulturhistoriske interesser, og
- 3) at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet.”

Efter naturbeskyttelseslovens § 38 skal en fredning indeholde en bestemmelse om formålet med fredningen. I fredninger, der omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, skal det fremgå af formålet, at fredningen skal medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper, som områderne er udpeget for, jf. stk. 2. Ifølge § 38, stk. 3 kan en fredning gå ud på bevaring af den nuværende tilstand eller tilvejebringelse af en bestemt tilstand, der herefter skal bevares, og den kan regulere offentlighedens færdsel i området. Af bestemmelsens stk. 4 fremgår, at en fredning kan indeholde de bestemmelser, herunder de påbud og forbud vedrørende arealernes anvendelse, der skønnes nødvendige, for at fredningsformålet kan opnås.

8.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets generelle bemærkninger

8.3.1 Fredningens gennemførelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder efter en afvejning af de hensyn, der fremgår af formålsbestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 1, at området er fredningstværdigt og bør fredes, idet området er unikt med væsentlige landskabelige, kulturhistoriske, geologiske og naturmæssige værdier, som afspejles i fredningens formålsbestemmelse. Nævnet tilslutter sig således fredningsnævnets begrundelse for at frede.

8.3.2 Fredningens afgrænsning

Miljø- og Fødevareklagenævnet tiltræder fredningens afgrænsning med den ændring, at de ca. 2,389 ha af matr.nr. 11a Hårup By, Linå, der er kommuneplanrammebelagt til erhvervsområde, udtages af fredningen.

Nævnet har lagt vægt på, at der ikke er knyttet nogen selvstændig fredningsmæssig værdi til arealet særligt på grund af beliggenheden i udkan-
ten af fredningen op til et erhvervsområde.

Et mindretal (Knud N. Mathiesen) finder, at hele golfklubbens areal skal udtages af fredningen. Mindretallet har lagt vægt på, at golfklubbens arealer ikke har sådanne beskyttelsesværdige værdier, at de bør fredes. Det er endvidere indgået i mindretallets vurdering, at golfklubben selv holder arealerne i god naturmæssig stand.

8.3.3 Fredningens indhold

§ 5, stk. 3

Miljø- og Fødevareklagenævnet har vedtaget, at bestemmelsens stk. 3 skal ændres, så bestemmelsen giver mulighed for om- og tilbygninger af helårshuse op til 500 m² i landzone, således at grænsen for det tilladte bruttoareal i forbindelse med om- og tilbygninger svarer til den på fredningstidspunktet gældende planlovs bestemmelser herom.

§ 6, stk. 3

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at det ikke skal være muligt at etablere en vej fra Jyllandsringen gennem Adelsvejen. Nævnet har lagt vægt på, at Adelsvejen har en høj geologisk og kulturhistorisk bevaringsværdi. Det er indgået i nævnets vurdering, at det vil være muligt at anlægge en vej uden for fredningen, og at hverken Jyllandsringen eller Silkeborg Kommune har et behov for at etablere en vej.

Som følge heraf udtages sidste afsnit i fredningsbestemmelsernes § 6, stk. 3.

§ 6, stk. 4

Et flertal i Miljø- og Fødevareklagenævnet har stemt for at fastholde fredningsbestemmelsernes § 6, stk. 4, om, at fredningen ikke er til hinder for at etablere enkeltrettede cykelstier langs Dybdalen og Dybdalsvej. Flertallet har lagt vægt på, at enkeltrettede cykelstier i umiddelbar nærhed til Dybdalen efter det konstaterede ved besigtigelsen ikke skønnes at vil have en sådan landskabelig påvirkning, at de er uforenelige med de hensyn, der skal varetages med fredningen.

Mindretallet (Jørgen Elikofer og Maria Temponeras) stemte for, at der alene skal være mulighed for at etablere en dobbeltrettet cykelsti. Mindretallet finder, at anlægsarbejderne i forbindelse med etablering af cykelsti i begge sider af vejen kan medføre fældning af flere træer end ved en dobbeltrettet cykelsti og dermed medvirke til at ændre karakteren af landskabet.

§ 7, stk. 1

Miljø- og Fødevareklagenævnet har vedtaget at ændre formuleringen af § 7, stk. 1, sidste afsnit, for at imødekomme et ønske fra golfklubben.

§ 7, stk. 3

Miljø- og Fødevareklagenævnet har besluttet, at der efter sidste afsnit i stk. 3, indsættes en bestemmelse om, at der skal være mulighed for, at golfklubbens eksisterende bygninger kan anvendes til andet formål, hvis golfbanen nedlægges. Forslaget blev fremsat af sagsrejser under nævnets besigtigelse for at sikre ejendommenes værdi over for golfklubbens kreditorer. Nævnet noterede sig, at golfklubben kunne anerkende forslaget.

§ 7, stk. 5

Miljø- og Fødevareklagenævnet har vedtaget at ændre formuleringen i § 7, stk. 5, sidste afsnit, for at imødekomme et ønske fra golfklubben.

§ 11

Miljø- og Fødevareklagenævnet har vedtaget at ændre fredningsbestemmelsernes § 11, således at bestemmelsen bringes i overensstemmelse med plejebekendtgørelsen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker herved, at det er uhensigtsmæssigt at pålægge plejemyndigheden en plejepligt samt at pålægge en pligt til at forhandle sig til enighed om plejeplanen ud over, hvad der fremgår af plejebekendtgørelsen. Nævnet bemærker endvidere, at der i bestemmelsen sker en uheldig sammenblanding af procedurerne for henholdsvis plejeplaner og plejeforanstaltninger i forhold til plejebekendtgørelsen.

8.4 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger til klagepunkter

Miljø- og Fødevareklagenævnet har på baggrund af klagen fra golfklubben og gennemgangen under besigtigelsen foretaget en tilretning af fredningskortet for fejl og mangler.

8.5 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 44, stk. 1, jf. § 40.

Miljø og Fødevareklagenævnet ophæver Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig dels afgørelse af 16. maj 2017 om at gennemføre fredning af Dalene ved Resenbro i Silkeborg Kommune.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse om at gennemføre fredning af Dalene ved Resenbro i Silkeborg Kommune på følgende ejendomme, der er afgrænset som vist på det medfølgende fredningskort, og som helt eller delvist omfatter følgende matrikelnumre:

Matr.nr. del af 11, 2da, 3b og del af 11a alle Skellerup By, Linå, 1af, 1ai, 1ao, 1ap, 1aq, 1au, 1c, 1k, del af 1z, 2ae, 2af, 2ai, 2f, 2g, del af 3a, 3h, 5a, del af 5c, del af 5d, 6, 8a og del af 7000b alle

Skellerup Nygårde, Linå, 171e, 171i, 171k, 7000iv og 1643a alle Silkeborg Markjorder, del af 3ac, 3ay, 3b, 3cm, 3hs, 3il, 3im, 3k, 3kæ, del af 3ot, 3v, del af 3æ, 6fn, 6nt, del af 11a, 11g, 11v, del af 15a, 15h, del af 16a, 16e, 26c, del af 79 (og et umatrikuleret areal) alle Hårup By, Linå.

Fredningen af Dalene ved Resenbro gennemføres med følgende bestemmelser, som herefter gælder for fredningen:

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- at sikre og forbedre de landskabelige værdier i området og herunder sikre, at området fremtræder som et overvejende skovdækket landskab afbrudt af golfbane, dyrkede marker, hede, overdrev og søer,
- at bevare og forbedre områdets naturværdier, herunder levesteder og spredningsmuligheder for plante- og dyreliv, blandt andet ved at området ikke fragmenteres, og at eksisterende naturområder beskyttes og sikres sammenhæng og særligt i relation til matr.nr. 6nt Hårup By, Linå at udvikle lysåben natur til understøtning af Natura 2000-område N57 (H181) Silkeborgskovene,
- at sikre de geologiske interesser og skabe grundlag for, at der sker en formidling af disse,
- at sikre og forbedre områdets rekreative kvaliteter, herunder offentlighedens adgang til området via et stisystem,
- at skabe grundlag for naturpleje, og
- at medvirke til at sikre at naturtyper og arter, som er omfattet af Natura 2000-beskyttelse, har en gunstig bevaringsstatus.

§ 2 Fredningsområdet

Fredningsområdet afgrænses som vist på kortbilag.

§ 3 Bevaring af området

Fredningsområdet skal bevares i sin nuværende tilstand, medmindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved forudgående dispensation fra fredningsnævnet, f.eks. i forbindelse med naturgenopretning/naturforbedring eller rekreativ anvendelse.

§ 4 Arealernes drift og anvendelse

Skov (stk. 1-4):

Stk. 1. Skovparceller, vist med særlig signatur på fredningskortet, og omfattende både offentlige skove og visse private skove, skal drives i overensstemmelse med de til enhver tid gældende principper for naturnær

skovdrift. Fredningen er ikke til hinder for, at skovarealerne kan overgå til driftsformer, hvor der tages yderligere biodiversitetshensyn.

Stk. 2. Principper for naturnær skovdrift er på fredningstidspunktet:

- Vedvarende skovdække og naturlig foryngelse.
- Større anvendelse af hjemmehørende træarter.
- Flere forskellige træarter og træer af forskellig alder på det samme areal.
- Flere gamle træer, mere dødt ved og sikring af værdifulde nøglebiotoper.
- Færre grøfter og genskabelse af tidligere vådområder.
- Ingen anvendelse af gødskning og pesticider.

Stk. 3. Privat skov, der ikke efter fredningen skal drives naturnært, kan drives som hidtil.

Stk. 4. Der kan ved rydning af artsfattig ikke-hjemmehørende nåleskov undlades genplantning med henblik på at opnå et varieret skovbillede med lysåbne partier, som kan tilgodese arter knyttet til disse naturtyper.

Arealer i landbrugsmæssig omdrift (stk. 5-7):

Stk. 5. Landbrugsjord i omdrift kan udnyttes som hidtil. Dog er tilplantning med juletræer, energipil, elefantgræs og andre flerårige udsigths-hæmmende afgrøder ikke tilladt.

Stk. 6. Undtaget herfra er de på fredningskortet markerede arealer med juletræssignatur på matr.nr. 1au, 2af, 2ae, 3a og 1af Skellerup Nygårde, Linå. Dog skal juletræer langs Adelsvejen på matr.nr. 1au Skellerup Nygårde, Linå i et 10 meter bredt bælte afdrives indenfor 6 år efter fredningens endelige gennemførelse. Der må herefter ikke genplantes juletræer i et 10 meter bredt bælte langs Adelsvejen.

Stk. 7. Læhegn af hjemmehørende arter og buske kan på matr.nr. 1au Skellerup Nygårde, Linå plantes indtil 7 meter fra Adelsvejens trace mellem vej og juletræer.

Beskyttet natur (stk. 8):

Stk. 8. Søer, enge, heder, overdrev og moser, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller skovlovens § 28, må ikke tilstandsændres. Fredningsnævnet kan i særlige tilfælde dispensere til brug af bekæmpelsesmidler til f.eks. bjørneklo.

Ny natur (stk. 9-10):

Stk. 9. Matr.nr. 6nt Hårup By, Linå skal fremstå med overvejende lysåben natur. Det sikres gennem hegning, græsning, høslet og rydning af opvækst efter behov. Områdets afgrænsning og landskabsmæssige fremtoning kan dog moderes med opvækst eller i begrænset omfang beplantning, så der dannes naturlige skovbryn og afrunding af habitatskovnaturtyper til gavn for biodiversitet og sløring af indsigt til erhvervsområde og motorvej. Plejemyndigheden skal udarbejde en samlet plan for udvikling og benyttelse af området, der skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse senest et år efter, at fredningen er gennemført.

Stk. 10. Der må på matr.nr. 6nt Hårup By, Linå fremover ikke foretages intensiv landbrugsdrift, jordbehandling, gødskning eller sprøjtning. Fredningen skal dog ikke være til hinder for, at der i en overgangsperiode på 5 år fra den endelige fredning etableres og høstes afgrøder med den nødvendige jordbehandling, men uden gødskning og sprøjtning med det formål at fjerne næringssalte og fremskynde reduktion af næringsstofpuljen i det tidligere dyrkningslag og dermed sikre øget biodiversitet.

Haver (stk. 11):

Stk. 11. Private haver er undtaget fra disse bestemmelser.

Dræning (stk. 12):

Stk. 12. Sædvanlig vedligeholdelse af bestående dræningsanlæg er tilladt, mens nydræning, ændringer af eksisterende dræns placering, herunder nedlægning af drænrør i større dybde end hidtil og ændringer af eksisterende dræns dimensioner er forbudt.

§ 5 Byggeri mv.

Stk. 1. Der må ikke etableres nye boliger i området, hverken i eksisterende bebyggelse eller som nybyggeri. Det gælder dog ikke medhjælper- og generationsskifteboliger, der på fredningstidspunktet lovligt kan etableres i medfør af lov om planlægning § 36, stk. 1, nr. 12 (på landbrug større end 30 ha).

Stk. 2. Der må heller ikke opføres anden ny bebyggelse, herunder skure, boder, jagthytter og lignende. Forbuddet omfatter også legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse. Sådanne konstruktioner kan opføres på arealer, som er omfattet af fredningskortets signatur "hus og have med gårdsplads".

Stk. 3. Eksisterende helårshuse beliggende i landzone kan om- og tilbygges, så det samlede bruttoetageareal ikke overstiger 500 m². Fredningen

er ikke til hinder for indvendig ombygning af eksisterende bygninger. Øvrige om- og tilbygninger kan kun ske efter dispensation fra fredningsnævnet. Opsætning af solcelleanlæg kræver tillige fredningsnævnets dispensation.

Stk. 4. Bygninger, som er nødvendige for landbrugsdriften, kan opføres i tilknytning til eksisterende bebyggelse efter fredningsnævnets forudgående godkendelse for så vidt angår byggeriets udformning, størrelse og placering.

Stk. 5. Oprettelse af pelsdyrfarme og fjerkræsfarme uden for eksisterende bygninger samt oprettelse af drivhusgartnerier er som særligt landskabsmæssigt skæmmende ikke tilladt.

Stk. 6. Det er ikke tilladt at opføre ridehaller.

Stk. 7. Fredningen er ikke til hinder for midlertidig anbringelse af skurvogne eller skure, der i kortere perioder på højst til 6 uger er nødvendige for skovdrift eller naturpleje.

Stk. 8. Fredningen er ikke til hinder for anbringelse af sædvanlige læskure for får, kreaturer og lignende efter fredningsnævnets forudgående godkendelse af udformning, størrelse og placering.

Stk. 9. Byggeri skal tilpasses den eksisterende bebyggelse og det omkringliggende landskab.

Stk. 10. Deponering må ikke finde sted.

§ 6 Faste konstruktioner og anlæg

Stk. 1. Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. tårne, vindmøller, tankanlæg, transformerstationer og master. Der må ikke føres luftledninger over arealerne.

Stk. 2. Der må ikke etableres belysning i det fredede område. Dog må der i tilknytning til boliger og driftsbygninger etableres sædvanlig nedadrettet belysning og langs de større veje sædvanlig vejbelysning.

Stk. 3. Der må ikke etableres nye veje i fredningsområdet. Eksisterende veje må ikke udvides eller forlænges.

Stk. 4. Fredningen er ikke til hinder for, at der efter fredningsnævnets forudgående godkendelse etableres cykelstier langs vejene, der afgrænser fredningen, og langs Dybdalen og Dybdalsvej.

Stk. 5. Udenfor have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted. Undtaget fra

forbuddet er teltning af kortere varighed på egen ejendom, teltning til spejderformål med ejers samtykke og teltning på dertil indrettede primitive overnatningspladser, hvis placering og indretning forudgående er godkendt af fredningsnævnet.

Stk. 6. Etablering af sportsanlæg som golfbaner (se dog § 7), skydebaner, motorbaner, ridebaner og landingsbaner for fly og helikoptere mv. er ikke tilladt.

Stk. 7. Der må opsættes almindelige landbrugshegn (trådhegn) til husdyrbrug. Hegnene skal holdes i jordfarver. Eventuelle hegn, der er begrænsende for offentlighedens adgangsmuligheder efter naturbeskyttelsesloven, skal forsynes med en stente eller lignende.

Stk. 8. Der må opsættes informationstavler til formidling af fredningen på foranledning af plejemyndigheden.

§ 7 Silkeborg Golfbane

Stk. 1. Den eksisterende golfbane indenfor fredningsområdet kan fortsætte i det nuværende omfang. Banerne må ikke udvides. Ændring i banernes udstrækning kræver fredningsnævnets forudgående godkendelse. Der kan inden for de intensivt plejede arealer uden fredningsnævnets godkendelse ske ændringer i tee-steder, greens og bunkers samt anlægges øvegreens og bunkers på driving range, hvis der ikke sker en udvidelse af golfbanen.

Stk. 2. Indenfor de på fredningskortet med særlig signatur angivne felter er fredningen ikke til hinder for byggeri, parkeringsplads mv. i relation til golfbanens funktion som golfbane. Fredningen er heller ikke til hinder for, at det eksisterende skur på driving range flyttes længere mod øst med en placering umiddelbart vest for træningscentret og i den forbindelse udvides og placeres indenfor byggefeltet på fredningskortet. Fredningsnævnet skal forudgående godkende konstruktionernes udformning, størrelse og placering.

Stk. 3. Indenfor en bræmme på 25 meter fra de intensivt plejede arealer i form af teesteder, greens, fairways og semiroughs kan der ske en skånsom pleje af skov- og hedeområder efter den hidtidige praksis, herunder fjernelse af væltede træer og invasive arter samt fjernelse af f.eks. birkeris af hensyn til hedevegetationen. Hvis golfbanen nedlægges, skal arealet retableres til enten skov, der drives naturnært, eller udlægges til naturarealer, der afgræsses, eller med høslet. Hvis golfbanen nedlægges, kan de eksisterende bygninger anvendes til andet formål efter fredningsnævnets godkendelse.

Stk. 4. Fredningen er ikke til hinder for, at der i forbindelse med turneringer og andre tilsvarende arrangementer etableres midlertidige tiltag, der er nødvendige og sædvanlige ved sådanne arrangementers gennemførelse.

se, f.eks. telte, tilskuertribuner, mobile sendestationer, affaldsstativer, toiletter, boder, skilte, afspærringer og befæstelse af skovveje med køreplader.

Stk. 5. Offentlighedens adgang og færdsel på golfbanen følger de almindelige regler i naturbeskyttelsesloven og skovloven. Det betyder, at der er ret til færdsel til fods og på cykel ad eksisterende veje og stier, medmindre klare sikkerhedsmæssige begrundelser taler for det modsatte. Om vinteren, hvis der ikke spilles golf, er der offentlig adgang overalt til fods samt på langrendsski på de af golfklubben anlagte langrendsløjper. Uanset foranstående er der ikke adgang på indhegnede arealer.

§ 8 Terrænændringer mv.

Stk. 1. Der må ikke foretages terrænændringer. Der må ikke fyldes op, graves af eller planeres. Råstoffer må ikke udvindes, heller ikke til eget brug.

Stk. 2. Forbuddet imod terrænændringer gælder ikke i private haver.

§ 9 Offentlighedens adgang

Stk. 1. Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love, og eksisterende veje og stier er således åbne for offentlighedens færdsel til fods eller cykel, jf. naturbeskyttelseslovens § 26.

Stk. 2. Eksisterende og nye stier, som vist med særlig signatur på fredningskortet, må ikke nedlægges. Fredningsnævnet kan forudgående godkende, at stiers, vejes og markers nuværende trace kan ændres, hvis der er særlige samfundsmæssige begrundelser, og hvis den samlede stiforbindelse gennem landskabet opretholdes.

Stk. 3. For arealer, som på fredningstidspunktet er ejet af enten kommunen eller staten, gælder det, at der uanset fremtidigt ejerforhold er fri fladfærdsel til fods overalt og på alle tider af døgnet. Undtaget fra denne bestemmelse er arealer, som er opdyrket.

Stk. 4. På matr.nr. 6nt Hårup By, Linå etablerer og vedligeholder Naturstyrelsen adgangsmuligheder via stenter, klaplåger eller lignende. Der kan til opfyldelse af fredningens formål etableres publikumsfaciliteter på arealet såsom stier, adgangsveje, shelters, bord/bænke og lignende. Naturstyrelsen etablerer en mindre grusbelagt parkeringsplads i ejendommens sydøstlige hjørne.

Stk. 5. Som en forlængelse af Adelsvejen skal der senest 1 år efter fredningens gennemførelse etableres et trampespor langs det levende hegn på matr.nr. 1aq Skellerup Nygårde, Linå, jf. særlig signatur på frednings-

kortet. Landbrugsmaskiner kan krydse trampesporet som hidtil, så samdrift af matr.nr. 1a Skellerup Nygårde, Linå og 3b Skellerup By, Linå fortsat kan ske.

§ 10 Naturpleje

Stk. 1. Plejen af naturarealer, der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, skal tilrettelægges med øget biodiversitet for øje.

Stk. 2. Plejemyndigheden bør tilstræbe efter aftale med berørte lodsejere, at der på skovarealer, som efter fredningen ikke drives naturnært, bevares et antal store træer i hele deres levetid og forfald som levested for den flora og fauna, der er knyttet hertil.

Stk. 3. Plejen bør tilstræbe, at der efter aftale med berørte lodsejere skabes udsigtskiler ned gennem slugterne, således at det dramatiske istidslandskab på udvalgte steder kan opleves i en større sammenhæng.

Stk. 4. I områder med stævningstræer bør det sikres, at der etableres nye stævninger på yngre træer, så der finder en foryngelse sted.

Stk. 5. Fredningen er ikke til hinder for, at der med fredningsnævnets forudgående godkendelse kan genskabes den naturlige hydrologi i området.

§ 11 Plejemyndighed og plejeplaner

Stk. 1. Plejemyndigheden kan gennemføre pleje i henhold til den til enhver tid gældende plejebekendtgørelse.

Stk. 2. Plejen kan bl.a. gå ud på etablering af primitive publikumsforanstaltninger med lodsejers samtykke, f.eks. borde, bænke og affaldskurve og opsætning af sædvanlige husdyrhegn og læskure til dyr.

Stk. 3. Mål for naturplejen fremgår af § 10.

§ 12 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Fredningens afgrænsning og indhold fremgår yderligere af fredningskortet, der er medtaget som bilag til afgørelsen.

Afgørelsen vil blive offentliggjort på mfkn.naevneneshus.dk. Afgørelsen kundgøres endvidere i Statstidende.



Thomas Steensen
Stedfortrædende formand

Påklaget til Taksationskommissionen med
sagsnr. 406. [Klik her for at se afgørelsen.](#)

2. december 2020
Sagsnr. 18/05563

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

AFGØRELSE VEDRØRENDE ERSTATNING i sag om fredning af Dalene ved Resenbro i Silkeborg Kommune

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 44, stk. 1, jf. § 39, jf. § 40.¹

Miljø og Fødevareklagenævnet ophæver Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig dels afgørelse af 16. maj 2017 om erstatning og har truffet afgørelse om at tilkende følgende erstatninger i anledning af fredningen:

Lb. nr. 1:	70.932 kr.
Lb. nr. 2:	5.929 kr.
Lb. nr. 3:	75.254 kr.
Lb. nr. 4:	0 kr.
Lb. nr. 5:	69.885 kr.
Lb. nr. 7:	217.698 kr.
Lb. nr. 8:	0 kr.
Lb. nr. 9:	3.600 kr.
Lb. nr. 10:	3.600 kr.
Lb. nr. 11:	353.364 kr.
Lb. nr. 12:	128.251 kr.
Lb. nr. 13:	0 kr.
Lb. nr. 14:	36.468 kr.
Lb. nr. 15:	3.600 kr.
Lb. nr. 16:	3.600 kr.
Lb. nr. 17:	3.600 kr.
Lb. nr. 18:	38.949 kr.
Lb. nr. 19:	38.459 kr.
Lb. nr. 20:	28.979 kr.
Lb. nr. 21:	50.814 kr.
Lb. nr. 22:	47.388 kr.

MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

Toldboden 2
8800 Viborg

Tlf. 72 40 56 00
CVR-nr. 37795526
EAN-nr. 5798000026070
nh@naevneneshus.dk
www.naevneneshus.dk

¹ Lovbekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019 om naturbeskyttelse med senere ændringer.

Lb. nr. 23:	124.800 kr.
Lb. nr. 24:	0 kr.
Lb. nr. 25:	0 kr.
Lb. nr. 27:	0 kr.
Lb. nr. 28:	3.600 kr.
Lb. nr. 29:	3.600 kr.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har endvidere fastsat godtgørelse for sagkyndig bistand, jf. naturbeskyttelseslovens § 47.

Af den samlede erstatning på 1.312.370 kr. samt rente og tillagt godtgørelsesbeløb på 3.500 kr. afholder staten ved Miljøministeriet tre fjerdedele og Silkeborg Kommune en fjerdedel, jf. naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om erstatning i anledning af fredningen kan efter naturbeskyttelseslovens § 45 påklages til Taksationskommissionen af de, der har påklaget fredningsnævnets afgørelse af erstatningsspørgsmålet til nævnet, eller for hvis vedkommende nævnet har skærpet fredningsbestemmelserne eller nedsat erstatningen. Afgørelsen kan endvidere påklages af Silkeborg Kommune og af Miljøministeren.

Klagefristen er fire uger fra den dag, Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er meddelt den klageberettigede, jf. naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 1. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag. Klage skal indgives til Miljø- og Fødevareklagenævnet, e-mail: mfkn@naevneneshus.dk, der videresender klagen til Taksationskommissionen, jf. § 45, stk. 4.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om godtgørelse kan ikke påklages, jf. naturbeskyttelseslovens § 47.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 1 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet,² der har behandlet sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

² Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Indledning

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del har den 16. maj 2017 truffet afgørelse om erstatning i anledning af fredningen af Dalene ved Resenbro i Silkeborg Kommune med et samlet beløb på 1.353.077 kr.

Fredningsnævnets afgørelse om erstatning er påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af en række lodsejere, jf. naturbeskyttelseslovens § 43.

2. Fredningsnævnets behandling

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 40, stk. 1, at fredningsnævnets behandling af en fredningssag afsluttes med, at fredningsnævnet træffer afgørelse om, hvorvidt fredningen skal gennemføres og afgør erstatningsspørgsmål, jf. lovens § 39.

Af naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1 fremgår det, at fredningsnævnet fastsætter erstatning til ejere, brugere og andre indehavere af rettigheder over de fredede ejendomme for det tab, som fredningen påfører dem. Der tilkendes ikke erstatning for fredning af offentligt ejede arealer, medmindre den fredede ejendom er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse. Det fremgår videre af lovens § 39, stk. 4, at erstatningsbeløb forrentes fra datoen for fredningsnævnets afgørelse, og indtil erstatningen udbetales med en årlig rente, der svarer til diskontoen. Under særlige omstændigheder kan fredningsnævnet fastsætte et andet begyndelsestidspunkt for forrentningen.

Det fremgår af afgørelsen, at fredningsnævnet i overensstemmelse med fast praksis har fastsat erstatningerne med udgangspunkt i takster, der kan reduceres eller bortfalde, bl.a. hvis arealet i forvejen er omfattet af naturbeskyttelseslovens generelle reguleringer. Taksterne suppleres med tillæg, hvis størrelse fastsættes efter en konkret vurdering af fredningens betydning for arealet.

Fredningsnævnet har fastsat følgende erstatningstakster:

- Grunderstatning: 3.500 kr. pr. ha., dog minimum 3.500 kr.
- Der ydes halv grunderstatning for arealer med beskyttelseslinjer ved fortidsminder eller åer.
- Der ydes ikke grunderstatning for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller med fredskov.
- Forbud mod udsigtshæmmende beplantning: tillæg på 6.000 kr. pr. ha.
- Beplantningsforbud ved Adelsvejen: tillæg på 6.000 kr. pr. ha.
- Skovarealer med naturnær skovdrift: tillæg på 7.000 kr. pr. ha.
- Eksisterende stier: 15 kr. pr. meter.
- Nye stier: 60 kr. pr. meter.

På den baggrund har fredningsnævnet tilkendt følgende erstatninger:

Lb. nr. 1:	75.905 kr.
Lb. nr. 2:	5.888 kr.
Lb. nr. 3:	74.580 kr.
Lb. nr. 4:	3.500 kr.
Lb. nr. 5:	68.385 kr.
Lb. nr. 6:	- kr.
Lb. nr. 7:	215.808 kr.
Lb. nr. 8:	- kr.
Lb. nr. 9:	3.500 kr.
Lb. nr. 10:	3.500 kr.
Lb. nr. 11:	369.995 kr.
Lb. nr. 12:	128.245 kr.
Lb. nr. 13:	- kr.
Lb. nr. 14:	35.455 kr.
Lb. nr. 15:	3.500 kr.
Lb. nr. 16:	3.500 kr.
Lb. nr. 17:	3.500 kr.
Lb. nr. 18:	37.988 kr.
Lb. nr. 19:	38.140 kr.
Lb. nr. 20:	28.725 kr.
Lb. nr. 21:	50.188 kr.
Lb. nr. 22:	42.940 kr.
Lb. nr. 23:	145.835 kr.
Lb. nr. 24:	3.500 kr.
Lb. nr. 25:	3.500 kr.
Lb. nr. 26:	- kr.
Lb. nr. 27:	- kr.
Lb. nr. 28:	3.500 kr.
Lb. nr. 29:	3.500 kr.
Lb. nr. 30:	- kr.

Fredningsnævnet har samtidig tilkendt godtgørelse for sagkyndig bistand under fredningsnævnets behandling af sagen på i alt 10.000 kr.

3. Klager og bemærkninger hertil

Lb.nr. 11, Silkeborg Golf A/S

Det fremgår af klagen, at golfklubben på grund af fredningen ikke har muligheder for en alternativ anvendelse af golfbanen, hvilket har betydning for værdifastsættelsen af ejendommen i regnskaberne samt for finansieringskildernes værdiansættelse. Det er anført, at renter og bidrag er steget med 200.000 kr. på grund af fredningen. Det er endvidere anført, at klubben bliver pålagt at udarbejde plejeplaner i al fremtid, at klubben mister driftsindtægter på skovning i al fremtid, samt at klubben bliver pålagt reetableringsomkostninger ved ophør.

Det fremgår endvidere, at det vil få betydelige økonomiske konsekvenser, hvis fredningskortet ikke ændres, som foreslået.

Klager ønsker på den baggrund en revurdering af erstatningsbeløbet, evt. vurderet af en uafhængig valuar.

Danmarks Naturfredningsforening har til klagen bemærket, at en ændret anvendelse af golfbanen vil kræve en ændring i planforholdene, og at en ændring af forholdene derfor er af hypotetisk karakter, som ikke skaber en berettiget forventning om en øget erstatning.

Miljøstyrelsen har i sine bemærkninger anført, at langt hovedparten af golfselskabets ejendom er noteret som fredskov, hvilket i sig selv i betydelig grad begrænser alternative anvendelsesmuligheder. Samtidig er området fastlagt til rekreativt område og golfbane i kommuneplanen samt omfattet af en lokalplan, der bestemmer, at området kun må anvendes til golfbane og dertil hørende faciliteter.

Miljøstyrelsen finder derfor, at der ikke er holdepunkter for at påberåbe sig forventninger om fremtidige alternative anvendelsesmuligheder. Styrelsen har afvist, at der er grundlag for at tilkende yderligere erstatning. Styrelsen har endvidere anført, at der ikke mistes driftsindtægter ved skovning i et omfang, der ikke er dækket af den erstatning, der er tilkendt for naturnær drift.

Klager har kommenteret bemærkningerne fra Danmarks Naturfredningsforening og Miljøstyrelsen. Det fremgår af klagers bemærkninger, at klager er uenig i foreningens og styrelsens synspunkter.

Klager har anført, at det ikke alene er de planmæssige forhold, der medfører ændringer i ejendommens anvendelse, men i høj grad de ændrede driftskrav, der til stilles til skovdriften, og at disse skærpede krav skal udløse erstatning. Det fremgår videre, at uden fredningens særlige driftskrav til den mulige skovdrift, vil det være muligt at drive skoven efter skovlovens almindelige driftsbestemmelser, og fredningens krav til særlig skovdrift er en væsentlig begrænsning i det ellers frie driftsvalg.

Det fremgår endvidere af klagers bemærkninger, at fredningen er meningsløs og muligvis ulovlig, hvis ændringer af arealanvendelsen kun har hypotetisk karakter. Hvis formålet med fredningen ikke er at forhindre eller begrænse anden anvendelse, bør området udtages af fredningen.

Klager har endvidere oplyst en række direkte økonomiske konsekvenser af fredningen. Det fremgår, at fredningen forhindrer fremtidige ændringer i plangrundlaget for området, hvilket vil forhindre mulighederne for at omdanne eller kombinere golfbanen med andre funktioner. Det er anført, at det ikke er ualmindeligt at ændre i kommunernes plangrundlag. Ejendommens værdi kan således kun oppebæres af en profitabel golfbane. Det

er klagers og klagers finansieringskildes opfattelse, at fredningen har en negativ virkning på ejendommens værdi. Klager har i den forbindelse henvist til en konkret udtalelse fra klagers kreditor, der anvender en ejendoms alternative anvendelsesmuligheder som parameter i vurderingen.

Det fremgår af klagers bemærkninger, at kravet om forbud mod renafdrift og genplantning, krav om større antal hjemmehørende arter samt forbud mod gødskning m.v. i væsentlig grad vil forøge driftsudgifterne og mindske indtægterne fra skovarealerne. Det fremgår endvidere, at ejendommen med fredningen alene har en værdi i det omfang, der kan drives en profitabel golfbane, og et salg vil indebære en forringet afdækning af selskabets kreditorer, når der er tale om naturnær skov. Skovdrift har historisk været en ikke ubetydelig indtjeningskilde for golfklubben, og den ekstensive drift har givet selskabet indtægter, som vil bortfalde. Klager har vedlagt et bilag, der viser, at klubben har haft en gennemsnitlig nettoindtjening på skovdrift på 99.659 kr. Endelig har klager anført, at der vil være udgifter til plejeplaner.

Klager har opgjort sit tab til 2.765.470 kr. Det er klagers opfattelse, at taksten for naturnær skov skal forhøjes til 15.000 kr. pr. ha. Det fremgår, at erstatningen skal omfatte hele golfbanens areal, da kravet om naturnær skovdrift vil omfatte hele arealet, bortset fra det areal, der er omfattet af § 3. Herudover er tab i indtjeningen ved skovdrift opgjort til 1.000.000 kr. med et beløb på 100.000 kr. p.a. og en kapitaliseringsfaktor på 10.

Miljøstyrelsen har i supplerende bemærkninger anført, at det efter styrelsens opfattelse ikke er relevant at anføre, at driftsindtjeningen fra skovdriften vil falde fra 100.000 kr./år til 0 kr./år, idet en naturnær skovdrift ikke forhindrer fældning og salg af træ fra arealerne. Der er netop ikke tale om, at skovarealerne udlægges som urørt skov eller lignende.

Efter Miljøstyrelsens opfattelse, at den tilkendte erstatning for de pålagte begrænsninger vedrørende skovdriften i god overensstemmelse med praksis for udmålingen af fredningserstatninger i tilsvarende sager.

Styrelsen har henvist til sit brev af 5. december 2017, hvoraf fremgår, at langt hovedparten af golfselskabets ejendom er noteret som fredskov, hvorfor det, sammenholdt med den gældende lokalplan, efter Miljøstyrelsens opfattelse alene er korrekt at tilkende erstatning for driftsbegrænsninger vedrørende skovarealer for de arealer, der rent faktisk drives som skov i dag.

Lb.nr. 23, Interlex Advokater på vegne af Egon Knud Nielsen

Det fremgår af klagen, at den tilkendte erstatning bør forhøjes væsentligt, da der ikke ved fredningsnævnets afgørelse er taget hensyn til, at en del af de fredede arealer før fredningen havde en værdi ud over den rent landbrugsmæssige. Det er anført, at klager har en forventning om, at arealerne ville overgå til anden anvendelse end den rent landbrugsmæssige,

og at merværdien falder bort som følge af fredningen. Klager har anført, at forventningsværdien for ejendommen er på 100 kr. pr. m².

Det er endvidere anført i klagen, at der ikke er taget højde for en mistet mulighed for juletræsproduktion.

Miljøstyrelsen har i sine bemærkninger til klagen anført, at visse af ejendommens landzonearealer er omfattet af kommuneplanrammer, der udlægger arealer til erhvervsområde, og visse arealer er udlagt til rekreativt grønt område i kommuneplanen.

Efter styrelsens opfattelse har fredningsværdierne på disse arealer ikke en karakter, der gør det relevant og rimeligt at forhindre realiseringen af kommunens planlægning. Det fremgår endvidere, at arealerne ligger uden for det område, som er udpeget som bevaringsværdigt landskab.

Miljøstyrelsen insisterer på, at Miljø- og Fødevareklagenævnet udtager de rammebelagte arealer af fredningen, idet den fredningsmæssige gevinst er helt ude af proportioner i forhold til den erstatningsmæssige omkostning.

For de øvrige arealers vedkommende finder Miljøstyrelsen ikke anledning til ændre de tilkendte erstatninger, da de er fastsat på baggrund af fast praksis.

Lb.nr. 29, Torben og Henrik Nyehuus

Klagerne har anført, at erstatningen bør revurderes og tilpasses et realistisk niveau. Klagerne har oplyst, at anskaffelsessummen for området var 3 mio. kr. for ca. 10 år siden, og at 3.500 kr. for en sjettedel af områdets areal er for lav. Klagerne bestrider samtidig, at en del af området, som er registreret som § 3-areal, reelt er beskyttet natur.

Danmarks Naturfredningsforening har til klagen bemærket, at det pågældende naturbeskyttede areal, som er et hedeareal, fortsat lever op til sin status som § 3-beskyttet. Arealet vil i fremtiden have brug for pleje, hvis det ikke skal vokse ud af beskyttelsen, hvilket understreger behovet for fredningen.

Det fremgår af bemærkninger fra Miljøstyrelsen, at størstedelen af arealet er omfattet af § 3-beskyttelse. Endvidere er arealet beliggende i landzone og i kommuneplanen udlagt som landområde/naturområde. Efter styrelsens opfattelse, er der ikke grundlag for at tilkende yderligere erstatning.

4. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

I sagens behandling har Miljø- og Fødevareklagenævnets medlemmer deltaget: Thomas Steensen (formand), landsdommerne Norman Cleaver og Henrik Twilhøj, og de læge medlemmer Maria Temponeras, Jørgen Elikofer, Knud N. Mathiesen og Jens Vibjerg.

4.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets indledende bemærkninger

Efter naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, fastsættes der erstatning til ejere af rettigheder over en fredet ejendom for det tab, som fredningen påfører dem.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har vedtaget en grundtakst på 3.600 kr. pr. ha, og der fastsættes en mindsteerstatning svarende til grundtaksten på 3.600 kr. pr. ha for arealer omfattet af grundtakst, jf. nedenfor vedrørende reduktion og bortfald af erstatning.

Grundtaksten reguleres årligt på baggrund af udviklingen i forbrugerprisindekset og prisudviklingen på landbrugsejendomme. Grundtaksten for 2017 er anvendt, idet den følger tidspunktet for fredningsnævnets afgørelse.

I overensstemmelse med fast praksis tilkender Miljø- og Fødevareklagenævnet ikke grunderstatning for arealer, som efter lovgivningen allerede er omfattet af erstatningsfri regulering. Medmindre der foreligger særligt byrdefulde forhold i fredningen, som går ud over de restriktioner, der allerede følger af lovens bestemmelser, er der derfor ikke praksis for at tilkende erstatning for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Ligeledes er praksis, at der ikke tilkendes erstatning for arealer omfattet af forbudsbestemmelser om fredskov i skovloven og om sten- og jorddiger i museumslovens § 29.

For arealer omfattet af bestemmelser i naturbeskyttelseslovens § 16 og § 18 tilkendes der efter praksis alene halv grundtakst, hvis de pågældende arealer ikke tillige er omfattet af de øvrige nævnte bestemmelser.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at der ikke foreligger særligt byrdefulde forhold i fredningen, der ligger ud over de restriktioner, der allerede følger af de generelle beskyttelsesregler. Der er således ikke grundlag for at tilsidesætte praksis.

Miljø- og Fødevareklagenævnet tilkender ikke erstatning for offentligt ejede arealer, jf. § 39, stk. 1, 3. pkt.

Tillægstakster:

Stier

I overensstemmelse med fast praksis har Miljø- og Fødevareklagenævnet vedtaget at fastsætte erstatningen for fastholdelse af eksisterende stier til 15 kr. pr. løbende meter.

Ligeledes i overensstemmelse med fast praksis har nævnet vedtaget at fastsætte erstatningen for etablering af nye stier til 60 kr. pr. løbende meter.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har yderligere fastsat følgende tillægserstatninger, som er i overensstemmelse med nævnets praksis:

- Forbud mod udsigtshæmmende beplantning: 6.000 kr. pr. ha.
- Beplantningsforbud ved Adelsvejen: 6.000 kr. pr. ha.
- Skovarealer med naturnær drift: 7.000 kr. pr. ha.

4.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger til klagepunkter

Lb.nr. 11

Klager har anført, at klager har et driftstab på 1.000.000 kr. for mistet mulighed for skovning som følge af fredningen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder ikke anledning til at ændre den tilkendte erstatning, da driften og anvendelsen af golfbanens skovarealer i væsentligt omfang kan fortsætte omtrent som hidtil, og at eventuelle mistede driftsindtægter er dækket af den fastsatte erstatning for naturnær drift. Nævnet har lagt vægt på, at der ikke med fredningen er forbud mod fældning og salg af træ.

Klager har ligeledes påtalt fejl på fredningskortet. I det omfang der er tale om fejl er disse blevet tilrettet, hvilket bl.a. har medført, at arealet med bufferzone er blevet lidt større, og arealet med naturnær drift som konsekvens heraf er blevet lidt mindre.

Lb.nr. 23

Klager har anført, at klager bør kompenseres med 100 kr. pr. m² for det areal på matr.nr. 11a Hårup By, Hårup på 2,389 ha, som i kommuneplanrammen er udlagt til erhvervsområde.

Som følge af at Miljø- og Fødevareklagenævnet ikke finder arealet fredningsværdigt og har udtaget det pågældende areal af fredningen, bliver erstatningskravet uaktuelt.

Lb.nr. 29

Klager har anført, at arealet er vokset i skov og ikke længere er § 3-område, hvorfor erstatningen skal tilpasses et realistisk niveau.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder ikke anledning til at ændre den tilkendte mindsterstatning, idet der ikke er forhold på ejendommen, der går ud over de restriktioner, der følger af lovgivningen.

Nævnet bemærker, at Silkeborg Kommune i august 2020 har vurderet, at det pågældende areal fortsat opfylder kriterierne for at være et § 3-beskyttet areal.

4.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om erstatning

Idet Fredningsnævnet for Midtjylland, østlige dels afgørelse af 16. maj 2017 om erstatning i anledning af fredningen ophæves, fastsætter Miljø- og Fødevareklagenævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 44, stk. 1, erstatningen.

Nedenfor følger for hver lodsejer en opstilling, som viser:

- Løbenummer
- Matrikelnummer
- Ejerlav
- Lodsejerens navn
- Beregning af erstatning
- Godtgørelse for sagkyndig bistand

Opgørelsen tager udgangspunkt i fredningsnævnets, henholdsvis Miljø- og Fødevareklagenævnets egne opmålinger, den lodsejerfortegnelse, som indgik som bilag til fredningsforslaget, revideret i 2016, samt vedlagte fredningskort. Miljø- og Fødevareklagenævnet har i øvrigt korrigeret i oplysningerne i det omfang, det har været relevant af hensyn til de faktiske forhold.

Lb.nr. 1, del af matr.nr. 11a Skellerup By, Linå og matr.nr. 1ai Skellerup Nygårde, Linå, Bente Thorborg, Peer Liisberg og Mogens Liisberg

Areal i alt 7,74 ha

- Fredskov	3,83 ha
- § 16/18 (2,15 heraf 1,97 omf. af fredskov)	0,18 ha

Grundtakst á 3.600 kr.	3,73 ha	13.428 kr.
Grundtakst á 1.800 kr.	0,18 ha	324 kr.

Eksisterende sti á 15 kr.	284 m	4.260 kr.
Skovarealer med naturnær drift 7,56 ha á 7.000 kr.		52.920 kr.

Erstatning i alt **70.932 kr.**

Lb.nr. 2, matr.nr. 2da, Skellerup By, Linå, Søren og Tina Bardino Kaa

Areal i alt 0,58 ha

- § 16/18	0,33 ha
-----------	---------

Grundtakst á 3.600 kr.	0,25 ha	900 kr.
Grundtakst á 1.800 kr.	0,33 ha	594 kr.

Eksisterende sti á 15 kr.	25 m	375 kr.
Skovarealer med naturnær drift 0,58 ha á 7.000 kr.		4.060 kr.

Erstatning i alt **5.929 kr.**

Lb.nr. 3, del af matr.nr. 11, Skellerup By, Linå, Forenede Danske Motor-
ejere, FDM)

Areal i alt 9,29 ha

- Fredskov	8,17 ha
- § 3	0,60 ha
- § 16/18 (2 ha, heraf 1,50 ha omf. af § 3 og fredskov)	0,50 ha

Grundtakst á 3.600 kr.	0,02 ha	72 kr.
Grundtakst á 1.800 kr.	0,50 ha	882 kr.

Eksisterende sti á 15 kr.	898 m	13.470 kr.
Skovarealer med naturnær drift 8,69 ha á 7.000 kr.		60.830 kr.

Erstatning i alt **75.254 kr.**

Lb.nr. 4, matr.nr. 1k og 1ao Skellerup Nygårde, Linå, Gitte Bomholt
Christensen

Areal i alt 22,79 ha

- Fredskov	22,79 ha
- § 16/18 (0,38 i det hele omf. fredskov)	0,00 ha

Grundtakst á 3.600 kr.	0,00 ha	0 kr.
------------------------	---------	-------

Erstatning i alt **0 kr.**

Lb.nr. 5, matr.nr. 1au og 2af Skellerup Nygårde, Linå, Jørgen Jessen Jen-
sen

Areal i alt 16,11 ha

- § 16/18	2,22 ha
-----------	---------

Grundtakst á 3.600 kr.	13,89 ha	50.004 kr.
Grundtakst á 1.800 kr.	2,22 ha	3.996 kr.

Eksisterende sti á 15 kr.	315 m	4.725 kr.
Ny sti á 60 kr.	145 m	8.700 kr.
Forbud mod tilpl. Adelsvejen 0,41 ha á 6.000 kr.		2.460 kr.

Erstatning i alt **69.885 kr.**

Lb.nr. 6 - udgået

Lb.nr. 7, del af matr.nr. 1aq Skellerup Nygårde, Linå og matr.nr. 3b Skel-
lerup By, Linå, Lars Damgaard Rasmussen og Niels Henrik Haugaard

Areal i alt 19,22 ha

- § 3	0,18 ha
- § 16/18	0,27 ha

Grundtakst á 3.600 kr.	18,77 ha	67.572 kr.
Grundtakst á 1.800 kr.	0,27 ha	486 kr.

Eksisterende sti á 15 kr.	236 m	3.540 kr.
Ny sti á 60 kr.	558 m	33.480 kr.
Forbud mod udsigtshæmmende bepl. 18,77 ha á 6.000 kr.		112.620 kr.

Erstatning i alt **217.698 kr.**

Lb.nr. 8 – matr.nr. 8a Skellerup Nygårde, Linå, del af 79 Hårup By, Linå og 1643a Silkeborg Markjorder, Banedanmark
Offentligt ejede arealer.

Lb.nr. 9, del af matr.nr. 1z Skellerup Nygårde, Linå, Andelsboligforeningen Skærbækken

Areal i alt 0,25 ha

- § 3 (i helhed omf. af åbeskyttelse)	0,18 ha
- § 16/18	0,25 ha

Grundtakst á 3.600 kr.	0,00 ha	0 kr.
Grundtakst á 1.800 kr.	0,07 ha	126 kr.

Minimumserstatning i alt **3.600 kr.**

Lb.nr. 10, del af matr.nr. 3ac, Hårup By, Linå, Silkeborg Boligselskab

Areal i alt 0,17 ha

- § 3 (i helhed omf. af åbeskyttelse)	0,09 ha
- § 16/18	0,17 ha

Grundtakst á 3.600 kr.	0,00 ha	0 kr.
Grundtakst á 1.800 kr.	0,08 ha	144 kr.

Minimumserstatning i alt **3.600 kr.**

Lb.nr. 11, matr.nr. 1c, 2g Skellerup Nygårde, Linå og 3cm Hårup By, Linå, Silkeborg Golf A/S

Areal i alt 114,75 ha

- Fredskov	112,15 ha
- § 3 (6,32 heraf 4,36 omf. af fredskov)	1,96 ha
- § 16/18 (4,80 i helhed omf. af fredskov)	0,00 ha

Grundtakst á 3.600 kr.	0,64 ha	2.304 kr.
Grundtakst á 1.800 kr.	0,00 ha	0 kr.

Eksisterende sti á 15 kr.	9.698 m	145.470 kr.
Skovarealer med naturnær drift 29,37 ha á 7.000 kr.		205.590 kr.

Erstatning i alt **353.364 kr.**

Lb.nr. 12, matr.nr. 2f, Skellerup Nygårde, Linå, Lise Juhl Balle

Areal i alt 29,62 ha

- Fredskov – heraf 0,06 ha hus m/have 29,62 ha
- § 3 (12,48 ha i det hele omf. af fredskov 0,00 ha
- § 16/18 (1,39 ha i det hele omf. af fredskov) 0,00 ha

Grundtakst á 3.600 kr.	0,06 ha	216 kr.
Grundtakst á 1.800 kr.	0,00 ha	0 kr.

Eksisterende sti á 15 kr.	565 m	8.475 kr.
Skovarealer med naturnær drift 17,08 ha á 7.000 kr.		119.560 kr.

Erstatning i alt **128.251 kr.**

Lb.nr. 13, Silkeborg Kommune

Offentligt ejede arealer.

Lb.nr. 14, matr.nr. 2ae, Skellerup Nygårde, Linå, Erling Emil Jacobsen

Areal i alt 11,03 ha

- § 3 0,90 ha

Grundtakst á 3.600 kr.	10,13 ha	36.468 kr.
------------------------	----------	------------

Erstatning i alt **36.468 kr.**

Lb.nr. 15, matr.nr. 2ai og 6 Skellerup Nygårde, Linå, Bodil Revsbeck Jensen

Areal i alt 7,05 ha

- Fredskov 6,65 ha
- § 3 (omf. af fredskov) 0,00 ha

Grundtakst á 3.600 kr.	0,40 ha	1.440 kr.
------------------------	---------	-----------

Mindsteerstatning i alt **3.600 kr.**

Lb.nr. 16, matr.nr. 1ap og 5a Skellerup Nygårde, Linå, Dorte Aalund Olsen

Areal i alt 0,27 ha

Grundtakst á 3.600 kr.	0,27 ha	972 kr.
------------------------	---------	---------

Mindsteerstatning i alt **3.600 kr.**

Lb.nr. 17, del af matr.nr. 5d Skellerup Nygårde, Linå, Malene og Samuel Ringgaard Davey

Areal i alt 0,15 ha

- § 3 0,01 ha

Grundtakst á 3.600 kr.	0,14 ha	504 kr.
------------------------	---------	---------

Mindsteerstatning i alt		3.600 kr.
-------------------------	--	------------------

Lb.nr. 18, del af matr.nr. 5c og del af 3a Skellerup Nygårde, Linå, Bodil Kjeldsen

Areal i alt 10,19 ha

- § 3	0,05 ha
-------	---------

- § 16/18	1,05 ha
-----------	---------

Grundtakst á 3.600 kr.	9,09 ha	32.724 kr.
------------------------	---------	------------

Grundtakst á 1.800 kr.	1,05 ha	1.890 kr.
------------------------	---------	-----------

Eksisterende sti á 15 kr.	289 m	4.335 kr.
---------------------------	-------	-----------

Erstatning i alt		38.949 kr.
------------------	--	-------------------

Lb.nr. 19, matr.nr. 3h Skellerup Nygårde, Linå og 3im Hårup By, Hårup, Thomas Mygind

Areal i alt 3,19 ha

Grundtakst á 3.600 kr.	3,19 ha	11.484 kr.
------------------------	---------	------------

Eksisterende sti á 15 kr.	459 m	6.885 kr.
---------------------------	-------	-----------

Skovarealer med naturnær drift 2,87 ha á 7.000 kr.		20.090 kr.
--	--	------------

Erstatning i alt		38.459 kr.
------------------	--	-------------------

Lb.nr. 20, matr.nr. 3il Hårup By, Linå, Eva Sanne og Villy O. Steinicke

Areal i alt 4,08 ha

- § 3	1,54 ha
-------	---------

Grundtakst á 3.600 kr.	2,54 ha	9.144 kr.
------------------------	---------	-----------

Eksisterende sti á 15 kr.	193 m	2.895 kr.
---------------------------	-------	-----------

Skovarealer med naturnær drift 2,42 ha á 7.000 kr.		16.940 kr.
--	--	------------

Erstatning i alt		28.979 kr.
------------------	--	-------------------

Lb.nr. 21, del af matr.nr. 3æ Hårup By, Linå, Randi M. og John A. Kragelund

Areal i alt 6,81 ha

- § 16/18	1,09 ha
-----------	---------

Grundtakst á 3.600 kr.	5,72 ha	20.592 kr.
------------------------	---------	------------

Grundtakst á 1.800 kr.	1,09 ha	1.962 kr.
------------------------	---------	-----------

Forbud mod udsigtshæmmende bepl. 4,71 ha á 6.000 kr. 28.260 kr.

Erstatning i alt **50.814 kr.**

Lb.nr. 22, matr.nr. 3b Hårup By, Linå, Henry Alfred Christensen

Areal i alt 18,92 ha

- Fredskov 13,94 ha

- § 3 (0,07 i det hele omf. af fredskov) 0,00 ha

Grundtakst á 3.600 kr. 4,98 ha 17.928 kr.

Forbud mod udsigtshæmmende bepl. 4,91 ha á 6.000 kr. 29.460 kr.

Erstatning i alt **47.388 kr.**

Lb.nr. 23, matr.nr. 11g, 16e, del af 16a, del af 11a, del af 15a Hårup By,

Linå, Egon Knud Nielsen

Areal i alt 29,12 ha

- Fredskov 12,42 ha

Grundtakst á 3.600 kr. 16,70 ha 60.120 kr.

Forbud mod udsigtshæmmende bepl. 10,78 ha á 6.000 kr. 64.680 kr.

Erstatning i alt **124.800 kr.**

Lb.nr. 24, matr.nr. 3kæ Hårup By, Linå, Anna Lise Thomsen

Areal i alt 4,67 ha

- Fredskov 4,67 ha

Grundtakst á 3.600 kr. 0,00 ha 0 kr.

Erstatning i alt **0 kr.**

Lb.nr. 25, matr.nr. 15h Hårup By, Linå, Sten Løv Andersen

Areal i alt 4,39 ha

- Fredskov 4,39 ha

Grundtakst á 3.600 kr. 0,00 ha 0 kr.

Erstatning i alt **0 kr.**

Lb.nr. 26 – udgået

Lb.nr. 27 – Naturstyrelsen

Offentligt ejede arealer.

Lb.nr. 28, matr.nr. 26c Hårup By, Linå, Ole Husum Schmidt og Per Maigaard Jensen

Areal i alt 0,55 ha

Grundtakst á 3.600 kr.	0,55 ha	1.980 kr.
------------------------	---------	-----------

Minimumserstatning i alt	3.600 kr.
--------------------------	------------------

Lb.nr. 29, del af matr.nr. 3ot Hårup By, Linå, Torben Nyehuus og Henrik Nyehuus

Areal i alt 1,00 ha

- § 3	0,98 ha
-------	---------

Grundtakst á 3.600 kr.	0,02 ha	72 kr.
------------------------	---------	--------

Minimumserstatning i alt	3.600 kr.
--------------------------	------------------

Lb.nr. 30, umatrikuleret – ingen erstatning

4.4 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om omkostningsgodtgørelse

Efter naturbeskyttelseslovens § 47 kan Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemme, at der skal ydes en ejer eller bruger en passende godtgørelse for nødvendige udgifter til sagkyndig bistand under sagens behandling i Miljø- og Fødevareklagenævnet. Bestemmelsen giver ikke mulighed for at godtgøre lodsejerens egen medvirken i sagen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har fastsat en passende godtgørelse for sagkyndig bistand, jf. naturbeskyttelseslovens § 47:

Under sagens behandling for Miljø- og Fødevareklagenævnet har Interlex Advokater repræsenteret lb.nr. 23. Miljø- og Fødevareklagenævnet tilkender lodsejeren et beløb på 3.500 kr. i godtgørelse.

4.5 Afholdelse af erstatning og godtgørelse

Efter naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3, afholder staten som udgangspunkt tre fjerdedele af de tilkendte erstatninger og godtgørelser og kommunen en fjerdedel. Miljø- og Fødevareklagenævnet kan beslutte, at staten afholder ni tiendedele og kommunen en tiendedel, hvis fredningen har national interesse, eller hvis det samlede beløb overstiger 2 mio. kr., jf. stk. 5.

Miljø- og Fødevareklagenævnet besluttet, at staten ved Miljøministeriet udreder tre fjerdedele og Silkeborg Kommune en fjerdedel af de tilkendte erstatninger og godtgørelsen.

4.6 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø og Fødevareklagenævnet ophæver Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig dels afgørelse af 16. maj 2017 om erstatning og har truffet afgørelse om at tilkende følgende erstatninger i anledning af fredningen:

Lb. nr. 1:	70.932 kr.
Lb. nr. 2:	5.929 kr.
Lb. nr. 3:	75.254 kr.
Lb. nr. 4:	0 kr.
Lb. nr. 5:	69.885 kr.
Lb. nr. 7:	217.698 kr.
Lb. nr. 8:	0 kr.
Lb. nr. 9:	3.600 kr.
Lb. nr. 10:	3.600 kr.
Lb. nr. 11:	353.364 kr.
Lb. nr. 12:	128.251 kr.
Lb. nr. 13:	0 kr.
Lb. nr. 14:	36.468 kr.
Lb. nr. 15:	3.600 kr.
Lb. nr. 16:	3.600 kr.
Lb. nr. 17:	3.600 kr.
Lb. nr. 18:	38.949 kr.
Lb. nr. 19:	38.459 kr.
Lb. nr. 20:	28.979 kr.
Lb. nr. 21:	50.814 kr.
Lb. nr. 22:	47.388 kr.
Lb. nr. 23:	124.800 kr.
Lb. nr. 24:	0 kr.
Lb. nr. 25:	0 kr.
Lb. nr. 27:	0 kr.
Lb. nr. 28:	3.600 kr.
Lb. nr. 29:	3.600 kr.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har endvidere fastsat godtgørelse for sagkyndig bistand, jf. naturbeskyttelseslovens § 47.

Af den samlede erstatning på 1.312.370 kr. samt rente og tillagt godtgørelsesbeløb på 3.500 kr. afholder staten ved Miljøministeriet tre fjerdedele og Silkeborg Kommune en fjerdedel, jf. naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3.



Thomas Steensen
Stedfortrædende formand

15. december 2021

18/05563-133

**Fremsendelse af berigtiget fredningskort i sag om fredning af Dalene
ved Resenbro i Silkeborg Kommune**

Miljø- og Fødevareklagenævnet har berigtiget fredningskortet i ovennævnte sag. Det drejer sig om signaturene på et mindre område ved teestedet lige nord for gravhøjen på matr.nr. 1c, Skellerup Nygårde, Linå, samt tilsvarende lige vest for Dybdalsvængets indkørsel.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har desuden berigtiget en fejl i signaturfor-tegnelsen.

Det berigtigede fredningskort er vedlagt.

Med venlig hilsen

Ida Charlotte Aagaard Degn Aarøe
Specialkonsulent

Miljø- og Fødevareklagenævnet

NÆVNESES HUS

Toldboden 2

8800 Viborg

Tlf. 72 40 56 00

CVR-nr. 37 79 55 26

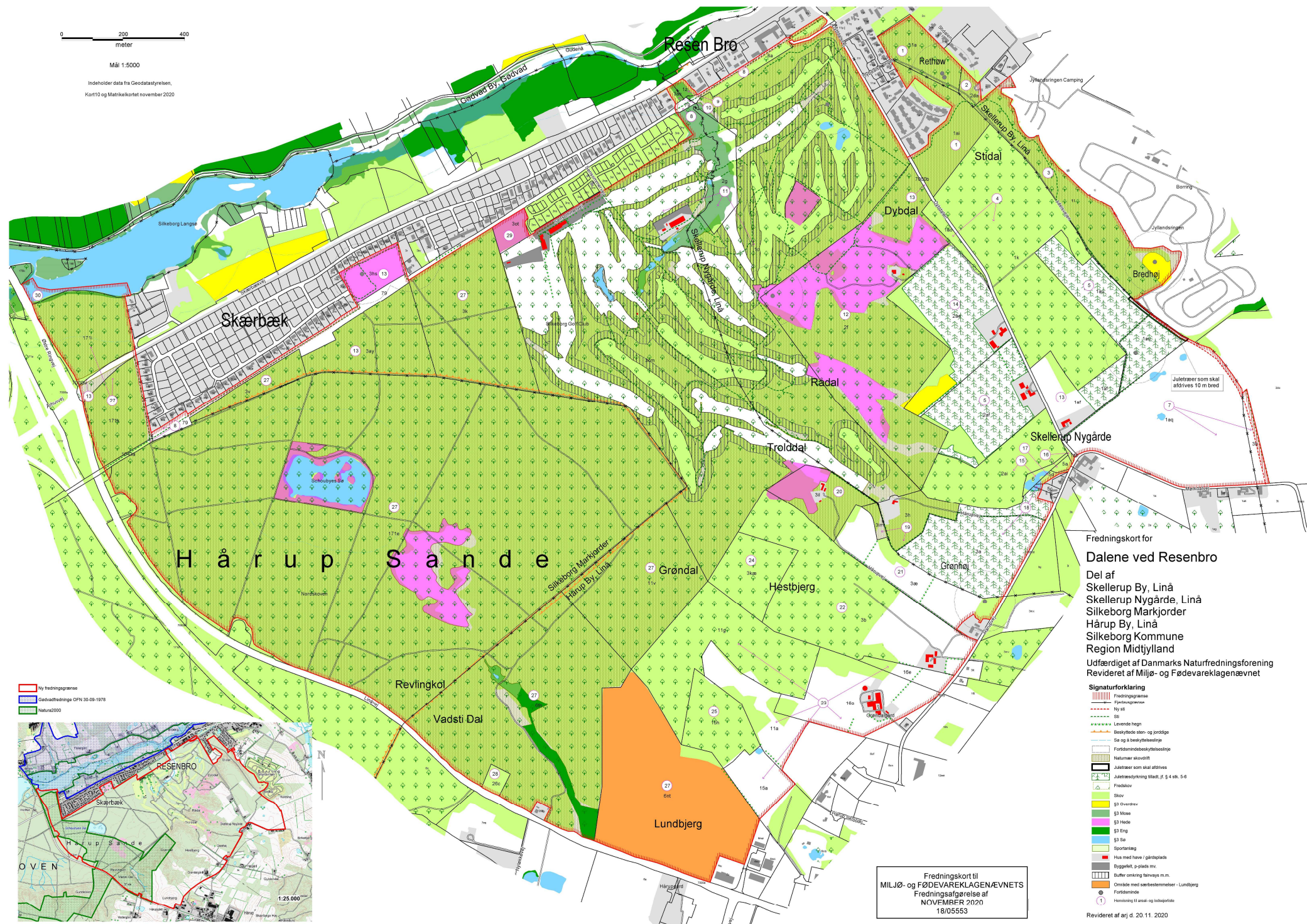
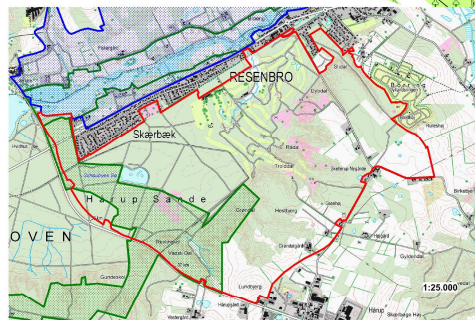
mfkn@naevneneshus.dk

0 200 400
meter

Mål 1:5000

Indeholder data fra Geodatastyrelsen,
Kort10 og Matrikelkortet november 2020

Ny fredningsgrænse
Gedvædderhedninge GPN 30-09-1978
Nature2000



Fredningskort for

Dalene ved Resenbro

Del af
Skellerup By, Linå
Skellerup Nygårde, Linå
Silkeborg Markjorder
Hårup By, Linå
Silkeborg Kommune
Region Midtjylland

Udfærdiget af Danmarks Naturfredningsforening
Revideret af Miljø- og Fødevarerklagenævnet

Signaturforklaring

Fredningsgrænse
Fjerdsgrænse
Ny sti
Sti
Levende hegn
Beskyttede sten- og jordlege
Se og a beskyttelseslinje
Fortidsminderbeskyttelseslinje
Naturarvarende
Juletræer som skal afdrives
Juletrædyrking blødt, f. 5-4 okt. 5-6
Fæstet
Skov
G3 Overdrev
G3 Mose
G3 Heide
G3 Eng
G3 Bæ
G3 Bæ
Hus med have / griseplads
Bygget, p-plads m.
Butler omkring farverne m.m.
Område med særbestemmelser - Lundbjerg
Fortidsminder
Hensigt til areal- og landskabs

Fredningskort til
MILJØ- og FØDEVAREKLAGENÆVNETS
Fredningsafgørelse af
NOVEMBER 2020
18/05553

Revideret af a.r.d. 20.11.2020

FREDNINGSNÆVNET >

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig dels afgørelse af 16. maj 2017 om fredning af Dalene ved Resenbro i Silkeborg Kommune (FN-MJØ-139-2013)

Fredningsnævnet har besluttet at frede Dalene ved Resenbro i Silkeborg Kommune.

Fredningsbestemmelserne fremgår af afgørelsens afsnit K.

Fredningskortet er medtaget som bilag til afgørelsen.

Fredningen omfatter ca. 569 ha fordelt på ejendomme med følgende matrikelangivelse, herunder af om der er tale om hele eller dele af en ejendom.

del af 1l, 2da, 3b og del af 11a alle Skellerup By, Linå.

1af, 1ai, 1ao, 1ap, 1aq, 1au, 1c, 1k, del af 1z, 2ae, 2af, 2ai, 2f, 2g, del af 3a, 3h, 5a, del af 5c, del af 5d, 6, 8a og del af 7000b alle Skellerup Nygårde, Linå.

17le, 17li, 17lk, 7000iv og 1643a alle Silkeborg Markjorder.

del af 3ac, 3ay, 3b, 3cm, 3hs, 3il, 3im, 3k, 3kæ, del af 3l, 3v, del af 3æ, 6fn, 6nt, del af 11a, 11g, 11v, del af 15a, 15h, del af 16a, 16e, 26c, del af 79 (og et umatrikuleret areal) alle Hårup By, Linå.

Fredningsnævnet har samtidig i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 39 truffet en særskilt afgørelse om erstatning i anledning af fredningen.

A. Fredningsforslaget

I det fredningsforslag, som Danmarks Naturfredningsforening rejste overfor fredningsnævnet den 18. november 2013, blev anført følgende:

"1. Baggrunden for forslaget

Danmarks Naturfredningsforening fremsætter hermed i henhold til Naturbeskyttelseslovens § 36, jf. § 33 stk.3, forslag til fredning af Dalene ved Resenbro i Silkeborg Kommune, i alt ca. 578 ha.

Silkeborg by ligger placeret i et af Danmarks smukkeste landskaber. Dybe slugter skærer sig ned i det højtliggende moræneplateau og er naturlige adgangsveje til Gudenåens brede ådal og grønne enge. Hvor terrænet har villet det, er åen omdannet til en række af store søer på sin vej ud i Randers Fjord. Øst for Silkeborg ligger Nordskoven, som er ejet af Naturstyrelsen og delvist habitatområde. Det område, som foreslås fredet strækker sig østpå fra Nordskoven og sydpå fra Gudenåens brede smeltevandsterrasser og skrænter. Længere mod øst brydes skoven af en golfbane, som mellem de græsklædte spillebaner stadig har langstrakte parallelle områder med skovklædte skrænter. Endnu længere mod syd på det høje moræneplateau ned mod Hårupvej og Hårup, er jorden opdyrket, og giver mulighed for udsigt mod nord, imod skovene og Gudenådalen. Her fornemmes de geologiske formationer i en sammenhæng, der vidner om en dramatisk dannelse i slutningen af sidste istid. Overalt i fredningsområdet findes små og større naturområder med eng, hede, mose, overdrev og søer. Tillige

hermed fortæller talrige fund i jorden os, at område gennem mange tusinde år har været attraktivt bosætningsområde for vores forfædre. Nye fund dukker op med jævne mellemrum når der skal anlægge veje, nye erhvervsområder og i forbindelse med den almindelige landbrugsdrift.

Nord for Gudenåen ligger Gødvadfredningen fra 1978, som omfatter over 600 ha. Baggrunden for den fredning var ligeledes områdets store landskabelige og geologiske værdier. Gødvadfredningen blev gennemført for at bevare området i den nuværende tilstand, dog med mulighed for en række landskabelige og naturmæssige forbedringer. Nærværende fredningsforslag støder mod nordvest op til gødvadfredningen, så de værdifulde naturområder og landskaber på begge siden af Gudenåen beskyttes, plejes og udvikles i en sammenhæng.

Fredningsområdet er på grund af sin beliggenhed umiddelbart uden for Silkeborg under konstant pres fra byudvikling, erhverv, veje og idrætsanlæg. Bare inden for de seneste få år er golfbanen blevet udvidet fra 18 til 27 huller. Før udvidelsen henlå udvidelsesarealet i skov, som i forbindelse med udvidelsen delvist blev fældet. Desuden blev terrænet jævnet og drænet og fremtræder i dag meget friseret og parkagtigt. Lokalplanen som regulerer golfbanen omfatter ca. 140 ha, hvoraf golfklubben lægger beslag på 115 ha. Her ud over er der 25 ha såkaldt tilgrænsende arealer, som ikke er golfbane i dag, men hvor ønsket om, at de helt eller delvist skal overgå til golfbaneformål er nærværende.

I golfbanens nordlige grænse mod Resenbro er der inden for de allerseneste år udlagt et område til boliger. Området var ellers tænkt som et "ukrænkeligt bufferareal" mellem beboelsen og golfbanen, men planer kan ændres, og blev det altså også her.

Mod nordøst støder fredningsområdet op til Jyllandsringen, som er et motorsportsanlæg med dertil hørende funktioner. Anlægget er placeret på en af de fremskudte terrasser 65 meter over havet. Anlægget er med jævne mellemrum blevet udbygget, og det kan forventes, at der også i fremtiden vil opstå ønsker om udvidelser, som kan påvirke naturen og landskabet negativt.

Endelig er der kommunale ønsker om at forlægge Hårupvej fra det nuværende tracé og længere mod nord, ind i det område som foreslås fredet. Dette vil imidlertid fragmentere det foreslåede fredningsområde og reducere det i størrelse. Netop områdets størrelse og sammenhængende karakter uden væsentlige gennemkrydsende veje og anlæg, der ville virke som barrierer for spredning af flora og fauna, gør områdets vigtigt som levested for vilde dyr og planter. Samtidig vil en forlægning af vejen kunne få både negative landskabelige konsekvenser samt svække muligheden for at formidle den geologiske historie i landskabet, der både rummer den flade, terrassedelte dalbund, dalens sideskråninger, erosionsslugterne og det jævnt kuperede moræneplateau ovenfor dalen længst mod syd.

Også tilplantningen med juletræ er en trussel imod fredningsværdierne, da det er en faktor der i høj grad omformer landskabets karakter ved sin sløring af terrænformerne og spærring af udsigten. Særligt i fredningsområdets østlige del omkring Adelsvejen, vil der kunne opnås store landskabelige gevinster ved at fjerne eksisterende juletræer tættes på vejen og forhindre nye juletræsplantager. Hovedparten af de eksisterende juletræbeplantninger vil dog kunne opretholdes, men steder, hvor der er særlige landskabelige og naturmæssige værdi, er der behov for en afvikling på sigt, hvilket fredningsforslaget lægger op til.

Fredningens formål er at sikre sammenhæng mellem de fredede områder nord for Gudenåen og skovene vest for fredningsområdet. Endvidere er formålet at sikre og udvikle de tilbageværende natur- og landskabsværdier, sikre områdets rekreative og geologiske værdier samt sikre at området ikke fragmenteres, og at der gennem pleje og drift sker en udbygning af naturområdernes indbyrdes

sammenhæng inden for området, således at området med tiden udvikles til en tilstand med større naturindhold samt landskabelig og rekreativ værdi. Fredningen vil kunne bidrage til at sikre levesteder for en lang række truede arter i området, og vil understøtte arbejdet med at stoppet tabet af biodiversitet senest i 2020 som Danmark har forpligtet sig til.

Det område, som foreslås fredet, omfatter 30 lodsejere, hvoraf de 25 er private, som tilsammen ejer 332,81 ha. De øvrige lodsejere er Banedanmark med 4,38 ha, Silkeborg Kommune med 10,81 ha, Vejdirektoratet med 21,36 ha og Naturstyrelsen med 208,11 ha. Desuden er 1,02 ha umatrikuleret areal i Gudenåen.

2. Fredningsforslagets afgrænsning

Fredningsområdets sydvestlige grænse udgøres af Linåvej, mens den sydøstlige udgøres af Hårupvej. Ved Hårupvej går fredningsgrænsen langs med de udlagte arealer til erhvervsudvikling i Hårup. Ved Skellerup Nygårde slår fredningsgrænsen et knæk østpå og fortsætter ad Mørkdalsvej til den nu nedlagte grusgrav. Herefter følger grænsen en foreslået ny sti nogenlunde i det spor, hvor Adelsvejen har gået. Herefter fortsætter fredningsgrænsen mod nordvest langs Jyllandsringen og op til boligområdet Dybdalsvænget, Stidalsmarken, Dybdalen og Stidalen, som fredningsgrænsen løber op ad. Mod nordvest og til Linåvej løber grænsen mellem Silkeborg Golfbane og Resenbro, og fortsætter vest på til Naturstyrelsens arealer og Gødvaadfredningen.

3. Beskrivelse af fredningsområdet

Landskabet og den geologiske udvikling

Sidste istid (Weichsel istiden) varede fra ca. 115.000 år til 10.000 år før nu og er i al væsentlighed den begivenhed, der har skabt nutidens landskab i Silkeborg kommune. Store dele af landet var under Weichsel istiden isfrit. Under istiden var der flere større og mindre isfremstød. I den tidlige del af istiden tyder undersøgelser på, at isen har dækket det vestlige Jylland frem til Ringkøbing Fjord. Den mest markante begivenhed finder dog sted sidst i Weichsel istiden hvor isfronten, efter tilbagesmeltning fra det vestlige Jylland, igen rykker frem fra nord og nordøst, til det der i dag betegnes som Hovedopholdslinien. Hovedopholdslinien udgør i dag et markant landskabselement. Årsagen til Hovedopholdsliniens markante præg er, at isfronten stod det samme sted i lang tid. I den tid strømmede smeltevand fra isfronten mod vest og dannede den vestjyske hedeslette. Efter tilbagesmeltning fra Hovedopholdslinien følger endnu et isfremstød fra sydøst, som danner den Østjyske Israndslinie. Under tilbagesmeltningen af isfronten blev der efterladt større blokke af is. Isblokkene dannede et dødislandskab, hvor der senere opstod lavninger og søer i landskabet. Dødislandskaber ses blandt andet umiddelbart nord for Silkeborg by samt i den nordvestligste del af kommunen langs med Hovedopholdslinien. I takt med israndens tilbagesmeltning skabtes der hele tiden nye afdræningssystemer. Ved tiden for isfremstødet til den Østjyske Israndslinie foregik afstrømningen således til Randers Fjord. Karakteristisk for Gudenå Systemet er terrasserne, som kan observeres i nutidens ådale dannet under afdræningen. Terrasserne er dannet i forbindelse med skiftende afdræningsforhold. En øget afsmeltning eller ændrede afdræningsforhold betød, at smeltevand etablerede sig dybere ned i en allerede eksisterende smeltevandsdal. Langs ådalsiderne ligger aflejringer fra det tidligere afdræningsniveau efterfølgende tilbage og danner i dag terrasser. Gudenå Systemet omfatter et helt dal-kompleks af afdræningsveje for smeltevand fra det øst- og midtjyske landområde. Systemet strækker sig fra Silkeborg by mod nord op til Randers Fjord. Afsmeltningen er foregået i flere stadier karakteriseret ved terrasser i forskellige niveauer langs dalsiderne.

Gudenåen er Danmarks længste å med sine 158 km. Den snor sig gennem Silkeborg og er med til at gøre byen til en af landets smukkeste byer. Fra sit udspring i Tinnets Krat løber åen ad omveje mod nord, hvor den blandt andet passerer Mossø og Salten Langsø, inden den passerer gennem Silkeborg og videre mod nordøst på sin vej mod Randers Fjord. Umiddelbart øst for Silkeborg passerer Gudenåen gennem Resenbro, der er forstad til Silkeborg. Resenbro er en langstrakt bydannelse langs med og syd for Gudenåen, der ligger som en visuel grænse mellem åen og det bagvedliggende landskab. Dette landskab, som engang hang naturligt sammen med Gudenådalene, hører til et af landets flotteste. Med dybe slugter, stejle skrænter og højtliggende bakker kan man gemme sig i terrænet eller på toppen få en udsigt over det midtjyske skov og sølandskab. Gennem de sidste mange år er der gjort store indgreb i landskabet til både golfbane og motorsportsbane, ligesom den almindelige skov- og landbrugsdrift sine steder har skabt et juletræstilplantet landskab, som hverken giver udsigter eller artsrig natur.

Fredningsområdet omfatter de parallelle dale, Stidal, Dybdal, Rådal, Trolddal, Grøndal og Vadsti Dal, som gennemskærer området i en nordvest-sydøst-gående retning og markerer de dybe erosionsslugter, som smeltevandet skabte i forbindelse med afsmeltningen af de store gletsjere, der, som før nævnt, i flere perioder dækkede dele af landet.

Skovene

Skovene, der dominerer omkring halvdelen af fredningsområdet, er en del af Nordskoven. Nordskoven ligger, som en bred odde i et knæk på Gudenåen med Brassø mod syd og Silkeborg Langsø mod nord. Landskabet er præget af bøgeskov og bevoksninger med graner, bl.a. store douglasgraner fra Nordamerika. De centrale dele er et højland, der afgrænses af stejle skrænter ned mod flade smeltevandssletter.

Hårup Sande i fredningsområdets vestlige del er et tidligere sandflugtsområde. Fyrreskoven i Hårup Sande blev plantet fra ca. 1850 på det røde sand for at standse sandflugten. I dag er det en spændende skov med sjældne dyr og planter.

Den meget store variation i skovbilledet, fra den næsten urørte skov med stor arts- og aldersvariation, til den ensartede og artsfattige nåleplantage, som er plantet på en gang, gør det vanskeligt at sige noget generelt om skovene. Det er ikke fredningens intention at bevare den ensartede og artsfattige nåleskov, men omvendt heller ikke at kræve den fjernet, medmindre målet er at opnå flotte udsigter fra offentlige stier. Det kan ske i forbindelse med plejeplanen og efter aftale med den enkelte lodsejer.

Det er imidlertid et ønske hos fredningsrejsere, at fredningen kan være med til at sikre nogle af de værdier i de gamle skove, som har betydning for biodiversiteten/artsrigdommen. Derfor lægger fredningsforslaget op til, at plejemyndigheden (kommunen for egne og private skove, og Naturstyrelsen for egne skove) i samarbejde med lodsejerne udpeger et antal gamle træer, som herefter får lov at stå til de går ud eller vælter af sig selv. Da bøg typisk har en omdriftstid på 110-130 år og eg en omdriftstid på 120-160 år, kan det eksempelvis være træer, der er over 160 år gamle eller ældst mulige.

For at sikre, at der altid står "nye" gamle træer når de gamle forsvinder, foreslås det endvidere, at der altid står mindst 5 gamle træer pr. ha målt over 10 ha. Desuden foreslås det, at stævningstræer, som både står spredt og i klynger i fredningsområdet, registreres og beskyttes, da de har både kulturhistorisk og æstetisk værdi. Endelig foreslås det, at arealer med løvskovsbevoksninger af høj naturkvalitet udlægges til områder med naturnær skovdrift, jf. fredningskortet.

Både statens og kommunens skove drives i dag efter nogle principper for naturnær skovdrift, som kan ses i dels kommuneplanen og dels på Naturstyrelsens hjemmeside. På den baggrund vurderes fredningsforslaget ikke at få nogen særlig betydning for driften af disse skove. Overgår de offentlige skove imidlertid til private på et tidspunkt, så vil de nuværende principper for skovdriften, som er indskrevet i fredningsforslaget, være grundlaget for også den fremtidige skovdrift.

Golfbanen

I områdets nordlige del ligger Silkeborg Ry Golfklub, der for få år siden blev udvidet fra en 18-hullers til en 27-hullers golfbane. Det skete trods områdets store naturværdier, og har blandt andet haft den konsekvens, at golfbanearealet i dag fremtræder med et langt mere parkagtigt præg end det omgivende landskab. Flere af vådområderne inden for golfbanearealet er desuden blevet drænet og påvirket i en retning, der desværre ikke har været til gunst for naturen og artsrigdommen. Der verserer fortsat en endnu ikke afsluttet sag om overtrædelse af naturbeskyttelsesloven, hvor der er meddelt golfklubben påbud om at reetablere de skadede naturområder. I påbuddet fra den 24. maj 2012 beskriver kommunen området sådan: *"Specielt for det berørte naturområde vurderer Silkeborg Kommune, at det samlet set er et naturområde af meget høj kvalitet. Der findes rigtig mange plantearter på lokaliteten, heraf også en del sjældne. Området indeholder bl.a. et af de artsrigeste rigkær i Silkeborg Kommune, og området må betegnes som en af de bedste naturlokaliteter i kommunen."*

Fredningsforslaget omfatter hele golfbaneområdet, men regulerer ikke selve golfbanelægget, dvs. semirough, greens, fairways, bunkers og tees, da dette reguleres tilstrækkeligt af lokalplanen for området. Undtaget her fra er fredningsforslagets forbud imod anvendelse af pesticider overalt på golfarealet. En del af golfbanen ligger ovenpå et drikkevands indvindingsområde med borer som lever vand til Resenbro vandværk og videre til 335 husstande. Lokalplanområdet omfatter imidlertid et langt større areal end det, som beslås af selve golfbaneanlægget. På den baggrund lægger fredningsforslaget op til, at naturarealer (bl.a. roughen) uden for selve baneanlægget reguleres af fredningen. Nedlægges golfbanen en dag, foreslås det, at området i sin helhed tilbageføres til og reetableres som naturområde med naturnær skovdrift. I modsat fald vil der være en risiko for at golfbanen konverteres til f.eks. andre intensive sportsanlæg.

Beskyttet natur

Inden for fredningsområdet findes søer, enge, heder, overdrev og moser, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, jf. fredningskortet. Der er endvidere en række mindre naturområder i skovene, som er omfattet af skovlovens § 28. Der må efter loven ikke ændres i tilstanden af disse naturtyper. Områderne må således hverken drænes, sprøjtes eller gødes. Fredningsforslaget lægger dog op til, at Fredningsnævnet i særlige tilfælde kan dispensere til brug af bekæmpelsesmidler til f.eks. bjørneklo i begrænset omfang.

Dyre- og planteliv

Det skiftende skovbillede inden for fredningsområdet tiltrækker mange fuglearter. Sortspætten og flagspætten ses hyppigt, men også grønspætten kan træffes. Sortspætterne hugger redehuller i høje slanke bøge uden sidegrene og efter brug overtages redehullerne af hulduer og flagermus. De store nåleskovsområder har tidligere været yngleplads for den meget sjældne nøddekrige og sandsletterne er velegnede til krybdyr. Både hugorm, skovfirben og stålorm er almindelige i lysninger og langs vejene.

Hårup Sande er især kendt for sine gode svampe, men her findes meget andet, f.eks. sjældne laver og femradet ulvefod. Schoubyes Sø blev gravet, da man manglede fyld ved anlægget til Ringvejen i årene op til 1960. I forbindelse med gravearbejdet efterlod man nogle småøer tilbage, så jordrugende fugle kunne være i fred for rævene – det er forklaringen på søens tre små øer. Søen er omgivet af nåletræsplantage og ligger i et sandigt og meget næringsfattigt område. Den har ingen tilløb eller afløb. Det betyder at der ikke er nogen næringsstofforurening fra landbruget, da der ikke er marker i nærheden. Derfor anses den for at være den reneste af søerne i Silkeborgs omegn. Søen har siden sin opståen stabiliseret sig i en klarvandet tilstand med udbredt undervandsvegetation. Årsagen til det er utvivlsomt den meget næringsfattige jordbund og den beskyttede beliggenhed i skov. Da søen er så ung, må det forventes, at plante- og dyrelivet i søen ændrer sig med årene.

I dag er området et meget besøgt udflugtsmål og også yngleplads for tusinder af skrubtudser, guldsmede og drikkested for skovens dyr.

Mosen langs Skærbækken på golfbanens nordlige areal har en meget fin botanik med flere sjældne arter. Mosens mere tørre del har en bundvegetation domineret af dværgbuske som hedelyng, tyttebær og revling, med indslag af klokkelyst, alm. star, smalbladet kæruld, tue-kæruld og blåtop. Den sydlige del af mosen, syd og øst for golfklubbens maskinhus, er ret tør hedemose, domineret af hedelyng, klokkelyst og blåtop.

I det før nævnte påbud fra Silkeborg Kommune i forbindelse med, at golfklubben har anlagt baner langt ind på det beskyttede moseareal, beskrives mosen således:

“Moseområdet langs Skærbækken (Resenbro Bæk) består af en mosaik af våde og mere tørre partier, der opstrøms bækken og langs skovkanterne veksler med hede. Den nordlige del af mosen indeholder partier vekslende mellem tørvemose, hængesæk og en mere næringsrig mosetype, der har karakter af rigkær. Botanisk set er området af meget høj kvalitet. I de mest artsrige områder fandtes arter som f.eks. krybende baldrian, hjertegræs, kragefod, sump-kællingetand, tranebær, smalbladet kæruld, tue-kæruld, tørvemosser (Sphagnum arter), rundbladet soldug, benbræk, hvid næbfrø, leverurt, næbstar, stjerne-star, toradet star, top-star, kær-tidsel, tormentil, kær-trehage, trævlekrone, hedelyng, klokkelyst, maj-gøgeurt og skov-hullæbe. Flere steder fandtes også bredbladet dunhammer og tagrør.”

Kulturspor

Der er otte kendte og synlige oldtidshøje indenfor fredningsområdet. Det er sandsynligt, at der tidligere har været langt flere, som er overpløjet og efterhånden forsvundet.

I forbindelse med det igangværende motorvejsbyggeri syd og vest for fredningsområdet er der gjort mange interessante arkæologiske fund inden for de sidste år.

Ved Hårupgård er der blandt andet fundet en romertidsbebyggelse og vikingetidigrave, og ved udgravningerne ved Vestergård er der fundet det indtil videre længste jernalderhus i Danmark på hele 65 meter. Huset lå i en jernalderlandsby, som har dækket et areal på ca. 5 hektarer og der er registreret over 25 gårdsanlæg. Det ser ud til at landsbyen har bestået af 3-4 samtidige gårdsanlæg, der er blevet flyttet eller genopført.

Fundene, som man kan læse mere om på Museum Silkeborgs hjemmeside, er de synlige vidnesbyrd om at egnen har været beboet i flere tusind år

Langs fredningsområdets nordøstlige grænse ligger Adelsvejen, som er resterne af vejen mellem Skanderborg og Viborg. En strækning på 2 km af Adelsvejen ved Resenbro ligger i dag næsten urørt hen og har det samme forløb, som da den i Middelalderen udgjorde hovedfærdselsåren mellem Skanderborg og Viborg. Området omkring Adelsvejen rummer en unik koncentration af natur, geologi og kulturhistorie.

Vejens historie går mindst tilbage til 1200-tallet. Fra Kongebyen Skanderborg over Illerup og nord om Dover til Siim. Herfra fortsatte den nordover til Knudbro, Tulstrup, Bomholt og Linå for at passere Gudenåen ved Resenbro. Ved Resenbro krydser den Gudenåen, først som et vadested og senere som en bro, der første gang blev nævnt i 1548 som Resendals Bro, tilhørende kongen. På nordsiden af åen fortsatte den over Svovlstrup og Tvillum, forbi Allinggård og Grønbæk til Ans for at ende i Viborg – Jyllands hovedstad på den tid.

Vejens forløb ved Resenbro er meget smukt og rummer netop her en rig historie. Fra Resenbro går vejen mod syd, passerer gravhøjen Rethøw, som blev brugt til skafot og galge. Kort herefter går den op gennem en meget fin sideslugt til plateauet over Gudenådalen. Her passerer stien de 2 gravhøje Bredhøj og Rulleshøj og har sit videre forløb mellem markerne med udsigt til Skellerup og Skellerup Nygårde, hvor den slutter sig til landevejen Mørkdalvej, som går til Linå. I forbindelse med et skovrejsningsprojekt i 2008 blev der på bare en hektar blotlagt 150 kogegruber med rige forekomster af kulstykker og sortsvedne sten. Hele området rummer sandsynligvis betydelige uafdækkede arkæologiske værdier.

Fredningsforslaget lægger op til at Adelsvejen genetableres som et trampespor fra det sted, hvor vejen i dag slutter og længere syd på til Mørkdalvej. Her bliver der så adgang til den tidligere grusgrav, hvor kommunen overvejer at etablere naturområder som led i kravet om erstatningsbiotoper for de der er ødelagt af motorvejsbyggeriet.

Offentlighedens adgang og friluftsliv

Området er generelt velforsynet med stier både på den del, der er ejet af Naturstyrelsen og på golfbanearealet. På de private arealer er der nogle få eksisterende trampespor, som i medfør af fredningen ikke kan nedlægges, jf. fredningskortets særlige signatur for eksisterende stier. Fredningsforslaget lægger op til, at der etableres et trampespor i forlængelse af Adelsvejen langs et levende hegn i skellet mellem 2 ejendomme nogenlunde i det oprindelige tracé, som beskrevet ovenfor og angivet med særlig signatur på fredningskortet.

Der findes i dag en mindre hundeskov i Nordskoven i fredningsområdets vestlige del.

Om sommeren bades der i Schoubyes Sø, og både vandrere, løbere og cyklister træffes hele året overalt i statens skov.

Der er i medfør af naturbeskyttelsesloven fri fladefærdsel i de offentligt ejede skove. Med fredningen lægges det op til, at alle arealer i offentligt eje såfremt de sælges til private, fortsat har adgangsret for offentligheden som for offentlige skove. Det betyder blandt andet at der vil være mulighed for fladefærdsel hele døgnet.

Naturpleje og naturplejeaftaler

På ejendommen matr.nr. 2 f Skellerup Nygårde, Linå er der i dag en plejeaftale mellem kommunen og lodsejerne. Der er pt. sat ca. 20 får ud, som plejer landskabet. Der er desuden adgang til området via trampespor.

Råstofindvinding og vandindvindingsinteresser

Der er ikke udpeget hverken interesseområder eller graveområder for råstoffer inden for fredningsområdet. Umiddelbart øst for fredningsområdet ved Skellerup Nygårde ligger en tidligere grusgrav. Den var tidligere ca. 20 meter dyb. Siden midten af 1990'erne har graven været fyldt op, hvorved lagene fra Pliocæn samt de ældste kvartære lag ikke længere er tilgængelige. Grusgraven er nu retableret til landbrugsformål.

Grusgraven er Nationalt Geologisk Interesseområde. I glimmerleret har man fundet fossile planterester hvilket er interessant, idet disse ikke er hyppige i denne type aflejringer. Henføringen af glimmerlersflaget til det pliocæne tidsafsnit er endvidere interessant, idet man på dansk område kun kender få lokaliteter af Pliocæn alder. Lokaliteten indeholder desuden en varieret kvartær lagserie med til-aflejringer fra Elster, Saale og Weichsel Istiderne.

Den tidligere råstofgrav har et stort naturpotentiale pga. den ringe bonitet, som ofte ses i tidligere råstofgrave, der er retableret til landbrugsjord. Silkeborg Kommune overvejer på den baggrund at undersøge muligheden for at lave mageskifte med nogle overdrev ved det igangværende motorvejsbyggeri, som ødelægges i forbindelse med anlæggelsen af motorvejen.

Hele det foreslåede er udpeget som område med drikkevandsinteresser.

Natura2000-interesser

En del af fredningsområdet er udpeget som Habitatområde for Silkeborgskovene; EF-habitatområde H181 Silkeborgskovene med et areal på 1.455 ha. Udpegningsgrundlaget er hovedsagelig forskellige typer af skov samt søer, vandløb og vådområder som hængesæk. De lysåbne naturtyper udgør kun en lille del af udpegningsgrundlaget.

Skovene indgår i det skovdominerede område syd og øst for Silkeborg. Det stærkt kuperede landskab er formet af store erosionsdale, som har skåret sig ned i den oprindelige moræneflade. I bunden af dalene har isen efterladt store bassiner, der nu er opfyldt af de mange søer og af Gudenåen.

Silkeborgskovene er en del af Danmarks største sammenhængende skvområde og er naturligt delt i Nordskoven, Vesterskov, Østerskov og Sønderskov. Området er udpeget på baggrund af forekomsten af følgende naturtyper: Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger, næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks, vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter, hængesæk og andre kærsmfund dannet flydende, bøgeskov på morbund med kristtorn, bøgeskov på muldbund, skovbevoksede tørvemoser og elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld. Området er dertil udpeget på baggrund af forekomsten af følgende arter: Stor Vandsalamander og Odder.

Hele området har et meget stort naturpotentiale. Nordskoven, Vesterskov og Østerskov bærer præg af tidligere tiders intensive skovbrugsdrift, mens Sønderskov er meget afvekslende og præget af store områder med gammel løvskov.

I Nordskoven ligger Hårup Sande, hvor flyvesand med lave klitter har overlejret den mere næringsrige jordbund. Området er meget næringsfattigt og indeholder nu en lysåben fyrreskov og mindre he-
deområder med en artsrig svampeflora og en skovbund med lyng og laver.

Det vurderes, at fredningsforslaget vil have en gunstig virkning på Natura2000-interesserne, da fredning i sig selv giver en ekstra beskyttelse af naturværdierne samt sikrer, at der ikke kan ske en intensivering af skovdriften i forhold til i dag.

4. Frednings- og planlægningsmæssige forhold

Eksisterende fredninger

Der er ingen eksisterende fredninger inden for det område, som foreslås fredet. Nord for Resenbro ligger Gødvadfredningen fra 1978, som blandt andet omfatter selve Gudenåen på en strækning.

Zonestatus

Landzone

Kommuneplanforhold

Eksisterende kommuneplanforhold:

I den eksisterende kommuneplan er størstedelen af det område, som der er rejst fredningssag for beliggende i et område, som er udpeget *Landskabeligt interesseområde*. Inden for disse områder skal brug af arealet til formål, der kan påvirke landskabsoplevelsen negativt, så vidt muligt undgås. I disse områder skal landskabelige værdier tillægges særlig stor vægt, og byggeri og anlæg placeres og udformes under særlig hensyntagen til landskabets værdier. Endelig skal ikke-landbrugsmæssigt byggeri, større veje, og større tekniske anlæg så vidt muligt undgås. Fredningen er i overensstemmelse med denne retningslinje.

I den eksisterende kommuneplan er et større område udlagt til golfbane. Golfbanen fylder imidlertid kun en del af det udlagte område, hvorfor fredningsforslaget omfatter hele det udlagte areal, og lægger op til en fredningsmæssig regulering der sikrer naturværdierne på den del, som ikke er golfbane i dag.

Mulige fremtidige kommuneplanforhold:

I Forslag til kommuneplan 2013-2024 er en lille del af fredningsområdet ind mod et *muligt nyt erhvervsområde* ved Hårup i fredningsområdets sydlige hjørne udpeget som *Muligt naturområde* i kommuneplanen i forlængelse af Natura2000-området. Området er ubevokset med det markante højdedrag Lundbjerg centralt. Fredningen er ikke til hinder for etableringen af et nyt naturområde til erstatning for den dyrkede mark på arealet i dag, men vil være i konflikt med en udvidelse af det eksisterende erhvervsområde.

Der er ifølge kommuneplanforslaget planlagt en sti i fredningsområdets nordøstlige del. Fredningen er ikke til hinder for en sådan sti.

Ifølge kommuneplanforslaget planlægges en udvidelse af vejen Dybdalen og i forlængelse heraf en forlængning af Hårupvej. Silkeborg Kommune ønsker, som led i en såkaldt modernisering af Resenbrovej, ønsker at forlægge Hårupvej, således at den flyttes til et tracé længere vestpå, end dens nuværende beliggenhed. Det betyder at vejen kommer til at gennemskære fredningsområdet på væsentligt stykke. Fredningen lægger op til at Hårupvej ikke kan forlægges, men fortsat skal forløbe i sit nuværende tracé.

Lokalplanforhold

Inden for fredningsområdet ligger Silkeborg Golfbane, som er omfattet af lokalplan nr. 181.10 fra 23. april 2012. Lokalplanområdet omfatter ca. 140 ha, hvoraf den egentlige golfbane udgør 115 ha, som er Silkeborg Golfklubs nuværende areal. Resten er tilgrænsende skovarealer mod vest som omfatter ca. 25 ha og ejes af henholdsvis Silkeborg Kommune og Staten (Naturstyrelsen).

5. Forslag til fredningsbestemmelser

§ 1 Fredningens formål

Formålet med fredningen er

- At sikre og forbedre de landskabelige værdier i området og herunder sikre, at området fremtræder som et overvejende skovdækket landskab afbrudt af golfbane, dyrkede marker, hede, overdrev og søer.
- At bevare og forbedre områdets naturværdier, herunder levesteder og spredningsmulighederne for plante- og dyreliv, blandt andet ved at området ikke fragmenteres og at eksisterende naturområder beskyttes og sikres sammenhæng.
- At sikre de geologiske interesser samt skabe grundlag for, at der sker en formidling af disse.
- At sikre og forbedre områdets rekreative kvaliteter, herunder offentlighedens adgang til området via et stisystem.
- At skabe grundlag for naturpleje
- At medvirke til at sikre at naturtyper og arter, som er omfattet af Natura2000-beskyttelse, har en gunstig bevaringsstatus.

§ 2 Bevaring af området

Fredningsområdet skal bevares i sin nuværende tilstand, med mindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved dispensation fra fredningsnævnet, f.eks. i forbindelse med naturgenopretning/naturforbedring eller rekreativ anvendelse.

§ 3 Arealernes drift og anvendelse

Skov:

Skovparceller, vist med særlig signatur på fredningskortet, og omfattende både offentlige skove og visse private skove, skal drives i overensstemmelse med de til enhver tid gældende principper for naturnær skovdrift. Fredningen er ikke til hinder for, at skovarealerne kan overgå til driftsformer, hvor der tages yderligere biodiversitetshensyn.

Principper for naturnær skovdrift er pt.:

- Vedvarende skovdække og naturlig foryngelse
- Større anvendelse af hjemmehørende træarter
- Flere forskellige træarter og træer af forskellig alder på det samme areal
- Flere gamle træer, mere dødt ved og sikring af værdifulde nøglebiotoper

- Færre grøfter og genskabelse af tidligere vådområder
- Ingen anvendelse af gødsning og pesticider

Privat skov, der ikke efter fredningen skal drives naturnært, kan med nedenstående undtagelser drives som hidtil.

For hele skovarealet skal der for hver ha målt over 10 ha udpeges 5 store levende træer, som bevares i hele deres levetid og forfald. Det kan eksempelvis være eg, bøg, ær eller lind. Plejemyndigheden skal i forbindelse med den første plejeplan udpege og registrere de træer, som ikke må fældes eller fjernes. Træerne vælges ud fra størst mulig biologisk værdi og potentiale. Ved hver ny revision af plejeplanen udpeges nye levende træer for de, som er gået ud.

Døde stående eller liggende træer samt døde grene på levende træer bevares, da de er levested for mange forskellige arter og en vigtig faktor i bestræbelserne på at vende tilbagegangen i biodiversitet.

Stævningstræer må ikke fældes, da de har stor kulturhistorisk værdi. Plejemyndigheden registrerer stævningstræer i forbindelse med den første plejeplan.

Der kan ved rydning af artsfattig ikke-hjemmehørende nåleskov undlades genplantning med henblik på at opnå et varieret skovbillede med lysåbne partier, som kan tilgodese arter knytte til disse naturtyper.

Arealer i landbrugsmæssig omdrift:

Landbrugsjord i omdrift kan udnyttes som hidtil. Dog er tilplantning med juletræer, energipil, elefantgræs og andre flerårige udsigtshæmmende afgrøder ikke tilladt.

Beskyttet natur:

Søer, enge, heder, overdrev og moser, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller skovlovens § 28 må ikke tilstandsændres. Fredningsnævnet kan i særlige tilfælde dispensere til brug af bekæmpelsesmidler til f.eks. bjørneklo.

Haver:

Private haver er undtaget fra disse bestemmelser.

Dræning:

Sædvanlig vedligeholdelse af bestående dræningsanlæg er tilladt, mens nydræning, ændringer af eksisterende dræns placering, herunder nedlægning af drænrør i større dybde end hidtil samt ændringer af eksisterende dræns dimensioner er forbudt.

§ 4 Bebyggelse

De fredede arealer må ikke yderligere bebygges. Der må således ikke opføres bygninger, skure, boder eller andre indretninger.

Fredningen er ikke til hinder for de for jordbrugsdriften erhvervsmæssigt nødvendige driftsbygninger i tilknytning til det eksisterende bygningsareal samt de for landbrugsdriften nødvendige læskure til husdyr. Dog kræves hertil fredningsnævnets godkendelse af størrelse, udformning inkl. materiale- og farvevalg samt placering.

Oprettelse af pelsdyrfarme og fjerkræsfarme uden for eksisterende bygninger samt oprettelse af drivhusgartnerier er ikke tilladt, da disse vurderes at være særligt landskabeligt skæmmende.

§ 5 Faste konstruktioner og anlæg

Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. tårne, vindmøller, tankanlæg, transformerstationer og master. Der må ikke føres luftledninger over arealerne.

Der må ikke etableres belysning i det fredede område. Dog må der i tilknytning til boliger og driftsbygninger etableres sædvanlig nedadrettet belysning og langs de større veje må der etableres sædvanlig vejbelysning.

Der må ikke etableres nye veje i fredningsområdet. Eksisterende veje må ikke udvides eller forlænges.

Fredningen er ikke til hinder for at der efter fredningsnævnets nærmere godkendelse etableres cykelstier langs de større veje. Langs Dybdalsvej kan der etableres en dobbeltrettet cykelsti i den ene side af vejen.

Udenfor have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted. Undtaget fra forbuddet er teltning af kortere varighed til spejderformål samt teltning på dertil indrettede primitive overnatningspladser.

Etablering af sportsanlæg som golfbaner, skydebaner, motorbaner, ridebaner og landingsbaner for fly og helikoptere m.m. er ikke tilladt.

Der må alene opsættes almindelige landbrugshegn (trådhegn) til husdyrbrug. Hegnene skal holdes i jordfarver. Eventuelle hegn der er begrænsende for offentlighedens adgangsmuligheder efter naturbeskyttelsesloven, skal forsynes med en stente eller lignende.

Der må opsættes informationstavler til formidling af fredningen på foranledning af plejemyndigheden.

§ 6 Terrænændringer mv.

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må ikke fyldes op, graves af eller planeres. Råstofferne må ikke udvindes, heller ikke til eget brug.

Forbuddet imod terrænændringer gælder ikke i private haver.

§ 7 Offentlighedens adgang

Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love, og eksisterende veje og stier er således åbne for offentlighedens færdsel til fods eller cykel, jf. naturbeskyttelseslovens § 26. Ridning er tilladt medmindre det ved skiltning er forbudt.

Eksisterende og nye stier, som vist med særlig signatur på fredningskortet, må ikke nedlægges. Fredningsnævnet kan godkende, at stiers, vejes og markers nuværende trace kan ændres, hvis der er særlige samfundsmæssige begrundelser, og hvis den samlede stiforbindelse gennem landskabet oprettholdes.

For arealer, som på fredningstidspunktet er ejet af enten kommunen eller staten (alle offentligt ejede arealer), gælder det, at der uanset fremtidigt ejerforhold er fri fladefærdsel overalt og på alle tider af døgnet. Undtaget fra denne bestemmelse er arealer, som er opdyrket.

§ 8 Naturpleje

Plejen af naturarealer beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 skal tilrettelægges med øget biodiversitet for øje.

Plejemyndigheden skal i forbindelse med den første plejeplan i samarbejde med lodsejerne udpege de meget gamle træer, som ikke må fældes, men skal stå til de vælter af sig selv, jf. § 3 i fredningsbestemmelserne.

Plejen bør tilstræbe, at der efter aftale med berørte lodsejere skabes udsigtskiler ned gennem slugterne, således at det dramatiske istidslandskab på udvalgte steder kan opleves i en større sammenhæng.

Fredningen er ikke til hinder for, at der med fredningsnævnets godkendelse kan genskabes den naturlige hydrologi i området.

§ 9 Plejemyndighed og plejeplaner

Plejemyndigheden udarbejder en plejeplan. Den første plejeplan skal gælde for højst 5 år, de senere for højst 10 år. Den skal redegøre for plejeforanstaltninger og anlægsarbejder samt eventuelle detaljændringer i almenhedens adgangsret. Plejeplanen skal udmønte fredningens formål, og kan indeholde forslag til etablering af primitive publikumsforanstaltninger, f.eks. borde, bænke og affaldskurve, og opsætning af sædvanlige husdyrhegn og læskure til dyr.

Der skal gives lodsejere og Danmarks Naturfredningsforening ret til at udtale sig om forslaget til plejeplan.

Såfremt der er uenighed om indholdet af plejeplanen, forelægges de specifikke uenigheder for fredningsnævnet til afgørelse, jf. den til enhver tid gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer og tilsyn, for tiden bekendtgørelse nr. 802 af 21/06/2013.

Mål for naturplejen fremgår af § 8.

§ 10 Særbestemmelser for delområder

Silkeborg Golfbane:

Den eksisterende golfbane inden for fredningsområdet kan fortsætte i det nuværende omfang. Banerne må ikke udvides.

Hvis golfbanen nedlægges, skal arealet reableres til enten skov, der drives naturnært eller udlægges til naturarealer, der afgræsses eller med høslæt.

Der er adgang for offentligheden ad stierne hele året på golfbanen. Om vinteren, når der ikke spilles golf, er der adgang overalt til fods og på ski.

Anvendelse af pesticider på golfbanearealer er ikke tilladt.

Juletræsplantager:

Juletræerne på matr.nr. 1 au, 1 af og 1 aq Skellerup Nygårde, Linå, jf. særlig signatur på fredningskortet, skal afdrives, når de er hugstmodne, dog senest 6 år efter fredningens gennemførelse. Der må ikke genplantes med juletræer, energipil og andre flerårige udsigtshæmmende afgrøder.

Adelsvejen:

Som en forlængelse af Adelsvejen skal der senest 1 år efter fredningens gennemførelse etableres et trampespor langs det levende hegn på matr.nr. 1 aq Skellerup Nygårde, Linå, jf. særlig signatur på fredningskortet.

§ 11 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.”

Som bilag 1 til fredningsforslaget var vedhæftet en fortegnelse over de omfattede lodsejere og arealer. Oplysningerne er ikke medtaget i afgørelsen, men i fredningsnævnets afgørelse om erstatning.

Som bilag 2 til fredningsforslaget var i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 5 vedhæftet Danmarks Naturfredningsforenings budgetoverslag over de forventede omkostninger ved gennemførelsen af fredningsforslaget. Det blev indledningsvis anført, at der ikke tilkendes erstatning for fredning af offentligt ejede arealer, medmindre den fredede ejendom er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse, jf. naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, og at der derfor ikke skulle tilkendes erstatning for ca. 245 ha, der var ejet af Naturstyrelsen, Vejdirektoratet, Bane Danmark og Silkeborg Kommune. De resterende ca. 333 ha var ejet af private lodsejere. Det blev videre anført, at der ikke skulle tilkendes erstatning for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Danmarks Naturfredningsforening anslog den samlede fredningserstatning til 2.638.195 kr., der dog efterfølgende på baggrund af Naturstyrelsens bemærkninger til budgetoverslaget blev nedsat til 2.153.595 kr. Budgetoverslaget var specificeret som tilkendelse af grunderstatning på 3.600 kr. til lodsejere med mindre end 1 ha (i alt 21.600 kr.), 3.600 kr. pr. ha for 115 ha lokalplanlagt golfbaneareal, der fortsat kan anvendes til golfbane som hidtil med naturnær skovdrift (i alt 414.000 kr.), 10.000 kr. pr. ha for 38 ha biodiversitetskov, der skal drives naturnært (i alt 380.000 kr.), 5.000 kr. pr. ha for 61 ha skov med begrænset regulering i form af bevaring af et antal gamle træer pr. ha, bevaring af dødt ved og beskyttelse af stævningstræer (i alt 305.000 kr.), 9.700 kr. pr. ha for 80 ha med forbud mod flerårige udsigtshæmmende afgrøder og afdrift af juletræer, der er hugstmodne (i alt 776.000 kr.), 60 kr. pr. meter for 703 meter ny sti (i alt 42.180 kr.) og 15 kr. pr. meter for 14.321 meter eksisterende sti (i alt 214.815 kr.)

Som bilag 3 til fredningsforslaget var vedhæftet Naturstyrelsen og Silkeborg Kommunes bemærkninger til budgetoverslaget.

Naturstyrelsen anførte bl.a., at golfbanens arealer og arealerne med skove med begrænset regulering blev pålagt restriktioner, der var mere omfattende end sådanne restriktioner, som sædvanligvis var omfattet af grundtaksten ved fredningserstatninger. Det var på det foreliggende grundlag ikke klart at vurdere, om der var et rimeligt formål mellem på den ene side de realistisk set forventelige udgifter til den foreslåede fredning og på den anden side de fredningsmæssige gevinster, der reelt kunne forventes opnået. Det måtte dog umiddelbart skønnes, at udgifterne til fredningen ville være ude af proportion med, hvad der opnås med fredningen.

Naturstyrelsen tog derfor afgørende forbehold overfor den foreslåede fredning og opfordrede til, at såvel budgettet som de foreslåede fredningsbestemmelser blev revideret.

Silkeborg Kommune fremsatte ikke bemærkninger til de anslåede fredningerstatninger, men anførte at de eksisterende beskyttelser i medfør af bl.a. skovloven, naturbeskyttelsesloven og Natura 2000 i tilstrækkelig grad sikrede området værdier. Fredningen ville endvidere få vidtrækkende konsekvenser for kommunens planlægning af området ved Hårup, da den sandsynligvis ville forhindre den planlagte forlægning af Hårupvej mod vest som en del af den planlagte ringvej 3 uden om Silkeborg, da den ville berøre udlagte byudviklingsarealer og et perspektivareal og derved have store konsekvenser for muligheden for udbygning af et ud af flere store erhvervsområde langs motorvejen, som kommunen satsede stort på, og da den ville være uheldig for givne muligheder for udvikling af Jyllandsringen.

Silkeborg Kommune foreslog derfor, at de østligste arealer i form af 300-400 meter fra Hårupvej på i alt ca. 60 ha blev udtaget af fredningen, så den ikke hindrede vejforlægningen, erhvervsudviklingen og ændringen af Jyllandsringen. Arealerne var efter kommunens opfattelse de mindst bevaringsværdige i området, da de ligger på et højt plateau ovenfor Gudenådalene og sidedalene. Kommunen foreslog alternativt fredningsbestemmelserne ændret, så de ikke hindrede projekterne.

Danmarks Naturfredningsforening anførte ved sagens rejsning bl.a., at Naturstyrelsens bemærkninger havde givet anledning til ændringer i fredningsforslaget således, at der var en bedre sammenhæng mellem fredningens udgifter og fredningsmæssige gevinster. Den planlagte forlægning af Hårupvej burde ikke realiseres, da den kolliderede med de landskabelige beskyttelsesinteresser. De arealer til erhvervsudvikling i Hårup, der allerede var lokalplanlagte, blev ikke berørt af fredningsforslaget. En ændring i relation til Jyllandsringen ville kollidere afgørende med både naturmæssige, landskabelige og kulturhistoriske interesser i det foreslåede fredningsområde.

Som kortbilag 1 til fredningsforslaget var medtaget et fredningskort over det område, der blev foreslået fredet.

På baggrund af indsigelser og andre bemærkninger til fredningsforslaget fremsat før, under og efter det offentlige møde, der blev holdt om fredningsforslaget, udarbejdede Danmarks Naturfredningsforening et ændret fredningsforslag med ændret fredningskort. Indsigelserne og bemærkningerne omtales i afsnit B og C.

Ændringerne i de foreslåede fredningsbestemmelser bestod i, at særbestemmelsen for juletræsplantager blev ændret således, at tilplantningen på matr.nr. 2af og 2ae samt eksisterende juletræer på matr.nr. 3a, del af 1au og del af 1af Skellerup Nygårde, Linå, kan fastholdes. Dog skal juletræer langs Adelsvejen på matr.nr. 1au Skellerup Nygårde, Linå, i et 10 meter bredt bælte afdrives indenfor 6 år efter fredningens endelige gennemførelse. Der må herefter ikke genplantes juletræer i et 10 meter bredt bælte langs Adelsvejen. Læhegn af hjemmehørende arter og buske kan på matr.nr. 1au Skellerup Nygårde, Linå plantes indtil 7 meter fra Adelsvejens trace mellem vej og juletræer.

Ændringerne bestod endvidere i, at afsnittet om byggeri mv. blev formuleret på følgende måde:

”Der må ikke etableres nye boliger i området, herunder hverken i eksisterende bebyggelse eller som nybyggeri. Dette gælder dog ikke medhjælper- og generationsskifteboliger, der på fredningstidspunktet lovligt kan etableres i medfør af Lov om planlægning § 36 stk. 1 nr. 12 (på landbrug større end 30 ha).

Stk. 2. Der må ej heller opføres anden ny bebyggelse, herunder skure, boder, jagthytter og lignende. Forbuddet omfatter tillige legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse. Sådanne konstruktioner kan opføres på arealer som er omfattet af fredningskortets signatur "hus med have og gårdspladsareal".

Stk. 3. Om- og tilbygninger til eksisterende bebyggelse kan kun ske efter Fredningsnævnets godkendelse. Opsætning af solceller kræver tillige fredningsnævnets godkendelse. Fredningen er ikke til hinder for indvendig ombygning af eksisterende bygninger.

Stk. 4. Bygninger som er nødvendige for landbrugsdriften kan opføres i tilknytning til eksisterende bebyggelse efter forudgående godkendelse af Fredningsnævnet for så vidt angår byggeriets udformning, størrelse og placering.

Stk. 5. Oprettelse af pelsdyrfarme og fjerkræsfarme uden for eksisterende bygninger samt oprettelse af drivhusgartnerier er ikke tilladt, da disse vurderes at være særligt landskabeligt skæmmende.

Stk. 6. Der er ligeledes forbud mod opførelse af ridehaller.

Stk. 7. Fredningen er ikke til hinder for midlertidig anbringelse af skurvogne eller skure, der i kortere perioder er nødvendige for skovdrift eller naturpleje (max. 6 uger).

Stk. 8. Fredningen er ikke til hinder for anbringelse af sædvanlige læskure for får, kreaturer og lignende efter Fredningsnævnets godkendelse af udformning, størrelse og placering.

Stk. 9. Byggeri skal tilpasses den eksisterende bebyggelse og det omkringliggende landskab.

Stk. 10. Deponering må ikke finde sted inden for fredningsområdet."

Ændringerne bestod yderligere i, at særbestemmelserne for golfbanen blev formuleret på følgende måde:

"Den eksisterende golfbane inden for fredningsområdet kan fortsætte i det nuværende omfang. Banerne må ikke udvides. Ændring i banernes udstrækning kræver fredningsnævnets godkendelse.

Indenfor de på kortet med særlig signatur angivne felter er fredningen ikke til hinder for byggeri, p-plads mv. i relation til golfbanens funktion som golfbane.

Hvis golfbanen nedlægges, skal arealet reableres til enten skov, der drives naturnært eller udlægges til naturarealer, der afgræsses eller med høslæt.

Offentlighedens adgang og færdsel på golfbanen følger de almindelige regler i naturbeskyttelsesloven og skovloven. Det betyder at der er ret til færdsel ad eksisterende stier og veje, medmindre klare sikkerhedsmæssige begrundelser taler for det modsatte. Om vinteren, når der ikke spilles golf, er der adgang overalt til fods. Der er desuden adgang på ski på ikke-hegnede arealer."

Ændringerne bestod herudover i, at det første afsnit i bestemmelsen om plejemyndighed og plejeplaner blev formuleret således, at plejemyndigheden udarbejder en plejeplan. Den første plejeplan skal gælde for højst 5 år, de senere for højst 10 år. Dog kan plejeplans-kadencen tilrettelægges, så den følger Naturstyrelsens egen kadence for så vidt angår pleje på statens skovareal. Plejeplanen skal redegøre for plejeforanstaltninger og anlægsarbejder samt eventuelle detailændringer i almenhedens adgangsret. Plejeplanen skal udmønte fredningens formål og kan indeholde forslag til etablering af primitive publikumsforanstaltninger, f.eks. borde, bænke, affaldskurve og opsætning af sædvanlige husdyrhegn og læskure til dyr.

Ændringerne bestod endelig i, at bestemmelsen i afsnittet om offentlighedens adgang, stier mv. om, at ridning et tilladt, medmindre det ved skiltning er forbudt, blev fjernet, og at det i bestemmelsen om naturpleje blev tilføjet, at det i områder med stævningskov bør sikres, at der etableres nye stævninger på yngre træer, så der finder en foryngelse sted.

Ændringerne i fredningskortet bestod i en ændret fredningsgrænse ved Hårup med henblik på et muligt nyt forløb af Hårupvej tæt på erhvervsarealet i Hårup, en ændret fredningsgrænse ved Solbo med henblik på en mulig udvidelse og en udvidelse af arealet til byggeri og parkering ved golfbanen.

B. Det offentlige møde om sagen

Der blev i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 5 og stk. 6 indkaldt til og afholdt et offentligt møde om fredningsforslaget.

På mødet, der blev holdt den 1. oktober 2014, redegjorde Danmarks Naturfredningsforening indledningsvis for fredningsforslaget, og der var herefter mulighed for at fremsætte bemærkninger til forslaget.

Naturstyrelsen redegjorde for styrelsens rolle i fredningssager og stillede sig tvivlende over for nødvendigheden af at frede golfbanen og af at fastlægge fredningsgrænsen, så den dels hindrede den planlagte forlægning af Hårupvej og byudviklingen ved Hårup og dels gik videre end til de offentlige arealer mod motorvejen. Naturstyrelsens stillede sig endvidere tvivlende over for det konkrete indhold i de foreslåede fredningsbestemmelser om døde, stående og liggende træer, et generelt forbud mod juletræer, veje, ridning og brug af pesticider på golfbanen.

Friluftsrådet tilsluttede sig en fredning, men stillede spørgsmål ved nødvendigheden af at frede golfbanen, området ved Skellerup Nygårde og Hårup Sande.

Et mindre antal berørte grundejere mv. kommenterede på fredningsforslagets bemærkninger og forslag til fredningsbestemmelser om Jyllandsringen, golfbanen, naturpleje, offentlighedens adgang, egen teltslagning og forlægningen af Hårupvej.

Der blev både for dagen for det offentlige møde og senere gennemført besigtigelser af udvalgte områder i fredningsforslaget.

C. Bemærkninger til det oprindelige fredningsforslag og Danmark Naturfredningsforenings svar

Silkeborg Kommune anførte, at kommunen som udgangspunkt er modstander af fredningsforslaget. Fredningen er overflødig, da området i forvejen er meget beskyttet, og den vil få vidtrækkende konsekvenser for kommunens planlægning af området ved Hårup. Kommunen har i flere år havde haft planer om forlæg-

ning af Hårupvej med tilslutning i syd til den kommende motorvej. Der er tale om et vigtigt led i etableringen af Højmarkslinjen, der er en tosporet omfartsvej nord om Silkeborg fra Funder til Hårup. Der er planlagt en udvidelse af kørebanen og anlæggelse af enkeltrettede cykelstier i begge sider ad vejen. Moderniseringen af Resendalvej, som fredningsnævnet meddelte dispensation til i slutningen af 2013, er også en del af Højmarkslinjen. Da projektet var udlagt i kommuneplanen, politisk vedtaget, finansieret og igangsat, var det kommunens opfattelse, at vejforlægningen ikke var i strid med naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 2 og fredningsforslagets bestemmelser om, at der ikke må etableres nye veje, og at eksisterende veje ikke må udvides eller forlægges. Alternativt burde fredningsgrænsen følge den fremtidige vejstrækning vest om det eksisterende erhvervsområde. Arealet mellem den fremtidige vejstrækning og det eksisterende erhvervsområde vil blive afskåret fra det vestlige landskabsområde, og arealet har efter kommunens opfattelse ikke nogen væsentlig landskabelig værdi i forhold til de overordnede fredningshensyn. Kommunen har til hensigt at inddrage arealet mellem vejen og det eksisterende erhvervsområde i en lokalplan til erhverv som en afslutning af erhvervsområdet mod vest ud mod vejen. Hvis Hårupvej flyttes 40-50 meter mod øst i forhold til det tidligere forslag, vil vejen være længere væk fra skoven og arealer, der i kommuneplanen er udlagt som landskabelig interesse, så den kun vil gennemskære ét sådant areal på en kortere strækning. En fredning bør ikke bruges til at forhindre en mindre vejflytning ved fredning af natur uden fredningsværdi. Kommunen arbejder for, at udbygningen af Højmarkslinjen omkring Silkeborg tilrettelægges således, at Jyllandsringens vejadgang kan flyttes fra Skellerupvej i Resenbro by til Dybdalen/Hårupvej, da det skaber mulighed for, at trafikken til og fra Jyllandsringen kan afvikles med meget færre gener for Resenbro by, da den i stedet vil kunne foregå via det kommende tilslutningsanlæg til motorvejen i Hårup. Det blev om forslaget til fredningsbestemmelser om arealernes drift og anvendelse anført, at stævningsstræer går til grunde, når de ikke stævnes. De bevares ikke ved at lade dem stå i al fremtid. Jo ældre et stævnet træ bliver, jo dårligere bliver dets evne til at skyde igen fra stubben. Det vil derfor være mere fornuftigt naturmæssigt at foreslå en plan for stævning af træerne. Kommunen skal ikke varetage naturplejen i det omfattede Natura 2000-område, da det ejes af staten, men kommunen er indstillet på i samarbejde med ejerne af matr.nr. 2f Skellerup Nygårde, Linå at fortsætte naturplejen på deres ejendom, der beskrives som et kerneområde i fredningsforslaget. Kommunen planlægger endvidere en udvidelse af institutionen Solbo, som fredningen ikke bør hindre. Fredningen vil endvidere begrænse udviklingsmulighederne for Silkeborg Golfklub. Det er angivet som et af flere fredningsformål at sikre og forbedre områdets rekreative kvaliteter og offentlighedens adgang til området via et stisystem, men der er kun foreslået udlæg af én ny sti i forlængelse af Adelsvejen, og det er beskrevet, at området allerede er velforsynet med stier.

Danmarks Naturfredningsforening anførte at være positivt indstillet på en dobbeltrettet cykelsti langs Dybdalen, men ikke enkeltrettede cykelstier. Fredningsgrænsen ved Solbo kan rykkes ca. 45 meter væk fra Solbo, så institutionen får mulighed for at udvide, som der er behov for. Der bør ikke ske en ændret vejadgang til Jyllandsringen, da det uundgåeligt vil medføre, at dele af det foreslåede fredningsområde antastes. Med de nuværende fem årlige løb synes behovet heller ikke at være af større omfang. En eventuel udvidelse af Jyllandsringens aktiviteter vil være i direkte modstrid med fredningens formål og områdets karakter af bynært rekreativt område. Der er i øvrigt ingen aktuelle vedtagne planer for udvikling af Jyllandsringen, som fredningsforslaget er i strid med. En ændring af Jyllandsringen er tænkt som løftestang for sagen om parallelforskydning af Hårupvej. En ændring af Hårupvej vil være et meget stort indgreb i det flotte landskab og en antastelse af de fredningsmæssige interesser. Flere af slugterne vil blive gennemskåret i den sydligste del. Det øvre plateau giver en visuelt flot overgang til slugterne. Fredningen forhindrer den planlagte forlægning af Hårupvej, men den nuværende Hårupvej vil kunne opgraderes og tilsluttes det lysregulerede kryds Linåvej/Borgdalsvej blot ved at føre den eksisterende vej dertil efter fredningsgrænsen. Fredningen hindrer derfor heller ikke en færdiggørelse af ringvejen omkring Silkeborg. Fredningsgrænsen kan rykkes,

men ikke så meget som foreslået af kommunen. Danmarks Naturfredningsforening er enig med kommunen i, at der med fordel i en plejeplan kan laves en plan for beskæring af stævningstræer, så de ikke går til grunde eller alternativt og bedre en plan for nye stævningstræer, så de gamle bevares intakte af hensyn til biodiversiteten. Det bør fredningen ikke være til hinder for. Området er ikke i forvejen godt beskyttet. Landskabstypen er unik i Danmark, og det foreslåede fredningsområde er unikt ved sin bynære beliggenhed umiddelbart uden for Silkeborg og i direkte sammenhæng med Silkeborgskovene og Gudenåen. Områdets nuværende beskyttelse er langt fra tilstrækkelig til at værne om værdierne, hvilket hele sagen vidner om, herunder kommunens mange ønsker om vejudbygning, erhvervsområder og idrætsanlæg. Der skal i medfør af naturbeskyttelseslovens § 1, stk. 3 ved lovens administration lægges vægt på den betydning, som et areal på grund af sin beliggenhed kan have for almenheden. Der er tale om et område af overordentlig stor rekreativ værdi netop på grund af den bynære beliggenhed og sammenhæng med Gudenåen og skovene omkring Silkeborg. Der er foruden en ny sti lagt op til, at eksisterende stier skal bevares.

Silkeborg Golf A/S anførte som ejer af matr.nr. 1c og matr.nr. 2g begge Skallerup Nygårde, Linå og matr.nr. 3cm Hårup By, Linå som en sammenfatning på et længere og begrundet skriftligt indlæg, at fredningsforslaget ikke ville være til gavn for miljøet og naturen på golfklubbens arealer. Fredningen ville fjerne grundlaget for golfbanedrift i området og dermed fjerne grundlaget for den intensive udnyttelse af arealet som rekreativt område og ville indebære et betydeligt samfundsøkonomisk tab for hele Silkeborg-egnen. Golfklubben ville blive stillet ringere end de i forvejen yderst restriktive miljøregler, og der ville ikke løbende kunne ske justeringer og moderniseringer af golfbanen og bygningsmassen, ligesom golfklubben ikke længere kunne definere rammerne for publikums færden på arealerne. Fredningen ville således være både en sportslig og en økonomisk katastrofe for golfklubben.

Danmarks Naturfredningsforening anførte, at golfbanen bør være omfattet af fredningen, blandt andet fordi der er store arealer mellem banerne, som er natur, og kun er reguleret af en lokalplan. Danmarks Naturfredningsforening er dog indstillet på at acceptere, at golfbanen underlægges de til enhver tid gældende regler om brug af pesticider og gødskning mv. Danmarks Naturfredningsforening er endvidere indstillet på, at golfklubben selv kan udstikke regler for offentlighedens færdsel inden for rammerne af skovloven og naturbeskyttelsesloven. Det betyder som udgangspunkt, at der er ret til færdsel ad eksisterende stier og veje, medmindre klare sikkerhedsmæssige begrundelser taler for noget andet. Det kan man eventuelt lade det være op til plejemyndigheden at vurdere. Danmarks Naturfredningsforening er endelig indstillet på, at arealer omkring maskinhus og klubhus udlægges til byggefelt i overensstemmelse med lokalplan 181.10, så golfklubben kan foretage nødvendige bygningsmæssige ændringer uden inddragelse af fredningsnævnet.

Vejdirektoratet anførte som ejer af matr.nr. 6nt Hårup By, Linå, at ejendommen bør undtages fra fredning, hvis ikke Vejdirektoratet er erstatningsberettiget.

Danmarks Naturfredningsforening anførte, at arealet under alle omstændigheder bør fastholdes inden for fredningen på grund af den landskabelige værdi, dette kuperede areal har. Hvis det undtages fra fredningen og tilplantes med f.eks. juletræer, vil det have en yderst negativ visuel effekt på landskabsoplevelsen.

FDM anførte som ejer af matr.nr. 1l Skallerup By, Linå, at det vil være formålsløst og uden naturmæssig gevinst at frede arealet, der i forvejen er fredskovsbelagt og dermed allerede indeholder en sådan særdeles bred biodiversitet, som Danmarks Naturfredningsforening netop ønsker for området. En hindring af forlægningen af Hårupvej vil betyde, at en mulig omlægning af tilkørselsforholdene til Jyllandsringen ikke er mulig. De eksisterende tilkørselsforhold til Jyllandsringen er ikke optimale, da der ved større arrangementer

er en del tæt trafik gennem Resenbro og Linå til gene for beboerne. Hvis fredningen gennemføres, bør den give mulighed for, at der kan ske en omlægning af tilkørselsforholdene til Jyllandsringen.

Danmarks Naturfredningsforening anførte, at fredskov ikke i sig selv yder beskyttelse af naturværdierne, da skoven kan fældes, blot der plantes nyt efterfølgende. Der er kun få større arrangementer på Jyllandsringen, og gener herved bør løses uden, at der sker indgreb i naturværdierne. Den foreslåede afgrænsning af fredningen bør fastholdes i grænsen op mod Jyllandsringen, da der netop her findes nogle af fredningsrådets største natur, landskabs- og kulturhistoriske værdier.

Jørgen Jessen Jensen anførte som ejer af matr.nr. 1au og matr.nr. 2af begge Skellerup Nygade, Linå, at arealerne ikke bør fredes. Der er juletræsdrift på arealerne, og en fredning vil betyde tab af en vigtig indtægtskilde. Arealerne har været tilplantet i så mange år, at det ikke kan lade sig gøre at omlægge dem til landbrugsmæssig drift. Juletræsproduktion vil skabe større indsigt og udsigt til området end sådanne 12-15 meter høje træer, som blev fældet i årene 2007-2013, og en biotopforbedrende beplantning med læhegn og mindre remiser vil forbedre områdets kvaliteter og medvirke til en bevarelse af områdets dyreliv.

Danmarks Naturfredningsforening anførte, at arealerne bør fredes, men at der er foreslået en ny fredningsbestemmelse, som imødekommer det anførte.

Bente Thygesen Thorborg, Peter Thygesen Liisberg og Mogens Thygesen Liisberg anførte som ejere af matr.nr. 11a Skellerup By, Linå og matr.nr. 1ai Skellerup Nygårde, Linå via advokat Torben Møller, at en stor del af området og herunder deres ejendomme ikke har nogen fredningsværdi. Deres ejendomme er ordinære skovarealer, og der er derfor ikke grundlag for ved fredning at begrænse en skovdriftsmæssig udnyttelse af arealerne. Gravhøjen på matr.nr. 11a Skellerup By, Linå er i forvejen sikret som fortidsmindebeskyttet, og den bør ved en fredning under alle omstændigheder undtages også i lyset af en planlagt udvidelse af den i området beliggende institution for psykisk og fysisk handicappede unge.

Danmarks Naturfredningsforening anførte, at ejendommen indeholder store fredningsværdier, både rekreativt, naturmæssigt, landskabeligt og kulturhistorisk. Det bør alene være det anførte mindre areal ved Solbo, som undtages fra fredning, da skoven længere væk fra institutionen indeholder meget store fredningsværdier. Der er ikke nogen beskyttelse af Adelsvejen og arealet mellem gravhøjene uden for beskyttelseslinjen.

Lise Juhl Balle og Erik Balle anførte som ejere af matr.nr. 2f Skellerup Nygårde, Linå, at en fredning er positiv i relation til at forhindre udbygning og anlæg af veje som forberedelse til en udvidelse af Jyllandsringen, da aktiviteterne er meget støjende og i høj grad vil forringe områdets fred og rekreative værdier. Fredningsforslagets kritiske beskrivelse i relation til golfbanen er ikke korrekt. Golfbanen har betydet, at der er fremkommet lange strækninger af grænseflader mellem skov og åbne områder med deraf følgende meget bedre variation med lys og dyreliv. Der er ikke grundlag for at frede deres ejendom, da den i mange år allerede har været henlagt som fri natur, hvor skoven har udviklet sig til urørt skov. Der er et godt samarbejde med Silkeborg Kommune om naturpleje, og det er unødvendigt med en plejeplan. Offentligheden har i forvejen adgang i medfør af naturbeskyttelsesloven. En større adgang vil medføre gener, og borde, bænke, affaldskurve, overnatningspladser, teltning og ridning kan ikke accepteres, uden at de har samtykket. Det bør fremgå af fredningsbestemmelserne. De foreslåede fredningsbestemmelser i relation til bl.a. forbud mod egen teltning og fjernelse af døde træer er i øvrigt for bureaukratiske. De vil have mulighed for at nedgrave en kunstig rævegrav og bevare og efter behov flytte tre hochsitz og rododendron og slå telte op på ejendommen. Arealerne er i forvejen beskyttet i medfør af talrige andre reguleringer.

Danmarks Naturfredningsforening anførte, at forslaget til forbud mod teltning ændres, så teltning er tilladt lodsejer på egen ejendom. Der er ingen bemærkninger til etablering af en kunstig rævegrav eller til bevarelsen af eksisterende lovlige hochsitz, dam og rododendronområde, til at ridning kun er tilladt på privat jord, hvis ejeren har givet tilladelse, og til at der alene kan opsættes primitive publikumsforanstaltninger, hvis ejeren har samtykket. Fredningen hverken forhindrer eller begrænser den meget fine plejeaftale.

Erling Jacobsen anførte som ejer af matr.nr. 2ae Skallerup Nygårde, Linå, at det ikke er nødvendigt med en fredning, da borgerne selv kan holde styr på ejendommene og naturen. Det er bedre med et nyt område til erhvervsudvikling end fokus på Adelsvejen som trampesti.

Jørn Hermann Jensen anførte som ejer af matr.nr. 2ai og matr.nr. 6 begge Skellerup Nygårde, Linå, at fredningsforslaget bør gennemføres, da en forlægning af Hårupvej vil have stor negativ betydning for naturen og dyrelivet i området.

Friluftsrådet anførte, at det er fornuftigt at frede området ved Dalene ved Resenbro. Der er tale om bynær natur af enestående beskaffenhed og stor rekreativ betydning for både lokale og besøgende. Men det kan ikke være hensigten at ødelægge nuværende aktiviteter i området, så fredningsbestemmelserne bør formuleres, så sådanne aktiviteter er mulige.

Danmarks Naturfredningsforening anførte i øvrigt efter en henvendelse fra Andelsboligforeningen Seniorbo, at foreningen fortsat kan beskære og fælde træer af hensyn til lys og sol på terrasser, fylde jord på skråningen, der vender ned mod området, da den løbende skrider, og slå brændenælder.

D. Bemærkninger til det ændrede fredningsforslag og Danmarks Naturfredningsforenings svar

Naturstyrelsen anførte, at det fortsat er Naturstyrelsens opfattelse, at fredningsgrænsen mod vest bør ændres således, at det nye motorvejsanlæg undtages fra fredningen. Der er på arealet sket rydning af skov til brug for vejarealer indenfor det foreslåede fredningsområde. Det er fortsat opfattelsen, at matr.nr. 1aq Skellerup Nygårde er af stærkt begrænset betydning for fredningens centrale formål og derfor kan undtages fra fredningen. Der er på fredningskortet ikke angivet felter til byggeri, parkeringsplads mv. til brug for golfklubben som forudsat i den nye formulering af fredningsforslagets § 7. I § 4, stk. 5 kan det anføres, at døde grene mv. dog skal kunne nedskæres, hvis de udgør en sikkerhedsmæssig risiko for publikum. Det sidste punktum i § 5, stk. 3 foreslås formuleret således, at fredningen ikke er til hinder for indvendig ombygning af eksisterende bygninger eller for udvidelse af eksisterende lovlige bygninger op til 250 m² bruttoetageareal, da det er en naturlig følge af de gældende landzonebestemmelser i planloven. Det bør i § 7, stk. 4, 2. punktum præciseres, at færdslen i medfør af lovens almindelige regler alene er til fods og på cykel. § 11, stk. 1, 3. og 4. punktum foreslås formuleret således, at plejeplanskadencen kan tilrettelægges, så den følger Naturstyrelsens kadence for så vidt angår dels driftsplanen (plejeplanen) for styrelsens arealer, dels Natura 2000-plejeplanen for de arealer, som er omfattet heraf. Plejeplanen skal redegøre for plejeforanstaltninger og anlægsarbejder. En sådan formulering er en mere korrekt og udtømmende beskrivelse af de plantyper, som er relevante på Naturstyrelsens arealer, ligesom den foreslåede delbestemmelse om detaljændringer i almenhedens adgangsret ikke forekommer relevant set i sammenhæng med særligt bestemmelsen i § 9, stk. 2. Endelig foreslås et stiforløb i henhold til tinglyste deklarationer på ejendommene matr.nr. 3h Skellerup Nygårde, Linå og matr.nr. 3im Hårup By, Linå medtaget på fredningskortet med særlig signatur for at give et samlet overblik over stiforløbet i området.

Silkeborg Kommune anførte supplerende, at Danmarks Naturfredningsforening ved en tidligere besigtigelse gav udtryk for, at der kunne etableres en vej fra Jyllandsringen til Dybdalen/Hårupvej, hvis blot Adelsvejen

blev sikret. Det er fortsat ikke muligt i den foreslåede fredning. Der er på Jyllandsringen årligt fem løb fordelt på 11 løbsdage, 20 træningsdage, seks dage med racerskole og et velbesøgt velgørenhedsarrangement. Desuden er to af banerne åbne dagligt for køretekniske kurser. Hvis vejen ændres i tilknytning til en forlængning af Hårupvej, vil det øge trygheden og trafiksikkerheden på Skellerupvej og i Resenbro. Vejen vil blive anlagt, så der tages hensyn til gravhøje og natur og med etablering af en sikker krydsning af Adelsvejen. Den reviderede fredningsgrænse mod vest giver mulighed for at tilslutte Hårupvej mod syd til det nye signalanlæg ved Linåvej/Borgdalsvej, men det giver ikke mulighed for den planlagte parallelforskydning af hele Hårupvej mod vest. Det vil være nødvendigt at ekspropriere ejendomme til en sådan linjeføring, som vil være nødvendig med den foreslåede fredning. De ændrede fredningsbestemmelser for matr.nr. 3a Skellerup Nygårde, Linå og matr.nr. 1au Skellerup Nygårde, Linå kan fejlagtigt give anledning til en opfattelse af, at der også kan plantes på den del af arealerne, hvor der er fredede gravhøje, og hvor der efter fortidsmindebeskyttelseslinjen ikke må ske tilplantning med juletræer, læhegn eller skov.

Silkeborg Golf A/S anførte, at det ændrede fredningsforslag havde imødekommet indsigelser i relation til driften, idet der kunne både gødskes, benyttes pesticider og beskyttelsesmidler efter de gældende bestemmelser og foretages de nødvendige bygningsmæssige ændringer. Det er imidlertid afgørende for golfklubben, at der efter samme praksis som hidtil vil være mulighed for at pleje, vedligeholde og foretage oprydning af rough-områderne indenfor en afstand af ca. 25 meter fra de intensivt plejede arealer, da de udgør en meget væsentlig del af golfbanen. Det vil give mulighed for at fjerne væltede træer og invasive arter som f.eks. hæg og foretage klipning af områder med birkeris, græsvækst og lignende, der fjerner grundlaget for den naturlige vegetation af lyng, blåbær og øvrige hedeplanter, der er kendetegnende for langt hovedparten af området, og som kræver beskæring og pleje på linje med de øvrige hedeområder, og som er hensigtsmæssigt både naturmæssigt og golfmæssigt. Dertil kommer det betydelige risikomoment i et meget benyttet skovområde, hvor golfspillere bevæger sig også uden for veje og stier, i relation til at efterlade vindfælder og afbrækkede grene og i relation til træer og store grene, der har risiko for at vælte eller brække af i stærk vind. Det foreslås derfor, at skovområderne på golfklubbens arealer undtages fra pligten til at overgå til naturnær skovdrift, så længe der drives golfbane på området, da det vil være en meget betydelig forringelse af golfbanens kvalitet og desuden udgøre en risikofaktor for golfspillerne. Subsidiært foreslås det, at der gives dispensation til inden for 25 meter fra de intensivt plejede arealer at fortsætte pleje af skov- og hedeområder efter den nuværende praksis. Golfklubben har endvidere planer om at erstatte et åbent skur mod vest på træningsbanen med en større bygning med overdækket træningskapacitet med flere udslagssteder og aflåseligt rum. Golfklubben vil derfor gerne have indlemmet den østlige del af træningsområdet i det samlede byggefelt og bygningsarealet udvidet til at omfatte et byggefelt langs driving range umiddelbart vest for træningscentret. Der vil fortsat blive etableret langrendsløjper, og der bør derfor være en fredningsbestemmelse om, at der er adgang på ski udenfor de ikke hegnede arealer på de af golfklubben anlagte langrendsløjper. I den nuværende skiltning ved indgangen til langrendsløjperne anmodes skiløbere om at benytte de anlagte løjper for at beskytte banen, og det er opfattelsen, at langt størstedelen af skiløberne har forståelse herfor. Fredningskortets angivelse af områder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 er ikke i overensstemmelse med den nugældende afgrænsning af områderne.

Niels Henrik Haugaard og Lars Damgaard Rasmussen anførte som ejere af matr.nr. 1aq Skellerup Nygårde, Linå og 3b Skellerup By, Nygårde via LMO, at der ikke er behov for fredning af arealet, der er et trekantet areal på ca. 19 ha, der dyrkes som almindelig landbrugsjord. Arealet har ikke fredningsmæssig værdi, og der bliver ikke offentlig adgang til selve arealet. Der er heller ikke grundlag for via en sti i kanten af arealet at give offentligheden adgang hertil. En offentlig adgang dér har ikke nogen værdi for offentligheden. Der er i forvejen en sti gennem skoven til Adelsvejen. En sti vil forhindre den nuværende samdrift mellem arealerne

og de tilstødende arealer, de også ejer, og vil betyde at der skal ske transport via offentlig vej og etableres overkørsler. Der er ikke grundlag for et forbud mod juletræer.

FDM anførte supplerende, at fredskoven ikke indeholder særlige naturværdier, der ikke i tilstrækkelig grad er sikret efter bestemmelserne om fredskov. Der er ved arrangementer på Jyllandsringen 5.000-15.000 tilskuere, der primært ankommer i bil. Der ankommer endvidere omkring 50 personer dagligt. Trafikken er til gene for beboerne i Linå. En ny tilkørselsmulighed kan etableres uden indgriben i naturværdier, herunder fortidsminder da området primært består af opdyrket jord. En udvidelse af Jyllandsringens aktiviteter er ikke i strid med fredningen, da den er beliggende udenfor fredningen, men vil alene kunne have betydning for en udbygning af Jyllandsringens anlæg.

Lise Juhl Balle og Erik Balle anførte på ny, at det bør anføres i fredningsbestemmelserne, at teltslag kun må ske med ejerens samtykke, og at det også gælder spejdere. Det bør ligeledes fremgå, at opsætning af primitive publikumsforanstaltninger og ridning kun må ske med ejerens samtykke.

Jørgen Jessen Jensen anførte, at der efter hans opfattelse fortsat ikke er en afklaring af den fremtidige udnyttelse af matr.nr. 1au Skellerup Nygårde, Linå. Der bør være tilladelse til dyrkning af juletræer på hele arealet bortset fra det område på fredningskortet i et 10 meter bredt bælte langs Adelsvejen, der er markeret som juletræer, der skal afdrives.

Bodil Kjeldsen og Preben Kjeldsen anførte som ejere af del af matr.nr. 5c og del af matr.nr. 3a begge Skellerup Nygårde, Linå, at det flade areal vest for Hårupvej ikke har nogen fredningsværdi og derfor bør undtages fra en fredning. Det vil også gøre det muligt på et senere tidspunkt at flytte gården som en konsekvens af den øgede trafikmængde ved Hårupvejs sammenkobling med motorvejskrydset.

Torben Henriksen Nyehuus anførte som ejer af del af matr.nr. 3l Hårup By, Linå, at der ikke er noget grundlag for at frede et areal, som ligger imellem et parcelhusområde og golfbanen, og hvor området igen er på vej i skov.

Danmarks Naturfredningsforening anførte ikke at have indvendinger mod en eventuel skærpet formulering om juletræer indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen omkring gravhøje, mod de foreslåede bestemmelser om teltslagning og primitive publikumsfaciliteter, mod mulighed for tilplantning med juletræer på hele matr.nr. 1au Skellerup Nygårde, Linå bortset fra en bræmme langs Adelsvejen, mod den foreslåede subsidiære bestemmelse om drift 25 meter fra de intensivt plejede arealer på golfbanen dog undtaget arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, mod golfklubbens ønske om flytning af træningsskuret på driving range og formuleringer om ski på golfbanen og endelig mod Naturstyrelsens forslag bortset fra i relation til matr.nr. 1aq Skellerup Nygårde, der bør sikres mod tilplantning grundet landskabsoplevelsen.

Danmarks Naturfredningsforening anførte derimod at have indvendinger mod de øvrige bemærkninger fra Silkeborg Kommune, FDM - dog med bemærkning om, at fredningen ikke påvirker Jyllandsringens aktiviteter uden for fredningsområdet – Bodil Kjeldsen og Preben Kjeldsen og Niels Henrik Haugaard og Lars Damgaard Rasmussen, idet det dog i fredningsbestemmelsernes § 9 kan tilføjes, at der fortsat kan krydse landbrugsmaskiner over trampesporet som hidtil.

E. Særligt om fredningsnævnets behandling af fredningssagen

Fredningsnævnet har den 30. september 2015 med hjemmel i naturbeskyttelseslovens § 37a, stk. 3 besluttet at forlænge fristen for fredningssagens afgørelse til den 30. september 2017.

Det var indtil december 2016 suppleanten for fredningsnævnets formand, der behandlede fredningssagen sammen med det ministerudpegede og kommunalt valgte medlem af fredningsnævnet. Formandssuppleanten besluttede imidlertid med virkning fra den 1. januar 2017 at udtræde af fredningsnævnet, hvorefter fredningsnævnets formand overtog den videre behandling af sagen. Alle parter i fredningssagen har efterfølgende haft mulighed for i forbindelse med besigtigelser mundtligt overfor fredningsnævnets formand at fremsætte indsigelser mod det ændrede fredningsforslag.

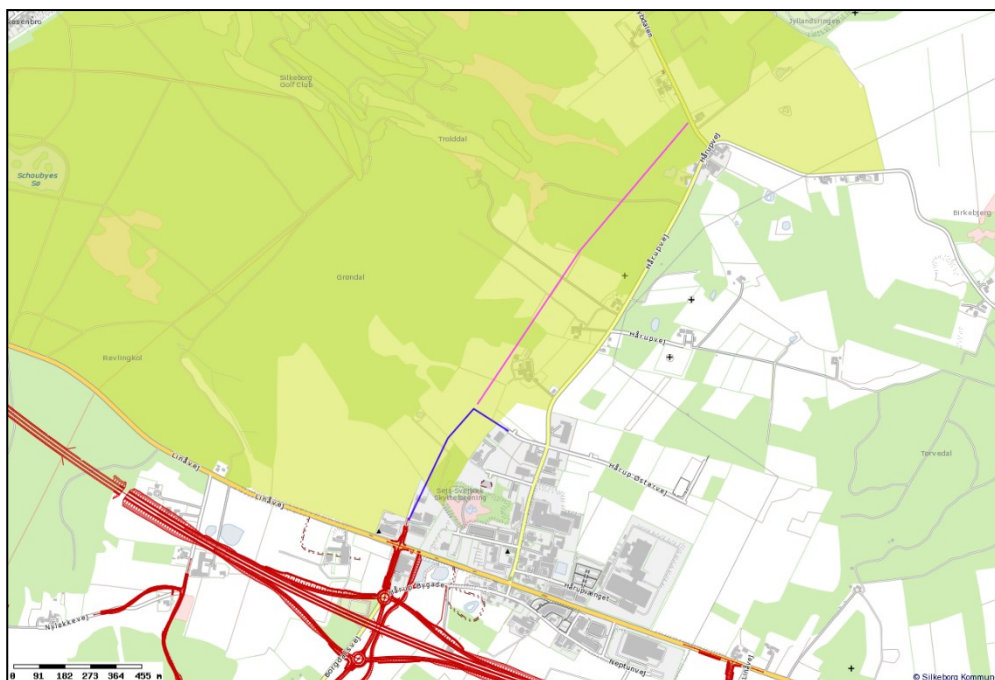
Fredningsnævnets formand har herefter holdt møder med Silkeborg Golf A/S og Silkeborg Kommune, og der er sket besigtigelser i relation til golfbanen og af det samlede fredningsnævn i relation til forlægningen af Hårupvej og arealerne mellem Dybdalen/Mørkdalvej og Jyllandsringen.

Besigtigelsen i relation til den ønskede forlægning af Hårupvej skete efter Silkeborg Kommunes afsætning i marken af det forløb af en forlægning af Hårupvej, som kommunen kan acceptere som det tætteste mod den nuværende Hårupvej. Fredningsnævnet har endvidere modtaget en droneoptagelse af vejforløbet set oppefra.

Fredningsnævnets formand har i øvrigt tidligere besigtiget dele af det foreslåede fredningsområde bl.a. i forbindelse med Silkeborg Kommunes ansøgning om dispensation til forlægning af Hårupvej og i forbindelse med den ansøgning om juletræsproduktion på matr.nr. 1au og matr.nr. 2af begge Skellerup Nygade, Linå, der medførte, at Danmarks Naturfredningsforening fremsatte et ændret forslag til fredningsbestemmelser.

F. Særligt om forlægningen af Hårupvej

Fredningsnævnet traf den 15. juli 2014 afgørelse om ikke at meddele dispensation til en forlægning af Hårupvej, som den var planlagt forud for fredningsforslaget. Den planlagte linjeføring af Hårupvej var illustreret på følgende vis i Silkeborg Kommunes ansøgning, hvor den sydlige etape af forlægningen blev angivet med blå streg, den nordlige forlægning med lilla streg og det areal, der var omfattet af fredningsforslaget, med gennemsigtig gul farve.



I Danmarks Naturfredningsforenings bemærkninger til Silkeborg Kommunes ønske om en ændret fredningsgrænse med henblik på forlægningen af Hårupvej blev det anført, at fredningsgrænsen kunne flyttes, så forlægningen kunne gennemføres i overensstemmelse med den blå illustration, men ikke i overensstemmelse med den røde illustration som ønsket af kommunen.

Danmarks Naturfredningsforening har herefter foreslået en revideret fredningsgrænse, der giver mulighed for en mere tilpasset kombination af en bynær forlægning af Hårupvej og brug af den eksisterende Hårupvej, end den blå streg illustrerer.

G. Særligt om Silkeborg Golfklub

Silkeborg Golf A/S har i december 2016 indgivet en dispensationsansøgning til fredningsnævnet i relation til afholdelse af internationale golfturneringer. Ansøgningen vedrørte nogle stationære ændringer og nogle midlertidige tiltag ved kommende større turneringer. Fredningsnævnet har meddelt dispensation til de stationære ændringer, men har i øvrigt i relation til midlertidige tiltag ved mulige fremtidige større turneringer formuleret fredningsbestemmelserne således, at de ikke kræver fredningsnævnets dispensation.

H. Særligt om matr.nr. 6nt Hårup By, Linå

Naturstyrelsen har under fredningssagens behandling købt ejendommen matr.nr. 6nt Hårup By, Linå af Vejdirektoratet og har sammen med Danmarks Naturfredningsforening foreslået nærmere angivne fredningsbestemmelser for ejendommen.

J. Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse

Naturbeskyttelseslovens bestemmelser:

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 1, at fredningsnævnet kan gennemføre fredning af bl.a. landarealer til varetagelse af de formål, der er nævnt i naturbeskyttelseslovens § 1.

Af naturbeskyttelseslovens § 1 fremgår det, at loven skal medvirke til at værne om landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet. Det er anført i naturbeskyttelseslovens § 1, stk. 2, at loven tilsigter særligt at beskytte naturen med dens bestand af vilde dyr og planter samt deres levesteder og de landskabelige, kulturhistoriske, naturvidenskabelige og undervisningsmæssige værdier. Endvidere tilsigter loven særligt at forbedre, genoprette eller tilvejebringe områder, der er af betydning for vilde dyr og planter og for landskabelige og kulturhistoriske interesser. Endelig tilsigter loven særligt at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet.

Det er anført i naturbeskyttelseslovens § 38, at en fredning skal indeholde en bestemmelse om formålet med fredningen. I fredninger, der omfatter arealer inden for internationale beskyttelsesområder, skal det fremgå af formålet, at fredningen skal medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper, som områderne er udpeget for. En fredning kan gå ud på bevaring af den nuværende tilstand eller tilvejebringelse af en bestemt tilstand, der herefter skal bevares, og den kan regulere offentlighedens færds-

sel i området. En fredning kan indeholde de bestemmelser, herunder de påbud og forbud vedrørende arealernes anvendelse, der skønnes nødvendige, for at fredningsformålet kan opnås.

Fredningshensynene i naturbeskyttelseslovens § 1, stk. 2:

Det er fredningsnævnets opfattelse, at Dalene ved Resenbro og de omkringliggende arealer, der er foreslået fredet, har så store naturmæssige, landskabelige og kulturhistoriske værdier, at det er nødvendigt at frede området for at opnå og sikre fredningsformålene, herunder at medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som det berørte internationale beskyttelsesområde er udpeget for.

Fredningsnævnet bemærker om de naturmæssige værdier, at en fredning af det sammenhængende landskab på sydsiden af Gudenåen i samspil med Gødvadfredningen nord for Gudenåen vil understøtte biodiversiteten og rumme adskillige typer af levesteder for planter og dyr og give spredningsmuligheder for disse. Omlægning til naturnær drift på store sammenhængende fredskovsarealer er vigtig for at understøtte livsbetingelserne for den naturlige flora og fauna i skovene. I den sydlige del af fredningsområdet udgør Lundbjerg en naturmæssigt fin lysning foran Hårup Sandes fredskovs område og er vigtig for udvikling og understøtning af områdets plante og dyreliv. Lundbjerg kan med fredningen overgå fra landbrugsarealer i omdrift til vedvarende græsningsareal og blive et væsentligt yngleområde og fødesøgningsområde, der kan understøtte biodiversiteten. Der vil på sigt kunne etableres et nyt naturområde i form af overdrev, og fredningen vil således fremme naturgenopretning og understøtte de lysåbne naturtyper og således Natura2000-interesserne i overensstemmelse med kommuneplanens udpegning af området som muligt naturområde til understøttelse af det tilgrænsende Natura2000-område.

Fredningsnævnet bemærker om de landskabelige værdier, at Dalene er et meget bevaringsværdigt landskab, og at det med Silkeborg Kommunes planlagte forlægning af Hårupvej er nødvendigt at frede området for at undgå en fragmentering af landskabet. Lundbjerg er et højtliggende åbent landskab med fri udsigt ind over Dalene og er en landskabelig fin lysning foran Hårup Sandes fredskovs område med stor betydning for den landskabelige helhed i fredningen. Det er for at bevare landskabsoplevelsen omkring Adelsvejen nødvendigt, at den frie indsigts over landskabet fra Mørkdalvej bevares og beskyttes mod bl.a. byggeri og udsigtshæmmende beplantning, og det kan kun ske ved også at frede arealet nord for Mørkdalvej (matr.nr. 1a Skellerup Nygårde).

Fredningsnævnet bemærker om de kulturhistoriske værdier særligt, at Adelsvejen med fortidsminder er et væsentligt kulturhistorisk element, som med fredningen vil blive mere tilgængelig for offentligheden. Adelsvejen, hvis historie går mindst tilbage til 1200-tallet, ligger langs fredningsforslagets nordøstlige grænse. En strækning på to kilometer af Adelsvejen ligger i dag næsten urørt hen og har det samme forløb, som da den i Middelalderen udgjorde hovedfærdselsåren mellem Skanderborg og Viborg. En fredning vil gøre det muligt som i gamle dage at vandre ind i eller forlade området fra syd ad Adelsvejen på vej til tinge i Viborg og vil således sikre adgang til og formidling af Adelsvejens væsentlige historiefortælling. Da juletræer er en typisk afgrøde for landsdelen og dermed er med til at fortælle områdets kulturhistorie, finder fredningsnævnet, at der kan opretholdes juletræsdyrkning på udvalgte arealer i denne del af fredningsområdet.

På den anførte baggrund, og da et områdes status som fredskov eller fortidsminde ikke i sig selv yder tilstrækkelig naturbeskyttelse, finder fredningsnævnet i øvrigt heller ikke grundlag for at undtage de arealer, som under fredningssagens behandling af myndigheder eller grundejere er foreslået undtaget fra en fredning.

Fredningsnævnet bemærker særligt i relation til matr.nr. 6nt Hårup By, Linå (området kaldet Lundbjerg), at fredningsnævnet i alt væsentlighed kan tilslutte sig det oplæg til fredningsbestemmelser, som Danmarks

Naturfredningsforening og Naturstyrelsen, der har købt arealet under fredningssagens behandling, er enige om. Disse fredningsbestemmelser vil sikre, at der bliver tale om et lysåbent areal, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og som vil være i naturmæssig sammenhæng med græsnings- og skovarealerne mod vest og nord, og som både vil sikre oplevelsen af landskabets kurver og understøtte dyrelivet og det nærtliggende Natura 2000-område. En fredning af dette område vil endvidere øge befolkningens adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet, da området vil blive åbnet for fri fladefærdsel og vil give mulighed for at nyde udsigten over Dalene fra dets højeste punkt.

Særligt om Silkeborg Golf A/S:

Det bemærkes særligt om golfbanen, at fredningsbestemmelserne og fredningskortet fastsættes i overensstemmelse med de principale eller subsidiære ønsker for golfbanens drift, som Silkeborg Golf A/S har fremført ved høringen over fredningsforslaget, og som Danmarks Naturfredningsforening har tilsluttet sig, og i øvrigt således at fredningsbestemmelserne både varetager de hensyn, der er formålet med fredningen, og giver Silkeborg Golf A/S mulighed for fortsat at drive golfklub og samtidig foretage en naturlig og tidssvarende videreudvikling af driften uden nødvendigvis at skulle søge fredningsnævnet om dispensation.

Særligt om forlægningen af Hårupvej:

Fredningsnævnet traf den 15. juli 2014 afgørelse om ikke at meddele dispensation til en forlægning af Hårupvej, som den var planlagt af Silkeborg Kommune forud for fredningsforslaget. Baggrunden for afgørelsen var, at denne forlægning var i strid med fredningsforslaget. Spørgsmålet er herefter, om den ønskede forlægning kan tillades i fredningen, eller om fredningsgrænsen kan placeres således, at forlægningen er uden for det fredede område.

Silkeborg Kommune har på fredningsnævnets opfordring til brug for fredningsnævnets besigtigelse i marken markeret det forløb af en forlægning af Hårupvej, som kommunen kan acceptere som det tætteste mod den nuværende Hårupvej. Fredningsnævnet kunne ved besigtigelsen heraf konstatere, at dette vejforløb gennemskærer et meget kuperet og afvekslende terræn og vil medføre endog meget betydelige terræændringer i form af afgravninger eller egentlige broer eller diger i en sådan grad, at det vil være ødelæggende for landskabsoplevelsen. Besigtigelsen i marken giver således et helt andet og mere retvisende billede af landskabet end den droneoptagelse, fredningsnævnet også har fået fra kommunen.

Fredningsnævnet kan derfor ikke tilslutte sig den ønskede forlægning af Hårupvej.

Fredningsnævnet kan derimod tilslutte sig den ændrede fredningsgrænse, som Danmarks Naturfredningsforening har foreslået for at give Silkeborg Kommune mulighed for alligevel at foretage en delvis forlægning af Hårupvej tættere på den nuværende Hårupvej, da en vej umiddelbart uden for denne fredningsgrænse ikke findes at være i afgørende modstrid med fredningshensynene. Fredningsnævnet kan således i dette omfang imødekomme det behov for en forlægning, som kommunen har peget på. Fredningsnævnet er herved opmærksom på, at fredningsgrænsen ikke følger de berørte ejendommers matrikelgrænser som i det oprindelige fredningsforslag, men det sker netop for at give mulighed for forlægningen af Hårupvej.

Fredningsnævnet bemærker i øvrigt, at forlægningen efter fredningsnævnets opfattelse hverken trafikalt eller i relation til etablering af en ny vej er sammenlignelig med den dispensation til udvidelse af den eksisterende Resendalvej, som fredningsnævnet tidligere har meddelt dispensation til.

Fredningsnævnet bemærker i øvrigt, at fredningsnævnet ikke har bemærkninger til, at der langs den del af den eksisterende Hårupvej, der kan indgå i en forlægning af Hårupvej, og langs Dybdalen og Dybdalsvej etableres cykelstier i begge sider af vejen.

Særligt om en ny adgangsvej til Jyllandsringen:

Silkeborg Kommunes vejprojekt omkring Hårupvej omfatter en ny adgangsvej til Jyllandsringen via Hårupvej/Dybdalen/Mørkdalvej i området ved Skellerup Nygårde, så trafikken ad den vej kan ledes til motorvejen i stedet for som hidtil at blive ledt mod Linå eller primært Resenbro. Netop denne del af området fredes til sikring af Adelsvejen og dens kulturhistorie og til sikring af indsigten i det fredede område.

Fredningsnævnet finder derfor ikke, at fredningen hindrer et konkret vejprojekt, der viser skyldig hensyntagen til adgangen til og færdslen på Adelsvejen og til en i landskabelig henseende diskret fremtoning i landskabet. Det anføres derfor i fredningsbestemmelserne, at fredningen ikke hindrer en sådan vej fra Jyllandsringen til Hårupvej/Dybdalen/Mørkdalvej, hvis fredningsnævnet forudgående kan godkende projektets udformning.

Fredningsnævnets afsluttende bemærkninger:

Fredningsnævnet kan i øvrigt tilslutte sig de ændringsforslag til fredningsbestemmelser og fredningens afgrænsning, der er fremsat af de berørte grundejere mv., og som Danmarks Naturfredningsforening ikke har haft indvendinger imod.

På den baggrund, og da de fremsatte indsigelser i relation til arealernes fredningsmæssige værdi i øvrigt ikke findes at kunne tillægges betydning overfor fredningshensynene, og da fredningsnævnet i øvrigt kan tilslutte sig fredningsforslagets fredningsbestemmelser og afgrænsning, bestemmer fredningsnævnet herefter i medfør af naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 1, at fredningen skal gennemføres i overensstemmelse med det i det følgende anførte om fredningens indhold og omfang.

K. Fredningens indhold og omfang

Fredningsnævnet fastsætter herefter følgende fredningsbestemmelser med tilhørende fredningskort for følgende ejendomme:

Matr.nr. 1l, 2da, 3b og 11a alle Skellerup By, Linå.

Matr.nr. 1af, 1ai, 1ao, 1ap, 1aq, 1au, 1c, 1k, 1z, 2ae, 2af, 2ai, 2f, 2g, 3a, 3h, 5a, 5c, 5d, 6, 8a og 7000b alle Skellerup Nygårde, Linå.

Matr.nr. 17le, 17li, 17lk, 7000iv og 1643a alle Silkeborg Markjorder.

Matr.nr. 3ac, 3ay, 3b, 3cm, 3hs, 3il, 3im, 3k, 3kæ, 3l, 3v, 3æ, 6fn, 6nt, 11a, 11g, 11v, 15a, 15h, 16a, 16e, 26c, 79 (og et umatrikuleret areal) alle Hårup By, Linå.

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- at sikre og forbedre de landskabelige værdier i området og herunder sikre, at området fremtræder som et overvejende skovdækket landskab afbrudt af golfbane, dyrkede marker, hede, overdrev og søer,
- at bevare og forbedre områdets naturværdier, herunder levesteder og spredningsmuligheder for plante- og dyreliv, blandt andet ved at området ikke fragmenteres, og at eksisterende naturområder beskyttes og sikres sammenhæng og særligt i relation til matr.nr. 6nt Hårup By, Linå at udvikle lysåben natur til understøtning af Natura 2000-område N57 (H181) Silkeborgskovene,

- at sikre de geologiske interesser og skabe grundlag for, at der sker en formidling af disse,
- at sikre og forbedre områdets rekreative kvaliteter, herunder offentlighedens adgang til området via et stisystem,
- at skabe grundlag for naturpleje, og
- at medvirke til at sikre at naturtyper og arter, som er omfattet af Natura2000-beskyttelse, har en gunstig bevaringsstatus.

§ 2 Fredningsområdet

Fredningsområdet afgrænses som vist på kortbilag 1.

§ 3 Bevaring af området

Fredningsområdet skal bevares i sin nuværende tilstand, medmindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved forudgående dispensation fra fredningsnævnet, f.eks. i forbindelse med naturgenopretning/naturforbedring eller rekreativ anvendelse.

§ 4 Arealernes drift og anvendelse

Skov (stk. 1-4):

Stk. 1. Skovparceller, vist med særlig signatur på fredningskortet, og omfattende både offentlige skove og visse private skove, skal drives i overensstemmelse med de til enhver tid gældende principper for naturnær skovdrift. Fredningen er ikke til hinder for, at skovarealerne kan overgå til driftsformer, hvor der tages yderligere biodiversitetshensyn.

Stk. 2. Principper for naturnær skovdrift er på fredningstidspunktet:

- Vedvarende skovdække og naturlig foryngelse.
- Større anvendelse af hjemmehørende træarter.
- Flere forskellige træarter og træer af forskellig alder på det samme areal.
- Flere gamle træer, mere dødt ved og sikring af værdifulde nøglebiotoper.
- Færre grøfter og genskabelse af tidligere vådområder.
- Ingen anvendelse af gødskning og pesticider.

Stk. 3. Privat skov, der ikke efter fredningen skal drives naturnært, kan drives som hidtil.

Stk. 4. Der kan ved rydning af artsfattig ikke-hjemmehørende nåleskov undlades genplantning med henblik på at opnå et varieret skovbillede med lysåbne partier, som kan tilgodese arter knyttet til disse naturtyper.

Arealer i landbrugsmæssig omdrift (stk. 5-7):

Stk. 5. Landbrugsjord i omdrift kan udnyttes som hidtil. Dog er tilplantning med juletræer, energipil, elefantgræs og andre flerårige udsigtshæmmende afgrøder ikke tilladt.

Stk. 6. Undtaget herfra er de på fredningskortet markerede arealer med juletræssignatur på matr.nr. 1au, 2af, 2ae, 3a og 1af Skellerup Nygårde, Linå. Dog skal juletræer langs Adelsvejen på matr.nr. 1au Skellerup Nygårde, Linå i et 10 meter bredt bælte afdrives indenfor 6 år efter fredningens endelige gennemførelse. Der må herefter ikke genplantes juletræer i et 10 meter bredt bælte langs Adelsvejen.

Stk. 7. Læhegn af hjemmehørende arter og buske kan på matr.nr. 1au Skellerup Nygårde, Linå plantes indtil 7 meter fra Adelsvejens trace mellem vej og juletræer.

Beskyttet natur (stk. 8):

Stk. 8. Søer, enge, heder, overdrev og moser, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller skovlovens § 28, må ikke tilstandsændres. Fredningsnævnet kan i særlige tilfælde dispensere til brug af bekæmpelsesmidler til f.eks. bjørneklo.

Ny natur (stk. 9-10):

Stk. 9. Matr.nr. 6nt Hårup By, Linå skal fremstå med overvejende lysåben natur. Det sikres gennem hegning, græsning, høslet og rydning af opvækst efter behov. Områdets afgrænsning og landskabsmæssige fremtoning kan dog moderes med opvækst eller i begrænset omfang beplantning, så der dannes naturlige skovbryn og afrunding af habitatskov-naturtyper til gavn for biodiversitet og sløring af indsigt til erhvervsområde og motorvej. Plejemyndigheden skal udarbejde en samlet plan for udvikling og benyttelse af området, der skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse senest et år efter, at fredningen er gennemført.

Stk. 10. Der må på matr.nr. 6nt Hårup By, Linå fremover ikke foretages intensiv landbrugsdrift, jordbehandling, gødskning eller sprøjtning. Fredningen skal dog ikke være til hinder for, at der i en overgangsperiode på 5 år fra den endelige fredning etableres og høstes afgrøder med den nødvendige jordbehandling, men uden gødskning og sprøjtning med det formål at fjerne næringssalte og fremskynde reduktion af næringsstofpuljen i det tidligere dyrkningslag og dermed sikre øget biodiversitet.

Haver (stk. 11):

Stk. 11. Private haver er undtaget fra disse bestemmelser.

Dræning (stk. 12):

Stk. 12. Sædvanlig vedligeholdelse af bestående dræningsanlæg er tilladt, mens nydræning, ændringer af eksisterende dræns placering, herunder nedlægning af drænrør i større dybde end hidtil og ændringer af eksisterende dræns dimensioner er forbudt.

§ 5 Byggeri mv.

Stk. 1. Der må ikke etableres nye boliger i området, hverken i eksisterende bebyggelse eller som nybyggeri. Det gælder dog ikke medhjælper- og generationsskifteboliger, der på fredningstidspunktet lovligt kan etableres i medfør af lov om planlægning § 36, stk. 1, nr. 12 (på landbrug større end 30 ha).

Stk. 2. Der må heller ikke opføres anden ny bebyggelse, herunder skure, boder, jagthytter og lignende. Forbuddet omfatter også legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse. Sådanne konstruktioner kan opføres på arealer, som er omfattet af fredningskortets signatur "hus og have med gårdsplads".

Stk. 3. Fredningen er ikke til hinder for ombygning af eksisterende bygninger eller for udvidelse af eksisterende lovlige boliger op til 250 m² bruttoetageareal efter fredningsnævnets forudgående godkendelse for så vidt angår byggeriets udformning, størrelse og placering. Opsætning af solceller kræver også fredningsnævnets forudgående godkendelse. Fredningen er ikke til hinder for indvendig ombygning af eksisterende bygninger.

Stk. 4. Bygninger, som er nødvendige for landbrugsdriften, kan opføres i tilknytning til eksisterende bebyggelse efter fredningsnævnets forudgående godkendelse for så vidt angår byggeriets udformning, størrelse og placering.

Stk. 5. Oprettelse af pelsdyrfarme og fjerkræsfarme uden for eksisterende bygninger samt oprettelse af drivhusgartnerier er som særligt landskabsmæssigt skæmmende ikke tilladt.

Stk. 6. Det er ikke tilladt at opføre ridehaller.

Stk. 7. Fredningen er ikke til hinder for midlertidig anbringelse af skurvogne eller skure, der i kortere perioder på højst til 6 uger er nødvendige for skovdrift eller naturpleje.

Stk. 8. Fredningen er ikke til hinder for anbringelse af sædvanlige læskure for får, kreaturer og lignende efter fredningsnævnets forudgående godkendelse af udformning, størrelse og placering.

Stk. 9. Byggeri skal tilpasses den eksisterende bebyggelse og det omkringliggende landskab.

Stk. 10. Deponering må ikke finde sted.

§ 6 Faste konstruktioner og anlæg

Stk. 1. Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. tårne, vindmøller, tankanlæg, transformerstationer og master. Der må ikke føres luftledninger over arealerne.

Stk. 2. Der må ikke etableres belysning i det fredede område. Dog må der i tilknytning til boliger og driftsbygninger etableres sædvanlig nedadrettet belysning og langs de større veje sædvanlig vejbelysning.

Stk. 3. Der må ikke etableres nye veje i fredningsområdet. Eksisterende veje må ikke udvides eller forlænges. Fredningen er dog ikke til hinder for, at der efter fredningsnævnets forudgående godkendelse etableres en vej fra Jyllandsringen til Hårupvej/Dybdalen/Mørkdalvej.

Stk. 4. Fredningen er ikke til hinder for, at der efter fredningsnævnets forudgående godkendelse etableres cykelstier langs vejene, der afgrænser fredningen, og langs Dybdalen og Dybdalsvej.

Stk. 5. Udenfor have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted. Undtaget fra forbuddet er teltning af kortere varighed på egen ejendom, teltning til spejderformål med ejers samtykke og teltning på dertil indrettede primitive overnatningspladser, hvis placering og indretning forudgående er godkendt af fredningsnævnet.

Stk. 6. Etablering af sportsanlæg som golfbaner (se dog § 7), skydebaner, motorbaner, ridebaner og landingsbaner for fly og helikoptere mv. er ikke tilladt.

Stk. 7. Der må opsættes almindelige landbrugshegn (trådhegn) til husdyrbrug. Hegnene skal holdes i jordfarver. Eventuelle hegn, der er begrænsende for offentlighedens adgangsmuligheder efter naturbeskyttelsesloven, skal forsynes med en stente eller lignende.

Stk. 8. Der må opsættes informationstavler til formidling af fredningen på foranledning af plejemyndigheden.

§ 7 Silkeborg Golfbane

Stk. 1. Den eksisterende golfbane indenfor fredningsområdet kan fortsætte i det nuværende omfang. Banerne må ikke udvides. Ændring i banernes udstrækning kræver fredningsnævnets forudgående godkendelse. Der kan indenfor de intensivt plejede arealer uden fredningsnævnets godkendelse ske ændringer i tee-steder og anlægges øvegrens og bunkers på driving range, hvis der ikke sker en udvidelse af golfbanen.

Stk. 2. Indenfor de på fredningskortet med særlig signatur angivne felter er fredningen ikke til hinder for byggeri, parkeringsplads mv. i relation til golfbanens funktion som golfbane. Fredningen er heller ikke til

hinder for, at det eksisterende skur på driving range flyttes længere mod øst med en placering umiddelbart vest for træningscentret og i den forbindelse udvides og placeres indenfor byggefeltet på fredningskortet. Fredningsnævnet skal forudgående godkende konstruktionernes udformning, størrelse og placering.

Stk. 3. Indenfor en bræmme på 25 meter fra de intensivt plejede arealer i form af teesteder, greens, fairways og semiroughs kan der ske en skånsom pleje af skov- og hedeområder efter den hidtidige praksis, herunder fjernelse af væltede træer og invasive arter samt fjernelse af f.eks. birkeris af hensyn til hedevegetationen. Hvis golfbanen nedlægges, skal arealet retableres til enten skov, der drives naturnært, eller udlægges til naturarealer, der afgræsses, eller med høslet.

Stk. 4. Fredningen er ikke til hinder for, at der i forbindelse med turneringer og andre tilsvarende arrangementer etableres midlertidige tiltag, der er nødvendige og sædvanlige ved sådanne arrangementers gennemførelse, f.eks. telte, tilskuertribuner, mobile sendestationer, affaldsstativer, toiletter, boder, skilte, afspærringer og befæstelse af skovveje med køreplader.

Stk. 5. Offentlighedens adgang og færdsel på golfbanen følger de almindelige regler i naturbeskyttelsesloven og skovloven. Det betyder, at der er ret til færdsel til fods og på cykel ad eksisterende veje og stier, medmindre klare sikkerhedsmæssige begrundelser taler for det modsatte. Om vinteren, når der ikke spilles golf, er der adgang overalt til fods. Der er desuden adgang på ski på ikke hegnede arealer på de af golfklubben anlagte langrendsløjper.

§ 8 Terrænændringer mv.

Stk. 1. Der må ikke foretages terrænændringer. Der må ikke fyldes op, graves af eller planeres. Råstoffer må ikke udvindes, heller ikke til eget brug.

Stk. 2. Forbuddet imod terrænændringer gælder ikke i private haver.

§ 9 Offentlighedens adgang

Stk. 1. Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love, og eksisterende veje og stier er således åbne for offentlighedens færdsel til fods eller cykel, jf. naturbeskyttelseslovens § 26.

Stk. 2. Eksisterende og nye stier, som vist med særlig signatur på fredningskortet, må ikke nedlægges. Fredningsnævnet kan forudgående godkende, at stiers, vejes og markers nuværende trace kan ændres, hvis der er særlige samfundsmæssige begrundelser, og hvis den samlede stiforbindelse gennem landskabet oprettholdes.

Stk. 3. For arealer, som på fredningstidspunktet er ejet af enten kommunen eller staten, gælder det, at der uanset fremtidigt ejerforhold er fri fladefærdsel til fods overalt og på alle tider af døgnet. Undtaget fra denne bestemmelse er arealer, som er opdyrket.

Stk. 4. På matr.nr. 6nt Hårup By, Linå etablerer og vedligeholder Naturstyrelsen adgangsmuligheder via stenter, klaplåger eller lignende. Der kan til opfyldelse af fredningens formål etableres publikumsfaciliteter på arealet såsom stier, adgangsveje, shelters, bord/bænke og lignende. Naturstyrelsen etablerer en mindre grusbeltet parkeringsplads i ejendommens sydøstlige hjørne.

Stk. 5. Som en forlængelse af Adelsvejen skal der senest 1 år efter fredningens gennemførelse etableres et trampespor langs det levende hegn på matr.nr. 1aq Skellerup Nygårde, Linå, jf. særlig signatur på frednings-

kortet. Landbrugsmaskiner kan krydse trampesporet som hidtil, så samdrift af matr.nr. 1a Skellerup Nygårde, Linå og 3b Skellerup By, Linå fortsat kan ske.

§ 10 Naturpleje

Stk. 1. Plejen af naturarealer, der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, skal tilrettelægges med øget biodiversitet for øje.

Stk. 2. Plejemyndigheden bør tilstræbe efter aftale med berørte lodsejere, at der på skovarealer, som efter fredningen ikke drives naturnært, bevares et antal store træer i hele deres levetid og forfald som levested for den flora og fauna, der er knyttet hertil.

Stk. 3. Plejen bør tilstræbe, at der efter aftale med berørte lodsejere skabes udsigtskiler ned gennem slugterne, således at det dramatiske istidslandskab på udvalgte steder kan opleves i en større sammenhæng.

Stk. 4. I områder med stævningstræer bør det sikres, at der etableres nye stævninger på yngre træer, så der finder en foryngelse sted.

Stk. 5. Fredningen er ikke til hinder for, at der med fredningsnævnets forudgående godkendelse kan genskabes den naturlige hydrologi i området.

§11 Plejemyndighed og plejeplaner

Stk. 1. Plejemyndigheden udarbejder en plejeplan. Den første plejeplan skal gælde for højst 5 år, de senere for højst 10 år. Dog kan plejeplanskaden tilrettelægges, så den følger Naturstyrelsens kadence for så vidt angår dels driftsplanen/plejeplanen for styrelsens arealer, dels Natura2000-plejeplanen for de arealer, som er omfattet heraf. Plejeplanen skal redegøre for plejeforanstaltninger og anlægsarbejder. Plejeplanen skal udmønte fredningens formål og kan indeholde forslag til etablering af primitive publikumsforanstaltninger med lodsejers samtykke, f.eks. borde, bænke og affaldskurve og opsætning af sædvanlige husdyrhegn og læskure til dyr.

Stk. 2. Der skal gives lodsejere og Danmarks Naturfredningsforening ret til at udtale sig om forslaget til plejeplan.

Stk. 3. Såfremt der er uenighed om indholdet af plejeplanen, forelægges de specifikke uenigheder for fredningsnævnet til afgørelse, jf. den til enhver tid gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer og tilsyn.

Stk. 4. Mål for naturplejen fremgår af § 10.

§ 12 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

L. Retsvirkninger

Fredningsnævnet foretager offentlig bekendtgørelse om sagens afgørelse og sender afgørelsen til dem, der har fået fredningsforslaget tilsendt, samt til enhver, der under sagen har givet møde for fredningsnævnet eller har fremsat ønske om underretning om sagens afgørelse, jf. naturbeskyttelseslovens § 40, stk. 2. Når

der er foretaget offentlig bekendtgørelse, skal fredningsbestemmelserne overholdes af alle og enhver, jf. naturbeskyttelseslovens § 41, stk. 1.

Fredningsnævnet lader fredningsbestemmelserne tinglyse på de pågældende ejendomme, jf. naturbeskyttelseslovens § 40, stk. 3.

Hvis fredningsnævnets afgørelse begrænser fredningsbestemmelserne i forhold til fredningsforslaget, opretholdes forslaget retsvirkninger om, at der efter den offentlige bekendtgørelse af fredningssagens rejning ikke må foretages noget, som strider mod de foreslåede fredningsbestemmelser, indtil Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen, jf. naturbeskyttelseslovens § 41, stk. 2.

Fredningsnævnet har samtidig med denne afgørelse om fredning truffet afgørelse om erstatning og godtgørelse i anledning af fredningen. Da den samlede erstatning og godtgørelse overstiger 500.000 kr., skal Miljø- og Fødevareklagenævnet efterprøve fredningsnævnets afgørelse om fredning og fredningsnævnets afgørelse om erstatning og godtgørelse, uanset om afgørelserne påklages, jf. naturbeskyttelseslovens § 42.

M. Klagevejledning

Denne afgørelse kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 43 påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klage kan indgives gennem Klageportalen, som findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen, jf. naturbeskyttelsesloven § 43, jf. § 87. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettiget er ejere og brugere, der skal have afgørelsen tilsendt samt enhver, der under sagen har givet møde for nævnet eller har fremsat ønske om underretning om sagens afgørelse, samt statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af forslaget, samt organisationer m.v., som antages at have en væsentlig interesse i forslaget, jf. naturbeskyttelseslovens § 43, stk. 2.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Yderligere oplysninger om klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet findes på nævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

I fredningsnævnets afgørelse har deltaget Martin Møller-Heuer (formand), Jytte Heslop og Søren Goldmann.



Martin Møller-Heuer

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig dels afgørelse af 16. maj 2017 om erstatning ved fredningen af Dalene ved Resenbro i Silkeborg Kommune (FN-MJØ-139-2013)

Fredningsnævnet har besluttet at frede Dalene ved Resenbro i Silkeborg Kommune.

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 40, stk. 1, at fredningsnævnets behandling af en fredningssag afsluttes med, at fredningsnævnet træffer afgørelse om, hvorvidt fredningen skal gennemføres og afgør erstatningsspørgsmål, jf. lovens § 39.

Af naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1 fremgår det, at fredningsnævnet fastsætter erstatning til ejere, brugere og andre indehavere af rettigheder over de fredede ejendomme for det tab, som fredningen påfører dem. Der tilkendes ikke erstatning for fredning af offentligt ejede arealer, medmindre den fredede ejendom er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse. Det fremgår videre af lovens § 39, stk. 4, at erstatningsbeløb forrentes fra datoen for fredningsnævnets afgørelse, og indtil erstatningen udbetales med en årlig rente, der svarer til diskontoen. Under særlige omstændigheder kan fredningsnævnet fastsætte et andet begyndelsestidspunkt for forrentningen.

Det fremgår yderligere af naturbeskyttelseslovens § 47, stk. 1, at fredningsnævnet kan bestemme, at der skal ydes en ejer eller bruger en passende godtgørelse for nødvendige udgifter til sagkyndig bistand under fredningssagens behandling.

Fredningsnævnet fastsætter i overensstemmelse med fast praksis erstatningerne med udgangspunkt i takster, der kan reduceres eller bortfalde, bl.a. hvis arealet i forvejen er omfattet af naturbeskyttelseslovens generelle reguleringer. Taksterne suppleres med tillæg, hvis størrelse fastsættes efter en konkret vurdering af fredningens betydning for arealet.

Fredningsnævnet har fastsat følgende erstatningstakster:

Grunderstatning: 3.500 kr. pr. ha., dog minimum 3.500 kr.

Der ydes ½ grunderstatning for arealer med beskyttelseslinjer ved fortidsminder eller åer.

Der ydes ikke grunderstatning for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller med fredskov.

Forbud mod udsigtshæmmende beplantning: tillæg på 6.000 kr. pr. ha.

Beplantningsforbud ved Adelsvejen: tillæg på 6.000 kr. pr. ha.

Skovarealer med naturnær skovdrift: tillæg på 7.000 kr. pr. ha.

Eksisterende stier: 15 kr. pr. meter.

Nye stier: 60 kr. pr. meter.

Fredningsnævnet har ved fastsættelsen af erstatningerne for de enkelte ejendomme taget udgangspunkt i de anførte takster som beregnet ved brug af teknisk bistand fra Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, jf.

naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 4 suppleret med fredningsnævnets vurdering af de yderligere erstatningskrav, der er rejst med henvisning til særlige ulemper eller tab.

Erstatningerne fastsættes som anført i det følgende med angivelse af de, der i fredningsforslagets fortegnelse er anført som lodsejere, suppleret med de ændringer, fredningsnævnet er blevet gjort bekendt med.

Lb.nr. 1 (Bente Thygesen Thorborg, Peer Thygesen Liisberg og Mogens Thygesen Liisberg)

Erstatningen vedrører matr.nr. 11a Skellerup By, Linå og matr.nr. 1ai Skellerup Nygårde, Linå med et samlet areal på 8,25 ha. Der tilkendes ikke grunderstatning for 3,83 ha fredskov. Der fastsættes følgende erstatning:

Grundtakst 4,24 ha á 3.500 kr.	14.840 kr.
Skovarealer med naturnær drift 8,07 ha á 7.000 kr.	56.490 kr.
Fortidsminder/åer 0,18 ha á 1.750 kr.	315 kr.
Eksisterende stier 284 meter á 15 kr.	<u>4.260 kr.</u>
I alt	75.905 kr.

Lb.nr. 2 (Søren og Tina Kaa)

Erstatningen vedrører matr.nr. 2da Skellerup By, Linå med et samlet areal på 0,58 ha. Der fastsættes følgende erstatning:

Grundtakst 0,25 ha á 3.500 kr.	875 kr.
Skovarealer med naturnær drift 0,58 ha á 7.000 kr.	4.060 kr.
Fortidsminder/åer 0,33 ha á 1.750 kr.	578 kr.
Eksisterende stier 25 meter á 15 kr.	<u>375 kr.</u>
I alt	5.888 kr.

Lb.nr. 3 (Forenede Danske Motorejere FDM)

Erstatningen vedrører del af matr.nr. 1l Skellerup By, Linå med et samlet areal på 9,29 ha. Der tilkendes ikke grunderstatning for 8,17 ha fredskov og 0,6 ha omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Der fastsættes følgende erstatning:

Grundtakst 0,52 ha á 3.500 kr.	910 kr.
Skovarealer med naturnær drift 8,6 ha á 7.000 kr.	60.200 kr.
Eksisterende stier 898 meter á 15 kr.	<u>13.470 kr.</u>
I alt	74.580 kr.

Lb.nr. 4 (Gitte Bomholt Rasmussen)

Erstatningen vedrører matr.nr. 1k og 1ao Skellerup Nygårde, Linå med et samlet areal på 22,79 ha. Der fastsættes følgende erstatning:

Minimumserstatning	3.500 kr.
--------------------	-----------

Lb.nr. 5 (Jørgen Jessen Jensen)

Erstatningen vedrører matr.nr. 1au og 2af Skellerup Nygårde, Linå med et samlet areal på 16,11 ha.

Jørgen Jessen Jensen har rejst krav om erstatning på 64.260 kr. ekskl. moms i driftstab pr. 8-årige afdriftsperiode og på 7.875 kr. ekskl. moms pr. år, mens fredningssagen verserer.

Fredningsnævnet finder ikke grundlag for at fravige de anførte erstatningstakster i relation til ejendommen.

Der fastsættes herefter følgende erstatning:

Grundtakst 13,89 ha á 3.500 kr.	48.615 kr.
Forbud mod tilplantning ved Adelsvejen 0,41 ha á 6.000 kr.	2.460 kr.
Fortidsminder/åer 2,22 ha á 1.750 kr.	3.885 kr.
Nye stier 145 meter á 60 kr.	8.700 kr.
Eksisterende stier 315 meter á 15 kr.	<u>4.725 kr.</u>
I alt	68.385 kr.

Lb.nr. 6 (Silkeborg Kommune)

Erstatningen vedrører matr.nr. 1af Skellerup Nygårde, Linå (og del af matr.nr. 7000b Skellerup Nygårde, Linå, matr.nr. 3ay og 3hs Hårup By, Linå og matr.nr. 7000iv Silkeborg Markjorder under lb.nr. 13).

Silkeborg Kommune har rejst krav om erstatning på 2.065.362,50 kr. i form af 2 mio. kr. for opkøb/ekspropriation af ejendomme, 13.562,50 kr. for udgift til advokat ved opkøbene og 51.800 kr. i udbetalt erstatning.

Silkeborg Kommune har nærmere anført, at opkøbet vedrører matr.nr. 1af Skellerup Nygårde, Linå og matr.nr. 6nn og 6u Hårup By, Linå.

Silkeborg Kommune har endvidere taget forbehold for yderligere erstatning til opkøb af yderligere ejendomme og mistede erhvervsmuligheder, hvis fredningen hindrer den planlagte forlægning af Hårupvej.

Naturstyrelsen har bl.a. anført, at det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, at der ikke tilkendes erstatning for fredning af offentligt ejede arealer, medmindre ejendommen er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse. Det er ikke tilfældet, og der skal derfor ikke tilkendes Silkeborg Kommune erstatning. Det er fortsat muligt at forlægge Hårupvej med et andet tracé. Kommunen har under fredningssagens behandling revet bygningsmassen på matr.nr. 1af Skellerup Nygårde, Linå ned og har herved tilsidesat sin

tabsbegrænsningspligt. Der ydes under alle omstændigheder alene erstatning for den umiddelbare nedgang i handelsværdien ved en fredning, og en erstatning vil derfor ikke kunne være på mere end den takstmæssige erstatning. Der ses ikke at være hjemmel til at tilkende erstatning for udgift til advokat, der er afholdt forud for en fredningssags rejsning.

Fredningsnævnet bemærker, at det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, at der ikke tilkendes erstatning for fredning af offentligt ejede arealer, medmindre den fredede ejendom er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse. Arealerne er erhvervet til brug for vejanlæg og dermed ikke midlertidigt, og fredningsnævnet finder allerede på den baggrund ikke grundlag for at tilkende Silkeborg Kommune erstatning i anledning af fredningen.

Lb.nr. 7 (Lars Damsgaard Rasmussen og Niels Henrik Haugaard)

Erstatningen vedrører matr.nr. 1a Skellerup Nygårde, Linå og matr.nr. 3b Skellerup By, Linå med et samlet areal på 19,22 ha.

LMO har på vegne af ejerne rejst krav om erstatning på 613.464 kr. i form af 25.000 kr. pr. ha almindelig landbrugsjord, 160.000 kr. pr. ha sti, 100.000 kr. for ulemper ved fremtidig omvej. 4.314 kr. i grundbeløb i henhold til en landsaftale med Dansk Landbrug og Dansk Energi/Dansk Vand- og Spildevand/Foreningen af Vandværker i Danmark og 10.000 kr. i faglig bistand i sagen.

Fredningsnævnet finder ikke grundlag for at fravige de anførte erstatningstakster eller for at tilkende erstatning for ulemper eller et grundbeløb i henhold til den anførte aftale. Det bemærkes særligt om kravet for ulemper ved fremtidig omvej, at der i fredningen er mulighed for kørsel mellem ejendommene.

Der herefter fastsættes følgende erstatning:

Grundtakst 18,77 ha á 3.500 kr.	65.695 kr.
Forbud mod udsigtshæmmende beplantning 18,77 ha á 6.000 kr.	112.620 kr.
Fortidsminder/åer 0,27 ha á 1.750 kr.	473 kr.
Nye stier 558 meter á 60 kr.	33.480 kr.
Eksisterende stier 236 meter á 15 kr.	<u>3.540 kr.</u>
I alt	215.808 kr.

Lb.nr. 8 (Bane Danmark)

Der tilkendes ikke erstatning for matr.nr. 8a Skellerup Nygårde, Linå, del af matr.nr. 79 Hårup By, Linå og matr.nr. 1643a Silkeborg Markjorder, da de er ejet af det offentlige.

Lb.nr. 9 (Andelsboligforeningen Seniorbo)

Erstatningen vedrører del af matr.nr. 1z Skellerup Nygårde, Linå med et samlet areal på 0,25 ha. Der tilkendes ikke grunderstatning for 0,18 ha omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Der fastsættes følgende erstatning:

Fortidsminder/åer 0,07 ha á 1.750 kr. 123 kr.

I alt (minimumserstatning) 3.500 kr.

Lb.nr. 10 (Silkeborg Boligselskab)

Erstatningen vedrører del af matr.nr. 3ac Hårup By, Linå med et samlet areal på 0,17 ha. Der tilkendes ikke grunderstatning for 0,08 ha omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Der fastsættes følgende erstatning:

Fortidsminder/åer 0,08 ha á 1.750 kr. 140 kr.

I alt (minimumserstatning) 3.500 kr.

Lb.nr. 11 (Silkeborg Golfklub A/S)

Erstatningen vedrører matr.nr. 1ac og 2g Skellerup Nygårde, Linå og matr.nr. 3cm Hårup By, Linå med et samlet areal på 114,75 ha. Der tilkendes ikke grunderstatning for 112,15 ha fredskov og 6,7 ha omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Silkeborg Golfklub A/S har under sagens behandling indledningsvist rejst et meget stort erstatningskrav, men har efterfølgende anført, at en imødekommelse af en række ændringsforslag vil betyde, at en fredning ikke vil få væsentlige driftsøkonomiske implikationer for golfaktiviteterne.

Det er fredningsnævnet opfattelse, at der under fredningssagens behandling er sket en sådan ændring i de foreslåede fredningsbestemmelser, at der allerede på den baggrund ikke er anledning til at tilkende en større erstatning end den, der følger af de anførte erstatningstakster.

Der fastsættes herefter følgende erstatning:

Grundtakst 2,15 ha á 3.500 kr. 7.525 kr.

Skovarealer med naturnær drift 31 ha á 7.000 kr. 217.000 kr.

Eksisterende stier 9.698 meter á 15 kr. 145.470 kr.

I alt 369.995 kr.

Lb.nr. 12 (Lise Juhl Balle)

Erstatningen vedrører matr.nr. 2f Skellerup Nygårde, Linå med et samlet areal på 29,62 ha. Der tilkendes ikke grunderstatning for 29,62 ha fredskov og 12,48 ha omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Lise Juhl Balle har rejst krav om erstatning på 800.000 kr., der udover den takstmæssige erstatning er begrundet i fredningens bestemmelser om teltslagning, primitive publikumsforanstaltninger, terrænændringer og ridning.

Fredningsnævnet finder ikke grundlag for at fravige de anførte erstatningstakster i relation til ejendommen. Det bemærkes særligt om de forhold, der er baggrunden for de øvrige krav, at de i vidt omfang er imødekommet ved ændringer i de foreslåede fredningsbestemmelser.

Der fastsættes herefter følgende erstatning:

Grundtakst 0,06 ha á 3.500 kr.	210 kr.
Skovarealer med naturnær drift 17,08 ha á 7.000 kr.	119.560 kr.
Eksisterende stier 565 meter á 15 kr.	<u>8.475 kr.</u>
I alt	128.245 kr.

Lb.nr. 13 (Silkeborg Kommune)

Erstatningen vedrører del af matr.nr. 7000b Skellerup Nygårde, Linå, matr.nr. 3ay og 3hs Hårup By, Linå og matr.nr. 7000iv Silkeborg Markjorder (og matr.nr. 1af Skellerup Nygårde, Linå under lb.nr. 6).

Der henvises til bemærkningerne under lb.nr. 6, og der tilkendes således ikke Silkeborg Kommune erstatning.

Lb.nr. 14 (Erling Emil Jacobsen)

Erstatningen vedrører matr.nr. 2ae Skellerup Nygårde, Linå med et samlet areal på 11,03 ha. Der tilkendes ikke grunderstatning for 0,99 ha omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Der fastsættes følgende erstatning:

Grundtakst 10,13 ha á 3.500 kr.	35.455 kr.
---------------------------------	------------

Lb.nr. 15 (Bodil Revsbeck Jensen)

Erstatningen vedrører matr.nr. 2ai og 6 Skellerup Nygårde, Linå med et samlet areal på 7,05 ha. Der tilkendes ikke grunderstatning for 6,65 ha fredskov og 0,16 ha omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Der fastsættes følgende erstatning:

Grundtakst 0,35 ha á 3.500 kr.	<u>1.225 kr.</u>
I alt (minimumserstatning)	3.500 kr.

Lb.nr. 16 (Dorte Aalund Olsen og Kjeld Christensen)

Erstatningen vedrører matr.nr. 1ap og 5a Skellerup Nygårde, Linå med et samlet areal på 0,27 ha. Der fastsættes følgende erstatning:

Grundtakst 0,27 ha á 3.500 kr.	<u>945 kr.</u>
I alt (minimumserstatning)	3.500 kr.

Lb.nr. 17 (Malene Ringgaard Christiansen og Samuel Davey Dalsgaard)

Erstatningen vedrører del af matr.nr. 5d Skellerup Nygårde, Linå med et samlet areal på 0,15 ha. Der tilkendes ikke grunderstatning for 0,02 ha omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Der fastsættes følgende erstatning:

Grundtakst 0,15 ha á 3.500 kr.	<u>455 kr.</u>
I alt (minimumserstatning)	3.500 kr.

Lb.nr. 18 (Bodil Kjeldsen)

Erstatningen vedrører del af matr.nr. 5c og del af matr.nr. 3a Skellerup Nygårde, Linå med et samlet areal på 10,19 ha. Der tilkendes ikke grunderstatning for 0,05 ha omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Der fastsættes følgende erstatning:

Grundtakst 9,09 ha á 3.500 kr.	31.815 kr.
Fortidsminder/åer 1,05 ha á 1.750 kr.	1.838 kr.
Eksisterende stier 289 meter á 15 kr.	<u>4.335 kr.</u>
I alt	37.988 kr.

Lb.nr. 19 (Thomas Mygind)

Erstatningen vedrører matr.nr. 3h Skellerup Nygårde, Linå og matr.nr. 3im Hårup By, Linå med et samlet areal på 3,19 ha. Der fastsættes følgende erstatning:

Grundtakst 3,19 ha á 3.500 kr.	11.165 kr.
Skovarealer med naturnær drift 2,87 ha á 7.000 kr.	20.090 kr.
Eksisterende stier 459 meter á 15 kr.	<u>6.885 kr.</u>
I alt	38.140 kr.

Lb.nr. 20 (Eva Sanne Ottesen Steinicke og Villy Osvald Steinicke)

Erstatningen vedrører matr.nr. 3il Hårup By, Linå med et samlet areal på 4,08 ha. Der tilkendes ikke grunderstatning for 1,54 ha omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Der fastsættes følgende erstatning:

Grundtakst 2,54 ha á 3.500 kr.	8.890 kr.
Skovarealer med naturnær drift 2,42 ha á 7.000 kr.	16.940 kr.
Eksisterende stier 193 meter á 15 kr.	<u>2.895 kr.</u>
I alt	28.725 kr.

Lb.nr. 21 (Randi Marguerite Kragelund og John Agner Kragelund)

Erstatningen vedrører del af matr.nr. 3æ Hårup By, Linå med et samlet areal på 6,81 ha. Der fastsættes følgende erstatning:

Grundtakst 5,72 ha á 3.500 kr.	20.020 kr.
Skovarealer med naturnær drift 4,71 ha á 7.000 kr.	28.260 kr.
Fortidsminder/åer 1,09 ha á 1.750 kr.	<u>1.908 kr.</u>
I alt	50.188 kr.

Lb.nr. 22 (Henry Alfred Christensen)

Erstatningen vedrører matr.nr. 3b Hårup By, Linå med et samlet areal på 18,92 ha. Der tilkendes ikke grunderstatning for 13,9 ha fredskov og 0,07 ha omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Der fastsættes følgende erstatning:

Grundtakst 4,52 ha á 3.500 kr.	15.820 kr.
Forbud mod udsigtshæmmende beplantning 4,52 ha á 6.000 kr.	<u>27.120 kr.</u>
I alt	42.940 kr.

Lb.nr. 23 (Egon Knud Nielsen)

Erstatningen vedrører del af matr.nr. 11a, matr.nr. 11g, del af matr.nr. 15a, del af matr.nr. 16a og matr.nr. 16e Hårup By, Linå med et samlet areal på 31,51 ha. Der tilkendes ikke grunderstatning for 12,42 ha fredskov. Der fastsættes følgende erstatning:

Grundtakst 19,09 ha á 3.500 kr.	66.815 kr.
Forbud mod udsigtshæmmende beplantning 13,17 ha á 6.000 kr.	<u>79.020 kr.</u>
I alt	145.835 kr.

Lb.nr. 24 (Anna Lise Thomsen og Benny Juul Thomsen)

Erstatningen vedrører matr.nr. 3kæ Hårup By, Linå med et samlet areal på 4,67 ha. Der tilkendes ikke erstatning for 4,67 ha fredskov. Der fastsættes følgende erstatning:

Minimumserstatning	3.500 kr.
--------------------	-----------

Lb.nr. 25 (Sten Løv Andersen)

Erstatningen vedrører matr.nr. 15h Hårup By, Linå med et samlet areal på 4,39 ha. Der tilkendes ikke erstatning for 4,39 ha fredskov. Der fastsættes følgende erstatning:

Minimumserstatning	3.500 kr.
--------------------	-----------

Lb.nr. 26 (Naturstyrelsen)

Der tilkendes ikke erstatning for matr.nr. 6nt Hårup By, Linå, da den er ejet af det offentlige.

Lb.nr. 27 (Naturstyrelsen)

Der tilkendes ikke erstatning for matr.nr. 3k, 3v, 6fn og 11v Hårup By, Linå og matr.nr. 171e, 171i og 171k Silkeborg Markjorder, da de er ejet af det offentlige.

Lb.nr. 28 (Ole Husrum Schmidt og Per Maigaard Jensen)

Erstatningen vedrører matr.nr. 26c Hårup By, Linå med et samlet areal på 0,55 ha. Der fastsættes følgende erstatning:

Grundtakst 0,55 ha á 3.500 kr.	<u>1.925 kr.</u>
--------------------------------	------------------

I alt (minimumserstatning)	3.500 kr.
----------------------------	-----------

Lb.nr. 29 (Torben Henriksen Nyehuus og Henrik Nyehuus)

Erstatningen vedrører del af matr.nr. 3l Hårup By, Linå med et samlet areal på 1,00 ha. Der tilkendes ikke grunderstatning for 0,98 ha omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Torben Henriksen Nyehuus har på vegne af begge ejere rejst krav om erstatning på 289 kr. pr. m² med angivelse af, at det svarer til det beløb, Silkeborg Kommune har betalt for overtagelse af en sammenlignelig ejendom i området.

Fredningsnævnet finder ikke grundlag for at fravige de anførte erstatningstakster i relation til ejendommen.

Der fastsættes herefter følgende erstatning:

Grundtakst 0,02 ha á 3.500 kr.	<u>70 kr.</u>
--------------------------------	---------------

I alt (minimumserstatning)	3.500 kr.
----------------------------	-----------

Fredningsnævnet fastsætter herefter følgende erstatning i anledning af fredningen af Dalene ved Resenbro i Silkeborg Kommune:

Lb.nr.	Ejer	Erstatning
1	Bente Thygesen Thorborg, Peer Thygesen Liisberg og Mogens Thygesen Liisberg	75.905 kr.

2	Søren og Tina Kaa	5.888 kr.
3	Forenede Danske Motorejere FDM	74.580 kr.
4.	Gitte Bomholt Christensen	3.500 kr.
5	Jørgen Jessen Jensen	68.385 kr.
7	Lars Damsgaard Rasmussen og Niels Henrik Haugaard	215.808 kr.
9	Andelsboligforeningen Seniorbo	3.500 kr.
10	Silkeborg Boligselskab	3.500 kr.
11	Silkeborg Golf A/S	369.995 kr.
12	Lise Juhl Balle	128.245 kr.
14	Erling Emil Jacobsen	35.455 kr.
15	Bodil Revsbeck Jensen	3.500 kr.
16	Dorte Aalund Olsen og Kjeld Christensen	3.500 kr.
17	Malene Ringgaard Christiansen og Samuel Davey Dalsgaard	3.500 kr.
18	Bodil Kjeldsen	37.988 kr.
19	Thomas Mygind	38.140 kr.
20	Eva Sanne Ottesen Steinicke og Villy Osvald Steinicke	28.725 kr.
21	Randi Marguerite Kragelund og John Agner Kragelund	50.188 kr.
22	Henry Alfred Christensen	42.940 kr.
23	Egon Knud Nielsen	145.835 kr.
24	Anna Lise Thomsen og Benny Juul Thomsen	3.500 kr.
25	Sten Løv Andersen	3.500 kr.
28	Ole Husum Schmidt og Per Maigaard Jensen	3.500 kr.
29	Torben Henriksen Nyehuus og Henrik Nyehuus	3.500 kr.
Erstatning i alt kr.		1.353.077

Erstatningsbeløbene forrentes fra datoen for fredningsnævnets afgørelse, og indtil erstatningen udbetales, med en årlig rente, der svarer til Danmarks Nationalbanks diskonto.

Der tilkendes Lars Damsgaard Rasmussen og Niels Henrik Haugaard (lb.nr. 7) 10.000 kr. i godtgørelse for sagkyndig bistand ved sagens behandling, jf. naturbeskyttelseslovens § 47.

Klagevejledning

Da den samlede erstatning overstiger 500.000 kr., skal Miljø- og Fødevareklagenævnet efterprøve fredningsnævnets afgørelse, uanset om afgørelsen påklages, jf. naturbeskyttelseslovens § 42.

Denne afgørelse kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 43 påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klage kan indgives gennem Klageportalen, som findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen, jf. naturbeskyttelsesloven § 43, jf. § 87. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

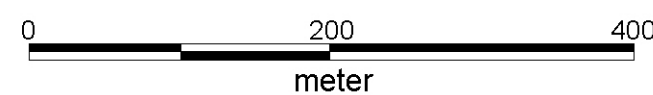
Klageberettiget er, jf. naturbeskyttelseslovens § 43, stk. 2, den der anser sig for berettiget til større erstatning eller godtgørelse, eller den myndighed, der skal udrede en del af erstatningen.

Yderligere oplysninger om klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet findes på nævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

I sagens afgørelse har deltaget Martin Møller-Heuer(formand), Jytte Heslop og Søren Goldmann.

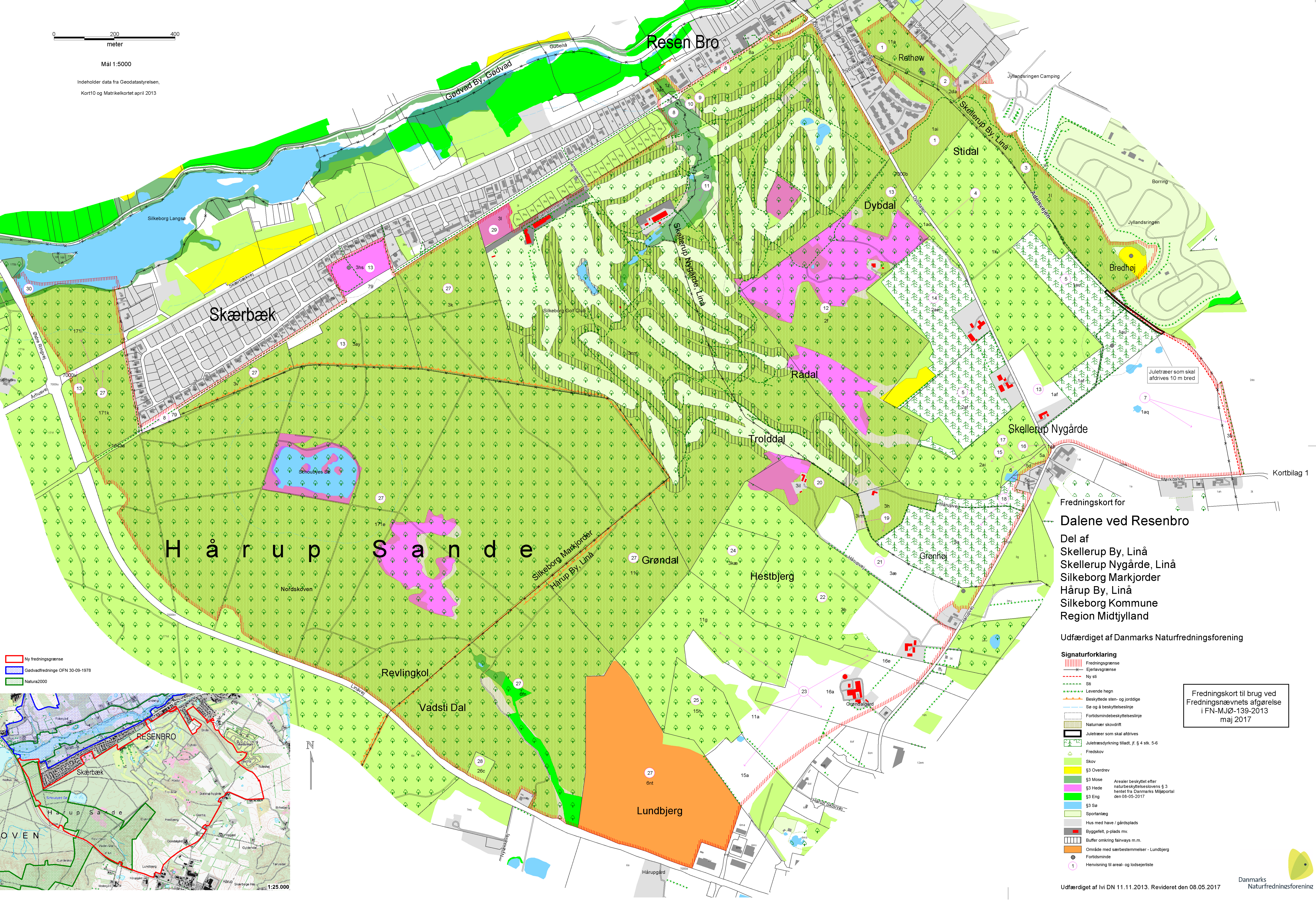


Martin Møller-Heuer

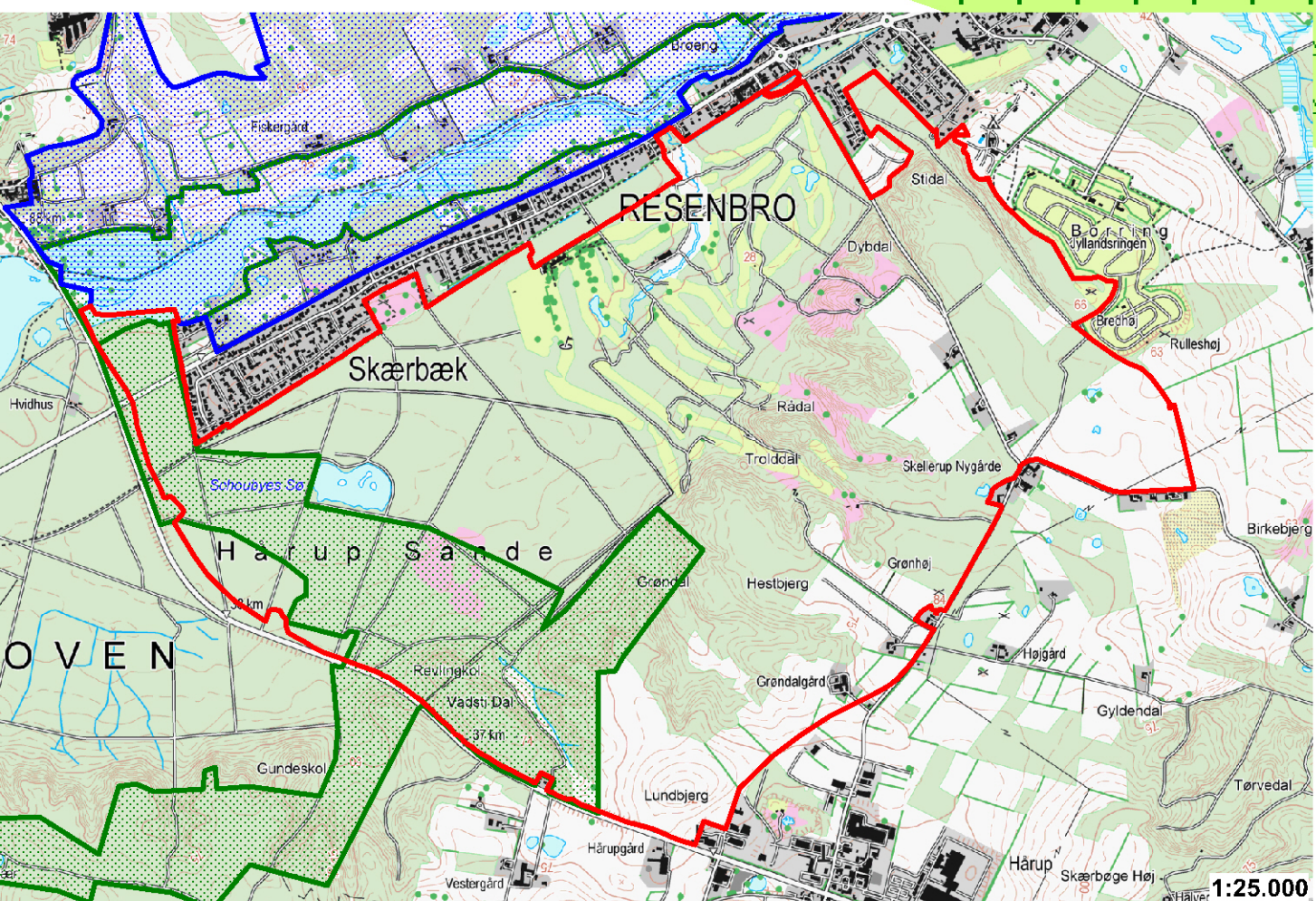


Mål 1:5000

Indeholder data fra Geodatastyrelsen,
Kort10 og Matrikelkortet april 2013



- Ny fredningsgrænse
- Gødvedfredninge OFN 30-09-1978
- Natura2000



1:25.000

Fredningskort for Dalene ved Resenbro

Del af
Skellerup By, Linå
Skellerup Nygårde, Linå
Silkeborg Markjorder
Hårup By, Linå
Silkeborg Kommune
Region Midtjylland

Udfærdiget af Danmarks Naturfredningsforening

Signaturforklaring

- Fredningsgrænse
- Ejerlavsgrense
- Ny sti
- Sti
- Levende hegn
- Beskyttede sten- og jordtjæle
- Sø og å beskyttelseslinje
- Fortidsmindebeskyttelseslinje
- Naturær skovdrift
- Juletræer som skal afdrives
- Juletræsdyrking tilladt, jf. § 4 stk. 5-6
- Fredsskov
- Skov
- §3 Overdrev
- §3 Mose
- §3 Hede
- §3 Eng
- §3 Sø
- Sportanlæg
- Hus med have / gårdsplads
- Byggefelt, p-plads mv.
- Buffer omkring fairways m.m.
- Område med særbestemmelser - Lundbjerg
- Fortidsminde
- Henviisning til areal- og lodsejerliste

Fredningskort til brug ved
Fredningsnævnets afgørelse
i FN-MJØ-139-2013
maj 2017

Udfærdiget af lvi DN 11.11.2013. Revideret den 08.05.2017

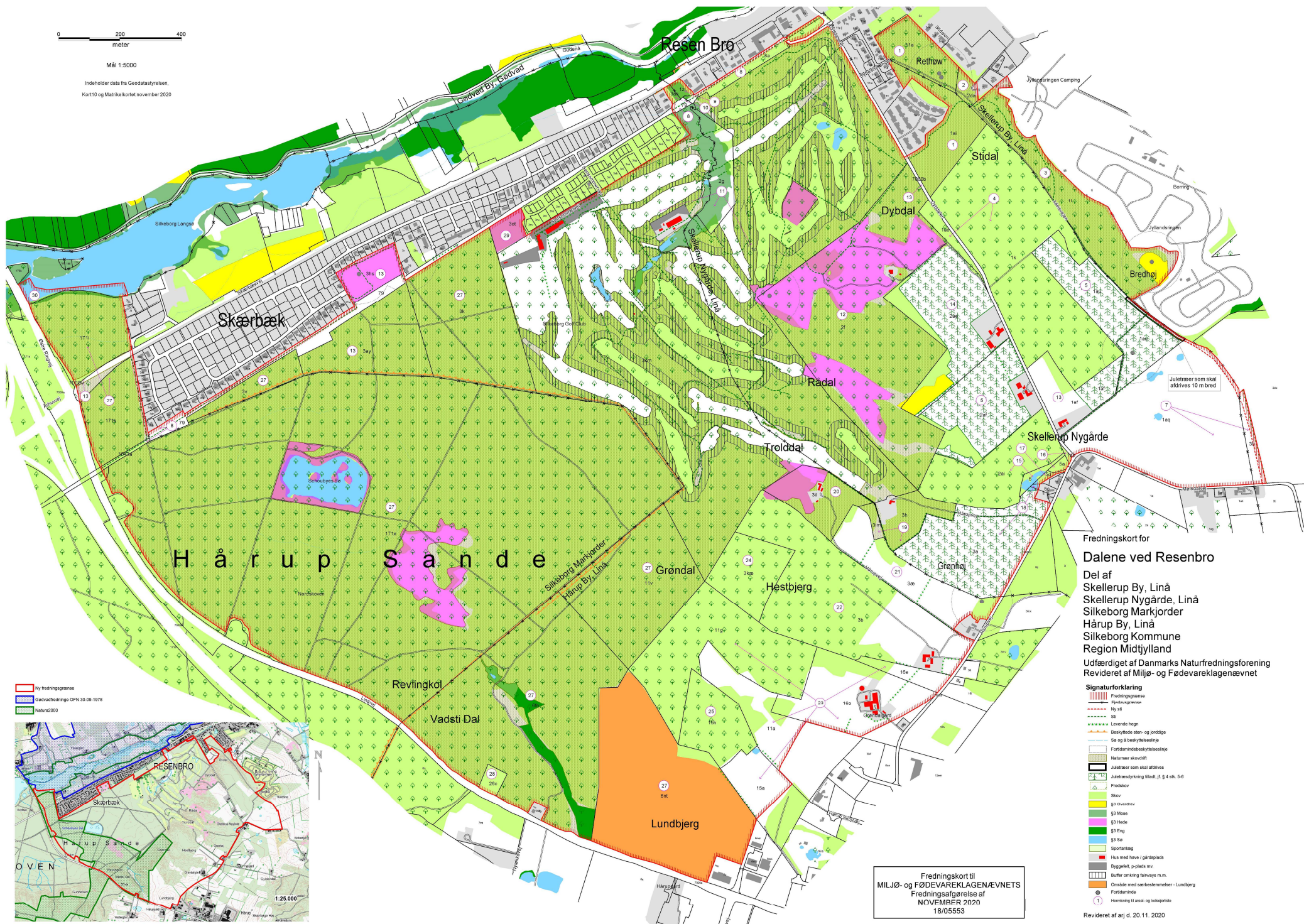
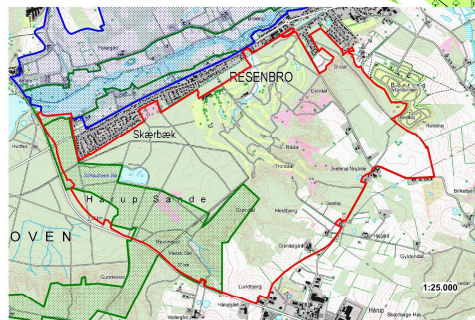
GÆLDENDE KORT >

0 200 400
meter

Mål 1:5000

Indeholder data fra Geodatastyrelsen,
Kort10 og Matrikelkortet november 2020

Ny fredningsgrænse
Gedvædderhedninge GPN 30-09-1978
Nature2000



Fredningskort for

Dalene ved Resenbro

Del af
Skærbæk By, Linå
Skærbæk Nygårde, Linå
Silkeborg Markjorder
Hårup By, Linå
Silkeborg Kommune
Region Midtjylland

Udfærdiget af Danmarks Naturfredningsforening
Revideret af Miljø- og Fødevarerklagenævnet

Signaturforklaring

Fredningsgrænse
Fjerntegn
Ny sti
Sti
Levende hegn
Beskyttede sten- og jordlege
Se og beskyttelseslinje
Fortidsminderbeskyttelseslinje
Naturarvarende
Juletræer som skal afdrives
Juletrædyrking slødt, if. § 4 stk. 5-6
Fæstet
Skov
G3 Overdrev
G3 Mose
G3 Heide
G3 Eng
G3 Bæ
G3 Bæ
Hus med have / grøntplads
Bygget, p-plads m.
Buffer omkring farvevej m.m.
Område med særbestemmelser - Lundbjerg
Fortidsminder
Hensetning til areal- og landskabs

Fredningskort til
MILJØ- og FØDEVAREKLAGENÆVNETS
Fredningsafgørelse af
NOVEMBER 2020
18/05553

Revideret af afd. d. 20.11.2020

DISPENSATIONER>

Afgørelser - Reg. nr.: 08189.00

Herunder ses afgørelser i dispensationssager for denne fredning

Den 15. juli 2014

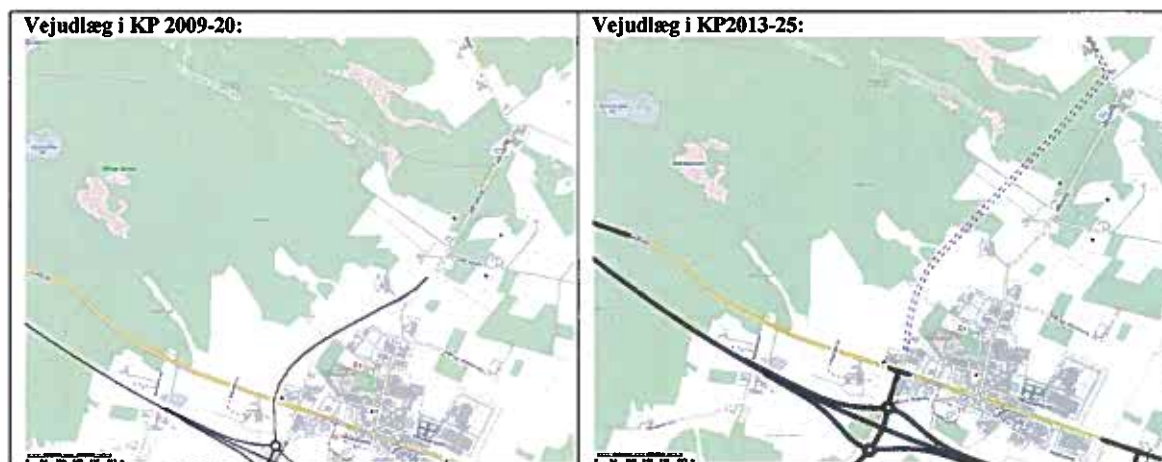
FN 2014.5: Forlægning af Hårupvej

Sagens baggrund

Fredningsnævnet har den 15. januar 2014 modtaget en henvendelse fra Silkeborg Kommune om muligheden for at gennemføre en forlægning af Hårupvej, efter at Danmarks Naturfredningsforening har rejst en fredningssag for Dalene ved Resenbro i Silkeborg Kommune. I henvendelsen er anført følgende:

Med brev af 16. december 2013 har Fredningsnævnet meddelt, at man har modtaget et forslag fra Danmarks Naturfredningsforening om at frede Dalene ved Resenbro i Silkeborg Kommune.

Fredningsforslaget omfatter et areal, hvor Silkeborg Kommune yderst mod øst igennem flere år har haft planer om at forlægge Hårupvej. Kommuneplan 2009-20 omfatter en forlægning af den sydlige del af vejen, mens der i Kommuneplan 2013-25 er udlagt en forlægning af hele Hårupvej. De to forslag indebærer begge en tilslutning i syd til Silkeborgmotorvejen, som er under anlæg, og som forventes færdig i efteråret 2015.



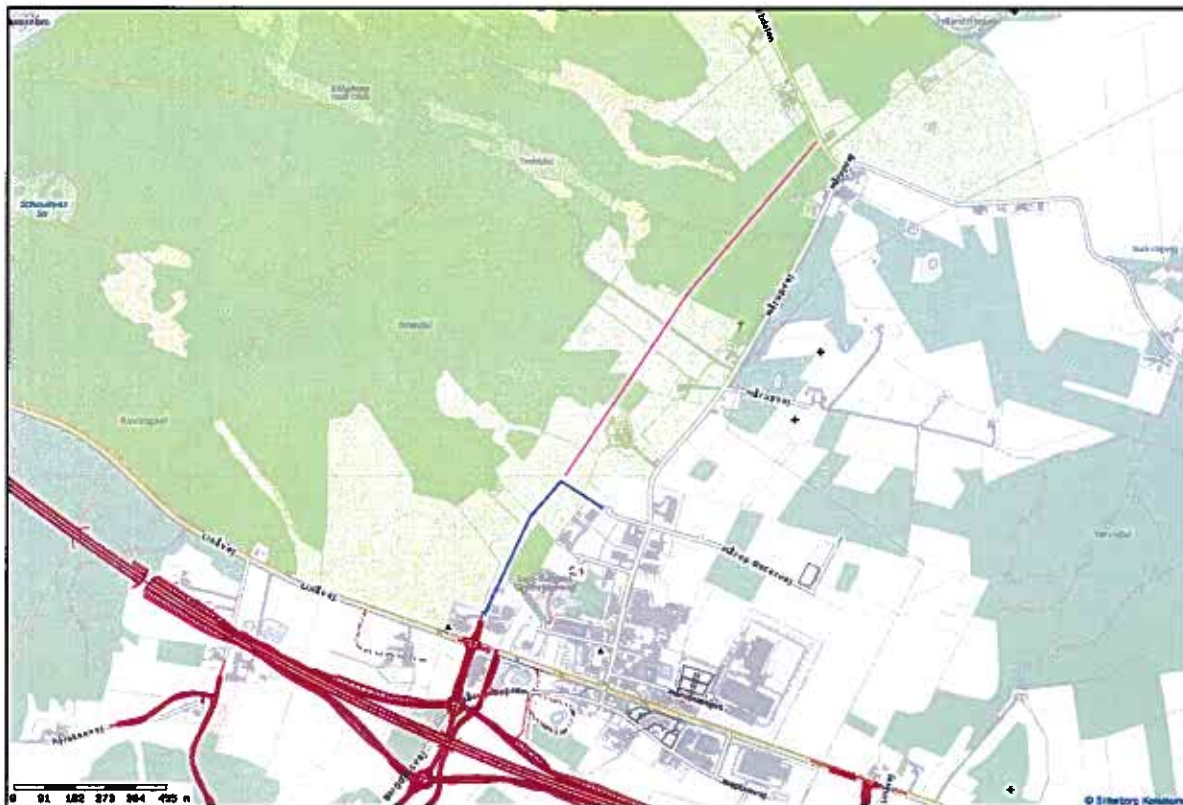
Forlægningen af Hårupvej indgår som et vigtigt led i etablering af "Højmarkslinjen", der er en tosporet omfartsvej nord om Silkeborg fra Funder til Hårup. Moderniseringen af Resendalvej, som Fredningsnævnet har givet dispensation til i december 2013, er ligeledes en del af Højmarkslinjen.

Etape uden for fredningsforslaget

Som en del af motorvejsprojektet etablerer Vejdirektoratet de sydlige ca. 70 m af den forlagte Hårupvej samt et 4-benet signalanlæg, hvor den omlagte Hårupvej tilsluttes den eksisterende Linåvej. Silkeborg Kommune etablerer cykelstier som en del af projektet. Disse anlæg ligger uden for den sydlige grænse for fredningsforslaget og er tæt på at blive etableret.

Vejforlægning i område omfattet af fredningsforslaget

Kommunens Vej- og Trafikudvalg vedtog på møde 10. oktober 2012 at arbejde med et projektforslag tilsvarende det, der efterfølgende blev fastlagt i Kommuneplan 2013-25. Byrådet godkendte på møde 25. marts 2013, at arealerne til vejen blev erhvervet, og at der om nødvendigt kunne gennemføres ekspropriation i henhold til vejloven til etablering af vejen. Arealerhvervelser til vejen er igangsat i sommeren 2013.



På kortet er Silkeborg-motorvejen angivet med røde streger, den sydlige etape af forlægningen af Hårupvej er angivet med blå streger og den nordlige etape med lilla streger (omtrentlig placering). Arealet, der er omfattet af fredningsforslaget, er angivet med gennemsligt, gul farve.

Sydlig etape

Byrådet vedtog på møde 24. juni 2013 at forhøje anlægsbevillingen med 9 mio. kr., så de sydligste 650 m af Hårupvej kunne anlægges i 2013. Denne etape forløber i et område, hvor der ifølge fredningsforslaget ikke er særlige natur- eller landskabsinteresser.

Da projektet er udlagt i kommuneplanen, politisk vedtaget, finansieret og allerede igangsat, forudsætter vi, at projektet ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 2, ifølge hvilken der ikke må foretages noget, der strider imod de foreslåede fredningsbestemmelser uden fredningsnævnets tilladelse.

I § 5 i forslaget til fredningsbestemmelserne er det anført, at *"Der må ikke etableres nye veje i fredningsområdet. Eksisterende veje må ikke udvides eller forlænges."*

For at være på den sikre side, vil vi hermed anmode Fredningsnævnet om at bekræfte denne opfattelse, så vi kan komme videre med vejprojektet som planlagt.

Nordlige etape

Resten af strækningen af Hårupvej fra Hårup Tværvej til Dybdalsvej (ca. 1,3 km) er ligeledes udlagt i kommuneplanen, politisk vedtaget og arealerhvervelser er igangsat, men der er endnu ikke frigivet anlægsmidler til strækningen.

Vi vil derfor anmode Fredningsnævnet om at tage stilling til, om denne strækning er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 2, om anlægsstop ved fremsættelse af et fredningsforslag.”

Fredningsnævnet anmodede den 17. januar 2014 om Silkeborg Kommunes uddybende bemærkninger til, at det i relation til den sydlige etape blev anført, at projektet allerede var igangsat, herunder om det var udtryk for, at den fysiske forlægning af strækningen var påbegyndt inden, at fredningsnævnet bekendtgjorde fredningssagens rejsning.

Silkeborg Kommune har herefter den 24. marts 2014 oplyst følgende:

”Fredningsnævnet har med mail af 17. januar 2014 bedt om uddybende kommentar til spørgsmål vedr. opstart af anlægsprojekt Forlægning af Hårupvej.

Byrådet har allerede i Budget 2013 afsat og den 24. juni 2013 frigivet midler til opkøb af arealer og anlæg af en ny forlagt Hårupvej i forlængelse af Vejdirektoratets signalregulerede kryds mellem Linåvej og den nye vej. Hele vejstrækningen fra Linåvej til Dybdalen er på ca. 1.800 m og 1. etape bliver på ca. 650 m.

Vejen er en del af Højmarkslinien, som i Trafikplanen 2009 og Kommuneplan 2013-2025 er planlagt til at blive en ”Ring 3” om Silkeborg by - fra Funder til Hårup.

I forbindelse med Hårupvejs forlægning skal der forsøges lavet en frivillig aftale på ekspropriationslignende vilkår - ellers eksproprieres areal/ejendomme fra de tilgrænsende grundejere. Byrådet godkendte på møde den 25. marts 2013 at iværksætte ekspropriation i nødvendigt omfang i henhold til vejloven til etablering af vejen. I primo 2013 er arealerhvervelse igangsat, og der er eksproprieret jord/arealer/ejendomme fra 3 ejendomme. Der er indgået aftaler med de 3 grundejere den 3. maj 2013, 28. juni 2013 og januar 2014. Herefter skal der laves aftaler med de resterende grundejere, dette er dog blevet stoppet pga., at kommunens VVM-screeningsafgørelse på projektet er påklaget af DN til Natur- og Miljøklagenævnet og pga. DN’s forslag til fredning af Dalene ved Resenbro.

Den del af projektet (cykelstierne) der bliver gennemført sammen med Vejdirektoratet, fra Linåvej og ca. 70 m mod nord, startede op i marken i ultimo september 2013. Umiddelbart efter var det planlagt, at den resterende del af etape 1 skulle startes op i marken.

...

Før et anlægsarbejde kan sættes i gang i marken, skal der ske en frivillig aftale på ekspropriationslignende vilkår eller eksproprieres areal/ejendomme fra de tilgrænsende grundejere. Når dette er gennemført udbydes projektet, og anlægsprojektet startes op i marken.”

Fredningsforslaget

Danmarks Naturfredningsforening har rejst en fredningssag med forslag til fredning af Dalene ved Resenbro i Silkeborg Kommune. Fredningsnævnet har bekendtgjort sagens rejsning den 18. december 2013.

Om baggrunden for fredningsforslaget er der bl.a. anført, at fredningsområdet på grund af sin beliggenhed umiddelbart uden for Silkeborg er under konstant pres fra byudvikling, erhverv, veje og idrætsanlæg. Der er kommunale ønsker om at forlægge Hårupvej fra det nuværende tracé og længere mod nord ind i det område, som foreslås fredet. Dette vil imidlertid fragmentere det foreslåede fredningsområde og reducere det i størrelse. Netop områdets størrelse og sammenhængende karakter uden væsentlige gennemkrydsende veje og anlæg, der ville virke som barrierer for spredning af flora og fauna, gør området vigtigt som levested for vilde dyr og planter. Samtidig vil en forlægning af vejen kunne få både negative landskabelige konsekvenser samt svække muligheden for at formidle den geologiske historie i landskabet, der både rummer den flade, terrassedelte dalbund, dalens sideskråninger, erosionsslugterne og det jævnt kuperede moræneplateau ovenfor dalen længst mod syd.

Det er formålet med fredningen at sikre og forbedre de landskabelige værdier i området og herunder sikre, at området fremtræder som et overvejende skovdækket landskab afbrudt af golfbane, dyrkede marker, hede, overdrev og søer, at bevare og forbedre områdets naturværdier, herunder levesteder og spredningsmuligheder for plante- og dyreliv, blandt andet ved at området ikke fragmenteres, og at eksisterende naturområder beskyttes og sikres sammenhæng, at sikre de geologiske interesser samt skabe grundlag for, at der sker en formidling af disse, at sikre og forbedre områdets rekreative kvaliteter, herunder offentlighedens adgang til området via et stisystem, at skabe grundlag for naturpleje og at medvirke til at sikre at naturtyper og arter, som er omfattet af Natura2000-beskyttelse, har en gunstig bevaringsstatus.

I de foreslåede fredningsbestemmelser er det bl.a. anført, at fredningsområdet skal bevares i sin nuværende tilstand. Der må ikke etableres nye veje. Eksisterende veje må ikke udvides eller forlægges.

Fredningsnævnets besigtigelse

Fredningsnævnet har den 24. juni 2014 besigtiget dele af den sydlige strækning af forlægningen af Hårupvej. I besigtigelsen deltog endvidere Silkeborg Kommune ved vej- og trafikchef Flemming Christensen, Connie Nørlund, Malene Ultang og Poul Erik Thystrup og Danmarks Naturfredningsforening ved Peder Størup og Ingolf Gribsholt. Det kommunalt valgte medlem af fredningsnævnet deltog ikke i besigtigelsen.

Silkeborg Kommune har efterfølgende sammenfattet sine bemærkninger under besigtigelsen således:

"Silkeborg Kommune fremførte, at vi ønsker at fredningen kan ændres, således den placeres langs skellet på Hårupvejs forlægning. Vi ønsker en primær afklaring om vejen fra hovedvejskrydset til Hårup Tværvej (etape 1 – da den er startet op sammen med Vejdirektoratet) om der kan findes en løsning og en sekundær afklaring om vejen fra Hårup Tværvej til rundkørslen Dybdalen. Vejen er en del af "Ring3" en forbindelsesvej rundt om Silkeborg fra Motorvejen ved Hårup via Hårupvej, Resendalvej, Østre Højmarksvej til Funder Kirkeby og den vil i udformning skulle ligne Resendalvej.

Vi mener, at projektet er startet op, som nævnt i brev af 24. marts 2014 ...

Silkeborg Kommune fremførte, at landskabstypen med moræneplateau, skovklædte dalskrænter med erosionskløfter og smeltevandsterrasser er helt almindelige og findes mange andre steder i Silkeborg Kommune, og at det er svært at undgå at berøre dele af denne landskabstype, når der skal projekteres nye veje. Landskabstypen er så almindelig omkring Silkeborg, at fredningsforslaget "Dalene ved Resenbro" ikke vil være at finde blandt de mindst 15 områder i

kommunen, som Silkeborg Kommune kan foreslå fredet.

Den del af fredningsforslaget, som den påtænkte forlægning af Hårupvej vil berøre, rummer for det meste landskabelige interesser, mens naturindholdet er begrænset. Der går således næppe de store naturværdier tabt ved at lade dette område udgå af fredningsforslaget.”

Danmarks Naturfredningsforening anførte under besigtigelsen bl.a., at det er opfattelsen, at den planlagte vejforlægning er afgørende i strid med intentionerne bag fredningsforslaget, da vejen bl.a. vil skære gennem de skrænter, der netop ønskes beskyttet ved en fredning. Der er ingen grund til den planlagte placering, der reelt må formodes at være for at give mulighed for at udvide erhvervsområdet helt op til vejen. En forlægning ved det nye kryds ved motorvejen bør ske ved en tidligst mulig tilkobling på den eksisterende Hårupvej.

Fredningsnævnets formand meddelte ved besigtigelsen, at fredningsnævnet i første omgang skal forhold sig til, om forlægningen af Hårupvej kan anses for iværksat på en sådan måde, at den ikke hindres af fredningsforslaget.

Hvis fredningsnævnet måtte finde, at fredningsforslaget hindrer vejforlægningen, skal fredningsnævnet forholde sig til, om der kan meddeles dispensation fra fredningsforslaget til vejforlægningen.

Hvis fredningsnævnet finder, at der ikke kan meddeles dispensation, herunder særligt hvis vejforlægningen er i strid med formålet med fredningsforslaget, kan en vejforlægning tænkes gennemført på tre måder. For det første ved at Silkeborg Kommune fremsætter forslag til ændring af fredningsforslaget, hvilket så vil blive behandlet som en del af fredningssagen og først vil blive afklaret ved fredningssagens endelige afslutning. For det andet ved at Silkeborg Kommune og Danmarks Naturfredningsforening opnår enighed om en linjeføring, der skrives ind i fredningsforslaget og således umiddelbart kan gennemføres som ikke værende i strid med fredningsforslaget. For det tredje ved at Silkeborg Kommune og Danmarks Naturfredningsforening opnår enighed om rammerne for en linjeføring, der skrives ind i fredningsforslaget, og hvor den nærmere linjeføring skal være underlagt fredningsnævnets afgørelse, der i givet fald vil kunne påklages.

Fredningsnævnets afgørelse

Størstedelen af strækningen til forlægning af Hårupvej er omfattet af Danmarks Naturfredningsforenings fredningsforslag for Dalene ved Resenbro. Det fremgår af fredningsforslaget, at der ikke må anlægges nye veje. Eksisterende veje må ikke udvides eller forlægges.

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 2, at der efter offentlig bekendtgørelse af en fredningssags rejsning ikke må foretages noget, der strider mod de foreslåede fredningsbestemmelser.

Det kan efter sagens oplysninger lægges til grund, at der i relation til den sydlige etape af forlægningen af Hårupvej var iværksat de indledende tiltag til erhvervelse af ejendom og afsat midler til anlægsarbejderne, inden fredningsforslaget blev fremsat og offentliggjort, men at der bortset fra arbejdet omkring etableringen af lyskryds og cykelstier ved krydset ikke var påbegyndt andre byggearbejder eller byggearbejder i relation til den sydlige del af vejforlægningen inden den offentlige bekendtgørelse af fredningsforslaget.

Det er fredningsnævnets opfattelse, at naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 2, må forstås sådan, at en sådan vejforlægning, der endnu ikke er påbegyndt i anlægsfasen, er i strid med fredningsforslagets

forbud mod anlæggelse af nye veje eller forlægning af eksisterende veje, uanset om der var iværksat de for anlægsarbejderne nødvendige forudgående tiltag i form af erhvervelse af ejendom mv.

En gennemførelse af vejforlægningen kan derfor kun ske på nuværende tidspunkt, hvis fredningsnævnet kan meddele dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Det er imidlertid fredningsnævnets opfattelse, at en vejforlægning med den planlagte linjeføring vil være i strid med fredningens formål, der med sin baggrund og sit formål som et af flere tiltag netop søger at hindre denne planlagte linjeføring, og at fredningsnævnet derfor ikke har kompetence til at meddele dispensation fra fredningsforslaget til vejforlægningen.

Fredningsnævnet meddeler herefter ikke dispensation i sagen.

Klagevejledning

Denne afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 86 er følgende klageberettigede:

- Adressaten for afgørelsen
- Ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- Offentlige myndigheder
- En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klage skal indsendes til fredningsnævnet (Nørregade 1, 8900 Randers eller marh@domstol.dk), som videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med afgørelsen og det materiale, der er indgået i sagens behandling.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Natur- og Miljøklagenævnet. Natur- og Miljøklagenævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når sagen er modtaget fra fredningsnævnet. Denne opkrævning skal anvendes ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.


Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til

Danmark Naturfredningsforening dn@dn.dk og silkeborg@dn.dk
Silkeborg Kommune, bodildeen.petersen@silkeborg.dk og cna@silkeborg.dk
Naturstyrelsen, nst@nst.dk
Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk og silkeborg@dof.dk
Friluftsrådet, soehoejlandet@friluftsradet.dk
Kulturstyrelsen, post@kulturstyrelsen.dk
Region Midtjylland, kontakt@regionmidtjylland.dk

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandouest@fredningsnaevn.dk)

Den 22. oktober 2015

FN-MJØ 2015.72: Tilbygning til bolig

Fredningsnævnet har den 29. juni 2015 fra Silkeborg Kommune modtaget en udtalelse om en ansøgning om at opføre en tilbygning til boligen på matr.nr. 3h Skellerup Nygårde, Linå, beliggende Hårupvej 29, 8600 Silkeborg.

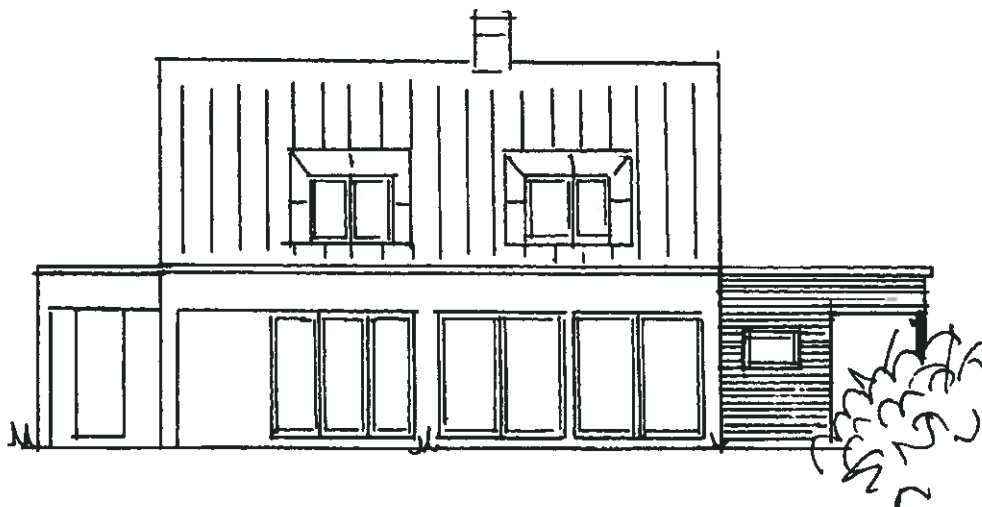
Fredningsnævnet har efter besigtigelse af ejendommen besluttet at meddele dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Ejendommen er omfattet af fredningsdeklaration 3. april 1968, hvor det fremgår, at der kan opføres et enfamiliehus, at der skal være slørende beplantning omkring huset, at der ikke er mulighed for yderligere udstykning, og at almenheden har ret til gående færdsel over arealerne ad en sti. Der er tale om en vilkårsdeklaration i relation til skovbyggelinjen, hvor fredningsnævnets kompetence er overgået til Silkeborg Kommune.

Ejendommen er endvidere omfattet af et fredningsforslag for Dalene ved Resenbro i Silkeborg Kommune. Det er bl.a. fredningens formål at sikre og forbedre de landskabelige værdier i området og at bevare og forbedre områdets naturværdier. Der er i en fredning forbud mod bl.a. bebyggelse.

Silkeborg Kommune har oplyst, at ejendommen i BBR er registreret med en bolig på 162 m², overdækning på 25 m², carport på 12m² og et udhus på 2 m². Den ansøgte tilbygning er på 24 m², og det er kommunens vurdering, at en udvidelse af boligen med en lav tilbygning ikke vil påvirke landskabsinteresserne i negativ retning.

Udvidelsens placering i forhold til den eksisterende bebyggelse er bl.a. vist således, hvor udvidelsen er det skraverede felt:



Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde med besigtigelse den 9. oktober 2015. I besigtigelsen deltog fredningsnævnet, ejendommens ejer Thomas Mygind, Silkeborg Kommune ved Solveig

Jensen, Friluftsrådet ved Knud Vogelius og Danmarks Naturfredningsforening ved Ingolf Gribsholt. Thomas Mygind gennemgik projektet.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsforslaget for Dalene ved Resenbro har til formål bl.a. at sikre områdets landskabelige værdier og naturværdier, og de foreslåede fredningsbestemmelser medfører, at det ansøgte kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Projektet med en tilbygning, der udføres i samme farver og materialer som det eksisterende hus, kan alene ses marginalt fra golfbanen og betyder efter ejendommens placering i landskabet ikke en anden oplevelse af fredningen. Fredningsnævnet meddeler herefter dispensation til projektet.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Natur- og Miljøklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Natur- og Miljøklagenævnets Klageportal, der findes via Borger.dk eller Virk.dk, jf. også vejledningen på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 500 kr. Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Klageportalen. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse, eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Natur- og Miljøklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller klager i øvrigt trækker sin klage tilbage,

før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Natur- og Miljøklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Jytte Heslop,
2. Søren Goldmann,
3. Naturstyrelsen, København,
4. Silkeborg Kommune, EJD-2015-02948,
5. Danmarks Naturfredningsforening, København,
6. Danmarks Naturfredningsforening, Silkeborg,
7. Dansk Ornitologisk Forening, København,
8. Dansk Ornitologisk Forening, Silkeborg,
9. Kulturstyrelsen,
10. Region Midtjylland,
11. Friluftsrådet, Silkeborg,
12. Thomas Mygind.

Den 27. februar 2017

Afgørelse i FN-MJØ-145-2016 – ændringer på og omkring golfbanen i Silkeborg

Ansøgningerne

Fredningsnævnet modtog den 20. december 2016 en ansøgning fra Silkeborg Golf A/S om tilladelse til at gennemføre nogle stationære ændringer og midlertidige tiltag på og omkring golfbanen i Silkeborg, matr.nr. 1c og 2g Skellerup Nygårde, Linå og matr.nr. 3cm Hårup By, Linå, for at skabe de nødvendige rammer til afholdelse af internationale golfturneringer (FN-MJØ-145-2016).

Det blev om baggrunden for ansøgningen anført, at Silkeborg Golf A/S tidligere har afholdt europamesterskaber og på grund af golfbanens høje internationale standard gerne vil have mulighed for at kunne gennemføre store internationale turneringer som f.eks. verdensmesterskaber, European Tours og Challenge Tours.

Ansøgningen omfatter følgende stationære ændringer:

- Befæstelse af eksisterende skovveje med stabilgrus.
- Etablering af supplerende befæstet sti mellem VEST 5 og VEST 6.
- Fældning af fire større træer og to små træer ved SYD 9/VEST 9 samt ét større træ og ét lille træ ved SYD 6.
- Etablering af nyt teested på SYD 2 – for at mindske risikoen for tilskuere.
- Hævning af teesteder på ØST 2 med ca. en meter.
- Anlæg af tre øvegreens og bunkers på driving range.

Det blev anført i ansøgningen, at stierne både vil skåne naturen ved store turneringer og vil forbedre offentlige adgangsmuligheder på golfanlægget. Teestederne, øvegreens og bunkers er ændringer indenfor de intensivt plejede områder, og der er således ikke tale om udvidelser af golfbanen, men om driftsmæssige tilpasninger.

Ansøgningen omfatter endvidere følgende midlertidige tiltag:

- Mulighed for opsætning af telte og tilskuertribuner.
- Mulighed for opstilling af mobil TV-sendestation med TV-tårne og kabelføring.
- Mulighed for opsætning af affaldsstativer, toiletter, boder, informationsskilte, reklameskilte, Tv-skærme, afspærringer og lignende midlertidige publikumsinstallationer.
- Yderligere befæstelse af skovveje med køreplader, hvis det på grund af vejret skulle vise sig nødvendigt.

Det blev endvidere anført i ansøgningen, at der efter turneringer vil ske fjernelse af de midlertidige tiltag og reetablering af det berørte anlæg.

Fredningsnævnet modtog samtidig en ansøgning om tilladelse til at anlægge en sø ved golfbanen med foret bund og rørføring fra træningscentret (FN-MJØ-144-2016).

Det blev om baggrunden for ansøgningen anført, at der i de senere år er sket en stigning i grundvandet, og at der i vinteren 2015-16 opstod alvorlige problemer med indtrængen af vand i klubbens træningscenter, hvor der i kælderen sker opbevaring af medlemmernes udstyr og er indrettet parkering til golfbiler og placering af andet værdifuldt materiel. Et etableret omfangsdræn og en kraftig pumpe til bortledning af vandet kan ikke løse problemet. Vandet kan ikke lovligt bortledes, og da jordbunden består af sand fra istidsaflejringer og

dermed er ekstrem permeabel, kan problemet ikke løses ved at bortlede vandet inden for et ganske betydeligt område omkring træningscentret, da vandet straks løber retur. Den eneste løsningsmulighed er derfor at etablere en sø med foret bund, der mest hensigtsmæssigt kan placeres i området øst for green på VEST 1. Søen vil indgå som en naturlig del af dalsænkningen i forlængelse af Skærbækken og vil ved etableringen overgå til et område omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Vandet vil om sommeren kunne benyttes til vanding af golfbanen.

Fredningsnævnets besigtigelse

Silkeborg Golfbane er omfattet af det fredningsforslag for Dalene ved Resenbro, der er fremsat af Danmarks Naturfredningsforening, og som har været under behandling i fredningsnævnet siden november 2013. Fredningssagen blev indtil udgangen af 2016 behandlet af fredningsnævnets formandssuppleant, men er efter dennes fratrædelse som formandssuppleant fra den 1. januar 2017 blevet behandlet af fredningsnævnets formand. I forbindelse med dette formandsskifte blev alle parter i fredningssagen tilbudt at mødes med fredningsnævnets formand med mulighed for til møder og besigtigelser at fremsætte indsigelser mod fredningsforslaget.

Der blev på den baggrund holdt et møde med besigtigelse med deltagelse af fredningsnævnets formand Martin Møller-Heuer, Silkeborg Golfklub A/S ved direktør Mads Rugholm, golfmanager Mads Faber og chef-greenkeeper Stig Helm-Petersen samt Silkeborg Kommune ved kulturchef John Bøgelund Frederiksen.

Ansøgningen om tilladelse til at gennemføre de beskrevne stationære ændringer og midlertidige tiltag på og omkring golfbanen i Silkeborg (FN-MJØ-145-2016) blev gennemgået. Det blev supplerende oplyst, at træfældningen er for at skabe plads til opstilling af midlertidige publikumstribuner.

Martin Møller-Heuer oplyste ved drøftelsen og besigtigelsen, at ansøgningen synliggør det hensigtsmæssige i at formulere fredningsbestemmelserne således, at de på den ene side varetager de hensyn, der er formålet med fredningen, og på den anden side giver Silkeborg Golf A/S mulighed for fortsat at drive golfklub og samtidig foretage en naturlig og tidssvarende videreudvikling af driften uden nødvendigvis at skulle søge fredningsnævnet om dispensation.

Den konkrete sag vil dog blive behandlet som en dispensationssag, da en endelig afklaring af indholdet af fredningsbestemmelserne i hvert fald vil komme til at afvente både fredningsnævnet og Miljø- og Fødevarerklagenævnets behandling af fredningssagen.

Martin Møller-Heuer tilkendegav efter besigtigelsen, at de ansøgte stationære ændringer og midlertidige tiltag efter hans opfattelse er af mindre betydning i forhold til fredningen, golfbanen og dennes omgivelser.

Martin Møller-Heuer oplyste i øvrigt, at fredningsnævnets behandling af sagen om tilladelse til etablering af en sø (FN-MJØ-144-2015) afventer den behandling, der skal ske i Silkeborg Kommune i relation til naturbeskyttelseslovens § 3 og i Miljøstyrelsen i relation til naturbeskyttelseslovens bestemmelser om fredskov.

Fredningsforslaget

Golfbanen i Silkeborg er omfattet af det fredningsforslag for Dalene ved Resenbro i Silkeborg Kommune, som Danmarks Naturfredningsforening fremsatte i november 2013.

Det er formålet med en fredning at sikre og forbedre de landskabelige værdier i området og herunder sikre, at området fremtræder som et overvejende skovdækket landskab afbrudt af golfbane, dyrkede marker, hede, overdrev og søer, at bevare og forbedre områdets naturværdier, herunder levesteder og spredningsmulighederne for plante- og dyreliv, bl.a. ved at området ikke fragmenteres, og at eksisterende naturområder beskyttes og sikres sammenhæng, at sikre de geologiske interesser samt skabe grundlag for, at der sker formidling af disse, at sikre og forbedre områdets rekreative kvaliteter, herunder offentlighedens adgang til området via et stisystem, at skabe grundlag for naturpleje og at medvirke til at sikre, at naturtyper og arter, som er omfattet af Natura2000-beskyttelse, har en gunstig bevaringsstatus.

Det fremgår af de foreslåede fredningsbestemmelser bl.a., at der er tale om en fredning, hvorefter fredningsområdet skal bevares i sin nuværende tilstand. Det fremgår dog særligt om golfbanen bl.a., at den kan fortsætte i det nuværende omfang, men at den ikke må udvides. Ændringer i banernes udstrækning kræver fredningsnævnets godkendelse. Der er adgang for offentligheden efter bestemmelserne i naturbeskyttelsesloven og skovloven. Der er således ret til færdsel ad eksisterende stier og veje, medmindre klare sikkerhedsmæssige begrundelser taler for det modsatte. Om vinteren, når der ikke spilles golf, er der adgang overalt til fods. Der er desuden adgang på ski på ikke-hegnede arealer på de af golfklubben anlagte langrendsløjper.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsforslaget for Dalene ved Resenbro betyder, at det ansøgte kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation fra foreslåede fredningsbestemmelser, hvis der ikke er tale om forhold, der strider mod en frednings formål.

Det kunne ved besigtigelsen konstateres, at de ansøgte stationære ændringer på selve golfbanerne er af underordnet betydning og uden betydning for oplevelsen af fredningen. Det kunne endvidere konstateres, at ansøgningen om fældning af træer for det første omfatter et meget lille antal træer i et område, der i øvrigt er golfbane og skov, og at der delvist er tale om små eller i forvejen skadede træer. Det kunne yderligere konstateres, at anlæggelsen af yderligere én sti er begrundet i en bedring af offentlighedens adgang til en del af golfområdet og hensynet til en nødvendig opdeling af spillere og publikum ved større turneringer.

På den baggrund meddeler fredningsnævnet dispensation til de stationære ændringer.

Mulighederne for at gennemføre midlertidige tiltag i forbindelse med driften af golfbanen ved større turneringer vil blive omtalt i fredningsbestemmelserne.

Afgørelsen er truffet af det samlede fredningsnævn.

Fredningsnævnet henleder i øvrigt opmærksomheden på, at ændringerne kan kræve tilladelse fra Silkeborg Kommune (naturbeskyttelseslovens § 3) og Miljøstyrelsen (fredskov).

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i

Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.



Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Jytte Heslop,
2. Søren Goldmann,
3. Silkeborg Golfklub A/S, att. direktør Mads Rugholm
4. Miljøstyrelsen,
5. Silkeborg Kommune, att. kulturchef John Bøgelund Frederiksen og Bodil Deen Petersen,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Silkeborg,
8. Dansk Ornitologisk Forening, København,
9. Dansk Ornitologisk Forening, Silkeborg,
10. Dansk Botanisk Forening,
11. Friluftsrådet, Silkeborg,
12. Region Midtjylland,
13. Kulturstyrelsen.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 18. september 2018

FN-MJØ-94-2018. Renafdrift af granbevoksning

Fredningsnævnet har den 23. august 2018 fra Silkeborg Kommune modtaget en udtalelse om en ansøgning om at renafdrive en granbevoksning på matr.nr. 1ai Skellerup Nygårde, Linå, Dybdalen 5, 8600 Silkeborg. Ansøgningen er den 2. juli 2018 sendt til fredningsnævnet af skovrider Henrik Buhl fra Skovdyrkerforeningen for ejendommens ejer Peer Liisberg.

Fredningsnævnet har efter besigtigelse besluttet at meddele dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Ejendommen er omfattet af fredningsnævnets afgørelse af 16. maj 2017 om fredning af Dalene ved Resenbro. Fredningen er fortsat under behandling af Miljø- og Fødevarerklagenævnet og er således ikke endelig. Der er tale om en tilstandsfredning, som bl.a. har til formål at sikre og forbedre de landskabelige værdier i området og herunder sikre, at området fremtræder som et overvejende skovdækket landskab afbrudt af golfbane, dyrkede marker, hede, overdrev og søer og at bevare og forbedre områdets naturværdier, herunder levesteder og spredningsmuligheder for plante- og dyreliv, blandt andet ved at området ikke fragmenteres, og at eksisterende naturområder beskyttes og sikres sammenhæng. Det er om skove anført, at skovparceller vist med signatur for naturnær skovdrift på fredningskortet omfattende både offentlige skove og visse private skove skal drives i overensstemmelse med de til enhver tid gældende principper for naturnær skovdrift. Fredningen er ikke til hinder for, at skovarealerne kan overgå til driftsformer, hvor der tages yderligere biodiversitetshensyn. Principper for naturnær skovdrift er på fredningstidspunktet vedvarende skovdække og naturlig foryngelse, større anvendelse af hjemmehørende træarter, flere forskellige træarter og træer af forskellig alder på det samme areal, flere gamle træer, mere dødt ved og sikring af værdifulde nøglebiotoper, færre grøfter og genskabelse af tidligere vådområder og ingen anvendelse af gødsning og pesticider. Privat skov, der ikke efter fredningen skal drives naturnært, kan drives som hidtil. Der kan ved rydning af artsfattig ikke-hjemmehørende nåleskov undlades genplantning med henblik på at opnå et varieret skovbillede med lysåbne partier, som kan tilgodese arter knyttet til disse naturtyper.

Silkeborg Kommune har oplyst, at ansøgningen omfatter en skovparcel på ca. 7,8 ha, som i det hele er vist med signatur for naturnær drift på fredningskortet. Arealet, som man ønsker at renafdrive, er på ca. 1 ha bevokset med ældre rødgran og sitkagran. Bevoksningen lader ikke meget lys komme ned til skovbunden. Der er således kun spredt og ranglet foryngelse at spore på arealet. På den øvrige del af ejendommen er skovbilledet et andet med flere træarter i forskellige aldre og med udbredt selvforyngelse. Renafdriften foretages for at konvertere til løvtræ. Det er kommunens vurdering, at renafdriften kan være en måde til hurtigere at opnå et højere naturindhold. Med de rette trævalg som f.eks. hjemmehørende løvtræarter er udgangspunktet for et højt naturindhold bedre end en udtynnet/skærmstillet granbevoksning, som kan risikere at vælte i en storm. Selvom renafdriften umiddelbart strider mod princippet om vedvarende skovdække og naturlig selvforyngelse, kan den betragtes som en genvej til at opnå et højt naturindhold. Det nævnes dog ikke i ansøgningen, om der ønskes konverteret til hjemmehørende løvtræarter.

Silkeborg Kommune har videre anført, at arealet er ca. 700 meter fra habitatområde nr. 45 Gudenå og Gjærn Bakker (Natura 2000 område nr. 49). Renafdriften vurderes ikke at kunne påvirke det internationale naturbeskyttelsesområde eller bilag IV-arter.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde med besigtigelse den 10. september 2018. I besigtigelsen deltog endvidere skovrider Henrik Buhl, Peer Liisberg ved Henning Frederiksen, Silkeborg Kommune ved Poul Erik Thystrup og Danmarks Naturfredningsforening ved Benny Jensen. Projektet blev gennemgået. Det blev oplyst, at der primært ønskes plantet ahorn. Det blev i den forbindelse drøftet, om ahorn er en hjemmehørende art. Fredningsnævnet tilkendegav, at der vil blive meddelt dispensation.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnets ikke endelige afgørelse om fredning af Dalene ved Resenbro betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod en frednings eller et fredningsforslags formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Renafrigten vedrører ikke en hel skov, men en parcel inde i en større skov. Den vil medføre et højere naturindhold end den nuværende skov og vil således forøge områdets biodiversitet og medvirke til at fremme fredningsformålene. På den baggrund meddeler fredningsnævnet dispensation.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.



Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Vilhelm Brage Michelsen,
2. Arne Lund,
3. Skovdyrkerforeningen,
4. Peer Liisberg,
5. Henning Frederiksen,
6. Miljøstyrelsen, København,
7. Silkeborg Kommune, EJD-2018-03644,
8. Danmarks Naturfredningsforening, København,
9. Danmarks Naturfredningsforening, Silkeborg,
10. Dansk Ornitologisk Forening, København,
11. Dansk Ornitologisk Forening, Silkeborg,
12. Dansk Botanisk Forening, København,
13. Friluftsrådet, centralt,
14. Friluftsrådet, kreds Søhøjlandet,
15. Region Midtjylland,
16. Kulturstyrelsen.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 1. april 2019

FN-MJØ-155-2018. Etablering af ny natur ved Dalene ved Resenbro

Fredningsnævnet har den 20. december 2018 fra Naturstyrelsen Søhøjlandet modtaget en ansøgning om at skabe ny natur på matr.nr. 6nt Hårup By, Linå ved Nordskoven i Silkeborg Kommune.

Fredningsnævnet har efter besigtigelse besluttet at meddele dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Fredningen

Ejendommen er omfattet af fredningsnævnets afgørelse af 16. maj 2017 om fredning af Dalene ved Resenbro. Det er et af fredningens formål at bevare og forbedre områdets naturværdier, herunder levesteder og spredningsmuligheder for plante- og dyreliv, blandt andet ved at området ikke fragmenteres, og at eksisterende naturområder beskyttes og sikres sammenhæng og særligt i relation til matr.nr. 6nt Hårup By, Linå at udvikle lysåben natur til understøtning af Natura 2000-område N57 (H181) Silkeborgskovene.

Det er i fredningsbestemmelserne anført om matr.nr. 6nt Hårup By, Linå, at ejendommen skal fremstå med overvejende lysåben natur. Det sikres gennem hegning, græsning, høstet og rydning af opvækst efter behov. Områdets afgrænsning og landskabsmæssige fremtoning kan dog modereres med opvækst eller i begrænset omfang beplantning, så der dannes naturlige skovbryn og afrunding af habitatskov-naturtyper til gavn for biodiversitet og sløring af indsiget til erhvervsområde og motorvej. Plejemyndigheden skal udarbejde en samlet plan for udvikling og benyttelse af området, der skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse senest et år efter, at fredningen er gennemført. Der må fremover ikke foretages intensiv landbrugsdrift, jordbehandling, gødskning eller sprøjtning. Fredningen skal dog ikke være til hinder for, at der i en overgangsperiode på 5 år fra den endelige fredning etableres og høstes afgrøder med den nødvendige jordbehandling, men uden gødskning og sprøjtning med det formål at fjerne næringsalte og fremskynde reduktion af næringsstofpuljen i det tidligere dyrkningslag og dermed sikre øget biodiversitet.

Det er endvidere anført, at Naturstyrelsen på matr.nr. 6nt Hårup By, Linå etablerer og vedligeholder adgangsmuligheder via stenter, klaplåger eller lignende. Der kan til opfyldelse af fredningens formål etableres publikumsfaciliteter på arealet såsom stier, adgangsveje, shelters, bord/bænke og lignende. Naturstyrelsen etablerer en mindre grusbetlagt parkeringsplads i ejendommens sydøstlige hjørne.

Fredningen er ikke endelig, da den fortsat behandles i Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Projektet

Det er oplyst, at ejendommen hidtil har været drevet som konventionelt landbrug med brug af gødskning og sprøjtning.

Naturstyrelsen har bl.a. med henvisning til det nedenfor vedhæftede kort anført, at der etableres ny skov ved tilplantning, såning eller naturlig tilgroning som vist med grøn farve, ny lysåben natur uden farve og adgangsveje og stier med gul farve.



Naturstyrelsen har nærmere anført, at bevoksningerne etableres som skærmende beplantning imod Hårup by og imod motorvejen samt Linåvej. Desuden etableres der mindre bevoksninger eller holme, som har landskabelige formål og understøtter oplevelsen af landskabet. Bjørnholt er udpeget til genbevaringsområde for eg, bøg og birk. Beplantningerne vil som i Bjørnholtområdet på den modsatte side af motorvejen blive etableret med lokalt genetisk plantemateriale enten ved tilplantning med planter fremavlet af frø fra de nærliggende oprindelige løvtræbevoksninger eller ved udsåning af frø fra disse bevoksninger. Endelig planlægges det at lade arealer henligge til naturlig tilgroning, hvor der er gode betingelser for det. I den nordlige del af arealet imod den urørte bøgeskov i Hårup Sande, som også er kortlagt som Natura 2000 skovtype "Bøg på mor med kristtorn", etableres skovbevoksning, der kan fremme udbredelsen af skovnaturtypen. Området imod den gamle skov vurderes velegnet til naturlig tilgroning. Ud over de naturmæssige sammenhænge imellem de nye skovbevoksninger og bevoksningerne i den gamle skov i Hårup Sande skabes der også sammenhænge imellem den lysåbne natur i græsningsskoven og Vadstidal imod vest og de nye lysåbne naturområder. Dette gøres dels ved at lysstille slugter imellem områderne, ved at lysstille yderligere i græsningsskoven og ved at fjerne ikke hjemmehørende skovbevoksninger, bl.a. rødeg. Desuden overvejes det at udvide området med græsningsskov i de gamle skovbevoksninger imod vest. Det er et element i Naturstyrelsen Søhøjlandets kommende driftsplan som et muligt tiltag. Kvaliteten af de lysåbne arealer understøttes ved gødningsfri drift og høst af biomasse i en etableringsfase og efterfølgende ved etablering af afgræsning gerne som samgræsning med de "gamle" græsningsarealer i græsningsskoven og Vadstidal. Der etableres mindre grusparkering i ejendommens sydøstlige hjørne. Herfra etableres en adgangsvej, der fører rundt i området og skaber stiadgang til de offentlige stier i Hårup Sande. Der etableres endvidere de for offentlighedens brug nødvendige faciliteter i form af information om området og et begrænset antal bænke.

Silkeborg Kommune har oplyst ikke at have bemærkninger til projektet, der vurderes at være i overensstemmelse med fredningens intentioner for arealet. Udpining af jorden ved dyrkning uden gødning er sikkert en god ide, når der skal skabes ny lysåben natur, navnlig hvis der er tale om lerholdig jord.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde med besigtigelse den 12. marts 2019. I besigtigelsen deltog endvidere Naturstyrelsen Søhøjlandet ved skovrider Søren Hald, Silkeborg Kommune ved Poul Erik Thystrup og Danmarks Naturfredningsforening ved Benny Jensen. Projektet blev gennemgået. Fredningsnævnet tilkendegav, at der vil blive meddelt dispensation.

Det ministerudpegede medlem af fredningsnævnet deltog ikke i besigtigelsen, men har deltaget i sagens afgørelsen.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af Dalene ved Resenbro bestemmer, at fredningsnævnet skal godkende planen for ejendommen. Projektet kræver derfor fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Projektet er udarbejdet i samarbejde mellem Naturstyrelsen og Danmarks Naturfredningsforening i overensstemmelse med den særbestemmelse, som er fastsat for ejendommen i fredningen.

På den baggrund og efter projektets udformning og indhold meddeler fredningsnævnets dispensation.

Dispensationen omfatter også mindre ændringer i forhold til placering af beplantning mv. i forhold til det projekt, der er forelagt fredningsnævnet.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.



Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Arne Lund,
2. Miljø- og Fødevareklagenævnet,
3. Naturstyrelsen, Søhøjlandet,
4. Miljøstyrelsen, København,
5. Silkeborg Kommune,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Silkeborg,
8. Dansk Ornitologisk Forening, København,
9. Dansk Ornitologisk Forening, Silkeborg,
10. Dansk Botanisk Forening, København,
11. Friluftsrådet, centralt,
12. Friluftsrådet, kreds Søhøjlandet,
13. Region Midtjylland,
14. Slots- og Kulturstyrelsen.

Den 31. maj 2022

FN-MJØ-023-2022. Byggeri ved Silkeborg Golfklub

Fredningsnævnet modtog den 25. februar 2022 Silkeborg Kommunes udtalelse om opførelse af en mandskabsbygning og om udvidelse af en kold hal til brug for Silkeborg Golfklub på matr.nr. 3cm Hårup By, Linå, Sommervej 50, 8600 Silkeborg.

Fredningsnævnet meddeler dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

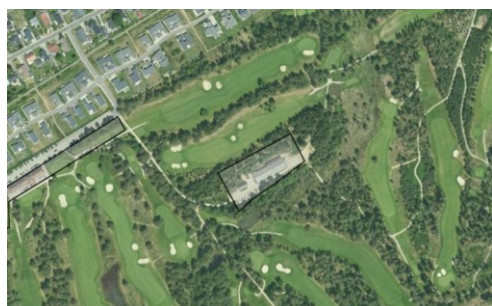
Ejendommen er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 2. december 2020 om fredning af Dalene ved Resenbro. Det er fredningens formål at sikre og forbedre de landskabelige værdier i området og herunder sikre, at området fremtræder som et overvejende skovdækket landskab afbrudt af golfbane, dyrkede marker, hede, overdrev og søer, at bevare og forbedre områdets naturværdier, herunder levesteder og spredningsmuligheder for plante- og dyreliv, blandt andet ved at området ikke fragmenteres, og at eksisterende naturområder beskyttes og sikres sammenhæng og særligt i relation til matr.nr. 6nt Hårup By, Linå at udvikle lysåben natur til understøtning af Natura 2000-område N57 (H181) Silkeborgskovene, at sikre de geologiske interesser og skabe grundlag for, at der sker en formidling af disse, at sikre og forbedre områdets rekreative kvaliteter, herunder offentlighedens adgang til området via et stisystem, at skabe grundlag for naturpleje og at medvirke til at sikre, at naturtyper og arter, som er omfattet af Natura 2000-beskyttelse, har en gunstig bevaringsstatus.

Det fremgår af fredningens bestemmelser, at området som udgangspunkt skal bevares i dets tilstand på fredningstidspunktet. Der må som udgangspunkt ikke opføres boliger eller anden bebyggelse. Der er dog en særbestemmelse for Silkeborg Golfbane, hvoraf bl.a. fremgår, at indenfor de på fredningskortet med særlig signatur angivne felter er fredningen ikke til hinder for byggeri, parkeringsplads mv. i relation til golfbanens funktion som golfbane.

Silkeborg Kommune har oplyst, at ansøgningen omfatter opførelse af en ny mandskabsbygning på 176 m² og udvidelse af en kold hal med 410 m². De opføres med facader og tag beklædt med stålplader i mat sort. Højden er ikke større end den eksisterende bebyggelse. En bygning på 66 m² nedrives. Det ansøgte er indenfor det byggefelt, der blev udlagt i fredningen, og anvendelsen er relateret til områdets anvendelse til golfbane.

Silkeborg Kommune har videre oplyst, at ejendommen er ca. 450 meter fra nærmeste Natura 2000-område nr. 49 Gudenå og Gjærn Bakker (habitatområde 45). Projektet vil ikke påvirke arter og naturtyper på områdets udpegningsgrundlag eller bilag IV-arter.

Det ansøgte har følgende beliggenhed i fredningen:



Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 25. maj 2022 ved Martin Møller-Heuer, Bjørn Rømer Westh og Søren Thomsen. Endvidere deltog Silkeborg Kommune ved Ejler Toft Jensen, Silkeborg Golf A/S ved Mads Rugholm, Jeppe Krogh og Thomas Klostergaard og med entreprenør Poul Østerby og Fri-luftsrådet ved Jørgen Krogh. Projektet blev gennemgået. Den nye bygning placeres langs den af de eksisterende bygninger, som bibeholdes. Den udføres med samme udtryk som den eksisterende dog med sorte stål-plader. Den skal bruges til de maskiner, som bruges ved driften af golfbanen, og til mandskabsrum i stedet for den forfaldne bygning, som fjernes. Den campingvogn, som er opstillet, fjernes også. Opmærksomheden blev henledt på, at miljøstyrelsen har oplyst, at det ansøgte er omfattet af fredskovsareal og også kræver dispensation fra skovloven. Fredningsnævnet tilkendegav fredningssagens udfald.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af Dalene ved Resenbro betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Der er i fredningen en særbestemmelse om byggeri til brug for golfbanens anvendelse, og det ansøgte projekt er i overensstemmelse hermed. På den baggrund og da fredningsnævnet ikke i øvrigt har bemærkninger til bygningernes ydre fremtræden, meddeler fredningsnævnet dispensation.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og

lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomme af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Søren Thomsen,
2. Silkeborg Golf A/S,
3. Miljøstyrelsen,
4. Silkeborg Kommune,
5. Danmarks Naturfredningsforening, København,
6. Danmarks Naturfredningsforening, Silkeborg,
7. Dansk Ornitologisk Forening, København,
8. Dansk Ornitologisk Forening, Silkeborg,
9. Dansk Botanisk Forening, København,
10. Friluftsrådet, centralt,
11. Friluftsrådet, kreds Søhøjlandet,
12. Region Midtjylland,
13. Slots- og Kulturstyrelsen.

Den 8. august 2022

FN-MJØ-080-2022. Udskiftning af tag og etablering af to kviste

Fredningsnævnet modtog den 20. juni 2022 Silkeborg Kommunes udtalelse om at udskifte et tag og etablere to kviste på administrationsbygningen ved Silkeborg Golf A/S på matr.nr. 3cm Hårup By, Linå, Sommervej 50, 8600 Silkeborg.

Fredningsnævnet meddeler dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Ejendommen er omfattet af Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 2. december 2020 om fredning af Dalene ved Resenbro. Det er fredningens formål at sikre og forbedre de landskabelige værdier i området og herunder sikre, at området fremtræder som et overvejende skovdækket landskab afbrudt af golfbane, dyrkede marker, hede, overdrev og søer, at bevare og forbedre områdets naturværdier, herunder levesteder og spredningsmuligheder for plante- og dyreliv, blandt andet ved at området ikke fragmenteres, og at eksisterende naturområder beskyttes og sikres sammenhæng og særligt i relation til matr.nr. 6nt Hårup By, Linå at udvikle lysåben natur til understøtning af Natura 2000-område N57 (H181) Silkeborgskovene, at sikre de geologiske interesser og skabe grundlag for, at der sker en formidling af disse, at sikre og forbedre områdets rekreative kvaliteter, herunder offentlighedens adgang til området via et stisystem, at skabe grundlag for naturpleje og at medvirke til at sikre, at naturtyper og arter, som er omfattet af Natura 2000-beskyttelse, har en gunstig bevaringsstatus.

Det fremgår af fredningens bestemmelser, at området som udgangspunkt skal bevares i dets tilstand på fredningstidspunktet. Der må som udgangspunkt ikke opføres boliger eller anden bebyggelse. Eksisterende helårshuse i landzone kan om- og tilbygges, så det samlede bruttoetageareal ikke overstiger 500 m². Fredningen er ikke til hinder for indvendig ombygning af eksisterende bygninger. Øvrige om- og tilbygninger kan kun ske efter dispensation fra fredningsnævnet.

Der er i fredningen en særbestemmelse for Silkeborg Golfbane, hvoraf bl.a. fremgår, at indenfor de på fredningskortet med særlig signatur angivne felter er fredningen ikke til hinder for byggeri, parkeringsplads mv. i relation til golfbanens funktion som golfbane. Fredningsnævnet skal forudgående godkende konstruktionernes udformning, størrelse og placering.

Det er oplyst, at de eksisterende tagsten er nedslidte. Taget er utæt og skal udskiftes. Der bliver tale om mørkebrune tagsten, som meget ligner det eksisterende tegltag. Der er et stort behov for at få mere administrationsplads ved udnyttelse af østfløjens 1. sal. Der ønskes i den forbindelse etableret kviste, hvoraf den ene er mod banen og den anden mod parkeringsarealet. Kvistene bygges op med zink på flunker og med fladt tagpap. Placeringen er illustreret ved indtegnning på følgende foto.



Silkeborg Kommune har anbefalet, at der meddeles dispensation og har oplyst, at der herved er lagt vægt på, at der til tagfladen er valgt en mat brun teglsten, der ligner de eksisterende teglsten. Samtidig vil etablering af de to kviste med flunker i zink og tagpaptag på den relativt store administrationsbygning ikke stride mod de hensyn, fredningen har til formål at varetage.

Silkeborg Kommune har oplyst, at projektet er ca. 320 meter fra nærmeste Natura 2000-område nr. 49 Gudenå og Gjærn Bakker (habitatområde 45). Projektet vil ikke påvirke arter og naturtyper på områdets udpegningsgrundlag eller bilag IV-arter eller deres yngle- eller rasteområder.

Danmarks Naturfrednings lokalafdeling i Silkeborg er af fredningsnævnet blevet hørt i sagen, men er ikke fremkommet med bemærkninger.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af Dalene ved Resenbro betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Der er i fredningen en særbestemmelse om byggeri til brug for golfbanens anvendelse, og det ansøgte projekt er beliggende indenfor området. På den baggrund og da fredningsnævnet er enig med Silkeborg Kommune i, at kvistene som følge af deres placering konkret ikke vil have betydning for oplevelsen af fredningen, meddeler

fredningsnævnet dispensation. Det er en betingelse for dispensationen til tagudskiftningen, at tagfladen udføres i mat brune teglsten.

Afgørelsen er i lyset af særbestemmelsen for Silkeborg Golfbane og projektets karakter truffet af fredningsnævnets formand, jf. forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomme af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.



Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Bjørn Rømer Westh,
2. Søren Thomsen,
3. Silkeborg Golf A/S,
4. Miljøstyrelsen,
5. Silkeborg Kommune,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Silkeborg,
8. Dansk Ornitologisk Forening, København,
9. Dansk Ornitologisk Forening, Silkeborg,
10. Dansk Botanisk Forening, København,
11. Friluftsrådet, centralt,
12. Friluftsrådet, kreds Søhøjlandet,
13. Region Midtjylland,
14. Slots- og Kulturstyrelsen.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 31. oktober 2022

FN-MJØ-108-2022. Tilbygning

Fredningsnævnet modtog den 23. august 2022 Silkeborg Kommunes udtalelse om at opføre en tilbygning til en udhus- og garagebygning på matr.nr. 3il Hårup By, Hårup, Hårupvej 25, 8600 Silkeborg. Ansøgningen er indsendt af ejendommens ejer John Hansen.

Fredningsnævnet meddeler dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Fredningen

Ejendommen er omfattet af Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 2. december 2020 om fredning af Dalene ved Resenbro. Det er fredningens formål at sikre og forbedre de landskabelige værdier i området og herunder sikre, at området fremtræder som et overvejende skovdækket landskab afbrudt af golfbane, dyrkede marker, hede, overdrev og søer, at bevare og forbedre områdets naturværdier, herunder levesteder og spredningsmuligheder for plante- og dyreliv, blandt andet ved at området ikke fragmenteres, og at eksisterende naturområder beskyttes og sikres sammenhæng og særligt i relation til matr.nr. 6nt Hårup By, Linå at udvikle lysåben natur til understøtning af Natura 2000-område N57 (H181) Silkeborgskovene, at sikre de geologiske interesser og skabe grundlag for, at der sker en formidling af disse, at sikre og forbedre områdets rekreative kvaliteter, herunder offentlighedens adgang til området via et stisystem, at skabe grundlag for naturpleje og at medvirke til at sikre, at naturtyper og arter, som er omfattet af Natura 2000-beskyttelse, har en gunstig bevaringsstatus.

Det fremgår af fredningens bestemmelser, at området som udgangspunkt skal bevares i dets tilstand på fredningstidspunktet. Der må som udgangspunkt ikke opføres boliger eller anden bebyggelse. Eksisterende helårshuse i landzone kan om- og tilbygges, så det samlede bruttoetageareal ikke overstiger 500 m². Fredningen er ikke til hinder for indvendig ombygning af eksisterende bygninger. Øvrige om- og tilbygninger kan kun ske efter dispensation fra fredningsnævnet.

Silkeborg Kommunes udtalelse

Silkeborg Kommune har oplyst, at ejendommen er en beboelsesejendom på 4 ha midt mellem Hårup og Resenbro på de skovbevoksede skrænter til Gudenådal. Der er i følge BBR en bolig på 123 m² med en overdækning på 23 m², en carport på 46 m² og en anden bygning på 35 m² på ejendommen. Der søges om at etablere en tilbygning på 15 m² på den eksisterende udhus- og garagebygning. Tilbygningen skal anvendes til udhusformål og opføres med samme udtryk som den eksisterende bebyggelse. Den skal være ca. 3 meter høj med sort tagpap med kistedækning og træbeklædning.

Silkeborg Kommune har videre oplyst, at ejendommen er beliggende nær ved Natura 2000-område H45 Gudenå og Gjærn Bakker. Projektet vil ikke påvirke arter eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag negativt eller bilag IV-arter.

Silkeborg Kommune har som sin vurdering anført, at der landskabeligt ikke er noget til hinder for, at der kan meddeles dispensation, idet det ansøgte ikke påvirker det landskabsfredede område yderligere. Det begrundes med, at der er tale om en mindre bygning, der bygges sammen med den eksisterende bebyggelse indenfor det forstyrrede område, og den er meget lidt synlig fra det fredede område. Det vurderes, at bebyggelsen

samlet kommer til at fremstå rolig og harmonisk og ikke kommer til at påvirke landskabet mere end den eksisterende bebyggelse. Der lægges videre vægt på, at der er tale om en mindre bygning, der harmonerer med den eksisterende bebyggelse, og at der ikke er mange småbygninger på ejendommen.

Bebyggelsen har følgende placering i landskabet:



Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 26. oktober 2022 ved Martin Møller-Heuer, Bjørn Rømer Westh og Søren Thomsen. Endvidere deltog John Hansen med Else Sørensen, Silkeborg Kommune ved Gry Bruhn Hansen og Mette Christiansen, Danmarks Naturfredningsforening ved Ingolf Gribs-holt og Friluftsrådet ved Jørgen Krogh.

Projektet blev gennemgået. Det blev supplerende oplyst, at udvidelsen sker med samme placering som et eksisterende drivhus, som fjernes fra ejendommen. Fredningsnævnet tilkendegav sagens udfald.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af Dalene ved Resenbro betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Der er tale om en mindre udvidelse af en eksisterende bygning, og tilbygningen er placeret skjult i landskabet bagved beboelsesbygningen. Udvidelsen sker endvidere med samme placering som et drivhus, som fjernes fra ejendommen. Fredningsnævnet meddeler på den baggrund dispensation til projektet, som er uden betydning for oplevelsen af fredningen.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.



Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Søren Thomsen,
2. John Hansen,
3. Miljøstyrelsen,
4. Silkeborg Kommune, EJD-2022-02776,
5. Danmarks Naturfredningsforening, København,
6. Danmarks Naturfredningsforening, Silkeborg,
7. Dansk Ornitologisk Forening, København,
8. Dansk Ornitologisk Forening, Silkeborg,
9. Dansk Botanisk Forening, København,
10. Friluftsrådet, centralt,
11. Friluftsrådet, kreds Søhøjlandet,
12. Region Midtjylland,
13. Slots- og Kulturstyrelsen.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 8. december 2022

FN-MJØ-144-2022. Toiletbygning

Fredningsnævnet modtog den 10. november 2022 Silkeborg Kommunes udtalelse om en ansøgning om at opføre en toiletbygning på matr.nr. 171e Silkeborg Markjorder ved Schoubyes Sø (den kunstige sø i Nordskov) i Silkeborg. Ansøgningen er indsendt af Naturstyrelsen, som ejer ejendommen.

Fredningsnævnet meddeler dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Toiletbygningens placering er markeret med rød prik på følgende kort:



Ejendommen er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 2. december 2020 om fredning af Dalene ved Resenbro. Det er fredningens formål at sikre og forbedre de landskabelige værdier i området og herunder sikre, at området fremtræder som et overvejende skovdækket landskab afbrudt af golfbane, dyrkede marker, hede, overdrev og søer, at bevare og forbedre områdets naturværdier, herunder levesteder og spredningsmuligheder for plante- og dyreliv, blandt andet ved at området ikke fragmenteres, og at eksisterende naturområder beskyttes og sikres sammenhæng og særligt i relation til matr.nr. 6nt Hårup By, Linå at udvikle lysåben natur til understøtning af Natura 2000-område N57 (H181) Silkeborgskovene, at sikre de geologiske interesser og skabe grundlag for, at der sker en formidling af disse, at sikre og forbedre områdets rekreative kvaliteter, herunder offentlighedens adgang til området via et stisystem, at skabe grundlag for naturpleje og at medvirke til at sikre, at naturtyper og arter, som er omfattet af Natura 2000-beskyttelse, har en gunstig bevaringsstatus.

Det fremgår af fredningens bestemmelser, at området som udgangspunkt skal bevares i dets tilstand på fredningstidspunktet. Der må som udgangspunkt ikke opføres boliger. Der må heller ikke opføres anden ny bebyggelse, herunder skure, boder, jagthytter og lignende. Forbuddet omfatter også legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse.

Silkeborg Kommune har oplyst, at ansøgningen er begrundet med, at Schoubyes Sø er en populær badesø, der bl.a. er følsom overfor eutrofiering, hvorfor bygningen skal tjene som aflastning af vandmiljøet og samtidig give service til søens gæster. Toiletbygningen er ca. 3 meter høj med et grundareal på 1,5 x 1,5 meter. Den etableres med sort tagpap med sort træbeklædning. Toiletbygningen vil være sæsonåben. Den har følgende udtryk:



Silkeborg Kommune har videre oplyst, at ejendommen er beliggende nær ved Natura 2000-område H181 Silkeborgskovene i et skovområde. Det er kommunens vurdering, at projektet ikke vil påvirke arter eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag negativt. Det vurderes heller ikke at påvirke bilag IV-arter negativt, idet det vil bidrage til, at arter påvirkes mindre ved et renere vandmiljø.

Silkeborg Kommune har sammenfattende udtalt, at kommunen ikke finder, at der landskabeligt er noget til hinder for, at der kan meddeles dispensation, idet der er tale om en mindre og diskret bygning, der etableres i et knudepunkt for færdsel i området nær søen. Der lægges endvidere vægt på, at bygningen afhjælper den påvirkning, der er i forbindelse med den rekreative anvendelse af området, herunder badning. Bygningen vil således bidrage til et renere vandmiljø i og omkring søen, sådan at det nuværende dyre og planteliv ikke påvirkes ved brugen af området.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 7. december 2022 ved Martin Møller-Heuer, Bjørn Rømer Westh og Søren Thomsen. Endvidere deltog Naturstyrelsen ved Thorbjørn Nørgaard og Sidsel Bob Hedemand og Silkeborg Kommune ved Gry Bruhn Hansen og Kirsten Primdahl.

Projektet blev gennemgået. Fredningsnævnet tilkendegav sagens udfald.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af Dalene ved Resenbro betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Det er et af fredningens formål at sikre og forbedre områdets rekreative kvaliteter, og toiletbygningen understøtter dette. På den baggrund og i øvrigt med henvisning til begrundelsen for ansøgningen og toiletbygningens placering og ydre fremtræden meddeler fredningsnævnet dispensation.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører

til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.



Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Søren Thomsen,
2. Naturstyrelsen,
3. Miljøstyrelsen,
4. Silkeborg Kommune, EJD-2022-03254,
5. Danmarks Naturfredningsforening, København,
6. Danmarks Naturfredningsforening, Silkeborg,
7. Dansk Ornitologisk Forening, København,
8. Dansk Ornitologisk Forening, Silkeborg,
9. Dansk Botanisk Forening, København,
10. Friluftsrådet, centralt,
11. Friluftsrådet, kreds Søhøjlandet,
12. Region Midtjylland,
13. Slots- og Kulturstyrelsen.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 2. januar 2023

FN-MJØ-147-2022. Shelter

Fredningsnævnet modtog den 16. november 2022 Silkeborg Kommunes udtalelse om lovliggørelse af en shelter på matr.nr. 3il Hårup By, Hårup, Hårupvej 25, 8600 Silkeborg. Ejendommen ejes af John Hansen.

Fredningsnævnet træffer afgørelse om, at shelteren ikke kræver fredningsnævnets dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Fredningen

Ejendommen er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 2. december 2020 om fredning af Dalene ved Resenbro. Det er fredningens formål at sikre og forbedre de landskabelige værdier i området og herunder sikre, at området fremtræder som et overvejende skovdækket landskab afbrudt af golfbane, dyrkede marker, hede, overdrev og søer, at bevare og forbedre områdets naturværdier, herunder levesteder og spredningsmuligheder for plante- og dyreliv, blandt andet ved at området ikke fragmenteres, og at eksisterende naturområder beskyttes og sikres sammenhæng og særligt i relation til matr.nr. 6nt Hårup By, Linå at udvikle lysåben natur til understøtning af Natura 2000-område N57 (H181) Silkeborgskovene, at sikre de geologiske interesser og skabe grundlag for, at der sker en formidling af disse, at sikre og forbedre områdets rekreative kvaliteter, herunder offentlighedens adgang til området via et stisystem, at skabe grundlag for naturpleje og at medvirke til at sikre, at naturtyper og arter, som er omfattet af Natura 2000-beskyttelse, har en gunstig bevaringsstatus.

Det fremgår af fredningens bestemmelser, at området som udgangspunkt skal bevares i dets tilstand på fredningstidspunktet. Der må som udgangspunkt ikke opføres boliger. Der må heller ikke foretages anden ny bebyggelse, herunder skure, boder, jagthytter og lignende. Forbuddet omfatter også legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse. Sådanne konstruktioner kan opføres på arealer, som er omfattet af fredningskortets signatur "hus og have med gårdsplads". Byggeri skal tilpasses den eksisterende bebyggelse og det omkringliggende landskab. Udenfor have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted.

Silkeborg Kommunes udtalelse

Silkeborg Kommune har oplyst, at ejendommen er en beboelsesejendom på 4 ha midt mellem Hårup og Resenbro på de skovbevoksede skrænter til Gudenådal. Shelteren er opsat i umiddelbar nærhed af boligen, og den vurderes at være ca. 2,5 x 4 meter med en højde på ca. 2 meter. Det kan ved hjælp af luftfotos konstateres, at shelteren er blevet opsat efter juni 2021, og inden den nuværende ejer overtog ejendommen i august 2022. Silkeborg Kommune har den 16. november 2022 meddelt landzonetilladelse til shelteren.

Silkeborg Kommune har videre oplyst, at ejendommen er ca. 400 meter fra Natura 2000-område H181 Silkeborgskovene. Det ansøgte vurderes ikke at vil medføre en negativ påvirkning af arter eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag eller bilag IV-arter.

Danmarks Naturfredningsforenings lokalafdeling i Silkeborg har udtalt, at shelteren er placeret for enden af slugten. Det giver det bedste udsyn, men udsynet op igennem slugten skæmmes måske.

Shelterens placering er markeret med en rød prik på følgende kortbilag:



Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet meddelte den 31. oktober 2022 dispensation til at udføre en tilbygning til en udhus- og garagebygning på ejendommen (FN-MJØ-108-2022). Dispensationen blev meddelt efter et forudgående møde med besigtigelse, hvor shelteren blev konstateret. Da fredningsnævnet således har en konkret viden om forholdene på ejendommen og shelterens placering og ydre fremtræden, træffes denne afgørelse uden en besigtigelse.

Det fremgår af fredningsbestemmelserne, at der ikke foretages anden ny bebyggelse, herunder skure, boder, jagthytter og lignende. Forbuddet omfatter også legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse. Sådanne konstruktioner kan opføres på arealer, som er omfattet af fredningskortets signatur "hus og have med gårdsplads".

Det er fredningsnævnets opfattelse, at en shelter mest naturligt må opfattes som en anden fast indretning uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse, som kan opføres på arealer, som er omfattet af fredningskortets signatur "hus og have med gårdsplads". Det fremgår således også modsætningsvis af fredningsbestemmelserne, at der må placeres campingvogne og ske teltslagning inden for dette område.

Da shelteren er placeret inden for dette område og i øvrigt fremtræder som en sædvanlig shelter, kræver den ikke fredningsnævnets dispensation.

Afgørelsen er truffet af fredningsnævnets formand, jf. forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,

- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomme af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.



Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Bjørn Rømer Westh,
2. Søren Thomsen,
3. John Hansen,
4. Miljøstyrelsen,
5. Silkeborg Kommune, EJD-2022-02776,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Silkeborg,

8. Dansk Ornitologisk Forening, København,
9. Dansk Ornitologisk Forening, Silkeborg,
10. Dansk Botanisk Forening, København,
11. Friluftsrådet, centralt,
12. Friluftsrådet, kreds Søhøjlandet,
13. Region Midtjylland,
14. Slots- og Kulturstyrelsen.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 12. maj 2023

FN-MJØ-001-2023. Skovrejsning

Fredningsnævnet modtog den 3. januar 2023 Silkeborg Kommunes udtalelse om en ansøgning om skovrejsning på matr.nre. 11a og 16a Hårup By, Linå, Hårupvej 17, 8600 Silkeborg. Ansøgningen er indsendt af Skovdyrkerforeningen Midt for ejendommens ejer Egon Knud Nielsen.

Fredningsnævnet meddeler ikke dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Fredningen

Ejendommen er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 2. december 2020 om fredning af Dalene ved Resenbro. Det er fredningens formål at sikre og forbedre de landskabelige værdier i området og herunder sikre, at området fremtræder som et overvejende skovdækket landskab afbrudt af golfbane, dyrkede marker, hede, overdrev og søer, at bevare og forbedre områdets naturværdier, herunder levesteder og spredningsmuligheder for plante- og dyreliv, blandt andet ved at området ikke fragmenteres, og at eksisterende naturområder beskyttes og sikres sammenhæng og særligt i relation til matr.nr. 6nt Hårup By, Linå at udvikle lysåben natur til understøtning af Natura 2000-område N57 (H181) Silkeborgskovene, at sikre de geologiske interesser og skabe grundlag for, at der sker en formidling af disse, at sikre og forbedre områdets rekreative kvaliteter, herunder offentlighedens adgang til området via et stisystem, at skabe grundlag for naturpleje og at medvirke til at sikre, at naturtyper og arter, som er omfattet af Natura 2000-beskyttelse, har en gunstig bevaringsstatus.

Det fremgår af fredningens bestemmelser, at området som udgangspunkt skal bevares i dets tilstand på fredningstidspunktet.

Det er om skov anført, at skovparceller vist med særlig signatur på fredningskortet og omfattende både offentlige skove og visse private skove skal drives i overensstemmelse med de til enhver tid gældende principper for naturnær skovdrift. Fredningen er ikke til hinder for, at skovarealerne kan overgå til driftsformer, hvor der tages yderligere biodiversitetshensyn. Privat skov, der ikke efter fredningen skal drives naturnært, kan drives som hidtil. Der kan ved rydning af artsfattig ikke-hjemmehørende nåleskov undlades genplantning med henblik på at opnå et varieret skovbillede med lysåbne partier, som kan tilgodese arter knyttet til disse naturtyper.

Det er om arealer i landbrugsmæssig omdrift anført, at landbrugsjord i omdrift kan udnyttes som hidtil. Dog er tilplantning med juletræer, energipil, elefantgræs og andre flerårige udsigtshæmmende afgrøder ikke tilladt. Undtaget herfra er de på fredningskortet markerede arealer med juletræssignatur. Matr.nre. 11a og 16a Hårup By, Linå er ikke omfattet af denne undtagelsesbestemmelse.

Der blev med fredningen tilkendt ansøgeren en erstatning for matr.nre. 11g, 16e, del af 16a, del af 11a og del af 15a Hårup By, Linå på 60.120 kr. som grundtaksterstatning for 16,70 ha og på 64.680 kr. for forbud mod udsigtshæmmende beplantning på 10,78 ha. Der blev ikke tilkendt erstatning for et fredskovsareal på 12,42 ha.

Sagens baggrund

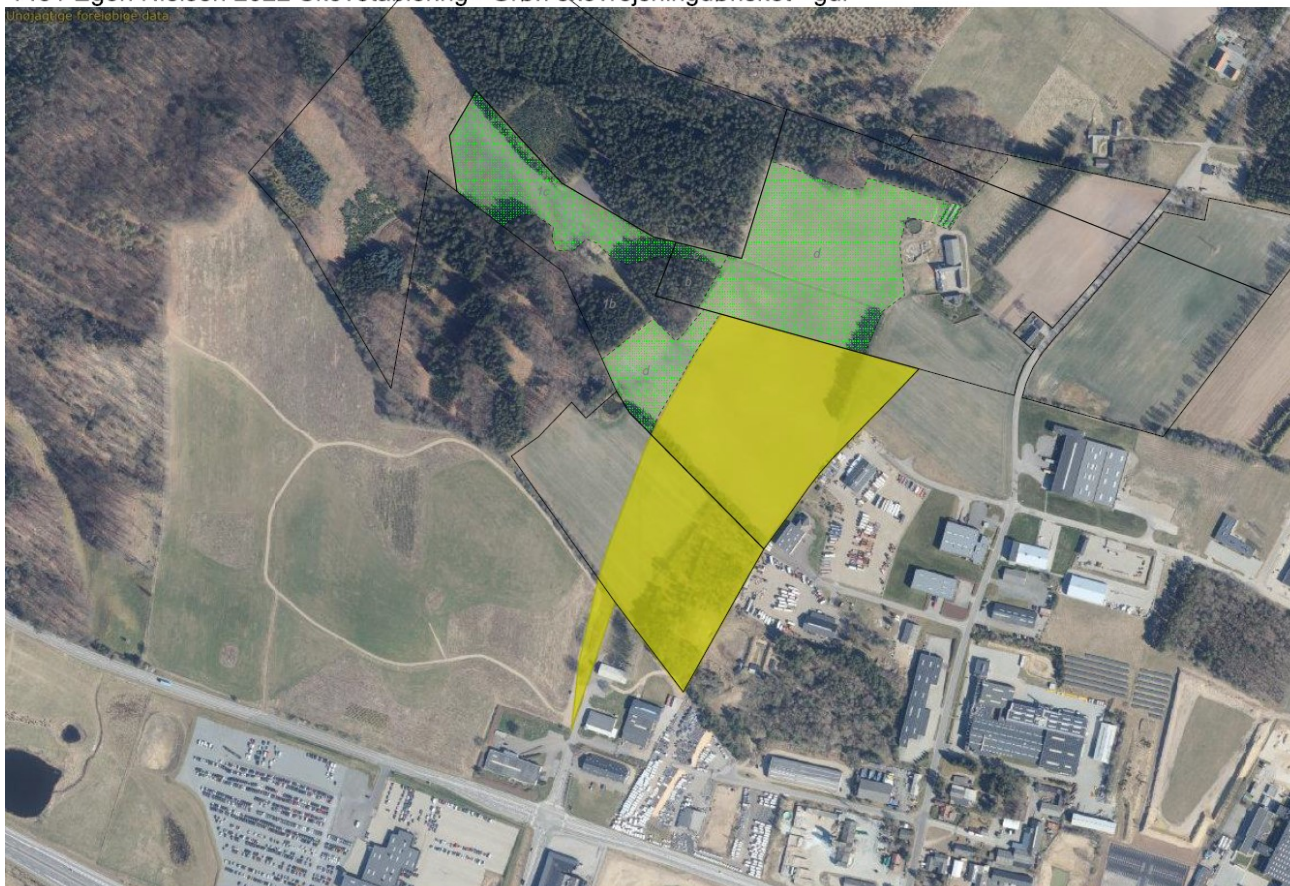
Silkeborg Kommune har oplyst, at ejendommen er en landbrugsejendom, som søges ændret til en skovejendom. Det kræver, at en vis procentdel af ejendommen skal være skovbevokset. Ansøgningen omfatter skovrejsning på 6,22 ha, som i det hele er indenfor fredningen. Skovrejsningen foreslås på arealer, som støder op

til eksisterende skovarealer, hvoraf nogen endda næsten er omsluttet af eksisterende skov. En del af arealet er endvidere delvist skjult bag et eksisterende enkelt-rækket levende hegn af siktagran, som er et levende hegn, der gerne må opretholdes som et levende hegn. Det er kommunens vurdering, at det ansøgte vil give en naturlig arrondering af det eksisterende skovareal. Det eksisterende levende hegn hindrer i forvejen til dels indblik til den vest herfor liggende mark. Alt efter træartsvalg, som ikke er beskrevet i ansøgningen, kan skovrejsning efter kommunens opfattelse være en gevinst for områdets naturværdier set i forhold til åbne dyrkede marker. Fredningen indeholder ikke en egentlig formulering omkring skovrejsning. Den eneste indikation er bestemmelsen om arealernes drift og anvendelse og bestemmelsen om, at området skal bevares i dets nuværende tilstand. Det vil således være ønskeligt, om fredningsnævnet kan præcisere, om skovrejsning er udelukket, eller om skovrejsning kan være en mulighed, når man tager et andet af fredningens formål i betragtning, nemlig at bevare og forbedre områdets naturværdier.

Det fremgår af ansøgningen, at der ønskes etableret skov på arealet, så ejendommen kan pålægges fredskovs-pligt. Formålet er at lave en 20 ha skovejendom uden bopælspligt, som ejerens børn kan overtage. Skovrejsning på landbrugsjord vil have en positiv klimateffekt, idet der produceres biomasse til fortrængning af fossile brændsler, samt råtræ til byggeriet. Skovrejsning vil desuden øge naturindholdet på arealerne sammenlignet med den nuværende drift. Dele af arealerne ønskes pålagt fredskov, men friholdt for beplantning i det omfang, Miljøstyrelsen kan acceptere det.

Det område, hvor der ansøges om skovrejsning, er af Silkeborg Kommune markeret med grøn på følgende kortbilag. Den gule markering viser en ansøgning om skovrejsning i et område, hvor skovrejsning er uønsket i henhold til kommuneplanen, og ansøgningen er frafaldet for dette areal.

1451 Egon Nielsen 2022 Skovetabllering= Grøn skovrejsninguønsket= gul



Silkeborg Kommune har videre oplyst, at det ansøgte er fra ca. 160 meter til ca. 700 meter fra nærmeste Natura 2000-område H181 Silkeborgskovene. Det ansøgte vurderes ikke at kunne påvirke naturtyper på habitatområdets udpegningsgrundlag eller at påvirke bilag IV-arter negativt.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 1. maj 2023 ved Martin Møller-Heuer, Knud Erik Hesselbjerg og Søren Thomsen. Endvidere deltog Egon Knud Nielsen med forstfuldmægtig Michael Lehrman, Silkeborg Kommune ved Poul Erik Thystrup, Danmarks Naturfredningsforening ved Peder Størup og Ingolf Gribsholt og Friluftsrådet ved Jørgen Krog.

Projektet og baggrunden for det blev gennemgået.

Egon Knud Nielsen anførte supplerende, at den planlagte forlægning af Hårupvej må forventes at betyde, at bygningerne vil blive fjernet. Han ejede ejendommen på tidspunktet for gennemførelsen af fredningen, og han modtog erstatning for forbud mod udsigtshæmmende beplantning. Der er tale om landbrugsjord i omdrift, men hvis dyrkningen stopper, må det forventes, at arealet vil gro til med birk. Arealet er kun synligt fra industriområdet. Han er indstillet på, at kilen/stryget/slugten om nødvendigt ikke tilplantes, men der vil ikke være offentlig adgang til den.

Michael Lehrman redegjorde uddybende for betingelserne om, at det er nødvendigt med 20 ha fredskov for, at der ikke er bopælspligt på ejendommen. Hvis det ikke opnås, og bygningerne fjernes, skal arealerne overdrages til en anden ejendom. Det kan som følge af Miljøstyrelsens praksis som udgangspunkt ikke forventes, at et lysåbent areal kan indgå i fredskovsarealet, men det er muligt, at det vil bedre mulighederne for en sådan godkendelse, hvis fredningsnævnet finder at kunne komme med en tilkendegivelse om, at fredningsnævnet ikke har bemærkninger til, at et lysåbent areal medregnes i et fredskovspligtigt areal. Det er endnu ikke besluttet, hvilke plantearter der skal anvendes, da det må afhænge af, om der kan opnås en dispensation fra fredningen.

Poul Erik Thystrup anførte, at det er Silkeborg Kommunes opfattelse, at de landskabelige hensyn må vægtes højt, men der ønskes gerne en principiel stillingtagen til, om det under hensyn til fredningsformålene er muligt med tilplantning.

Danmarks Naturfredningsforening anførte, at stryget ikke bør tilplantes. Lysåbne arealer er godt, og arealet har et stort naturpotentiale. Derimod er tilplantning på det øvrige område mod gården ikke negativt for området, så foreningen har ikke indvendinger mod, at den del af arealet beplantes.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af Dalene ved Resenbro betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Det fremgår af fredningens bestemmelser, at det fredede område som udgangspunkt skal bevares i dets tilstand på fredningstidspunktet, og at der ikke må ske tilplantning med flerårige udsigtshæmmende afgrøder på de arealer, der er omfattet af ansøgningen.

Det er dog samtidig fredningens formål bl.a. at sikre og forbedre de landskabelige værdier i området og herunder sikre, at området fremtræder som et overvejende skovdækket landskab afbrudt af golfbane, dyrkede

marker, hede, overdrev og søer og at bevare og forbedre områdets naturværdier, herunder levesteder og spredningsmuligheder for plante- og dyreliv.

Fredningsnævnet finder på denne baggrund, at det ikke i sig selv vil være i strid med fredningen i et vist omfang at tilplante dyrkede marker med skov, som består af hjemmehørende arter, og fredningsnævnet er herefter indstillet på at meddele dispensation til tilplantning på en del af de ansøgte arealer. Det er i den forbindelse tillagt betydning, at der er tale om en forholdsvis ny fredning, og at sagsrejseren er af den opfattelse, at der kan meddeles en sådan dispensation.

Fredningsnævnet finder dog ikke, at der kan meddeles dispensation til tilplantning af slugten med dens særegne landskabsformer, som fredningen netop tilsigter at bevare.

På den baggrund og da der ikke er udarbejdet en egentlig beplantningsplan eller valgt træarter, og da det er oplyst, at det for at opnå formålet med ansøgningen på det foreliggende grundlag er nødvendigt med en dispensation til tilplantning på hele det ansøgte areal, meddeler fredningsnævnet i det hele ikke dispensation til det ansøgte.

Hvis det måtte være muligt for ansøgeren at opnå formålet med skovrejsningen i form af fredskov uden bopælspligt uden tilplantning af slugten, vil fredningsnævnet som følge af det anførte være indstillet på at meddele dispensation til tilplantning i det anførte omfang og således på det åbne areal fra bygningerne til den nuværende skov. Det skal dog indgå i en eventuel dispensation, at der skal skabes offentlig adgang til slugten og sikres pleje af arealet, idet det i modsat fald ikke vil være tilgængeligt eller synligt fra omgivelserne og blot vil gro til.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomme af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.



Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Knud Erik Hesselbjerg,
2. Søren Thomsen,
3. Skovdyrkerforeningen Midt,
4. Egon Knud Nielsen,
5. Miljøstyrelsen,
6. Silkeborg Kommune, EJD-2022-03764,
7. Danmarks Naturfredningsforening, København,
8. Danmarks Naturfredningsforening, Silkeborg,
9. Dansk Ornitologisk Forening, København,
10. Dansk Ornitologisk Forening, Silkeborg,
11. Dansk Botanisk Forening, København,
12. Friluftsrådet, centralt,
13. Friluftsrådet, kreds Søhøjlandet,
14. Region Midtjylland,
15. Slots- og Kulturstyrelsen.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 12. maj 2023

FN-MJØ-048-2023. Træfældning

Fredningsnævnet modtog den 30. marts 2023 Silkeborg Kommunes anmodning om at besigtige og vurdere en foretaget træfældning på matr.nr. 11 Skellerup By, Linå, 8600 Silkeborg. Ejendommen ejes af Jyllandsringen.

Silkeborg Kommune har anført, at anmodningen er på baggrund af en henvendelse fra en af områdets borgere om den træfældning, der er sket langs Adelsvejen. Kommunen er enig i, at den har efterladt et meget rodet indtryk efter store maskiner, men det er kommunens opfattelse, at den antagelig ikke er i strid med fredningens bestemmelser om naturnær skovdrift. Kommunen har informeret borgeren om, at der er talt med den relevante medarbejder ved Jyllandsringen, som har forsikret, at det hele tiden har været hensigten at rydde op på Adelsvejen og jævne sporene, så den igen bliver god at færdes på. Der afventes dog tørt føre for at opnå et godt resultat. Borgeren har henvendt sig på vegne af flere borgere i Resenbro, som undrer sig over træfældningen, og det kunne på den baggrund være en god ide, hvis fredningsnævnet besigtiger arealet og beslutter, om træfældningen er i overensstemmelse med fredningen.

Fredningen

Ejendommen er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 2. december 2020 om fredning af Dalene ved Resenbro. Det er fredningens formål at sikre og forbedre de landskabelige værdier i området og herunder sikre, at området fremtræder som et overvejende skovdækket landskab afbrudt af golfbane, dyrkede marker, hede, overdrev og søer, at bevare og forbedre områdets naturværdier, herunder levesteder og spredningsmuligheder for plante- og dyreliv, blandt andet ved at området ikke fragmenteres, og at eksisterende naturområder beskyttes og sikres sammenhæng og særligt i relation til matr.nr. 6nt Hårup By, Linå at udvikle lysåben natur til understøtning af Natura 2000-område N57 (H181) Silkeborgskovene, at sikre de geologiske interesser og skabe grundlag for, at der sker en formidling af disse, at sikre og forbedre områdets rekreative kvaliteter, herunder offentlighedens adgang til området via et stisystem, at skabe grundlag for naturpleje og at medvirke til at sikre, at naturtyper og arter, som er omfattet af Natura 2000-beskyttelse, har en gunstig bevaringsstatus.

Det blev i øvrigt i relation til fredningens geografiske udstrækning tillagt betydning, at en fredning kunne medvirke til at sikre Adelsvejen og dens kulturhistorie.

Det fremgår af fredningens bestemmelser, at området som udgangspunkt skal bevares i dets tilstand på fredningstidspunktet.

Det er om skov anført, at skovparceller vist med særlig signatur på fredningskortet og omfattende både offentlige skove og visse private skove skal drives i overensstemmelse med de til enhver tid gældende principper for naturnær skovdrift. Fredningen er ikke til hinder for, at skovarealerne kan overgå til driftsformer, hvor der tages yderligere biodiversitetshensyn. Privat skov, der ikke efter fredningen skal drives naturnært, kan drives som hidtil. Der kan ved rydning af artsfattig ikke-hjemmehørende nåleskov undlades genplantning med henblik på at opnå et varieret skovbillede med lysåbne partier, som kan tilgodese arter knyttet til disse naturtyper.

Principperne for naturnær skovdrift er på fredningstidspunktet vedvarende skovdække og naturlig foryngelse, større anvendelse af hjemmehørende træarter, flere forskellige træarter og træer af forskellig alder på det samme areal, flere gamle træer, mere dødt ved og sikring af værdifulde nøglebiotoper, færre grøfter og genskabelse af tidligere vådområder og ingen anvendelse af gødsning og pesticider.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 1. maj 2023 ved Martin Møller-Heuer, Knud Erik Hesselbjerg og Søren Thomsen. Endvidere deltog Jyllandsringen ved Morten Bjertrup med Bent Nielsen fra Skovdyrkerforeningen Midt, Silkeborg Kommune ved Poul Erik Thystrup, Danmarks Naturfredningsforening ved Peder Størup og Ingolf Gribsholt, Friluftsrådet ved Jørgen Krog og anmelderen Mads Krogh.

Fredningsnævnets formand redegjorde indledningsvis for, at kompetencen til at vurdere, om indgrebet er i overensstemmelse med fredningen, er hos Silkeborg Kommune. Fredningsnævnet har dog efter en konkret vurdering besluttet at imødekomme kommunens anmodning om at foretage en besigtigelse i sagen.

Mads Krogh anførte, at han repræsenterer en stor del af områdets beboere. De er overraskede over det voldsomme indgreb, men har ikke andre intentioner end at få klarlagt, om indgrebet er i overensstemmelse med fredningen.

Morten Bjertrup anførte indledningsvis, at Adelsvejen vil blive færdigretableret inden for få uger. Arbejdet er påbegyndt, men det har været for vådt til at få det afsluttet. Fældningen skete i januar. Det medgives, at det ser voldsomt ud nu, men det vil hurtigt ændre sig ved den naturlige opvækst. De opfattede den skete fældning som værende i overensstemmelse med fredningen, for ellers ville de ikke have gjort det. De er som følge af sagen indstillet på at kontakte Silkeborg Kommune forud for fremtidige indgreb, for de har heller ikke andre intentioner end at overholde fredningen samtidig med, at skoven drives naturnært.

Bent Nielsen anførte, at der hovedsageligt er fjernet gamle graner. Skoven skal fremadrettet drives naturnært ved løbende udtynding af naturlig opvækst ved plukhugst.

Poul Erik Thystrup anførte, at der ved fældningen er taget et rimeligt hensyn til bevarelsen af gamle træer, herunder rødgran som nærmest er ved at blive opfattet som en hjemmehørende art. Området vil med tiden blive et fint stykke skov. Det er Silkeborg Kommunes opfattelse, at fældningen er i overensstemmelse med fredningens bestemmelser om naturnær skovdrift.

Danmarks Naturfredningsforening anførte, at der er fjernet en del store træer, men det er godt, at der ikke er gjort indgreb i træerne på toppen af skrænten. Det er ikke væsentligt med genplantning, idet det lysåbne område vil løfte områdets naturværdier. Det er ærgerligt, at der ikke er vist større respekt for Adelsvejen.

Fredningsnævnet drøftede sagen og orienterede herefter om, at fredningsnævnet ikke har bemærkninger til Silkeborg Kommunes vurdering af, at den skete træfældning ikke er i strid med fredningens bestemmelser om naturnær skovdrift.

Der var blandt deltagerne enighed om, at det er hensigtsmæssigt, at Jyllandsringen kontakter Silkeborg Kommune forud for eventuelle fremtidige indgreb.

Fredningsnævnet bemærker i øvrigt særligt i relation til Adelsvejen, at det er væsentligt, at den retableres hurtigst muligt, og at der ved eventuelle fremtidige indgreb tages så stor hensyn til Adelsvejen som muligt.

Martin Møller-Heuer

Denne udtalelse sendes til:

1. Knud Erik Hesselbjerg,
2. Søren Thomsen,
3. Jyllandsringen,
4. Mads Krogh,
5. Miljøstyrelsen,
6. Silkeborg Kommune, att.: Poul Erik Thystrup,
7. Danmarks Naturfredningsforening, København,

8. Danmarks Naturfredningsforening, Silkeborg,
9. Dansk Ornitologisk Forening, København,
10. Dansk Ornitologisk Forening, Silkeborg,
11. Dansk Botanisk Forening, København,
12. Friluftsrådet, centralt,
13. Friluftsrådet, kreds Søhøjlandet,
14. Region Midtjylland,
15. Slots- og Kulturstyrelsen.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

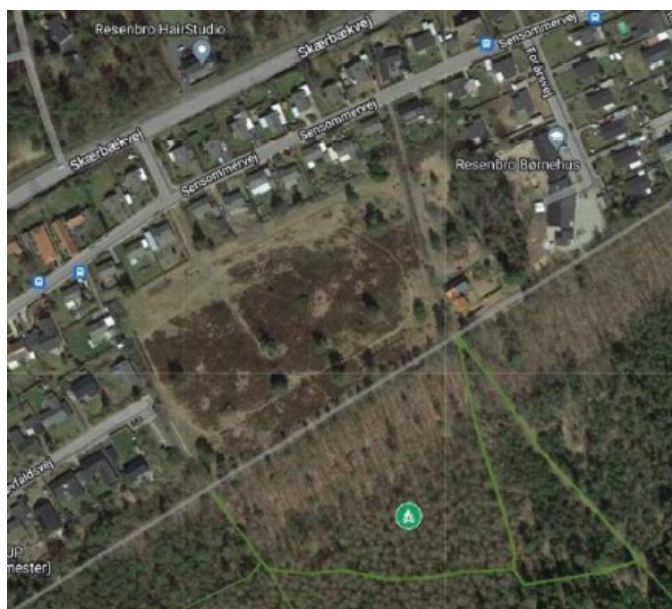
Den 6. december 2024

FN-MJØ-155-2024. Bålhytte

Fredningsnævnet modtog den 28. oktober 2024 Silkeborg Kommunes udtalelse om en ansøgning om dispensation til at opføre en bålhytte på matr.nr. 3ay Hårup By, Linå, Sensommervej 83b, 8600 Silkeborg. Ansøgningen er indsendt af Resenbro lokalråd. Ejendommen ejes af Silkeborg Kommune.

Fredningsnævnet meddeler dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Bålhyttens placering fremgår af følgende oversigtskort, hvor placeringen er markeret med en grøn cirkel:



Fredningen

Ejendommen er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 2. december 2020 om fredning af Dalene ved Resenbro. Det er fredningens formål at sikre og forbedre de landskabelige værdier i området og herunder sikre, at området fremtræder som et overvejende skovdækket landskab afbrudt af golfbane, dyrkede marker, hede, overdrev og søer, at bevare og forbedre områdets naturværdier, herunder levesteder og spredningsmuligheder for plante- og dyreliv, blandt andet ved at området ikke fragmenteres, og at eksisterende naturområder beskyttes og sikres sammenhæng og særligt i relation til matr.nr. 6nt Hårup By, Linå at udvikle lysåben natur til understøtning af Natura 2000-område N57 (H181) Silkeborgskovene, at sikre de geologiske interesser og skabe grundlag for, at der sker en formidling af disse, at sikre og forbedre områdets rekreative kvaliteter, herunder offentlighedens adgang til området via et stisystem, at skabe grundlag for naturpleje og at medvirke til at sikre, at naturtyper og arter, som er omfattet af Natura 2000-beskyttelse, har en gunstig bevaringsstatus.

Det fremgår af fredningens bestemmelser, at området som udgangspunkt skal bevares i dets tilstand på fredningstidspunktet. Der må som udgangspunkt ikke opføres boliger. Der må heller ikke foretages anden ny bebyggelse, herunder skure, boder, jagthytter og lignende. Forbuddet omfatter også legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse. Sådanne konstruktioner

kan opføres på arealer, som er omfattet af fredningskortets signatur "hus og have med gårdsplads". Byggeri skal tilpasses den eksisterende bebyggelse og det omkringliggende landskab. Udenfor have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted.

Indenfor de på fredningskortet med særlig signatur angivne felter er fredningen ikke til hinder for byggeri og parkeringsplads mv. i relation til golfbanens funktion som golfbane. Fredningsnævnet skal forudgående godkende konstruktionerne udformning, størrelse og placering.

Silkeborg Kommunes udtalelse

Silkeborg Kommune har oplyst, at det fremgår af ansøgningen, at bålhytten ønskes opført til gavn for lokale institutioner, foreninger og borgere. Der er et ønske om, at bålhytten skal være noget særligt, hvilket understreges af designet, som er illustreret på følgende måde:



Bålhytten placeres ved en sti/et spor i yngre selvoryngelse/krat af blandede træarter mellem en bevoksning af ældre røddeg mod nord og en lærkebevoksning mod syd. Bålhytten bliver synlig fra banestien. Den bliver 4,2 meter høj med grønt tag, og den er beskrevet således, at den gemmer sig mellem trækroneerne og anslås at være 100 m² stor. Den vil dog syne væsentligt mindre.

Ejendommen, som ligger bynært, er skovbevokset og grænser op til banestien (Gjernstien). Arealet er i landzone og er noteret som fredskov. Bålhytten forringer ikke skovområdet, da den tilnærmelsesvis kan etableres uden at fjerne træer og kun har et begrænset fundament.

Bålhytten er forenelig med lokalplanens anvendelsesbestemmelser (principper), da der er tale om en bygning, der understøtter områdets anvendelse til golfbane. Ly/overdækninger hører hjemme på en golfbane, der er allerede flere på banen, og bygningen kan anvendes af golfbanens brugere og øvrige gæster i området.

Silkeborg Kommune har om Natura 2000 udtalt, at arealet ligger ca. 420 meter syd for og 450 meter nord for de nærmeste Natura 2000-områder, som er henholdsvis N49 Gudenå og Gjærn Bakker og N57 Silkeborgskovene. På grund af det ansøgt begrænsede omfang og afstanden til Natura 2000-områderne vurderes det, at det ansøgte ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af Natura 2000-områderne og naturtyper på udpegningsgrundlaget. På udpegningsgrundlaget er arterne bæklampret, stor vandsalamander, damflagermus, odder og grøn kølle guldsmed. Der er ingen registreringer af arterne i området.

Det vurderes, at området ikke er egnet yngle- eller rastested for *bæklampret* og *grøn kølle guldsmed*, da disse er tilknyttet vandområder.

Damflagermus kan forekomme i området, da det er nær Gudenåen. De træer, der fældes i forbindelse med projektet, vurderes ikke at være egnede yngle- eller rastested for damflagermus, hvorfor det vurderes, at en eventuelt forekomst af damflagermus ikke påvirkes væsentligt af projektet, også da de i samme omfang kan fouragere og migrere i området.

Odder kan forekomme strejfende i området. Grundet projektets begrænsede karakter vurderes det, at en eventuel forekomst af *odder* ikke vil blive påvirket væsentligt af projektet, og at *odder* i samme omfang kan migrere i området.

Stor vandsalamander yngler i mange forskellige vandhuller. Stor vandsalamander raster i krat og skove under dødt ved og blade i nærheden af deres ynglevandhuller. Det vurderes, at stor vandsalamander ikke vil blive påvirket væsentligt af projektet, da området ikke er egnet yngle- eller rasteområde, idet der er langt til nærmeste vandhul.

Silkeborg Kommune har om bilag IV-arter udtalt, at der ikke er registreret bilag IV-arter i området. Det vurderes, at området ikke er egnet yngle- og rasteområde for spidssnudet frø, strandtudse, løgfrø, grøn mosaikguldsmed og ulv, men at arter af flagermus kan forekomme i området.

Spidssnudet frø yngler i mange forskellige vandhuller, men har størst ynglesucces i vandhuller uden fisk. De trives bedst med rasteområder i form af enge og moseområder i tæt tilknytning til yngleområderne. Det vurderes, at området ikke er egnet yngle- eller rasteområde for spidssnudet frø.

Strandtudse findes især tæt ved kyster og fjorde, men kan også forekomme i næringsfattige, lysåbne vandhuller i bl.a. grusgrave og i nygravede vandhuller. Artens foretrukne rasteområde er uden eller med lav vegetation. I Silkeborg Kommune er arten indtil videre kun fundet ved Kompedal og Kongensbro. Det vurderes, at området ikke er egnet yngle- og rasteområde for strandtudse.

Løgfrø findes i lysåbne, gerne næringsrige, men dog ikke næringsbelastede vandhuller, hvor de yngler i vandhuller med vegetation, men uden fisk. Løgfrø overvintrer oftest i bar, tør, sandet jord og er afhængig af, at der er egnede yngleområder og overvintringsområder i nærheden af hinanden. I Silkeborg Kommune er arten indtil videre kun fundet i enkelte vandhuller på Sepstrup Sande, ved Løve og ved Funder Kirkeby. Det vurderes, at området ikke er egnet yngle- og rasteområde for løgfrø.

Grøn mosaikguldsmed findes fortrinsvis i vandhuller med planten krebseklo, hvori de lægger deres æg. Det vurderes, at området ikke er egnet yngle- og rasteområde for grøn mosaikguldsmed.

Der findes flere arter af *flagermus* over hele Silkeborg Kommune. Flagermusene yngler og raster i sprækker og hulheder i en vis højde, i gamle træer eller f.eks. i hulheder i huse. Der skal være gode muligheder for ind- og udflyvning ved yngle- og rasteområdet. Flagermus flyver gerne mellem rasteområde og fourageringsområde langs ledelinjer af træer eller vand. Desuden skal raste- og fourageringsområdet ligge nært sammen. Det vurderes, at en eventuel forekomst af flagermus ikke vil blive påvirket af projektet, da træerne, der fældes, ikke er egnede yngle- og rastesteder, og at flagermus i samme omfang kan fouragere og migrere i området.

Ulv har store revirer, hvor de færdes. Der kendes kun til ganske få ynglesteder i Danmark, som ligger langt fra menneskelig aktivitet. Det vurderes, at området ikke er egnet yngle- og rasteområde for ulv, da det er tæt på by.

Silkeborg Kommune har sammenfattende udtalt, at kommunen ikke finder, at der landskabeligt er noget til hinder for, at der kan meddeles dispensation, idet der er tale om en bygning, der ikke bliver meget synlig og vil understøtte outdooraktivitet. Det er uklart, hvor mange mennesker der forventes at benytte bygningen, og i hvor lang tid brugerne forventes at ville opholde sig i/ved bygningen, hvorfor det bør oplyses i forbindelse med fredningsnævnets besigtigelse med henblik på at afklare, om der bør etableres toiletfaciliteter i tilknytning til bygningen, hvis det kan godkendes af fredningsnævnet.

Det fremgår i øvrigt af udtalelsen, at Miljøstyrelsen den 9. oktober 2024 har meddelt dispensation fra skovloven med følgende begrundelse:

"Det er Miljøstyrelsens samlede vurdering, at bålhytten på ca. 150 m², der falder naturligt ind i omgivelserne, og som er udført i naturmaterialer, kan rummes inden for skovlovens alsidige formål om bæredygtig skovdrift, da den understøtter friluftslivet i skoven og bidrager til den rekreative brug af området. Styrelsen har lagt vægt på, at der

er tale om offentlig ejet skov, der drives med henblik på udnyttelse til rekreative formål, at bålhytten placeres i yngre selvforryngelse/krat, og i umiddelbar nærhed af eksisterende stier.”

Fredningsnævnets besigtigelse

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 29. november 2024 ved Martin Møller-Heuer, Knud Erik Hesselbjerg og Søren Thomsen. Endvidere deltog Resenbro lokalråd ved Sam Davey og Knud Nissen, Silkeborg Kommune ved Gry Bruhn Hansen og Danmarks Naturfredningsforening ved Peder Størup.

Projektet blev gennemgået og drøftet. Det blev præciseret, at bålhytten ikke er mere end 100 m². Baggrunden for projektet er et ønske om at skabe bedre faciliteter for den nærtliggende børnehave, men der var blandt de mødende enighed om, at bålhytten med sin placering bør være åben for offentligheden. Gry Bruhn Hansen oplyste, at Silkeborg Kommune som grundejer også vil stille krav herom i sin tilladelse.

Der var endvidere enighed om, at det vil være hensigtsmæssigt med en toiletbygning, som er omtalt i Silkeborg Kommunes udtalelse, men den kan - også i lyset af bålhyttens ydre fremtræden - have en anden udformning end dem, som er foreslået af kommunen. En placering af en toiletbygning blev i øvrigt drøftet.

Resenbro lokalråd oplyste, at der yderligere ønskes en sti fra banestien til bålhytten. Gry Bruhn Hansen anførte, at den i givet fald også bør være handicapvenlig.

Fredningsnævnet tilkendegav, at der nu vil blive meddelt dispensation til bålhytten, og at der efterfølgende på skriftligt grundlag kan træffes afgørelse om toiletbygningen og stien, når der foreligger en ansøgning om placering, størrelse og ydre udformning af en toiletbygning og om stiens placering og fremgangsmåden ved dens etablering. Det blev aftalt, at en ansøgning sendes til Silkeborg Kommune, som hører Danmarks Naturfredningsforening, inden sagen sendes til fredningsnævnet.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af Dalene ved Resenbro betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Bålhytten ønskes ikke opført til brug for golfbanen og placeres ikke indenfor det byggefelt til brug for golfbanen, som er omtalt i fredningens bestemmelser, og som er markeret på fredningskortet. Det er således de almindelige bestemmelser om byggeri, som er afgørende for, om der kan meddeles dispensation.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet finder ikke grundlag for at foretage en anden vurdering end den vurdering af det ansøgte betydning for Natura 2000-områder og bilag IV-arter, der er foretaget af Silkeborg Kommune, og som er gengivet ovenfor. Fredningsnævnet ligger på den baggrund og efter sagens oplysninger til grund, at projektet ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller stk. 3.

Silkeborg Kommune har oplyst, at kommunen vil stille vilkår om, at bålhytten skal være offentlig tilgængelig, og den vil derfor understøtte den del af fredningens formål, som omfatter en sikring og forbedring af områdets rekreative kvaliteter, herunder offentlighedens adgang til området via et stisystem.

På den baggrund og da bålhytten med sin placering og ydre fremtræden i øvrigt ikke har nogen negativ betydning for oplevelsen af det fredede landskab, meddeler fredningsnævnet dispensation.

Fredningsnævnet vil som nævnt ved den besigtigelse, som er gennemført i sagen, forholde sig til placeringen og den ydre fremtræden af en toiletbygning og placeringen og etableringen af en sti, når der foreligger en konkret ansøgning herom, og hvorom det blev aftalt, at den sendes til Silkeborg Kommune, som hører Danmarks Naturfredningsforening inden forelæggelsen for fredningsnævnet.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.



Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Knud Erik Hesselbjerg,
2. Søren Thomsen,
3. Resenbro lokalråd,
4. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø,
5. Silkeborg Kommune, sags id 24/22430,
6. Silkeborg Kommune, Teknik- og Miljøafdelingen,
7. Silkeborg Kommune, Kultur- og Borgerservice,
8. Silkeborg Kommune, Kultur og fritid,
9. Danmarks Naturfredningsforening, København,
10. Danmarks Naturfredningsforening, Silkeborg,
11. Dansk Ornitologisk Forening, København,
12. Dansk Ornitologisk Forening, Silkeborg,
13. Dansk Botanisk Forening, København,
14. Friluftsrådet, centralt,
15. Friluftsrådet, kreds Søhøjlandet,
16. Region Midtjylland,
17. Slots- og Kulturstyrelsen.

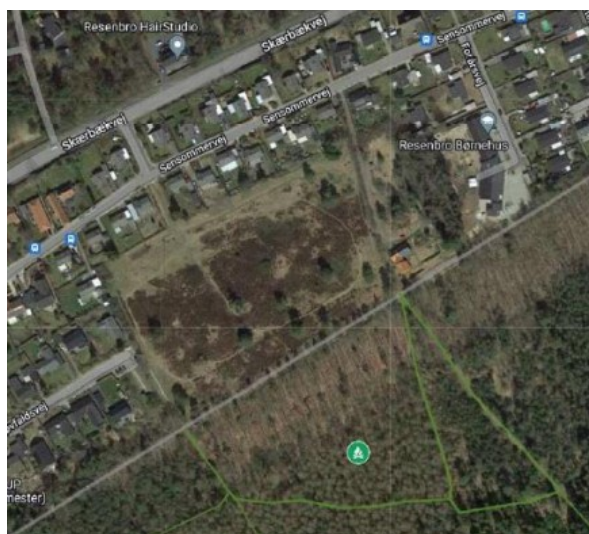
Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 28. april 2025

FN-MJØ-032-2025. Toiletbygning og sti og ændret placering af en bålhytte

Fredningsnævnet meddelte den 6. december 2024 dispensation til Resenbro lokalråd til at opføre en bålhytte på Silkeborg Kommunes ejendom, matr.nr. 3ay Hårup By, Linå, Sensommervej 83b, 8600 Silkeborg (FN-MJØ-155-2024).

Bålhyttens placering fremgår af følgende oversigtskort, hvor placeringen er markeret med en grøn cirkel:



Ved fredningsnævnets forudgående møde med besigtigelse i sagen blev der drøftet opførelse og placering af en toiletbygning og etablering af en sti til bålhytten og toiletbygningen.

Fredningsnævnet her herefter den 12. marts 2025 modtaget Silkeborg Kommunes udtalelse om toiletbygningen og stien og om en mindre ændring i bålhyttens placering.

Fredningsnævnet meddeler dispensation.

1. Fredningsnævnets afgørelse af 6. december 2024

Af afgørelsen fremgår følgende:

Ejendommen er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 2. december 2020 om fredning af Dalene ved Resenbro. Det er fredningens formål at sikre og forbedre de landskabelige værdier i området og herunder sikre, at området fremtræder som et overvejende skovdækket landskab afbrudt af golfbane, dyrkede marker, hede, overdrev og søer, at bevare og forbedre områdets naturværdier, herunder levesteder og spredningsmuligheder for plante- og dyreliv, blandt andet ved at området ikke fragmenteres, og at eksisterende naturområder beskyttes og sikres sammenhæng og særligt i relation til matr.nr. 6nt Hårup By, Linå at udvikle lysåben natur til understøtning af Natura 2000-område N57 (H181) Silkeborgskovene, at sikre de geologiske interesser og skabe grundlag for, at der sker en formidling af disse, at sikre og forbedre områdets rekreative kvaliteter, herunder offentlighedens adgang til området via et stisystem, at skabe grundlag for naturpleje og at medvirke til at sikre, at naturtyper og arter, som er omfattet af Natura 2000-beskyttelse, har en gunstig bevaringsstatus.

Det fremgår af fredningens bestemmelser, at området som udgangspunkt skal bevares i dets tilstand på fredningstidspunktet. Der må som udgangspunkt ikke opføres boliger. Der må heller ikke foretages anden ny bebyggelse, herunder skure, boder, jagthytter og lignende. Forbuddet omfatter også legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse. Sådanne konstruktioner kan opføres på arealer, som er omfattet af fredningskortets signatur "hus og have med gårdsplads". Byggeri skal tilpasses den eksisterende bebyggelse og det omkringliggende landskab. Udenfor have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted.

Indenfor de på fredningskortet med særlig signatur angivne felter er fredningen ikke til hinder for byggeri og parkeringsplads mv. i relation til golfbanens funktion som golfbane. Fredningsnævnet skal forudgående godkende konstruktionernes udformning, størrelse og placering.

Silkeborg Kommunes udtalelse

Silkeborg Kommune har oplyst, at det fremgår af ansøgningen, at bålhytten ønskes opført til gavn for lokale institutioner, foreninger og borgere. Der er et ønske om, at bålhytten skal være noget særligt, hvilket understreges af designet, som er illustreret på følgende måde:



Bålhytten placeres ved en sti/et spor i yngre selvfor yngelse/krat af blandede træarter mellem en bevoksning af ældre rødeg mod nord og en lærkebevoksning mod syd. Bålhytten bliver synlig fra banestien. Den bliver 4,2 meter høj med grønt tag, og den er beskrevet således, at den gemmer sig mellem trækroneerne og anslås at være 100 m² stor. Den vil dog syne væsentligt mindre.

Ejendommen, som ligger bynært, er skovbevokset og grænser op til banestien (Gjernstien). Arealet er i landzone og er noteret som fredskov. Bålhytten forringer ikke skovområdet, da den tilnærmelsesvis kan etableres uden at fjerne træer og kun har et begrænset fundament.

Bålhytten er forenelig med lokalplanens anvendelsesbestemmelser (principper), da der er tale om en bygning, der understøtter områdets anvendelse til golfbane. Ly/overdækninger hører hjemme på en golfbane, der allerede flere på banen, og bygningen kan anvendes af golfbanens brugere og øvrige gæster i området.

Silkeborg Kommune har om Natura 2000 udtalt, at arealet ligger ca. 420 meter syd for og 450 meter nord for de nærmeste Natura 2000-områder, som er henholdsvis N49 Gudenå og Gjærn Bakker og N57 Silkeborgskovene. På grund af det ansøgte begrænsede omfang og afstanden til Natura 2000-områderne vurderes det, at det ansøgte ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af Natura 2000-områderne og naturtyper på udpegningsgrundlaget. På udpegningsgrundlaget er arterne bæklampret, stor vandsalamander, damflagermus, odde og grøn kølle guldsmed. Der er ingen registreringer af arterne i området.

Det vurderes, at området ikke er egnet yngle- eller rastested for bæklampret og grøn kølle guldsmed, da disse er tilknyttet vandområder.

Damflagermus kan forekomme i området, da det er nær Gudenåen. De træer, der fældes i forbindelse med projektet, vurderes ikke at være egnede yngle- eller rastested for damflagermus, hvorfor det vurderes, at en eventuel forekomst af damflagermus ikke påvirkes væsentligt af projektet, også da de i samme omfang kan fouragere og migrere i området.

Odder kan forekomme strejfende i området. Grundet projektets begrænsede karakter vurderes det, at en eventuel forekomst af odder ikke vil blive påvirket væsentligt af projektet, og at odder i samme omfang kan migrere i området.

Stor vandsalamander yngler i mange forskellige vandhuller. Stor vandsalamander raster i krat og skove under dødt ved og blade i nærheden af deres yngle vandhuller. Det vurderes, at stor vandsalamander ikke vil blive påvirket væsentligt af projektet, da området ikke er egnet yngle- eller rasteområde, idet der er langt til nærmeste vandhul.

Silkeborg Kommune har om bilag IV-arter udtalt, at der ikke er registreret bilag IV-arter i området. Det vurderes, at området ikke er egnet yngle- og rasteområde for spidssnudet frø, strandtudse, løgfrø, grøn mosaikguldsmed og ulv, men at arter af flagermus kan forekomme i området.

Spidssnudet frø yngler i mange forskellige vandhuller, men har størst ynglesucces i vandhuller uden fisk. De trives bedst med rasteområder i form af enge og moseområder i tæt tilknytning til yngleområderne. Det vurderes, at området ikke er egnet yngle- eller rasteområde for spidssnudet frø.

Strandtudse findes især tæt ved kyster og fjorde, men kan også forekomme i næringsfattige, lysåbne vandhuller i bl.a. grusgrave og i nygravede vandhuller. Artens foretrukne rasteområde er uden eller med lav vegetation. I Silkeborg Kommune er arten indtil videre kun fundet ved Kompedal og Kongensbro. Det vurderes, at området ikke er egnet yngle- og rasteområde for strandtudse.

Løgfrø findes i lysåbne, gerne næringsrige, men dog ikke næringsbelastede vandhuller, hvor de yngler i vandhuller med vegetation, men uden fisk. Løgfrø overvintrer oftest i bar, tør, sandet jord og er afhængig af, at der er egnede yngleområder og overvintringsområder i nærheden af hinanden. I Silkeborg Kommune er arten indtil videre kun fundet i enkelte vandhuller på Sepstrup Sande, ved Løve og ved Funder Kirkeby. Det vurderes, at området ikke er egnet yngle- og rasteområde for løgfrø.

Grøn mosaikguldsmed findes fortrinsvis i vandhuller med planten krebseklo, hvori de lægger deres æg. Det vurderes, at området ikke er egnet yngle- og rasteområde for grøn mosaikguldsmed.

Der findes flere arter af *flagermus* over hele Silkeborg Kommune. Flagermusene yngler og raster i sprækker og hulheder i en vis højde, i gamle træer eller f.eks. i hulheder i huse. Der skal være gode muligheder for ind- og udflyvning ved yngle- og rasteområdet. Flagermus flyver gerne mellem rasteområde og fourageringsområde langs ledelinjer af træer eller vand. Desuden skal raste- og fourageringsområdet ligge nært sammen. Det vurderes, at en eventuel forekomst af flagermus ikke vil blive påvirket af projektet, da træerne, der fældes, ikke er egnede yngle- og rastesteder, og at flagermus i samme omfang kan fouragere og migrere i området.

Ulv har store revirer, hvor de færdes. Der kendes kun til ganske få ynglesteder i Danmark, som ligger langt fra menneskelig aktivitet. Det vurderes, at området ikke er egnet yngle- og rasteområde for ulv, da det er tæt på by.

Silkeborg Kommune har sammenfattende udtalt, at kommunen ikke finder, at der landskabeligt er noget til hinder for, at der kan meddeles dispensation, idet der er tale om en bygning, der ikke bliver meget synlig og vil understøtte outdooraktivitet. Det er uklart, hvor mange mennesker der forventes at benytte bygningen, og i hvor lang tid brugerne forventes at ville opholde sig i/ved bygningen, hvorfor det bør oplyses i forbindelse med fredningsnævnets besigtigelse med henblik på at afklare, om der bør etableres toiletfaciliteter i tilknytning til bygningen, hvis det kan godkendes af fredningsnævnet.

Det fremgår i øvrigt af udtalelsen, at Miljøstyrelsen den 9. oktober 2024 har meddelt dispensation fra skovloven med følgende begrundelse:

”Det er Miljøstyrelsens samlede vurdering, at bålhytten på ca. 150 m², der falder naturligt ind i omgivelserne, og som er udført i naturmaterialer, kan rummes inden for skovlovens alsidige formål om bæredygtig skovdrift, da den understøtter friluftslivet i skoven og bidrager til den rekreative brug af området. Styrelsen har lagt vægt på, at der er tale om offentlig ejet skov, der drives med henblik på udnyttelse til rekreative formål, at bålhytten placeres i yngre selvforryngelse/krat, og i umiddelbar nærhed af eksisterende stier.”

Fredningsnævnets besigtigelse

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 29. november 2024 ved Martin Møller-Heuer, Knud Erik Hesselbjerg og Søren Thomsen. Endvidere deltog Resenbro lokalråd ved Sam Davey og Knud Nissen, Silkeborg Kommune ved Gry Bruhn Hansen og Danmarks Naturfredningsforening ved Peder Størup.

Projektet blev gennemgået og drøftet. Det blev præciseret, at bålhytten ikke er mere end 100 m². Baggrunden for projektet er et ønske om at skabe bedre faciliteter for den nærtliggende børnehave, men der var blandt de mødende enighed om, at bålhytten med sin placering bør være åben for offentligheden. Gry Bruhn Hansen oplyste, at Silkeborg Kommune som grundejer også vil stille krav herom i sin tilladelse.

Der var endvidere enighed om, at det vil være hensigtsmæssigt med en toiletbygning, som er omtalt i Silkeborg Kommunes udtalelse, men den kan - også i lyset af bålhyttens ydre fremtræden - have en anden udformning end dem, som er foreslået af kommunen. En placering af en toiletbygning blev i øvrigt drøftet.

Resenbro lokalråd oplyste, at der yderligere ønskes en sti fra banestien til bålhytten. Gry Bruhn Hansen anførte, at den i givet fald også bør være handicapvenlig.

Fredningsnævnet tilkendegav, at der nu vil blive meddelt dispensation til bålhytten, og at der efterfølgende på skriftligt grundlag kan træffes afgørelse om toiletbygningen og stien, når der foreligger en ansøgning om placering, størrelse og ydre udformning af en toiletbygning og om stiens placering og fremgangsmåden ved dens etablering. Det blev aftalt, at en ansøgning sendes til Silkeborg Kommune, som hører Danmarks Naturfredningsforening, inden sagen sendes til fredningsnævnet.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af Dalene ved Resenbro betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Bålhytten ønskes ikke opført til brug for golfbanen og placeres ikke indenfor det byggefelt til brug for golfbanen, som er omtalt i fredningens bestemmelser, og som er markeret på fredningskortet. Det er således de almindelige bestemmelser om byggeri, som er afgørende for, om der kan meddeles dispensation.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet finder ikke grundlag for at foretage en anden vurdering end den vurdering af det ansøgte betydning for Natura 2000-områder og bilag IV-arter, der er foretaget af Silkeborg Kommune, og

som er gengivet ovenfor. Fredningsnævnet ligger på den baggrund og efter sagens oplysninger til grund, at projektet ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller stk. 3.

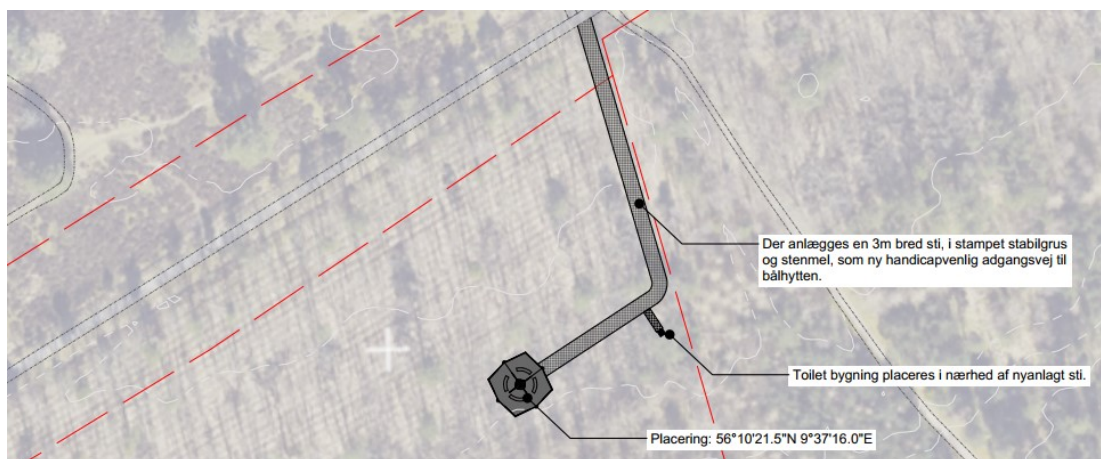
Silkeborg Kommune har oplyst, at kommunen vil stille vilkår om, at bålhytten skal være offentlig tilgængelig, og den vil derfor understøtte den del af fredningens formål, som omfatter en sikring og forbedring af områdets rekreative kvaliteter, herunder offentlighedens adgang til området via et stisystem.

På den baggrund og da bålhytten med sin placering og ydre fremtræden i øvrigt ikke har nogen negativ betydning for oplevelsen af det fredede landskab, meddeler fredningsnævnet dispensation.

Fredningsnævnet vil som nævnt ved den besigtigelse, som er gennemført i sagen, forholde sig til placeringen og den ydre fremtræden af en toiletbygning og placeringen og etableringen af en sti, når der foreligger en konkret ansøgning herom, og hvorom det blev aftalt, at den sendes til Silkeborg Kommune, som hører Danmarks Naturfredningsforening inden forelæggelsen for fredningsnævnet.

2. Ansøgningen

Silkeborg Kommune har oplyst, at der er sket "lidt justeringer" og fremkommet flere oplæg til en mulig toiletbygning. Justeringerne betyder, at bålhytten placeres nærmere den eksisterende sti, og at der etableres en mindre tillægssti i overensstemmelse med drøftelserne ved fredningsnævnets besigtigelse. Det samlede projekt med den ændrede placering af bålhytten og placeringen af toiletbygningen og stien er illustreret på følgende måde i ansøgningmaterialet:



Det er Silkeborg Kommune, der har rejst ønsket om en toiletbygning, idet det kan blive et vilkår i en landzone-tilladelse. Det skal derfor afklares, om fredningsnævnet kan godkende en toiletbygning. Der er flere forskellige bud på et visuelt udtryk, og kommunen har herved indledningsvist henvist til følgende to fotos:



Den første toiletbygning er anført at være handicapvenlig med en grundplan på 2,75 x 2,75 meter og en højde på ca. 2,7 meter.

Den anden toiletbygning er med en grundplan på 1,2 x 1,2 meter og en højde på ca. 2,35 meter. Silkeborg Kommune har anført, at den er en ideel løsning på shelterpladser og ved skovbørnehaver mv., men at det er tvivlsomt, om den er stor nok til at være handicapvenlig.

Silkeborg Kommune har endvidere henvist til fredningsnævnets tidligere dispensation af 8. december 2022 til en toiletbygning i nærheden med facader i sort træbeklædning og sort tagpap og med en grundplan på 1,5 x 1,5 meter og en højde på ca. 3 meter med følgende ydre fremtræden (FN-MJØ-144-2022):



Silkeborg Kommune har herefter udtalt, at ansøgeren ikke har taget stilling til, hvilken af de tre typer toiletbygninger der ønskes opført, da ønsket herom ikke er ansøgerens, men et forventeligt krav i landzonetilladelser. Det vil være en forudsætning, at toiletbygningen er handicapvenlig, og at stien skal være så bred, at kørestolsbrugere kan anvende den, ligesom den skal anlægges ved brug af materiale, der er almindeligt brugt på stier i statsskove.

Silkeborg Kommune har i øvrigt udtalt, at de ændrede projektjusteringer ikke giver kommunen anledning til at ændre i sin tidligere udtalelse, hvorfor der henvises til denne.

Fredningsnævnet har forelagt det nu ansøgte projekt for Danmarks Naturfredningsforenings lokalafdeling i Silkeborg Kommune, som ikke er fremkommet med bemærkninger.

3. Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet finder ikke grundlag for at foretage en anden vurdering end den vurdering af det ansøgte betydning for Natura 2000-områder og bilag IV-arter, som blev foretaget ved den meddelte dispensation til bålhytten (FN-MJØ-155-2024). Fredningsnævnet finder på den baggrund og efter sagens øvrige oplysninger, at projektet ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller stk. 3.

Fredningsnævnet meddeler dispensation til det nu ansøgte projekt, som er i overensstemmelse med drøftelserne på mødet med besigtigelse forud for den meddelte dispensation til bålhytten.

Toiletbygningen og stien er således også en naturlig del af projektet og er i øvrigt placeret på et sted i fredningen, som er uden betydning for oplevelsen af det fredede landskab.

Toiletbygningens ydre fremtræden skal være tilsvarende den toiletbygning, fredningsnævnet meddelte dispensation til den 8. december 2022.

Afgørelsen er også i lyset af den tidligere afgørelse om bålhytten og de drøftelser om toiletbygningen og stien, som skete ved det forudgående møde med besigtigelse, truffet af fredningsnævnets formand, jf. forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

4. Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomme af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.



Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Knud Erik Hesselbjerg,
2. Søren Thomsen,
3. Resenbro lokalråd,
4. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø,
5. Silkeborg Kommune, sags id 24/22430,
6. Silkeborg Kommune, Teknik- og Miljøafdelingen,
7. Silkeborg Kommune, Kultur- og Borgerservice,
8. Silkeborg Kommune, Kultur og fritid,
9. Danmarks Naturfredningsforening, København,
10. Danmarks Naturfredningsforening, Silkeborg,
11. Dansk Ornitologisk Forening, København,
12. Dansk Ornitologisk Forening, Silkeborg,
13. Dansk Botanisk Forening, København,
14. Friluftsrådet, centralt,
15. Friluftsrådet, kreds Søhøjlandet,
16. Region Midtjylland,
17. Slots- og Kulturstyrelsen.